

VOORTGANGSRAPPORT

MESTBANK 2007

Betreffende het mestbeleid in Vlaanderen

WOORD VOORAF

Het zesde Voortgangsrapport is het eerste dat is opgemaakt volgens de bepalingen van het Mestdecreet van 22 december 2006. Er is nu voorzien dat de Mestbank het rapport ten laatste op 15 oktober voorlegt aan de Vlaamse minister van Leefmilieu. Dit gebeurde op 15 oktober 2007 waarna de Technische Werkgroep Nutriënten kennis heeft genomen van dit rapport. Ook inhoudelijk voorziet het nieuwe Mestdecreet een aantal extra onderwerpen die in het rapport moeten opgenomen worden. Deze stemmen grotendeels overeen met de thema's waarover de Mestbank in het verleden reeds rapporteerde. Het decreet stelt dat ten minste de stand van zaken van het voorbije jaar gerapporteerd moet worden betreffende:

- 1° de nutriëntenemissierechten op niveau van het Vlaamse Gewest;
- 2° de invulling van de nutriëntenemissierechten op niveau van het Vlaamse Gewest;
- 3° de nutriëntenaanpak aan de bron;
- 4° de infrastructuur voor de bewerking van dierlijke mest en van andere meststoffen;
- 5° de infrastructuur voor de verwerking van dierlijke mest met ten minste een inventaris van de mestverwerkingsinstallaties met hun respectievelijke capaciteiten:
 - a) waarvoor een milieuvergunningaanvraag lopende is;
 - b) die vergund zijn;
 - c) die in opbouw zijn;
 - d) die operationeel zijn;
- 6° de export van dierlijke mest;
- 7° de uitgevoerde controles;
- 8° de oplegging en inning van de boetes;
- 9° de kwaliteit van het oppervlakte- en het grondwater;
- 10° de fosfaatverzadigingsgraad van de landbouwgronden;
- 11° de evolutie van de gemeten nitraatresiduwaarden in de landbouwgronden;
- 12° de evolutie van de ammoniakemissies en de ammoniakdeposities.

De Mestbank heeft in dit rapport de nadruk gelegd op een aantal gevolgen door de invoering van het nieuwe Mestdecreet. De prognoses in dit rapport voor 2007 geven een ander beeld op de mestoverschotten in Vlaanderen, rekening houdend met de volledige kwetsbaarheid van Vlaanderen en de gewijzigde mestuitscheidings- en emissiecijfers.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	10
2.	EVOLUTIE VAN HET VLAAMSE MESTBELEID IN RELATIE TOT EUROPA	12
2.1	<i>Overleg van Vlaanderen met de Europese Commissie</i>	13
2.1.1	<i>Inleiding</i>	13
2.1.2	<i>Stand van zaken op 15 oktober 2007</i>	13
3.	EVOLUTIES IN EUROPA	14
3.1	<i>Europees syntheserapport Nitraatrichtlijn 2000-2003</i>	15
3.1.1	<i>Inleiding</i>	15
3.1.2	<i>Evolutie van de druk door de landbouw</i>	15
3.1.3	<i>Evolutie van de waterkwaliteit</i>	16
3.1.4	<i>Aanwijzing van kwetsbare zones en actieprogramma's</i>	19
3.1.5	<i>Conclusies en toekomstperspectieven</i>	19
3.2	<i>Evoluties in Europese lidstaten in relatie tot derogatie</i>	20
3.2.1	<i>Procedure</i>	20
3.2.2	<i>Derogaties in andere lidstaten</i>	20
3.2.3	<i>De Vlaamse derogatie</i>	20
4.	RECENTE EVOLUTIES IN HET VLAAMSE MESTBELEID	24
4.1	<i>Decreten</i>	25
4.1.1	<i>Het decreet van 23 januari 1991</i>	25
4.1.2	<i>Het decreet van 16 juni 2006</i>	25
4.1.3	<i>Het decreet eenmalige perceelsregistratie (EPR)</i>	25
4.1.4	<i>Het nieuwe Mestdecreet</i>	25
4.2	<i>Uitvoeringsbesluiten</i>	28
4.2.1	<i>Besluit van 9 februari 2007 (eenmalige perceelsregistratie)</i>	28
4.2.2	<i>Besluit van 9 maart 2007 (bepalingen nodig voor het sluitend maken van het actieprogramma in het kader van de Nitraatrichtlijn)</i>	28
4.2.3	<i>Besluit van 19 juli 2007 (transport van dierlijke mest)</i>	28
4.2.4	<i>Besluit van 7 september 2007 (zware kleigronden in de Polders)</i>	28
4.2.5	<i>Besluit van 7 september 2007 (nutriëntenemissierechten en bedrijfsontwikkeling)</i>	28
5.	NAAR EEN BETERE DIENSTVERLENING OP MAAT VAN DE KLANTEN	30
5.1	<i>Schriftelijke communicatie</i>	31
5.1.1	<i>De Mestbankinfo</i>	31
5.1.2	<i>De Mestgazet</i>	31
5.1.3	<i>Informatieve brieven</i>	31
5.1.4	<i>Persberichten</i>	32

5.2	<i>De digitale Mestbank</i>	32
5.2.1	<i>Website</i>	32
5.2.2	<i>Elektronische nieuwsbrieven</i>	32
5.2.3	<i>E-loketten: MTIL en MIL</i>	33
5.3	<i>Voorlichting</i>	33
5.4	<i>Informatiecampagne voor rundveehouders: een nieuwe manier van communiceren</i>	33
5.5	<i>Bedrijfsadvies en sensibilisering</i>	34
5.6	<i>Individuele bedrijfsbegeleiding</i>	35
5.6.1	<i>Contacten met landbouwers</i>	35
5.6.2	<i>Bedrijfsbezoeken</i>	35
6.	VERMINDEREN VAN DE MESTOVERSCHOTTEN ANNO 2006	36
7.	PROGNOSE VAN DE VLAAMSE MESTBALANS IN 2007	40
7.1	<i>Opbouw van de mestbalans</i>	41
7.2	<i>De grootte van de Vlaamse mestbalans</i>	41
8.	DIERLIJKE MESTPRODUCTIE IN VLAANDEREN	44
8.1	<i>Evolutie van de dierlijke mestproductie in 2006</i>	45
8.1.1	<i>Aantal dieren</i>	45
8.1.2	<i>Stikstof- en fosfaatproductie</i>	45
8.2	<i>Prognose van de dierlijke mestproductie in 2007</i>	47
8.2.1	<i>Berekeningswijze</i>	47
8.2.2	<i>Globale evaluatie van de dierlijke mestproductie in 2007</i>	50
8.2.3	<i>Evolutie van de dierlijke mestproductie - Toekomstperspectieven</i>	52
9.	MESTAFZETMOGELIJKHEDEN IN VLAANDEREN	54
9.1	<i>Afzetmogelijkheden in Vlaanderen in 2006</i>	55
9.1.1	<i>De arealen per teelt in 2006</i>	55
9.1.2	<i>Het areaal derogatie in 2006</i>	55
9.1.3	<i>Derogatie op bedrijfsniveau</i>	56
9.1.4	<i>Bijkomende afzetruimte door derogatie</i>	57
9.2	<i>Afzetmogelijkheden in Vlaanderen vanaf 2007</i>	57
9.2.1	<i>Vlaanderen volledig kwetsbaar</i>	57
9.2.2	<i>Potentiële areaal derogatie in 2007</i>	57
9.2.3	<i>Potentiële bijkomende afzetruimte door derogatie</i>	59
10.	GEBRUIK VAN MESTSTOFFEN IN VLAANDEREN	60
10.1	<i>Gebruik van dierlijke mest</i>	61
10.2	<i>Gebruik van chemische meststoffen</i>	61
10.3	<i>Gebruik van andere meststoffen</i>	62
10.4	<i>Totaal gebruik van meststoffen</i>	62

11.	OPVOLGING MESTTRANSPORTEN	64
11.1	<i>Implementatie van AGR-GPS</i>	65
11.2	<i>Evaluatie van AGR-GPS</i>	66
12.	MESTVERWERKING	68
12.1	<i>Vergunde, beschikbare en operationele mestverwerkings-installaties</i>	69
12.1.1	<i>Vergunde mestverwerkingsinstallaties</i>	69
12.1.2	<i>Beschikbare en operationele mestverwerkingsinstallaties</i>	70
12.2	<i>Gerealiseerde export en verwerking</i>	72
12.2.1	<i>Opbouw van de gegevens</i>	72
12.2.2	<i>Export en verwerking van 2003 tot 2006</i>	73
12.2.3	<i>De export en verwerking in 2006 met geregistreerde documenten</i>	73
12.3	<i>Superheffing mestverwerking</i>	74
12.3.1	<i>Bezwaren op de superheffing van 2003 (aanslagjaar 2004)</i>	74
12.3.2	<i>Uitstel en afstel superheffing</i>	74
12.3.3	<i>Melding mestverwerkingsplicht van het productiejaar 2006</i>	75
12.3.4	<i>Mestverwerkingsplicht vanaf 2007</i>	75
13.	MILIEUVERGUNNINGEN	78
13.1	<i>Advisering milieuvergunningen</i>	79
13.1.1	<i>Algemeen</i>	79
13.1.2	<i>Samenvoegen en verplaatsen van inrichtingen</i>	80
13.1.3	<i>Vergunningenbeleid vanaf 1 januari 2008</i>	83
13.2	<i>Evolutie van de vergunde mestproductie</i>	83
13.2.1	<i>Algemeen</i>	83
13.2.2	<i>Afbouw van de vergunde mestproductie via de opkoopregeling van runderen, varkens en pluimvee</i>	83
13.2.3	<i>Afbouw van de vergunde mestproductie via de reductie bij samenvoeging</i>	83
13.2.4	<i>Evolutie van de vergunde mestproductie (cfr. artikel 33 van het decreet van 23 januari 1991)</i>	84
14.	VAN NUTRIËNTHALTE NAAR NUTRIËNENEMISSIERECHT	86
14.1	<i>Het begrip nutriëntenhalte</i>	87
14.2	<i>Evolutie van de nutriëntenhalte</i>	87
14.2.1	<i>Initiële beroepsprocedure</i>	87
14.2.2	<i>Ambtshalve herzieningen</i>	87
14.2.3	<i>Varkens-, rundvee- en pluimveeafbouw</i>	88
14.2.4	<i>Verhandelingen van nutriëntenhalte</i>	88
14.3	<i>Evolutie van de toegekende nutriëntenhalte in de tijd</i>	91
14.3.1	<i>Toegekende nutriëntenhalte met startdatum 1 januari 2002</i>	91
14.3.2	<i>Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2003</i>	91
14.3.3	<i>Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2004</i>	92
14.3.4	<i>Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2005</i>	92

14.3.5	<i>Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2006</i>	92
14.3.6	<i>Toegekende nutriëntenhalte geldend vanaf 31 december 2006</i>	92
14.4	<i>Vergelijking nutriëntenhalte – Dierlijke productie 2006</i>	94
14.4.1	<i>Berekende dierlijke productie 2006 in nutriëntenhaltecijfers</i>	94
14.4.2	<i>Nutriëntenhalte horende bij aangifteplichtigen met dierlijke productie in 2006</i>	94
14.4.3	<i>Nutriëntenhalte horende bij aangifteplichtigen met twee jaar geen dierbezetting</i>	94
14.4.4	<i>Vergelijking tussen reële dierlijke productie 2006 en een schatting van de nutriëntenhalte met reële uitscheidingscijfers</i>	95
14.5	<i>Toekenning nutriëntenemissierechten</i>	96
14.6	<i>Superheffing nutriëntenhalte</i>	97
14.6.1	<i>Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2002</i>	98
14.6.2	<i>Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2003</i>	98
14.6.3	<i>Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2004</i>	99
14.6.4	<i>Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2005</i>	101
15.	HANDHAVING VAN DE MESTWETGEVING	104
15.1	<i>Overzicht handhavingsresultaten 2007</i>	105
15.2	<i>Evolutie van de vastgestelde overtredingen</i>	106
15.3	<i>Resultaten van de aanpak van de mest(on)balans</i>	106
15.3.1	<i>Overzicht van de vernieuwde aanpak overbesteding en onvoldoende afzet</i>	106
15.3.2	<i>Sturend effect boetes/waarschuwingen</i>	107
15.4	<i>Specifieke acties</i>	107
15.4.1	<i>Opslag</i>	107
15.4.2	<i>Opvolgen vervoerders</i>	108
16.	OPLEGGEN EN INNEN VAN HEFFINGEN EN BOETES	110
16.1	<i>Financieel overzicht van heffingen en boetes van 1 januari 2006 tot 30 juni 2007</i>	111
16.2	<i>Financieel overzicht van heffingen en boetes per thema</i>	111
16.2.1	<i>Superheffing mestverwerking</i>	113
16.2.2	<i>Superheffing nutriëntenhalte</i>	114
16.2.3	<i>Lopende afbetalingsplannen superheffingen mestverwerking en nutriëntenhalte</i>	116
16.2.4	<i>Invoerheffing</i>	116
16.2.5	<i>Boetes niet-bewezen mestafzet en overbesteding</i>	116
16.2.6	<i>Conclusies betreffende de openstaande bedragen</i>	117
17.	KWALITEIT VAN OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER	118
17.1	<i>Stikstof in oppervlaktewater</i>	119
17.1.1	<i>Het MAP-meetnet oppervlaktewater</i>	119
17.1.2	<i>Communicatie</i>	119
17.1.3	<i>Evaluatie van 8 jaar MAP-meetnet oppervlaktewater</i>	120
17.2	<i>Stikstof in het grondwater</i>	124

17.2.1	<i>Het MAP-meetnet grondwater</i>	124
17.2.2	<i>Resultaten van het MAP-meetnet grondwater</i>	124
18.	NITRAATRESIDU	126
18.1	<i>Nitraatresiduanalyses 2006 in opdracht van de Mestbank</i>	127
18.1.1	<i>Concept</i>	127
18.1.2	<i>Aantal staalnames</i>	127
18.1.3	<i>Selectiecriteria</i>	128
18.1.4	<i>Resultaten van de geanalyseerde bodemstalen</i>	128
18.2	<i>Nitraatresiduanalyses 2007 in opdracht van de Mestbank</i>	134
18.3	<i>Nitraatresiduanalyses in het kader van de beheerovereenkomsten water</i>	135
19.	AMMONIAKREDUCTIE IN VLAANDEREN	136
19.1	<i>Evolutie van de NH₃-emissie in Vlaanderen</i>	137
19.2	<i>Verwachte effecten van het nieuwe Mestdecreet op de NH₃-emissie</i>	138
19.2.1	<i>Situering</i>	138
19.2.2	<i>Prognose van de effecten van het nieuwe Mestdecreet op de NH₃-emissie uit de veeteelt</i>	138
19.3	<i>Nieuwe cijfers voor stikstofverliezen uit stal en opslag</i>	141
19.3.1	<i>Oorzaak van de N-verliezen uit stal en opslag</i>	141
19.3.2	<i>Berekeningswijze van de N-verliezen uit stal en opslag</i>	141
19.3.3	<i>N-verliezen per diersoort</i>	143
19.4	<i>Evolutie van de emissiearme stallen in Vlaanderen</i>	144
20.	WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	146
20.1	<i>Afgeronde onderzoeksprojecten</i>	147
20.1.1	<i>Onderbouwing bemestingsnormen</i>	147
20.2	<i>Lopende onderzoeksprojecten</i>	147
20.2.1	<i>Pluimvee</i>	147
20.2.2	<i>Nutriëntenbalansen voor mestverwerkingsinstallaties</i>	147
20.2.3	<i>Bemestingsgedrag</i>	147
20.2.4	<i>Nitraatresidu in de tuinbouw</i>	147
20.2.5	<i>Nitraatvoorraad in de bodem</i>	148
20.2.6	<i>Fosfaatverzadiging</i>	148
20.3	<i>Nog geplande onderzoeksprojecten</i>	148

1. INLEIDING

Het Voortgangsrapport van de Mestbank 2007 schetst de recente evoluties inzake het mestbeleid in Vlaanderen. Daarnaast biedt het een overzicht van de belangrijkste realisaties en knelpunten. De mijlpaal in 2006 was de goedkeuring van het Mestdecreet op 22 december 2006. Het nieuwe Mestdecreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten initieerden een aantal belangrijke vernieuwingen van het Vlaamse mestbeleid.

De mestwetgeving wordt als vrij complex ervaren door land- en tuinbouwers. De ondersteunende rol van de Mestbank werd daarom gevoelig uitgebouwd door de oprichting van de cellen Bedrijfsadvies en Sensibilisering (BAS-cellen) in de provinciale afdelingen. Zoals vroeger kunnen landbouwers rechtstreeks advies vragen aan Mestbankmedewerkers via telefonisch contact of een bezoek. In de toekomst zullen Mestbankmedewerkers vaker zelf bedrijven bezoeken om samen met de landbouwer te zoeken naar oplossingen om de bedrijfsvoering nog milieuvriendelijker te maken. Daarnaast informeert de Mestbank de doelgroepen via informatiekranen, folders, berichten in de vakpers, brieven, internet, voorlichtingen, etc.

Sinds 1 januari 2007 zijn nieuwe, wetenschappelijk onderbouwde uitscheidings- en emissiecijfers van kracht. De uitscheidingscijfers van melkkoeien zijn afhankelijk van de melkproductie en gekoppeld aan een aantal voorwaarden i.v.m. het voederrantsoen. Daarnaast wordt niet langer een forfaitair verlies van 15% maar worden reële stikstofverliezen uit stal en opslag in rekening gebracht. Op basis van de nieuwe uitscheidingscijfers wordt de mestproductie in 2007 geraamd op 157,1 miljoen kg N en 60,2 miljoen kg P₂O₅. Dankzij een correctere inschatting van de stikstofverliezen door stal en opslag, wordt een verdere afname van de stikstofproductie tot 124,3 miljoen kg N voorspeld.

Vlaanderen is volledig afgebakend als kwetsbare zone water. Dit impliceert een maximale bemestingsnorm voor dierlijke mest van 170 kg N/ha/jaar. In bepaalde gevallen, bvb. voor teelten met een hoge stikstofbehoefte en met een lang groeiseizoen, kan er echter meer mest worden toegediend zonder dat daarbij de waterkwaliteit wordt aangetast, de zogenaamde derogatie. Vlaanderen diende een derogatieverzoek in bij de Europese Commissie. Het ontwerp van Beschikking van de Europese Commissie betreffende de derogatie werd gunstig geadviseerd op het Nitraatcomité van 6 november 2007. Volgens de prognoses in dit Voortgangsrapport zal een derogatie toegepast worden op een kleine 200.000 ha landbouwgrond. De bijkomende mestafzetruimte bedraagt maximaal 14,6 miljoen kg N en heeft een belangrijke impact op de Vlaamse mestbalans.

Volgens een prognose van de Vlaamse mestbalans zijn de mestoverschotten zo goed als weggewerkt. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afname van het mestaanbod door de nieuwe uitscheidings- en emissiecijfers en door een toenemende hoeveelheid dierlijke mest die verwerkt en geëxporteerd wordt. Het aantal verwerkingsinstallaties van dierlijke mest blijft immers stijgen. In 2006 werd 13,3 miljoen kg N en 11,3 miljoen kg P₂O₅ geëxporteerd en verwerkt. Anderzijds kan meer dierlijke mest afgezet worden dankzij een oordeelkundige bemesting binnen de derogatie. De prognose van de Vlaamse mestbalans in 2007 wijst op een miniem mestoverschot van 0,3 miljoen kg N.

Verschillende, recente initiatieven van de Mestbank dragen bij tot een betere, sluitende opvolging van de bemesting. In de eerste plaats worden bedrijven met een mestonbalans aangespoord om hun bemestingsgedrag in vraag te stellen. Vanaf 2006 krijgen bedrijven met een overbemesting of onvoldoende afzet, immers een waarschuwing of een administratieve boete afhankelijk van de grootte van de onbalans. Landbouwers met een geldboete worden uitgenodigd door de Mestbank om samen te zoeken naar toekomstgerichte oplossingen voor hun mestonbalans. Daarnaast worden de mesttransporten uitvoerig opgevolgd. Een belangrijke maatregel bij het beperken van mogelijke fraude bij mesttransporten is de AGR-GPS-verplichting (Automatische Gegevens Registratie - Global Positioning System) bij erkende mestvoerders klasse B en C.

De nutriëntenhalte werd ingevoerd in 2000 om een halt toe te roepen aan de productie van dierlijke mest. Sinds 1 januari 2007 is de nutriëntenhalte vervangen door nutriëntenemissierechten (NER). Het principe blijft hetzelfde: de landbouwer moet ervoor zorgen dat hij voor een bepaald jaar niet meer dierlijke mest produceert dan toegelaten volgens zijn NER. In oktober 2007 werden de landbouwers op de hoogte gebracht van hun NER. In totaal worden naar schatting 291 miljoen NER toegekend. De NER gelden met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2007. Waar de nutriëntenhalte gekoppeld was aan een inrichting, zijn de NER gekoppeld aan een bedrijf. Nutriëntenemissierechten kunnen los van de milieuvergunning overgenomen worden, in tegenstelling tot de nutriëntenhalte. Belangrijk

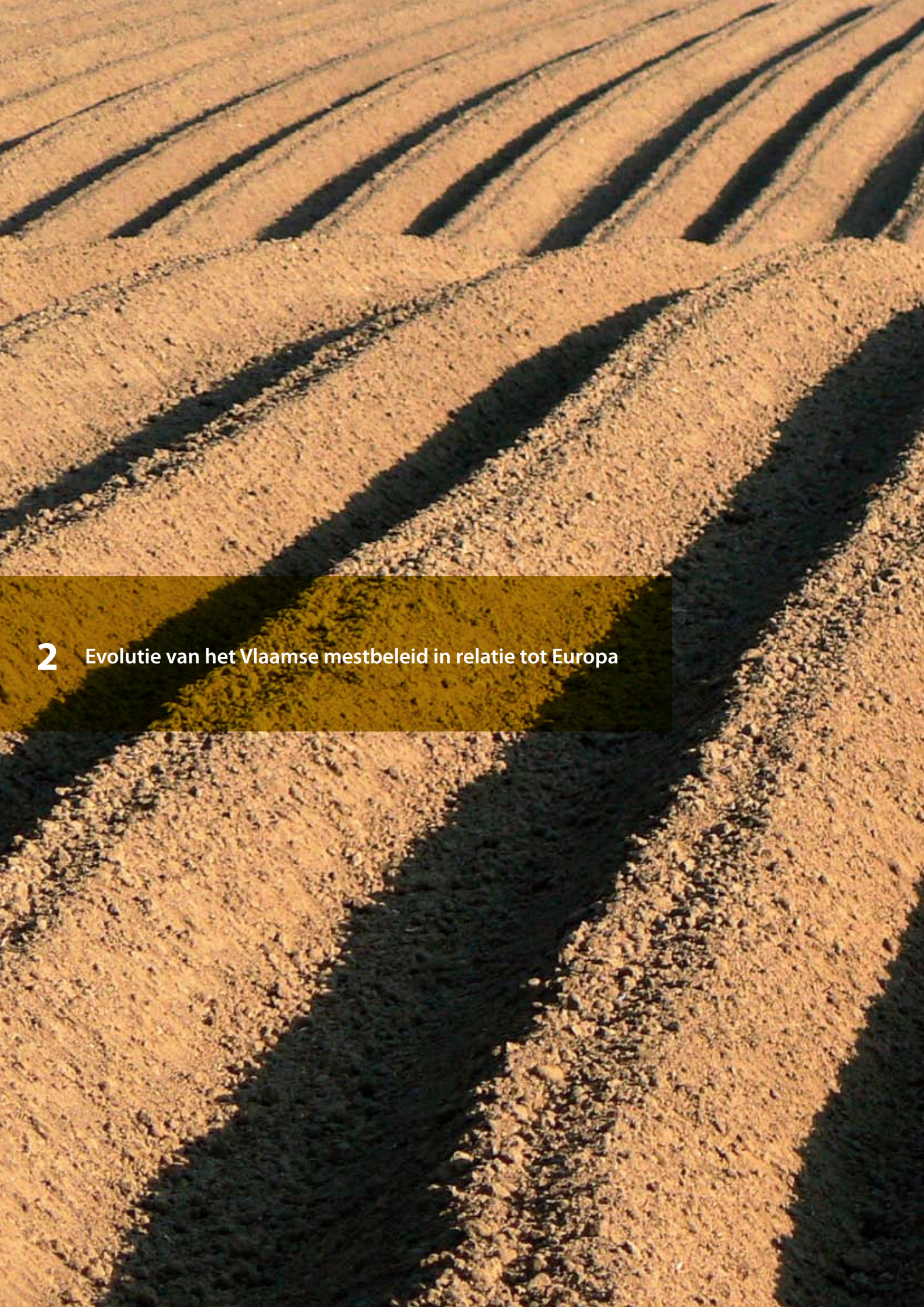
hierbij is dat al bij overname een eventueel reductiemechanisme in werking treedt en niet zoals voorheen pas bij het samenvoegen van een milieuvergunning.

Vanaf 2007 wordt er minder geverbaliseerd en meer administratief gesanctioneerd. In het nieuwe Mestdecreet is het aantal administratieve geldboetes immers gevoelig uitgebreid. Van de 28 mogelijke administratieve geldboetes zijn er 18 verbonden aan terreincontroles uitgevoerd door de dienst handhaving. De resterende 10 worden louter administratief opgelegd. Sinds 1 januari 2007 zijn de basisheffing en de invoerheffing afgeschaft. De superheffingen voor het niet voldoen aan de mestverwerkingsplicht en het produceren boven de nutriëntenhalte, worden vervangen door administratieve geldboetes.

De landbouwsector heeft aanzienlijke inspanningen geleverd om de druk op de waterkwaliteit te beperken. Desondanks wijst de monitoring van de waterkwaliteit er echter op dat de milieudoelstelling nog steeds niet is bereikt. Het nieuwe Mestdecreet heeft als doelstelling de waterverontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen verder te verminderen en te voorkomen. Hiermee engageert Vlaanderen zich voor een goede implementatie van de Europese Nitraatrichtlijn. Dit is essentieel aangezien Vlaanderen een koploper is binnen de Unie inzake de druk van de landbouw op het milieu.

De analyse van het nitraatresidu in de bodem na de oogst van de teelt, heeft als doel de landbouwers bewust te maken van een oordeelkundige bemesting zodat het nitraatresidu zo laag mogelijk is en het risico op uitspoeling naar de wateren zoveel mogelijk beperkt wordt. In het najaar van 2006, van 1 oktober tot 15 november, zijn in opdracht van de Mestbank 11.000 bodemstalen genomen op 8.900 percelen. Deze campagne wijst er op dat er nog vooruitgang kan geboekt worden, zeker bij bepaalde tuinbouwteelten en aardappelen.

De landbouwsector, in hoofdzaak de veeteelt, is een belangrijke bron van NH_3 -emissie in Vlaanderen. Na sterke reductie van de NH_3 -emissie via emissiearme aanwending, nutriëntenarme voeders en een daling van de veestapel, vormen emissiearme stallen één van de middelen om de emissie van NH_3 verder te beperken. Het aandeel emissiearme stallen in Vlaanderen is sterk toegenomen tijdens de laatste 4 jaar. Wassers zijn de koplopers onder de verschillende types emissiearme stallen. Ammoniakemissiereducties van 70 % en meer kunnen gerealiseerd worden door het naschakelen van een wasser.

2 Evolutie van het Vlaamse mestbeleid in relatie tot Europa

2. EVOLUTIE VAN HET VLAAMSE MESTBELEID IN RELATIE TOT EUROPA

2.1 OVERLEG VAN VLAANDEREN MET DE EUROPESE COMMISSIE

2.1.1 Inleiding

Het overleg van Vlaanderen met de Europese Commissie, Directoraat-Generaal Milieu heeft een belangrijke impact op het nieuwe mestbeleid. De Europese Commissie is er immers verantwoordelijk voor dat elke lidstaat zich conformeert aan de Europese regelgeving, zoals de Nitraatrichtlijn, en aan eventuele desbetreffende arresten. De bepalingen in de Nitraatrichtlijn moeten ervoor zorgen dat de waterverontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen vermindert en dat verdere verontreiniging wordt voorkomen. De implementatie van de Nitraatrichtlijn in Vlaanderen gebeurt hoofdzakelijk via het Mestdecreet. Meer achtergrond bij de bepalingen van de Nitraatrichtlijn is te vinden in het Voortgangsrapport 2005, hoofdstuk 2.1; terug te vinden op www.vlm.be.

2.1.2 Stand van zaken op 15 oktober 2007

Eind 2006 kwam Vlaanderen tot een akkoord over het actieprogramma met de Europese Commissie. Dit akkoord werd uitgewerkt in het Mestdecreet van 22 december 2006 en het eerste uitvoeringsbesluit van 9 maart 2007. Zowel het decreet als het eerste besluit geeft uitvoering aan alle noodzakelijke facetten die belangrijk zijn voor een juiste implementatie van de Nitraatrichtlijn en de tegemoetkoming aan het arrest van het Europees Hof van Justitie van 22 september 2005. Het derogatieverzoek werd ingediend in maart 2007 bij de Europese Commissie. Er volgde een intens debat met de Europese Commissie zelf en met de Europese Lidstaten via het Europees Nitraatcomité. Het overleg en debat werd gevoerd met vertegenwoordigers van het kabinet van de Vlaamse minister van Landbouw, de Vlaamse minister van Leefmilieu, wetenschappers en experts van de milieuadministraties VLM en VMM.

3 Evolutes in Europa

3. EVOLUTIES IN EUROPA

3.1 EUROPEES SYNTHESERAPPORT NITRAATRICHTLIJN 2000-2003

3.1.1 Inleiding

De Nitraatrichtlijn stelt dat de lidstaten om de vier jaar een verslag uitbrengen bij de Europese Commissie. Belangrijke pijlers in dit verslag zijn de afbakening van kwetsbare zones, de waterkwaliteit en de actieprogramma's. Op basis van de door de lidstaten geleverde informatie, wordt een syntheserapport opgesteld door de Europese Commissie dat de belangrijkste trends schetst inzake de implementatie van de Nitraatrichtlijn tijdens de voorgaande rapportageperiode.

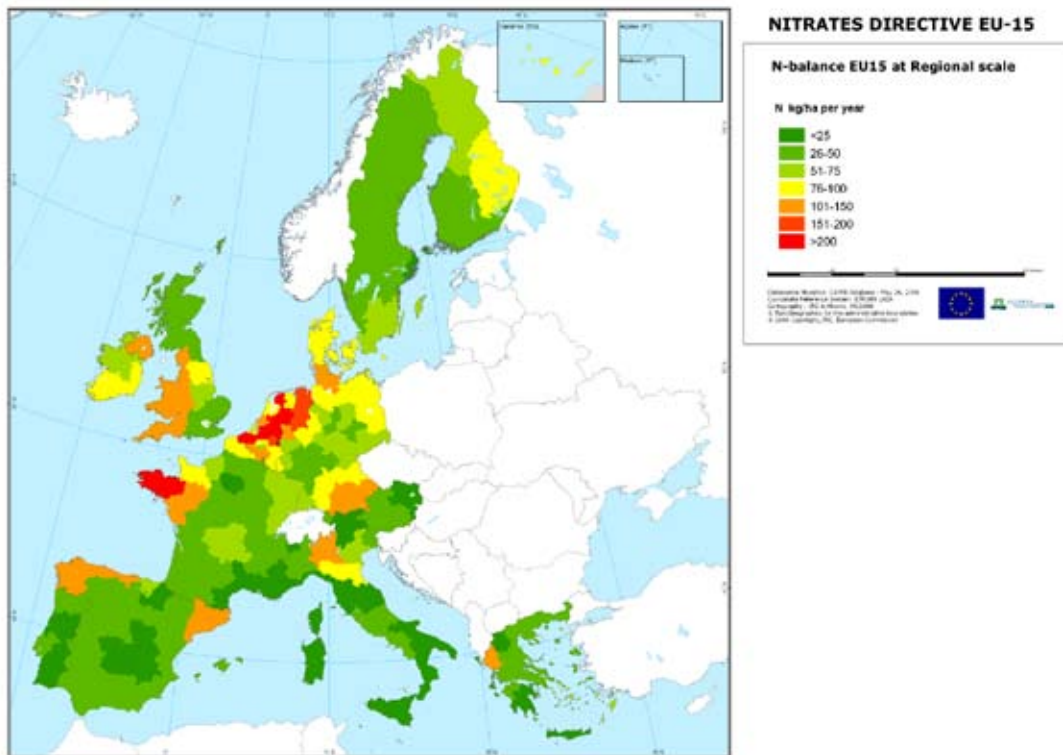
Het syntheserapport van de derde rapportageperiode 2000-2003 is overgemaakt aan de Raad op 19 maart 2007. Hiertoe hebben 15 EU-lidstaten (EU 15) hun verslagen ingediend in de periode 2004-2005. In de loop van 2006 zijn nog een aantal ontbrekende gegevens overgemaakt door de Europese Lidstaten. Bij de rapportering wordt gestreefd naar harmonisatie, o.a. door een aantal rapportagerichtsnoeren en het gebruik van een geografisch informatiesysteem voor de inzameling van de meetresultaten van oppervlakte- en grondwater. Het rapport geeft een beeld van de druk door de landbouw, de waterkwaliteit, de aangewezen kwetsbare zones en actieprogramma's en formuleert een aantal toekomstperspectieven. Het integrale rapport is terug te vinden op <http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm> en wordt gekenmerkt met het CELEX nummer 52007dc0120.

3.1.2 Evolutie van de druk door de landbouw

Tijdens de derde rapportageperiode werd in de EU 15 een daling van het mestgebruik waargenomen, een trend in lijn met deze waargenomen sinds het midden van de jaren '80. De daling van het mestgebruik is te danken aan een verminderd gebruik van minerale meststoffen en een afname van het aantal runderen, schapen en pluimvee. Het aantal varkens bleef echter stabiel in vergelijking met de vorige rapportageperiode 1996-1999. De totale stikstofdruk door de veeteelt op landbouwgronden van de hele EU 15 daalde van ongeveer 18 miljoen ton in 1999 tot 16,5 miljoen ton in 2003. Binnen het grondgebied van de EU 15 treden echter sterke regionale verschillen op met als koplopers Vlaanderen, Nederland en een aantal regio's in Italië, Frankrijk, Spanje en Portugal. In voorvermelde gebieden kan de stikstof- en fosfaatdruk door het uitrijden van dierlijke mest oplopen tot respectievelijk meer dan 170 en 40 kg/ha/jaar. Het gebruik van minerale meststoffen drijft de stikstof- en fosfaatdruk in deze gebieden verder op tot respectievelijk meer dan 240 en 90 kg/ha/jaar.

Een andere interessante parameter bij het inschatten van de druk door de landbouw, is het stikstofoverschot. Deze geeft het verschil weer tussen de jaarlijks opgebrachte en afgevoerde hoeveelheid stikstof per hectare landbouwgrond. Het nationale stikstofoverschot in de 15 lidstaten bedroeg in 2000 gemiddeld 55 kg/ha, wat een daling van 16 % betekent t.o.v. 1999. In alle lidstaten, behalve in Ierland en Spanje, werd een daling van het nationale stikstofoverschot waargenomen. De relatief kleine nationale stikstofoverschotten in een aantal lidstaten, kunnen de stikstofoverschotten in bepaalde regio's maskeren. De grootste stikstofoverschotten (> 150 of 200 kg/ha/jaar) worden vastgesteld in regio's in Nederland, België, Frankrijk en Duitsland (Figuur 1). De grootste overschotten komen voor in regio's met een intensieve veeteelt, fruit- en groenteteelt, of waar graan en maïs worden verbouwd in combinatie met een onevenwichtige bemesting.

De landbouw is verantwoordelijk voor ongeveer 62 % van de stikstofuitstoot naar het oppervlaktewater, variërend van 18 % in Portugal tot 97 % in Denemarken. Er dient opgemerkt te worden dat de hoogste percentages voorkomen in die lidstaten waar belangrijke inspanningen geleverd zijn inzake de behandeling van stedelijk en industrieel afvalwater. Algemeen wordt gesteld dat de landbouwsector een belangrijke bron is van waterverontreiniging door stikstof en fosfaat en een hinderpaal vormt bij het bereiken van de doelstellingen van de kaderrichtlijn water.

Figuur 1 Regionale stikstofoverschotten in de 15 EU-lidstaten in 2001

3.1.3 Evolutie van de waterkwaliteit

De derde rapportageperiode werd gekenmerkt door een sterke uitbreiding van de meetnetten voor grond- en oppervlaktewater. Zo steeg het totaal aantal grondwatermeetpunten van 16.000 in de periode 1996-1999 tot ongeveer 20.000 in de periode 2000-2003. Wat oppervlaktewater betreft, werd een toename van 14.000 tot ongeveer 22.000 meetpunten gerealiseerd.

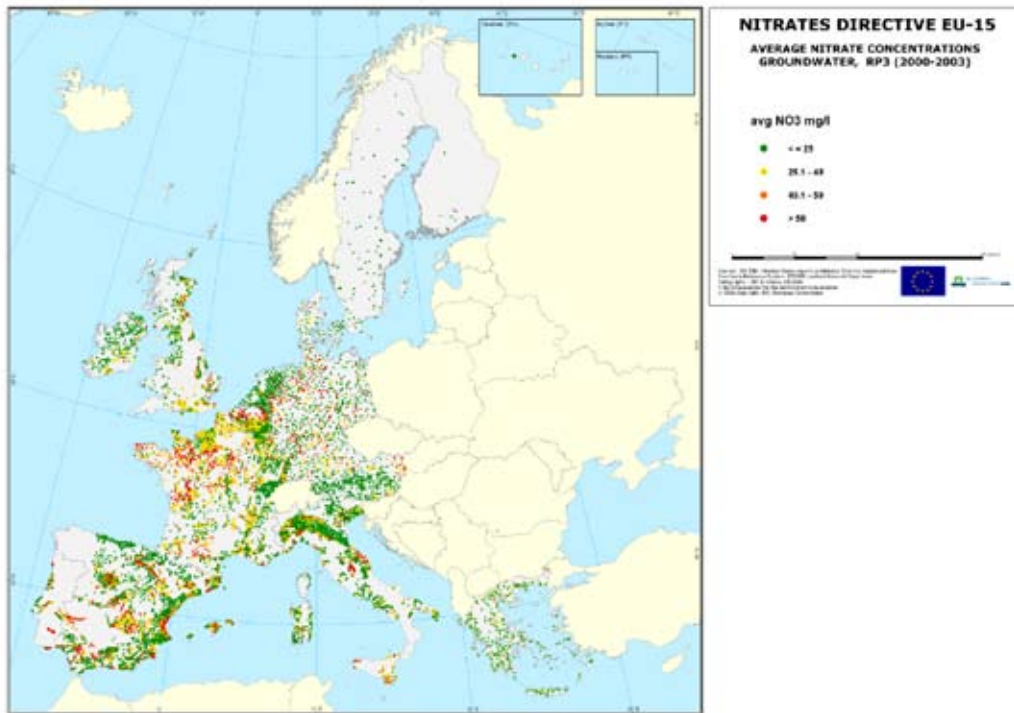
De dichtheid van de meetnetten varieert sterk tussen de lidstaten. De concentratie van grondwatermeetpunten varieert van 0,19 meetpunten per 1.000 km² in Finland tot 50 in Wallonië. Tijdens de derde rapportageperiode werd het Vlaamse grondwatermeetnet gewijzigd om een juistere evaluatie van de kwaliteit van het grondwater toe te laten. Op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten werd ervoor geopteerd het aantal grondwatermeetpunten terug te brengen tot 7,2 per 1.000 km² in 2003. Vanaf 2004 werd het nieuwe freatische grondwatermeetnet in gebruik genomen, zoals verder besproken in hoofdstuk 17.2.

De dichtheid van het oppervlaktewatermeetnet varieert van 0,8 meetpunten per 1.000 km² in Griekenland tot 59 in Vlaanderen. De meetfrequentie varieert van 1 tot 6 keer per jaar voor grondwater en van 12 tot 24 à 26 keer per jaar voor oppervlaktewater.

Naast de nationale actieplannen hebben een aantal landen (Duitsland en Finland) een specifiek netwerk opgezet om de grondwaterkwaliteit te onderzoeken in gebieden waar intensief aan landbouw wordt gedaan. Een aantal landen (Denemarken en Nederland) leverde ook meetresultaten van het grondwater voor verschillende dieptes.

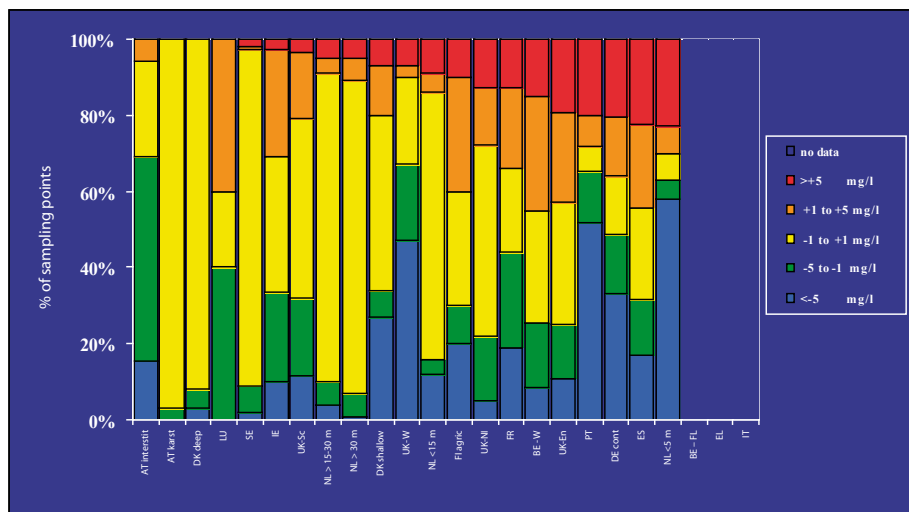
3.1.3.1 Kwaliteit van het grondwater

De gemiddelde nitraatconcentratie in het grondwater is hoger dan 50 mg/l in 17 % van de meetpunten in de EU 15. Ongeveer 61 % van de meetpunten vertoont een concentratie kleiner dan 25 mg NO₃⁻/l. In Vlaanderen wordt in ongeveer 60 % van de meetpunten de waarde van 50 mg NO₃⁻/l overschreden. Hierna volgen Nederland, Portugal, Spanje, Luxemburg, Engeland en Frankrijk. Duitse en Finse landbouwgebieden hebben eveneens een hoog percentage meetpunten met een nitraatconcentratie van meer dan 50 mg/l (Figuur 2).

Figuur 2 Gemiddelde nitraatconcentratie in het grondwater van de 15 EU-lidstaten in de derde rapportageperiode (2000-2003)

In vergelijking met de vorige rapportageperiode treedt een stabiele en dalende trend op van de nitraatconcentratie in het grondwater in 64 % van de meetpunten in de EU. In 36 % van de meetpunten wordt echter nog steeds een stijging opgetekend. Figuur 3 geeft de evolutie weer van de grondwaterkwaliteit voor alle lidstaten t.o.v. de vorige rapportageperiode. Voor Griekenland, Italië en Vlaanderen konden geen trends worden vastgesteld door een wijziging van het meetnet en/of een gebrek aan gegevens. In het algemeen, behalve in Spanje, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Wallonië, wordt het percentage meetstations met stijgende nitraatconcentraties gecompenseerd door een vergelijkbaar of groter percentage stations waar de kwaliteit verbetert. De verbetering bij ondiep grondwater in Denemarken en Nederland was sterker dan bij diep grondwater.

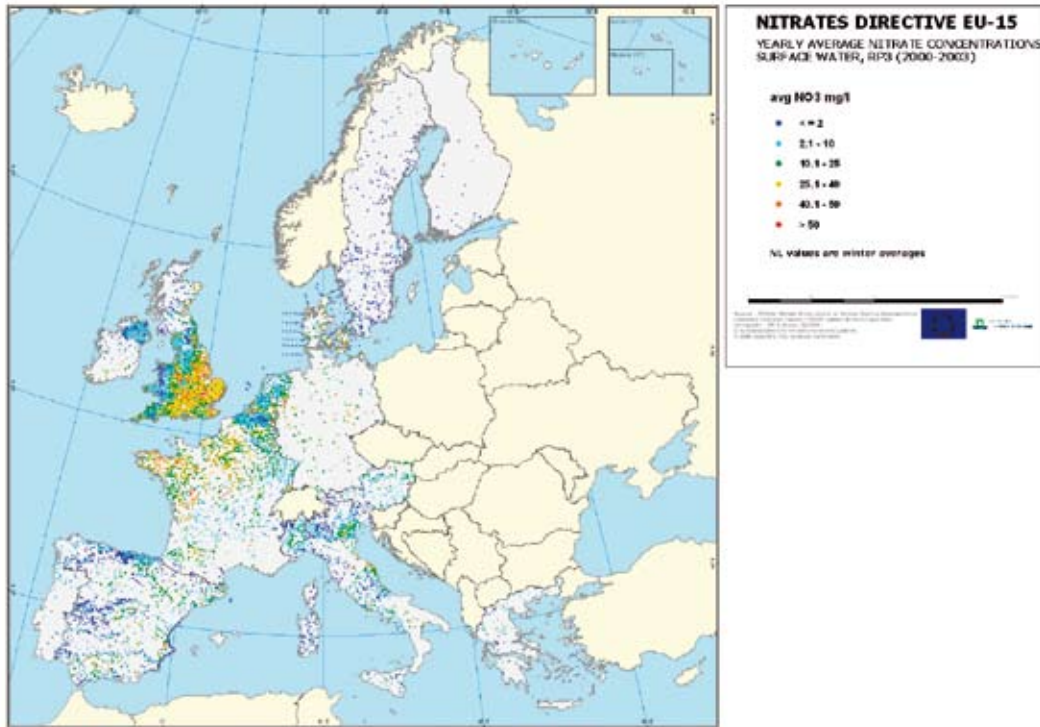

Figuur 3 Evolutie van de nitraatconcentratie in het grondwater van de 15 EU-lidstaten tussen de tweede (1996-1999) en de derde rapportageperiode (2000-2003)

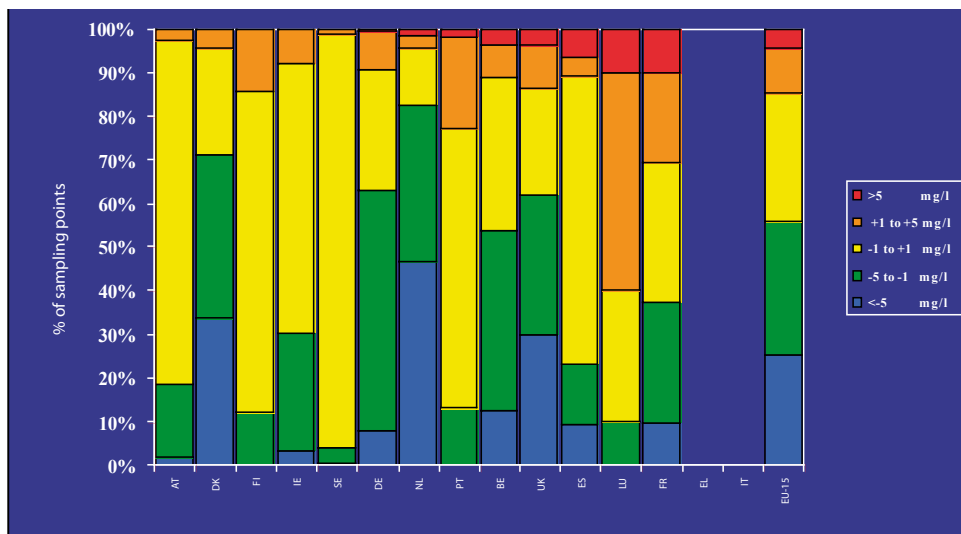
3.1.3.2 Kwaliteit van het oppervlaktewater

De gemiddelde nitraatconcentratie in het oppervlaktewater is lager dan 10 mg/l in ongeveer de helft van de meetpunten van de EU 15. Bij 2,5 % van de meetpunten is de concentratie hoger dan 50 mg NO₃/l. In het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Nederland worden de meeste overschrijdingen vastgesteld (Figuur 4). Ook in landbouwgebieden in Denemarken, Nederland, Vlaanderen en het noordwesten van Frankrijk werden waarden vastgesteld van meer dan de richtwaarde van 25 mg NO₃/l.

In vergelijking met vorige rapportageperiode, is de nitraatconcentratie in oppervlaktewater stabiel gebleven of gedaald in respectievelijk 55 % en 31 % van de meetpunten (Figuur 5). Bij 14 % van de meetpunten wordt echter een toename waargenomen, en dit voornamelijk in Luxemburg, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Portugal en België.

Figuur 4 Gemiddelde nitraatconcentratie in het oppervlaktewater van de 15 EU-lidstaten in de derde rapportageperiode (2000-2003)

Figuur 5 Evolutie van de nitraatconcentratie in het oppervlaktewater van de 15 EU-lidstaten tussen de tweede (1996-1999) en de derde rapportageperiode (2000-2003)

3.1.4 Aanwijzing van kwetsbare zones en actieprogramma's

Het percentage van kwetsbare zones van het grondgebied van de EU 15, nam toe van 35,5 % eind 1999 tot 44 % eind 2003. Vooral in België en het Verenigd Koninkrijk werd een sterke toename gerealiseerd sinds 1999, respectievelijk van 5,8 % naar 24 % en van 2,4 % naar 32,8 %. In zeven van de vijftien lidstaten (Oostenrijk, Denemarken, Finland, Duitsland, Luxemburg, Nederland en Ierland) is het volledige grondgebied afgebakend als kwetsbare zone. Sinds 2003 zijn nieuwe zones afgebakend in Italië, Spanje, Portugal en het Verenigd Koninkrijk. Vlaanderen is sinds 2007 eveneens volledig als kwetsbaar gebied afgebakend.

Alle lidstaten, behalve Ierland, hadden één of meer actieprogramma's opgesteld tegen eind 2003. Ierland heeft zijn actieprogramma in 2006 vastgesteld. De Europese Commissie oordeelt dat de kwaliteit van de programma's er sterk op vooruit is gegaan. Desondanks worden nog steeds een aantal tekortkomingen vastgesteld. Ten eerste wordt in verschillende lidstaten de bemestingsnorm van 170 kg N/ha/jaar (dierlijke mest) niet gehandhaafd. De Nitraatrichtlijn laat toe af te wijken van de norm indien wordt aangetoond dat de doelstellingen van de richtlijn op een andere manier worden bereikt (derogatie). Momenteel werd enkel een derogatie goedgekeurd voor Denemarken (2002), Nederland (2005), Oostenrijk en Duitsland (2006). Een tweede tekortkoming in verschillende actieprogramma's is een gebrek aan aandacht voor evenwichtige bemesting. Daarnaast ontbreekt in een aantal actieprogramma's de verplichte vaststelling van de minimale opslagcapaciteit voor dierlijke mest of volstaat de voorgestelde opslagcapaciteit niet.

Momenteel is het moeilijk prognoses te maken omtrent de impact van de actieprogramma's op en de evolutie van de waterkwaliteit. Slechts enkele lidstaten hebben voorspellingen meegedeeld betreffende de termijn waarbinnen een stabilisatie of verbetering van de waterkwaliteit wordt verwacht, variërend van minimum 2 tot meer dan 30 jaar. Algemeen wordt geconcludeerd dat het nog meerdere jaren zal duren voor de actieprogramma's tot een meetbare verbetering van de waterkwaliteit zullen leiden.

3.1.5 Conclusies en toekomstperspectieven

Volgende belangrijke conclusies worden afgeleid uit het syntheserapport van de derde rapportageperiode 2000-2003:

1. de kwaliteit van de metingen en rapportage is aanzienlijk verbeterd;
2. het mestgebruik en de stikstofoverschotten zijn gedaald;
3. de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater is verbeterd of gestabiliseerd bij respectievelijk 64 en 86 % van de meetpunten; bij 36 % van de grondwaterpunten wordt echter een toename van de nitraatverontreiniging vastgesteld;
4. de oppervlakte van de kwetsbare zones is toegenomen van 35,5 % van het grondgebied van de EU 15 in 1999 tot 44 % in 2003; sindsdien zijn nog meer gebieden aangewezen;
5. de kwaliteit van de actieprogramma's is aanzienlijk verbeterd en er wordt verwacht dat dit zich zal weerspiegelen in een verbetering van de waterkwaliteit in volgende rapportageperiodes.

Algemeen wordt een positief oordeel geveld over de implementatie van de Nitraatrichtlijn in de 15 EU-lidstaten. Desondanks wijst de Commissie op de nood aan extra inspanningen inzake de afbakening van de kwetsbare zones en een verdere verbetering van de kwaliteit van de actieprogramma's om de doelstellingen van de richtlijn volledig te bereiken.

De volgende rapportering is gepland in 2008 voor alle 25 Europese lidstaten. De 10 nieuwe lidstaten zijn op dit moment actieprogramma's aan het opstellen. Malta, Slovenië en Litouwen stellen een plan op voor hun hele grondgebied, terwijl de 7 andere nieuwe lidstaten specifieke voor nitraat kwetsbare zones afgebakend hebben. Het percentage van het grondgebied dat geklasseerd is als kwetsbare zone varieert van 2,5 % (Polen) tot 48 % (Hongarije).

3.2 EVOLUTIES IN EUROPESE LIDSTATEN IN RELATIE TOT DEROGATIE

3.2.1 Procedure

Dankzij derogatie mag een lidstaat een hogere bemesting toestaan dan de maximale basisbemestingsnorm van 170 kg N/ha/jaar uit dierlijke mest. De achterliggende gedachte is om een groter aandeel van de gewasbehoefte in te vullen met dierlijke mest, weliswaar op een milieukundig verantwoorde wijze.

Om een derogatie te bekomen, dient een lidstaat een derogatieverzoek in bij de Europese Commissie die het vervolgens evalueert. De Commissie stelt dan een ontwerp Beschikking op over de inhoud van de derogatie. Hierna geeft het Nitraatcomité advies over het ontwerp van maatregelen van de Commissie. Het advies is positief wanneer een gekwalificeerde meerderheid bereikt wordt na stemming door vertegenwoordigers van alle lidstaten. Een gekwalificeerde meerderheid betekent dat ten minste 255 van de 345 stemmen positief zijn. Het aantal stemmen per lidstaat is verschillend variërend van 3 stemmen voor Malta tot 29 stemmen voor Duitsland, Italië, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Vlaanderen heeft 12 stemmen. Daarna gaat het Europees Parlement na of de Europese Commissie zijn uitvoeringsbevoegdheden niet overschrijft. Dit is normaliter geen probleem. Ten slotte dient de Beschikking definitief goedgekeurd te worden door de Commissie. Een volledig naleving van deze Beschikking door de lidstaat is essentieel om een eventuele verlenging te kunnen verantwoorden.

3.2.2 Derogaties in andere lidstaten

Vlaanderen is niet de enige lidstaat of regio die de voorbije jaren een derogatie kreeg of heeft aangevraagd bij Europa. Enkel Denemarken, Nederland, Oostenrijk, Duitsland en Ierland hebben een officiële derogatie verkregen van de Europese Commissie. België (enkel de regio Wallonië) en het Verenigd Koninkrijk (enkel de regio Noord-Ierland) kregen een positief advies van het Nitraatcomité maar deze derogaties zijn nog niet gepubliceerd. De derogatie van Oostenrijk loopt af eind 2007. Oostenrijk heeft aangekondigd dat het geen verlenging van de derogatie vraagt, gezien het beperkte gebruik ervan. Bij Denemarken eindigt de tweede derogatiebeslissing op 31 juli 2008. Denemarken heeft aangekondigd dat ze een tweede verlenging van de derogatie zullen aanvragen.

3.2.3 De Vlaamse derogatie

3.2.3.1 Situering

Op 6 maart 2007 diende Vlaanderen een derogatieverzoek bij de Europese Commissie. Het Nitraatcomité van 6 november 2007 gaf gunstig advies aan het Vlaamse derogatieverzoek. Dit is de cruciale stap naar een definitieve goedkeuring door de Europese Commissie eind 2007. Die kwam er op 21 december 2007. De derogatie beslaat een periode van 4 jaar en zal gelden van 1 januari 2007 tot 31 december 2010.

De Vlaamse derogatie is uniek binnen de lidstaten omdat ze geldt op perceelsniveau en voor specifieke teelten. Op die manier werd een derogatie uitgewerkt die beantwoordt aan de noden en behoeften van de Vlaamse veehouderij. Deze specifieke benadering werd door Vlaanderen wetenschappelijk onderbouwd om de Europese Commissie en de andere Europese lidstaten te overtuigen van de nood aan een specifieke Vlaamse aanpak. Vlaanderen staat nu voor een grote uitdaging: de waterkwaliteit verbeteren en de groeikansen van de landbouwsector waarborgen.

3.2.3.2 Bemestingsnormen en teelten

Volgens de Nitraatrichtlijn mag in kwetsbare zones water ten hoogste 170 kg N/ha/jaar uit dierlijke mest worden toegediend. Vlaanderen heeft wetenschappelijk onderzoek laten uitvoeren dat aantoont dat in sommige gevallen meer mest kan worden toegediend zonder dat daarbij de waterkwaliteit wordt aangetast. De onderzoeksresultaten gaven wetenschappelijke onderbouwing aan het Vlaamse derogatieverzoek.

Concreet betekent dit dat de bemestingsnorm voor dierlijke mest verhoogd wordt tot 250 kg N/ha/jaar voor grasland en voor maïs na een snede gemaaid gras. Voor wintertarwe met nadien een vanggewas en voor suikerbieten of voederbieten, wordt de maximale bemestingsnorm voor dierlijke mest verhoogd tot 200 kg N/ha/jaar.

De totale bemestingsnorm voor stikstof blijft ongewijzigd behalve voor voederbieten, wintertarwe met een vanggewas en maïs voorafgegaan door een snede gemaaid gras op zandgronden. Voor deze teelten is de maximale totale bemestingsnorm voor stikstof 260 kg N/ha/jaar. Tabel 1 biedt een overzicht van de bemestingsnormen voor percelen onder derogatie in 2007-2010.

Tabel 1. Bemestingsnormen voor percelen onder derogatie in 2007-2010								
Gewasgroep	P ₂ O ₅ (2007)	P ₂ O ₅ (2008)	P ₂ O ₅ (2009-2010)	Totale N Niet zand	Totale N zand	N dierlijke mest	N andere meststoffen	N kunstmest
Grasland	100	100	100	350	350	250	170	250
Gras + maïs	95	90	85	275	260	250	170	150
Wintertarwe + vanggewas	95	90	85	275	260	200	170	175
Suikerbieten	80	80	80	220	220	200	170	150
Voederbieten	95	90	85	275	260	200	170	175

3.2.3.3 Code van goede landbouwpraktijken

De Vlaamse derogatie kan eigenlijk beschouwd worden als een doorvoering van de code van goede landbouwpraktijken en het verhogen van de efficiëntie van stikstofbenutting uit dierlijke mest. De derogatie gaat dan ook over het bemesten in functie van de gewasbehoeften en de bodemeigenschappen. Door een efficiëntere stikstofbenutting voor de groei van de gewassen, vermindert het risico op nitraatuitspoeling. Derogatie betekent op deze manier meer mest gebruiken met minder nitraatuitspoeling.

Zo houdt de derogatie onder meer in dat ten minste 2/3de van de bemesting, met uitzondering van bemesting door beweiding, toegediend moet worden vóór 15 mei. Het ploegen van grasland moet in het voorjaar gebeuren en moet onmiddellijk gevolgd worden door het zaaien van een gewas met een hoge stikstofopname zoals gras, bieten of maïs. Na het ploegen van permanent grasland mag er niet meer bemest worden omdat de bodem dan voldoende stikstof ter beschikking stelt van het gewas. Voor wintertarwe geldt dan weer dat er na de oogst zo snel mogelijk een zogenaamd vanggewas ingezaaid moet worden en dit ten laatste op 10 september. Dit vanggewas mag niet ingeplogd worden vóór 15 februari. Deze landbouwpraktijken steunen op wetenschappelijk onderzoek.

3.2.3.4 Mestsoorten

Het aantal mestsoorten dat binnen de derogatie valt, is veeleer beperkt. De stikstof/fosfaat verhouding van sommige mestsoorten zoals zuivere varkensmest, laten niet toe om met de bemestingsnorm van 250 kg N/ha/jaar, ook de fosfaatgift onder controle te houden. De mestsoorten die wel in aanmerking komen voor gebruik op derogatiepercelen zijn:

- Mest van graasvee: runderen (uitgezonderd mestkalveren), schapen, geiten en paarden;
- De dunne fractie van varkensmest na fysisch-mechanische scheiding.

Dit laatste is uniek binnen Europa. Het gebruik van de dunne fractie van varkensmest is gekoppeld aan een aantal voorwaarden. Zo mag het aandeel van de zwevende delen, stikstof en fosfor in de dunne fractie respectievelijk maximaal 20 %, 65 % en 30 % zijn t.o.v. de ruwe varkensmest.

3.2.3.5 Verplichtingen voor de landbouwer

Individuele aanvraag bij de Mestbank

De landbouwers die de derogatie wensen toe te passen dienen jaarlijks een aanvraag in bij de Mestbank en verklaren zich akkoord met de voorwaarden gesteld binnen de derogatie. De Mestbank zal mogelijke derogatiebedrijven gericht informeren hoe deze zich kunnen aanmelden.

Bijhouden van een bemestingsplan en mestboekhouding

Landbouwers die een derogatie aanvragen, moeten een bemestingsplan en een mestboekhouding opmaken. In een bemestingsplan noteert de landbouwer hoe hij zijn percelen oordeelkundig ziet te bemesten. De mestboekhouding is de concrete opvolging van het bemestingsplan. Het bemestingsplan en de bijhorende mestboekhouding zijn hulpmiddelen voor de landbouwer om oordeelkundig te bemesten binnen de maximale bemestingsnormen. Een goed opgevolgd bemestingsplan is voor de landbouwer immers een uitstekend knipperlicht om overbemesting te vermijden en tegelijk een optimale gewasgroei en een goede waterkwaliteit te combineren.

Het bemestingsplan moet beschikbaar zijn op het landbouwbedrijf ten laatste op 15 februari voor het komende

bemestingsseizoen. De landbouwers kunnen een beroep doen op de Mestbank om hun bemestingsplan en mestboekhouding op te maken. Daarnaast zal de Mestbank ook voorlichtingsvergaderingen organiseren.

Bodemstalen voor een gericht bemestingsadvies

De landbouwers moeten bodemstalen laten nemen in het voorjaar met het oog op een bemestingsadvies. Dat bemestingsadvies moet de landbouwer in staat stellen zijn bemesting oordeelkundig uit te voeren. Voor vele landbouwers is dit vandaag reeds een courante praktijk.

3.2.3.6 Verplichtingen voor de overheid

Monitoring

Uiteraard dient Vlaanderen in de eerste plaats de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater verder op te meten. Dit gebeurt d.m.v. de MAP-meetnetten. In de stroombekkens op zandgronden moet een intensievere watermonitoring gebeuren.

Daarnaast dienen in het najaar nitraatresidu's bepaald te worden op derogatiepercelen om het risico op nitraatuitspoeling naar oppervlakte- en grondwater te beoordelen.

Ten slotte worden minimaal 150 meetlocaties uitgebouwd op landbouwbedrijven. Deze metingen hebben betrekking op de stikstof- en fosfaatconcentratie in het bodemwater en op de minerale stikstof in het bodemprofiel. Op die manier moeten de verliezen van stikstof en fosfaat door de wortelzone en de verliezen van (sub)oppervlakkige afspoeling, bekeken worden. Deze meetlocaties houden rekening met de verschillende bodemtypes en met omstandigheden met en zonder derogatie. De meetlocaties moeten dezelfde blijven gedurende de duur van de derogatieperiode.

Controle

De derogatie voorziet een administratieve controle voor alle derogatiebedrijven en een terreincontrole voor 5 % van de derogatiebedrijven. Hierbij wordt o.a. onderzocht of de maximale bemestingsnorm uit dierlijke mest gerespecteerd wordt.

Daarnaast wordt een jaarlijkse controle van het nitraatresidu uitgevoerd op ten minste 25 % van de derogatiebedrijven en op ten minste 5 % van alle derogatiepercelen. Daarnaast zullen er nog ten minste 1 % staalnames zijn op percelen met andere gewassen. Percelen met een nitraatresidu boven de 90 kg NO₃⁻-N/ha in het najaar zullen het jaar nadien uitgesloten worden voor derogatie.

Aangezien de mestsamenstelling heel belangrijk is bij een derogatie op perceelsniveau, vraagt de Europese Commissie ten slotte dat er extra controle zou uitgevoerd worden op de mestsamenstelling bij mesttransporten. Ten minste 1 % van alle mestvervoer dient hiertoe onderworpen te worden aan een terreincontrole.

Rapportering

Als gevolg van de toegekende derogatie moet de Vlaamse overheid jaarlijks aan de Europese Commissie een rapport overmaken. Hierin wordt de evolutie van de waterkwaliteit en de nitraatresidu's weergegeven. Daarenboven moet een evaluatie gegeven worden van de naleving van de derogatievoorwaarden door de landbouwers, zowel op bedrijfs- als op perceelsniveau, op basis van de resultaten van de administratieve en terreincontroles. Het rapport zal verder gegevens bevatten over het scheiden van ruwe varkensmest, met name over het gebruik van de dikke fractie na scheiding, de karakteristieken van de scheidingsgegevens, hun efficiëntie en de samenstelling van de dunne fractie. Daarnaast zal het rapport gegevens moeten bevatten over de bemesting op derogatiebedrijven, de evolutie in de mestproductie en de resultaten betreffende de controles op mesttransport en op de uitscheidingsbalansen voor de berekening van de uitscheidingscijfers voor varkens en pluimvee. De Commissie zal de resultaten uit dit rapport in overweging nemen om een vraag naar verlenging van de derogatie te evalueren.

Ten slotte moet Vlaanderen op jaarlijkse basis kaarten overmaken aan de Europese Commissie met aanduiding van het aandeel bedrijven, percelen, veestapel en landbouwgrond omvat in de derogatie.

3.2.3.7 Verwachtingen

Door de goedkeuring van het Vlaamse derogatieverzoek zien landbouwers in het algemeen en rundveebedrijven in het bijzonder, de afzetmogelijkheid van dierlijke mest drastisch toenemen. Een klassiek melkveebedrijf met veel grasland en maïs in het areaal ziet haar afzetmogelijkheden voor dierlijke mest vergroten tot 45 %. Dit biedt de mogelijkheid voor hoogproductieve melkveebedrijven om de geproduceerde stikstof volledig te gebruiken en te benutten op het eigen bedrijf.

Het gebruik van de dunne fractie van varkensmest kan nieuwe perspectieven bieden voor een extra afzet en een betere benutting van de stikstof. De dunne fractie van varkensmest kan een gepaste meststof zijn om in te zetten in de teelt van wintertarwe in het voorjaar. Dit is uiteraard een beter alternatief voor het gebruik van dierlijke mest dan het gebruik ervan op de stoppel na de teelt van de granen.

Door de hogere benutting van de stikstof uit dierlijke mest en dezelfde maximale bemestingsnorm voor totale stikstof binnen en buiten de derogatie, kan het gebruik van stikstof uit kunstmest sterk verminderen op de derogatiebedrijven.

Het blijft natuurlijk essentieel dat de waterkwaliteit verbetert. De derogatie laat dit toe maar vereist dat de landbouwers die hierin stappen, de bepalingen ervan strikt naleven. Deze derogatie loopt tot eind 2010. Een verlenging van deze derogatie door de Europese Commissie is enkel mogelijk wanneer de waterkwaliteit substantieel verbetert. Groeikansen geven aan de sector en tegelijkertijd de waterkwaliteit verbeteren, dat zijn de uitdagingen waar de landbouwsector en de Mestbank vandaag samen voor staan.

4 Recente evoluties in het Vlaamse mestbeleid

4. RECENTE EVOLUTIES IN HET VLAAMSE MESTBELEID

Dit hoofdstuk geeft de wijzigingen weer die aan de mestwetgeving zijn doorgevoerd sedert het Voortgangsrapport 2006 en bespreekt kort de belangrijkste elementen. Meest in het oog springt uiteraard het Mestdecreet van 22 december 2006.

4.1 DECRETEN

4.1.1 Het decreet van 23 januari 1991

Het decreet van 23 januari 1991 is grotendeels opgeheven door het Mestdecreet van 22 december 2006, verder aangeduid als “het nieuwe Mestdecreet”. Enkel de volgende 2 zaken blijven (tijdelijk) bestaan:

- Alles wat te maken heeft met kwetsbare zones natuur (artikel 15bis en 15ter);
- Alles wat te maken heeft met milieuvergunningen voor veebedrijven tot en met 31 december 2007 (artikel 33ter).

4.1.2 Het decreet van 16 juni 2006

Het decreet van 16 juni 2006 betreffende het oprichten van de Vlaamse Grondenbank (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 9 februari 2007), heeft in het decreet van 23 januari 1991 enkele wijzigingen doorgevoerd wat betreft de bevoegdheid van de Vlaamse Grondenbank om in te staan voor alle onteigeningen op Vlaams niveau.

4.1.3 Het decreet eenmalige perceelsregistratie (EPR)

Voluit draagt dit decreet de naam “Decreet houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid”. Dit decreet voorziet een unieke identificatie voor elke landbouwer die enerzijds aangifteplichtig is in het kader van het nieuwe Mestdecreet of anderzijds toeslagrechten activeert. De percelen die deze landbouwers in gebruik hebben worden vanaf 2007 slechts 1 keer door de overheid geregistreerd i.p.v. 2 keer tot en met 2006. Dit decreet werd gelijktijdig met het nieuwe Mestdecreet op 22 december 2006 bekrachtigd door de Vlaamse Regering.

Door deze unieke identificatie is een vlotte uitwisseling van gegevens voor beide doeleinden mogelijk. Het decreet bepaalt dat het beleidsdomein Landbouw en Zeevisserij bevoegd is voor deze identificatie van de landbouwers én de registratie van hun landbouwgronden. De begrippen ‘landbouwer’, ‘exploitatie’ en ‘exploitant’ zijn de bouwstenen van de identificatie. Belangrijk is dat elke landbouwer moet voldoen aan de definitie van autonoom beheer. Exploitanten die geen autonoom beheer kunnen aantonen worden samen als één landbouwer beschouwd. De gegevens over de landbouwgronden van 2007 in dit rapport zijn bijgevolg afkomstig van het Agentschap voor Landbouw en Visserij, die de identificatie van landbouwers beheert en de landbouwpercelen registreert in het kader van de toeslagrechten, de agromilieumaatregelen in het kader van het Vlaamse programma van de Plattelandsontwikkeling, de gekoppelde premies (bv. zoogkoeienpremie, slachtpremie kalveren, steun voor zaaizaad, etc.) en het melkquotum.

4.1.4 Het nieuwe Mestdecreet

Voluit draagt het nieuwe Mestdecreet de naam “Decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen”. Evenwel is er een officiële naam toegekend aan dit decreet, waardoor de verwijzing kan ingekort worden tot “het Mestdecreet”. Hierna volgt een overzicht van de belangrijkste krijtlijnen van het nieuwe Mestdecreet.

4.1.4.1 De rol van de Mestbank

De rol van de Mestbank is ruimer omschreven. In het nieuwe Mestdecreet is een onderscheid gemaakt tussen ondersteunende taken en controletaken. Waar de Mestbank in het verleden als te repressief ervaren werd, is duidelijk gesteld dat de Mestbank ook een informerende, begeleidende en bewustmakende rol heeft.

4.1.4.2 De maximale bemestingsnormen

Er is een algemene bemestingsnorm ingevoerd voor dierlijke mest die maximaal 170 kg N per ha per jaar bedraagt. Hierbij kunnen de nog geldende oude bepalingen met betrekking tot “Natuur” strikter zijn. Tevens is het gebruik van andere meststoffen (compost, slib, schuimaarde, etc.) ontkoppeld van dierlijke mest. Ook hiervan mag maximaal 170 kg N per ha per jaar toegediend worden. Er zijn verregaande verfijningen ingevoerd onder meer voor het gebruik van chemische fosfor en de maximale bemestingsnormen voor de tuinbouw. De gewasbehoefte van tuinbouwteelten mag onder bepaalde voorwaarden volledig ingevuld worden met kunstmest.

4.1.4.3 Het nitraatresidu

De opvolging van de bemesting op perceelsniveau blijft bestaan via de bepaling van het nitraatresidu in het najaar. De gevolgen bij het overschrijden van bepaalde waarden is afhankelijk van de ligging van het perceel, al dan niet in risicogebied. Risicogebieden zijn gebieden met een slechte waterkwaliteit.

4.1.4.4 De uitscheidingsnormen

Op aandringen van de Europese Commissie zijn de uitscheidingsnormen voor melkvee gedifferentieerd. Tot en met het decreet van 23 januari 1991 hanteerde Vlaanderen 1 uitscheidingsnorm voor alle melk- en zoogkoeien, zijnde 97 kg N en 30 kg P₂O₅ per koe per jaar. Deze uitscheiding was ongeveer een weerspiegeling van de gemiddelde uitscheiding van een Vlaamse melk- en zoogkoe. Dit was op zich een eenvoudige benadering maar dit wordt echter niet aanzien als een goede praktijk aangezien de reële uitscheiding van koeien varieert tussen 60 en 150 kg N per koe per jaar, onder andere afhankelijk van de melkgift en het rantsoen. Een oplossing voor deze ruime variatie in de uitscheiding drong zich op. Ofwel diende een nieuwe maar hoge uitscheidingsnorm van om en bij de 130 kg N per koe per jaar vastgelegd te worden, ofwel was een differentiatie van de uitscheidingsnormen volgens de melkgift en het rantsoen aangewezen. Vlaanderen heeft geopteerd voor dit laatste. De uitscheidingsnorm van melkkoeien wordt gedifferentieerd met kleine sprongen van 250 kg melk en wordt zo laag mogelijk gehouden aangezien het rantsoen van melkvee in Vlaanderen anders is samengesteld dan in andere lidstaten (% gras).

De forfaitaire uitscheidingscijfers voor pluimvee en varkens zijn herzien maar doordat het systeem van de mestuitscheidingsstelsels, beschreven in een uitvoeringsbesluit, blijven bestaan, blijven de gemiddelde uitscheidingscijfers voor deze diersoorten nagenoeg ongewijzigd.

4.1.4.5 Mestverwerking

De mestverwerkingsplicht werd grondig herzien. Deze plicht hangt af van de gemeentelijke productiedruk en de grootte van het mestoverschot van het bedrijf. De mestverwerkingsplicht is enkel uitgedrukt in stikstof. Belangrijk is dat de mestverwerkingsplicht geplafonneerd is op maximum 60 % van het mestoverschot. Er wordt een systeem van (verhandelbare) mestverwerkingscertificaten ingevoerd om aan deze plicht te voldoen.

Naast het voorleggen van mestverwerkingscertificaten kan een bedrijf aan zijn plicht tot mestverwerking voldoen door (een deel) niet te produceren of (een deel) van de nutriëntenemissierechten definitief te annuleren.

4.1.4.6 Nutriëntenemissierechten

De nutriëntenhalte van het decreet van 23 januari 1991, toegekend per inrichting, wordt omgezet naar nutriëntenemissierechten per bedrijf. Deze emissierechten kunnen los van de milieuvergunning overgenomen worden. Belangrijk daarbij is dat al bij overname een eventueel reductiemechanisme in werking treedt en niet zoals voorheen pas bij het verplaatsen en samenvoegen van een milieuvergunning.

4.1.4.7 Bedrijfsontwikkeling

De ontwikkeling van bedrijven kan nu op meerdere manieren gerealiseerd worden:

- Door de overname van nutriëntenemissierechten van de beoogde diersoort, al dan niet gepaard met een reductiemechanisme;
- Door een uitbreiding na bewezen mestverwerking zonder de overname van nutriëntenemissierechten. Hiertoe moet voorafgaandelijk aan de uitbreiding, 25 % van de uit te breiden mestproductie verwerkt worden bovenop de mestverwerkingsplicht. Na de uitbreiding moet 125 % van de mest van de uitbreiding verwerkt worden. Vooraleer dit mechanisme in werking treedt, moet op Vlaams niveau meer dan 13 miljoen kg N verwerkt zijn.

4.1.4.8 Grondloze teelten

Het nieuwe Mestdecreet legt meer de nadruk op de tuinbouw. Voor het eerst zijn bepalingen opgenomen voor grondloze teelten. In het nieuwe Mestdecreet spreekt men van “telers met groeimedium”. Voorbeelden van grondloze teelten zijn tomaten, azalea, aardbei, maar ook de productie van witloofkroppen valt hieronder. Grondloze telers zijn betrokken in het mestgebeuren aangezien bij de teelt van planten door middel van een groeimedium een vloeibare reststroom ontstaat die stikstof en fosfor bevat. In het nieuwe Mestdecreet wordt deze reststroom “spuistroom” genoemd. Spuistroom wordt ingedeeld bij “andere meststoffen”, naast “dierlijke mest” en “kunstmest”. Alle soorten meststoffen, dus ook spuistroom, kunnen op landbouwgrond opgebracht of verwerkt worden. Spuistroom mag dus niet geloosd worden. Dit helpt mee voorkomen dat nitraten van agrarische oorsprong in te hoge concentratie aanwezig zijn in het oppervlaktewater of grondwater.

4.1.4.9 Enkel nog boetes

Voor een aantal zaken werden in het decreet van 23 januari 1991 heffingen of superheffingen geïnd. De heffingen, zoals de basisheffing en de invoerheffing, zijn afgeschaft. De superheffing voor het niet voldoen aan de mestverwerkingsplicht is vervangen door een administratieve geldboete. De superheffing voor het produceren boven de toegekende nutriëntenhalte is vervangen door een administratieve geldboete voor het houden van dieren boven de toegekende nutriëntenemissierechten. Voor heel wat andere zaken zijn er administratieve geldboetes bijgekomen. Recidivisme binnen een tijdsbestek van 5 jaar verdubbelt de geldboete. Gerechtelijke vervolging blijft bestaan.

4.1.4.10 Delegatie Vlaamse Regering

De decreetgever heeft aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid gegeven om voor zeer veel aspecten van het nieuwe Mestdecreet nadere regels vast te stellen. Voor heel wat zaken zijn er al uitvoeringsbesluiten goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Een aantal uitvoeringsbesluiten zijn bij het afsluiten van dit rapport (15 oktober 2007) volop in ontwikkeling. In 2007/2008 is voorzien om nog verschillende uitvoeringsbesluiten goed te keuren.

4.1.4.11 De overgang van oud naar nieuw

Voor de meeste activiteiten tot en met 31 december 2006 wordt alles nog afgehandeld volgens de bepalingen van het decreet van 23 januari 1991. Voor alle activiteiten vanaf 1 januari 2007, wordt alles afgehandeld volgens de bepalingen van het nieuwe Mestdecreet.

4.2 UITVOERINGSBESLUITEN

4.2.1 Besluit van 9 februari 2007 (eenmalige perceelsregistratie)

Dit besluit geeft uitvoering aan het EPR-decreet (eenmalige perceelsregistratie). Het regelt de identificatie van de landbouwers en stelt dat de verzamelaanvraag de basis is voor de aangifte van landbouwgronden in het kader van het nieuwe Mestdecreet en de toekenning van de toeslagrechten.

4.2.2 Besluit van 9 maart 2007 (bepalingen nodig voor het sluitend maken van het actieprogramma in het kader van de Nitraatrichtlijn)

Dit besluit geeft uitvoering aan verschillende elementen van het nieuwe Mestdecreet. Ze werden samengebracht omdat ze allen nodig waren voor het sluitend maken van het actieprogramma in het kader van de Nitraatrichtlijn. Op die manier kon het derogatieverzoek van Vlaanderen ingediend worden bij de Europese Commissie. Het besluit bevat volgende onderdelen:

- bemestingsregels aangaande meststoffen met een lage stikstofefficiëntie, traagvrijkomende stikstof, effluënten met een laag gehalte aan stikstof: dit is een herneming van wat vroeger al bestond, maar met een eenvoudigere procedure;
- olijsting van de teelten die volledig bemest kunnen worden met N uit kunstmest en een procedure om 345 kg N te mogen toepassen indien meerdere tuinbouwteelten in 1 jaar verbouwd worden;
- bepalingen aangaande het nitraatresidu met name de grenswaarden waarboven bepaalde maatregelen opgelegd worden en de afbakening van de risicogebieden;
- vaststelling van gedifferentieerde N-verliezen uit stal en mestopslag per diercategorie afhankelijk van het staltype;
- voorwaarden met betrekking tot het voederrantsoen van melkkoeien: om de lage uitscheidingscijfers van het nieuwe Mestdecreet te hanteren, zijn minimumvereisten gesteld wat betreft samenstelling van het rantsoen;
- de gemeentelijke productiedruk die mee bepaalt hoeveel dierlijke mest een bedrijf verplicht moet verwerken;
- bepalingen rond het toezicht en inningen teneinde geen onderbreking te hebben wat betreft de handhaving van het nieuwe Mestdecreet.

4.2.3 Besluit van 19 juli 2007 (transport van dierlijke mest)

Dit besluit regelt het vervoer van dierlijke en andere meststoffen. Het herneemt het zeer belangrijke luik van AGR-GPS (Automatische Gegevens Registratie en Global Positioning System) dat vanaf het najaar 2007 ook verplicht wordt voor mestvoerders klasse B. Het besluit voert een nieuwe klasse E in voor vervoerders die enkel ruwe pluimvee- of paardenmest importeren of exporteren. Deze zijn ontheven van de AGR-GPS-verplichting. Het systeem van een erkend verzender is uitgewerkt voor het transport van bepaalde soorten meststoffen. De "verzender" staat in dit geval in voor alle formaliteiten en niet de transporterende firma. Verder zullen de aanmeldingen van mesttransporten vanaf 1 januari 2008 uitsluitend via het MestTransportInternetLoket verlopen. Tevens regelt dit besluit de modaliteiten om af te wijken van de periode waarin geen mest mag gevoerd worden in het kader van demonstraties en wetenschappelijke proeven.

4.2.4 Besluit van 7 september 2007 (zware kleigronden in de Polders)

Dit besluit legt de zware kleigronden in de polders vast waar nog tot en met 14 oktober dierlijke mest mag opgebracht worden. Het betreft de volledige landbouwstreek Polders. Ook de zandgronden zijn met dit besluit vastgelegd. Dit gebied omvat de landbouwstreek Kempen in zijn totaliteit en de Vlaamse Zandstreek buiten Vlaams-Brabant. De afbakening is van belang voor de totale bemestingsnorm van maïs en graangewassen. Deze bedraagt 275 kg N/ha/jaar in 2007. Vanaf 2008 daalt de totale bemestingsnorm voor maïs en graan jaarlijks met 5 kg tot 260 kg N/ha/jaar vanaf 2010. Bij percelen onder derogatie is deze totale bemestingsnorm van 260 kg N/ha/jaar meteen van toepassing.

4.2.5 Besluit van 7 september 2007 (nutriëntenemissierechten en bedrijfsontwikkeling)

Dit besluit regelt de omzetting van de nutriëntenhalte van het decreet van 23 januari 1991, die toegekend was per inrichting, naar nutriëntenemissierechten (NER) per bedrijf. Deze worden per diersoort uitgedrukt: runderen, varkens, pluimvee en andere diersoorten. Het besluit legt de modaliteiten vast om enerzijds de bedrijfsontwikkeling maximaal mogelijk te maken en anderzijds geen afbreuk te doen aan de doelstelling van de Nitraatrichtlijn.

Het besluit heeft voornamelijk betrekking op de procedure voor de overname van nutriëntenemissierechten en regelt welke diersoorten gehouden kunnen worden na een overname zowel bij de overlater als bij de overnemer. Dit zijn de zogenaamde tussenschotten tussen de diersoorten. Door bepaalde beperkingen van dit tussenschot kan het van belang zijn voor welke diersoorten een bedrijf nutriëntenemissierechten heeft. Daarom heeft de landbouwer

de mogelijkheid om de nutriëntenemissierechten toegekend per diersoort, om te zetten conform de diersoorten die hij de laatste jaren heeft aangehouden. Dit heet de herkwalificatie. De nutriëntenhalte was immers gebaseerd op de situatie 1995, 1996 of 1997, intussen 10 jaar geleden.

Naast overname van NER regelt dit besluit eveneens de modaliteiten om nutriëntenemissierechten mestverwerking toe te kennen en eventueel te annuleren.

V.L.M.
vlaamse Landmaatschappij

5 Naar een betere dienstverlening op maat van de klanten

5. NAAR EEN BETERE DIENSTVERLENING OP MAAT VAN DE KLANTEN

De mestwetgeving is een veel omvattende wetgeving en speelt in op heel wat facetten op een landbouwbedrijf. Deze wetgeving wordt dan ook algemeen als vrij complex ervaren door de verschillende doelgroepen. Dit heeft voornamelijk te maken doordat men bij de besluitvorming enerzijds rekening hield met de dagdagelijkse praktijk en anderzijds kan men door te differentiëren en te nuanceren de wetgeving minder streng maken voor de landbouwers. De nood aan informatie en begeleiding op maat bij land- en tuinbouwers is bijgevolg heel groot. In het nieuwe Mestdecreet wordt dan ook het onderscheid gemaakt tussen de controlerende en de ondersteunende taken van de Mestbank (Artikel 4 §1). Deze laatste kunnen samengevat worden onder de noemer “informereren, sensibiliseren en adviseren”.

De Mestbank integreert deze informatieverstrekking, advisering en sensibilisatie in de dagelijkse dienstverlening naar haar klanten, zijnde naast de land- en tuinbouwers (mestproducenten en -gebruikers), ook mestvervoerders en -verwerkers, landbouwconsulenten, andere overheden, etc.

De Mestbank wil haar verschillende doelgroepen bewust maken van de kansen die een milieuvriendelijke aanwending van mest op het bedrijf creëert door de juiste informatie op het juiste moment onder de juiste vorm ter beschikking te stellen. Op deze manier kunnen bedrijfsleiders en exploitanten de juiste beslissingen nemen die passen bij een milieukundig verantwoorde bedrijfsvoering. Dit alles wil de Mestbank realiseren in een partnerschap met de landbouwers en met oog voor de individuele bedrijfssituatie.

Om de ondersteunende taken nog beter ter harte te nemen, werden in de provinciale afdelingen van de Mestbank de cellen Bedrijfsadvies en Sensibilisering (kort BAS-cel¹) opgericht. Het doel van de BAS-cellen is de toegangsdrempel voor landbouwers tot de Mestbank te verlagen.

In wat volgt wordt een overzicht gegeven van de dienstverlening door de Mestbank in 2007.

5.1 SCHRIFTELIJKE COMMUNICATIE

De Mestbank informeert aan de hand van brieven, folders, infokranten, etc. In 2006 en 2007 was dit niet anders en hebben de verschillende doelgroepen van de Mestbank een aantal van deze “klassieke” media in de bus gekregen.

5.1.1 De Mestbankinfo

De Mestbank verstuurde op regelmatige basis haar informatieve krant “Mestbankinfo”. Traditioneel gebeurde dit op 3 momenten per jaar:

- Bij het versturen van de perceelsregistratie informeerde de Mestbank de landbouwers over de bijzonderheden bij het registreren van hun percelen.
- Bij het versturen van het overzicht van de registratie werd ook een Mestbankinfo mee verzonden waarin meer uitleg gegeven werd bij dit overzicht.
- Ten slotte werd een Mestbankinfo gepubliceerd naar aanleiding van de Mestbankaangifte.

Daarnaast verstuurde de Mestbank deze Mestbankinfo bij eenmalige gelegenheden.

Eind 2006 werd de laatste Mestbankinfo verstuurd samen met de Mestbankaangifte. In het kader van administratieve vereenvoudiging wordt vanaf 2007 de perceelsregistratie verzorgd door het Agentschap voor Landbouw en Visserij (ALV) waardoor het voorjaarsnummer van de Mestbankinfo niet meer verschenen is.

5.1.2 De Mestgazet

De “Mestgazet” vervangt de Mestbankinfo als informatiekraant van de Mestbank. Het eerste nummer is verschenen in september 2007. Het ging om een speciale editie waarin de dienstverlening van de Mestbank uit de doeken gedaan werd. In de komende nummers zal de Mestgazet de nodige informatie verstrekken over o.a. het mestbeleid, initiatieven van de Mestbank, de aangifte, etc. Ook zal er plaats zijn voor adviezen op het vlak van oordeelkundige bemesting. Kortom zal de Mestgazet een rechtstreeks communicatiekanaal zijn tussen de Mestbank en de boer.

5.1.3 Informatieve brieven

Naast de algemene, informatieve kranten informeert de Mestbank via gepersonaliseerde zendingen naar haar klanten.

In december 2006 hebben alle aangifteplichtige landbouwers een overzicht van hun perceelsregistratie voor 2006 ontvangen. Hierin wordt op perceelsniveau een overzicht gegeven van grondgebonden eigenschappen (perceelsnummer, bemestbare oppervlakte, teelt, toekenning van aanvragen, etc.), bemestingsrechten voor het afgelopen jaar en de beheersovereenkomsten (BO) die gesloten zijn.

In april 2007 verstuurde de Mestbank voor de tweede maal een waarschuwing naar landbouwbedrijven die, op basis

¹ Binnen het beleidsdomein Landbouw en Visserij wordt de term ‘BAS’ ook gebruikt en dit om het ‘Bedrijfsadviesstelsel’ aan te duiden. Dit is een systeem waarbij Vlaamse land- en tuinbouwers subsidies kunnen aanvragen om adviezen over randvoorwaarden, arbeidsveiligheid en bedrijfsoptimalisatie in te winnen bij erkende adviesbureaus.

van productiejaar 2005, een onevenwichtige mestbalans vertoonden. De bedrijven waar het verschil verwaarloosbaar was en deze die beboet werden (te groot onevenwicht) werden niet aangeschreven met een waarschuwing. Later dit jaar worden ook waarschuwingen op basis van productiejaar 2006 verstuurd.

Ook in april 2007 heeft de Mestbank twee toelichtingen verstuurd specifiek gericht naar de tuinbouwers. Een eerste toelichting gaf meer uitleg bij het invullen van de verzamelaanvraag en speelde in op enkele specifieke onduidelijkheden voor deze doelgroep (bijvoorbeeld teeltcodes, etc.). De tweede toelichting ging dieper in op de modaliteiten van de verhoogde bemesting tuinbouw, zoals bepaald in het uitvoeringsbesluit van 9 maart 2007. Deze maatregel, voorzien in het nieuwe Mestdecreet, laat aan de tuinbouwers een hogere bemesting toe bij een opeenvolging van bepaalde tuinbouwteelten.

Het nieuwe Mestdecreet voorziet dat in het kader van haar knipperlichtfunctie de Mestbank een aantal keer per jaar een overzicht verstuurt van alle mestverhandelingen naar de betrokken partijen. Zo krijgen de mestproducenten en -gebruikers een duidelijker beeld van de hoeveelheid aangeboden en/of ontvangen dierlijke mest. Deze overzichten kunnen een instrument zijn voor het plannen van de bedrijfsvoering en zal leiden tot een oordeelkundiger gebruik van dierlijke mest. Een eerste verzending van deze transportoverzichten vond plaats in juni 2007.

In het najaar van 2007 volgt nog een toelichting waarin de Mestbank een aantal bepalingen over de toekenning en overdracht van nutriëntenemissierechten verduidelijkt. Begin 2008 krijgen alle landbouwers een nieuw overzicht van de perceelsregistratie 2007 en de bemestingsregimes 2008.

5.1.4 Persberichten

Berichten in de vakpers zijn een zeer goede manier om informatie snel bij de landbouwers te krijgen. De Mestbank wil daarom evoluties in het mestbeleid, bepaalde afspraken tussen sector en overheid, specifieke Mestbankacties, adviezen aan de landbouwers, etc. proactief en regelmatig melden via berichten in de vakbladen. In 2007 zijn er o.a. persberichten verschenen over bemesting van tarwe na een lange droogteperiode, afspraken tussen de sector en de Mestbank na overleg, het plannen van extra compostbemesting op percelen met een laag koolstofgehalte, de informatiecampagne voor rundveehouders (zie verder) en de voorlichtingsvergaderingen voor erkend vervoerders.

5.2 DE DIGITALE MESTBANK

Internet is bijna niet meer weg te denken uit het dagelijkse leven. Ook in de landbouw kiezen meer en meer bedrijfsleiders voor automatisering en informatisering. De Mestbank kan hierin natuurlijk niet achterblijven en gaat ook in haar dienstverlening verder de digitale toer op. Omdat nog niet iedereen gebruik kan maken van de geïnformatiseerde communicatiemiddelen, blijven ook de klassieke media (brieven, folders, infokranten) behouden, al zullen ze in de toekomst eerder aanvullend verspreid worden.

5.2.1 Website

Op de website van de VLM, www.vlm.be, zijn er een aantal pagina's voorzien voor de Mestbank. Hierop kan men informatie terugvinden over regelgeving, bemestingsnormen, veelgestelde vragen, etc. Op deze webpagina's worden alle acties van de Mestbank (bvb. informatiecampagne rundveehouders, etc.) aangekondigd, worden persberichten van de Mestbank gepubliceerd en zijn alle documenten die de Mestbank verstuurt in digitale vorm beschikbaar.

De website van de VLM krijgt een grondige opknapbeurt. De nieuwe website wordt een poort die toegang geeft tot vijf doelgroepsites: algemeen publiek, land- en tuinbouwers, notarissen, overheden en partners en intermediairs. Land- en tuinbouwers zullen via hun deelsite specifieke informatie kunnen opvragen, bijvoorbeeld over beheerovereenkomsten (het loket e-horizon) of over hun mestsituatie (MestInternetLoket). Mestverwerkers, mestbewerkers, exploitanten van een verzamelpunt, erkende mestvoerders, producenten van andere meststoffen, producenten van chemische meststoffen, mengvoederfabrikanten, labo's, staalnemers, landbouwconsulenten, GPS-dienstverleners of erkend verzenders kunnen terecht op de deelsite voor intermediairs. Mestvoerders kunnen via het MTIL (MestTransportInternetLoket) al hun transporten aanmelden en bevestigen. De portaalsite zal ook een actueel overzicht bevatten van de wetgeving, een module 'elektronische nieuwsbrieven' (met nieuwsbrieven over plattelandontwikkeling, mestaangelegenheden, inrichtingsprojecten, beheerovereenkomsten of internationale projecten), een uitgebreide mediatheek met downloadbare publicaties en een activiteitenkalender.

5.2.2 Elektronische nieuwsbrieven

Op korte termijn plant de Mestbank de verzending van haar eerste elektronische nieuwsbrief. Iedereen die deze wenst te ontvangen, zal zich kunnen inschrijven via de nieuwe portaalsite. Ook op de internationale werktuigendagen in Oudenaarde in september 2007, konden geïnteresseerden hun e-mailadres achterlaten. Soortgelijke promotiecampagnes zullen nog plaatsvinden in de toekomst.

5.2.3 E-loketten: MTIL en MIL

Sinds 2000 kunnen mestvoerders hun mestafzetdocumenten elektronisch invullen en doorsturen. Dat kan met de internettoepassing MTIL, het MestTransportInternetLoket (via <http://mtil.vlm.be>). Met deze toepassing hoeven de mestvoerders hun transport niet meer 24 u op voorhand te melden. Het transport kan starten van zodra de mestvoerder het goedgekeurde document heeft afgedrukt. De administratie rond de mestafzetdocumenten verloopt dus een pak eenvoudiger, sneller en efficiënter.

Via het MestInternetLoket (MIL) kunnen boeren een aantal persoonlijke gegevens raadplegen. Zo kunnen ze indien nodig, hun bedrijfsvoering bijsturen om de mestwetgeving correct na te leven. De toegang tot het MIL is beveiligd zodat enkel de gebruiker via een persoonlijk wachtwoord en gebruikerscode, zijn eigen gegevens kan bekijken. Het MIL zal in de toekomst verder uitgebreid worden waarbij het mogelijk zal worden om bepaalde administratieve formaliteiten af te handelen via dit e-loket. MIL kan geraadpleegd worden via <http://mil.vlm.be>.

5.3 VOORLICHTING

Een nieuw Mestdecreet betekent een grote behoefte aan informatie uit verschillende hoeken. Wat verandert er? Wat zijn de gevolgen voor mijn bedrijf? Dit zijn maar enkele van de veelgehoorde vragen die dikwijls gepaard gaan met onzekerheid. De Mestbank probeert hieraan tegemoet te komen, onder meer door het geven van voorlichting. Op deze manier wordt snel een grote groep toehoorders bereikt.

Tijdens de eerste helft van 2007 heeft de Mestbank ervoor gekozen om voorlichting te geven door aan te sluiten bij initiatieven op vraag van andere organisatoren, zoals landbouworganisaties, landbouwkamers, privébedrijven, andere overheden, etc. Op deze manier werden tijdens 55 voorlichtingsmomenten ruim 3.500 geïnteresseerden geïnformeerd. De voorlichtingsmomenten waaraan de Mestbank heeft deelgenomen waren gericht op verschillende doelgroepen. In de eerste plaats naar haar grootste doelgroep, namelijk de landbouwers, maar ook studenten, landbouwconsulenten en -experts, onderzoekers, vertegenwoordigers, ambtenaren en politie werden bereikt. In 2007 bereikte de Mestbank tijdens deze voorlichtingsvergaderingen samen met de eigen georganiseerde voorlichtingsvergaderingen reeds 6.000 mensen. In het najaar van 2007 organiseerde de Mestbank 6 voorlichtingen voor mestvoerders, gespreid over de verschillende provincies. In totaal telden deze voorlichtingen een 600-tal aanwezigen. Eind 2007 volgt nog een reeks voorlichtingen over de nutriëntenemissierechten. Begin 2008 zijn een reeks voorlichtingen in het kader van de derogatie gepland.

5.4 INFORMATIECAMPAGNE VOOR RUNDVEEHOUDERS: EEN NIEUWE MANIER VAN COMMUNICEREN

Waar de Mestbank in het verleden eerder een afwachtende houding aannam en voorlichting gaf op uitnodiging van derden, werd in de zomer van 2007 een nieuwe weg ingeslagen. Een grootscheepse informatiecampagne werd opgezet om een antwoord te bieden op de informatiebehoefte van de rundveehouders, die door het nieuwe Mestdecreet geconfronteerd worden met heel wat nieuwe uitdagingen.

De aanpak van deze informatiecampagne was een nieuwe manier van werken voor de Mestbank. In deze informatiecampagne werd gefocust op twee aspecten. Enerzijds wilde de Mestbank aan de rundveehouders voldoende bruikbare informatie bieden die ook naderhand nog kan geraadpleegd worden. Hiervoor werden zeven folders ontwikkeld over verschillende onderwerpen die de landbouwer via mail of telefonisch kon aanvragen:

- de geldende normen (productie, bemesting, etc.) van 2007;
- stikstofverliezen;
- voederrantsoenen bij melkkoeien;
- bepaling van de gemiddelde rundveebezetting op basis van SANITEL;
- berekening van de netto-uitscheiding van runderen;
- berekening van de bemesting door beweiden;
- voorbeelden.

Anderzijds voelde de Mestbank de nood om deze materie op een begrijpbare manier uit te leggen aan de landbouwers. Daarom werd beslist om op eigen initiatief voorlichtingsvergaderingen te organiseren. Hiervoor werd samengewerkt met de afdeling duurzame landbouwwontwikkeling (ADLO) van het departement landbouw & visserij. Op 15 locaties, verspreid over gans Vlaanderen, gaf de Mestbank meer uitleg bij bovenstaande brochures, terwijl de sprekers van ADLO dieper ingingen op de ruwvoerwinning binnen de voorwaarden van het nieuwe Mestdecreet. Een overzicht van de locaties en het aantal toehoorders wordt gegeven in Tabel 2.

Tabel 2. Data, locatie en aantal aanwezigen van de voorlichtingsvergaderingen		
Datum	Zaal	Aantal aanwezigen
27 augustus 2007	Mimosa, Eeklo	220
28 augustus 2007	Ten Aard, Geel	140
29 augustus 2007	PIBO, Tongeren	90
30 augustus 2007	Mantovani, Oudenaarde	230
30 augustus 2007	REO-veiling, Roeselare	130
31 augustus 2007	CC Gruitrode, Meeuwen-Gruitrode	160
31 augustus 2007	VLM-auditorium, Brugge	160
3 september 2007	Stadschouwburg, Ieper	120
5 september 2007	Hotel Beveren, Beveren	170
7 september 2007	De Kat, Geraardsbergen	190
10 september 2007	BRAVA veiling, Asse	130
10 september 2007	Provinciaal vormingscentrum, Malle	310
12 september 2007	De Kring, Bekkevoort	190
13 september 2007	CC Het Kruispunt, Diksmuide	120
17 september 2007	Europahal, Tielt	170

In totaal werden 2.530 aanwezigen geteld, gespreid over 15 voorlichtingsmomenten. Er kan dus gesteld worden dat deze informatiecampagne een groot succes was. De toehoorders waren als volgt verdeeld over de 5 provincies:

- West-Vlaanderen: 5 voorlichtingsvergaderingen, 700 aanwezigen;
- Oost-Vlaanderen: 4 voorlichtingsvergaderingen, 810 aanwezigen;
- Vlaams-Brabant: 2 voorlichtingsvergaderingen, 320 aanwezigen;
- Limburg: 2 voorlichtingsvergaderingen, 250 aanwezigen;
- Antwerpen: 2 voorlichtingsvergaderingen, 450 aanwezigen.

Zowel intern binnen de VLM, als bij ADLO waren de reacties op deze informatiecampagne zeer positief en is een grote bereidheid ontstaan om dergelijke samenwerking ook in de toekomst op touw te zetten. Ook de landbouwers waren uitermate tevreden met dit initiatief. In de toekomst zal de Mestbank steeds meer zelf het initiatief nemen om voorlichting te organiseren voor landbouwers in het algemeen of voor een specifieke doelgroep en om dergelijke informatiecampagnes uit te voeren al dan niet in samenwerking met een partner.

5.5 BEDRIJFSADVIES EN SENSIBILISERING

Om deze dienstverlening nog beter ter harte te kunnen nemen en verder uit te bouwen zijn, zoals hierboven vermeld, de cellen bedrijfsadvies en sensibilisering (BAS) opgericht. De 5 provinciale cellen binnen de Mestbank worden aangestuurd door de werkgroep BAS, met zowel Mestbankmedewerkers uit de centrale directie als uit de provinciale afdelingen. Deze organisatie zorgt voor een duidelijke scheiding tussen de ondersteunende taken (BAS) die provinciaal georganiseerd zijn en de controlerende taken (handhaving) die losgekoppeld zijn van de provinciale structuur. Op deze manier kan de Mestbank zijn dubbelrol optimaal realiseren.

De dienstverlening van de Mestbank moet gekenmerkt worden door volgende 5 pijlers:

- communicatie moet klaar en duidelijk zijn;
- proactief informeren;
- op maat van de doelgroep;
- via verschillende kanalen;
- in overleg en in een open samenwerking met de partners.

Steunend op deze pijlers zal de dienstverlening van de Mestbank de basis vormen voor een partnerschap met de landbouwsector waarin samengewerkt wordt aan een betere waterkwaliteit.

5.6 INDIVIDUELE BEDRIJFSBEGELEIDING

De focus van BAS zal vooral komen te liggen bij individuele begeleiding van de landbouwers. Dit kan op twee manieren: door contacten met landbouwers of door bedrijfsbezoeken.

5.6.1 Contacten met landbouwers

Op dit moment bestaat al de mogelijkheid om informatie in te winnen bij en advies te vragen aan Mestbankmedewerkers. Dit kan via telefonisch contact, ofwel rechtstreeks tijdens de openingsuren van de Mestbank - al dan niet op afspraak. Deze manier van individuele begeleiding wordt geapprecieerd door de landbouwers en zal daarom verder uitgebouwd en vooral bekend gemaakt worden.

5.6.2 Bedrijfsbezoeken

Mestbankmedewerkers zullen in de toekomst ook vaker individuele bedrijven bezoeken en samen met de landbouwer zoeken naar oplossingen om de bedrijfsvoering nog milieuvriendelijker te maken. De begeleiding kan plaatsvinden zowel op vraag van de landbouwers, als naar aanleiding van specifieke doelgroepgerichte acties.

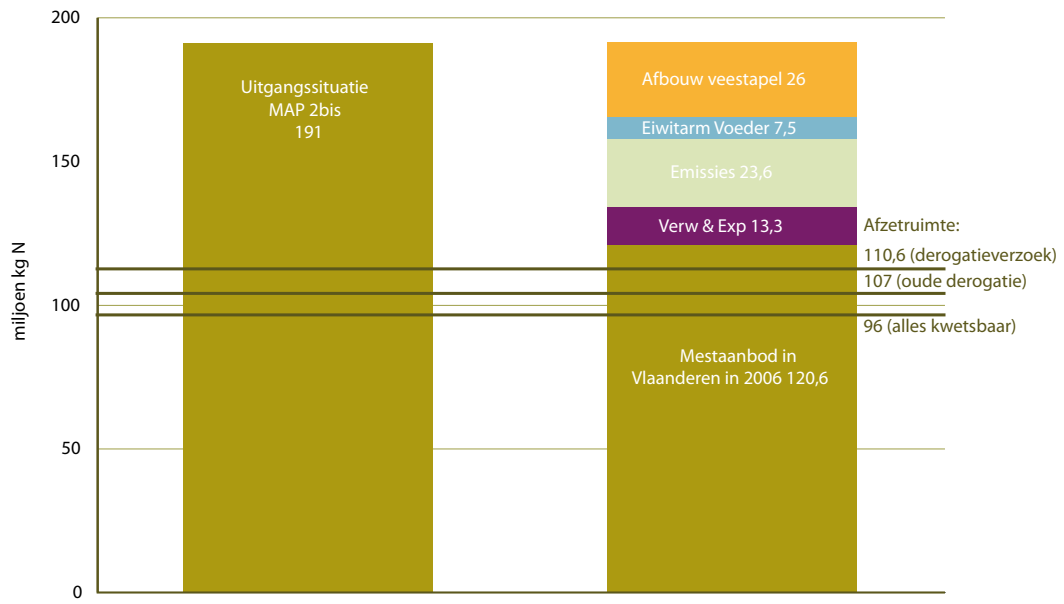
6 Verminderen van de mestoverschotten anno 2006

6. VERMINDEREN VAN DE MESTOVERSCHOTTEN ANNO 2006

De Vlaamse mestbalans en de geboekte milieuwinst in 2006 worden weergegeven in Figuur 6 en Figuur 7. De aanpak aan de bron, zijnde een combinatie van de afbouw van de veestapel en het gebruik van nutriëntenarm voeder, zorgde voor een vermindering van het mestoverschot met 33,4 miljoen kg N en 25,1 miljoen kg P_2O_5 t.o.v. de uitgangssituatie van 191 miljoen kg N en 85 miljoen kg P_2O_5 . De export en verwerking zorgde voor een bijkomende afname van 13,3 miljoen kg N en 11,3 miljoen kg P_2O_5 . In totaal daalde het mestoverschot met 46,7 miljoen kg N en 36,4 miljoen kg P_2O_5 .

In 2006 bedroeg het mestaanbod in Vlaanderen 120,6 miljoen kg N en 48,6 miljoen kg P_2O_5 . Uitgaande van een mestafzetruimte van 96 miljoen kg N en 48 miljoen kg P_2O_5 , in het geval dat Vlaanderen volledig afgebakend is als kwetsbare zone water, bedraagt de afstand tot deze doelstelling nog 24,6 miljoen kg N en 0,6 miljoen kg P_2O_5 in 2006. Indien eenzelfde derogatie als vroeger zou toegepast worden, zou de mestafzetruimte toenemen tot 107 miljoen kg N en zou het mestoverschot dalen tot 13,6 miljoen kg N. De doelafstand tot het nieuwe derogatieverzoek dat gunstig geadviseerd werd op het Nitraatcomité van 6 november 2007, bedraagt nog 10 miljoen kg N. In hoofdstuk 9 wordt dieper ingegaan op de berekening van de afzetruimte.

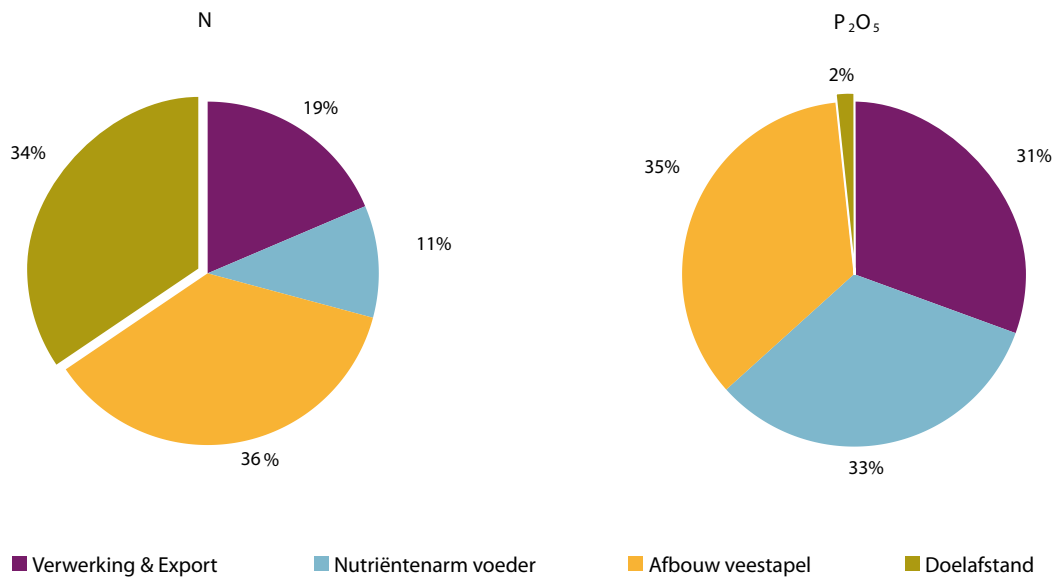
Het relatieve aandeel van de verschillende maatregelen in de oplossing van het mestprobleem in Vlaanderen in 2006 t.o.v. de uitgangssituatie van het MAP 2bis wordt voorgesteld in Figuur 8. Wat stikstof betreft, werd de grootste afname gerealiseerd door de afbouw van de veestapel (36 %), gevolgd door verwerking en export (19 %) en het gebruik van eiwitarm voeder (11 %). Voor fosfaat werd de grootste afname gerealiseerd door afbouw van de veestapel (35 %), gevolgd door het gebruik van fosforarm voeder (33 %) en verwerking en export (31 %).

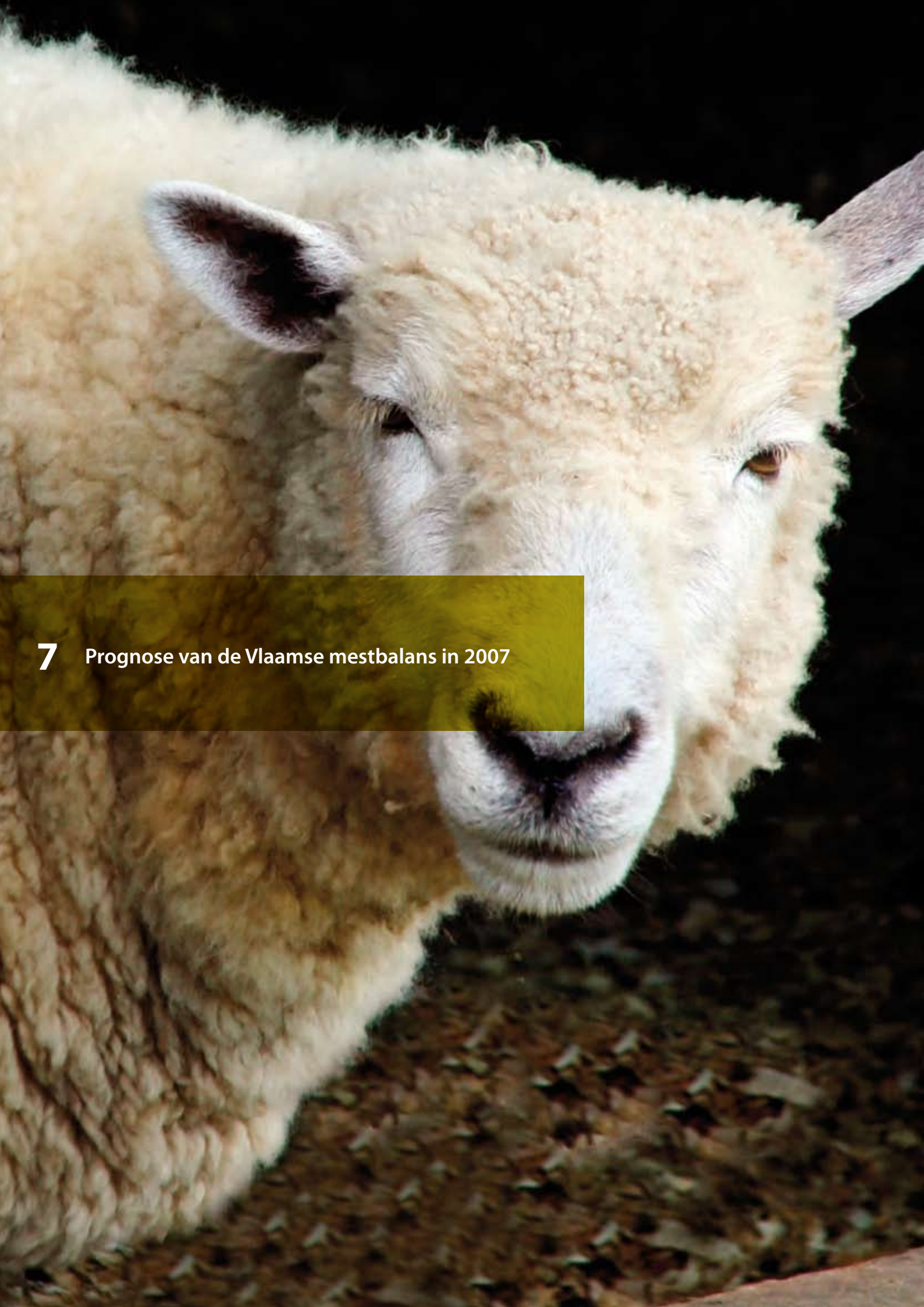
Figuur 6 De Vlaamse mestbalans in miljoen kg N in 2006

Figuur 7 De Vlaamse mestbalans in miljoen kg P₂O₅ in 2006

Figuur 8 Relatief aandeel van de verschillende maatregelen in de oplossing van het mestprobleem in Vlaanderen in 2006 t.o.v. de uitgangssituatie van het MAP 2bis voor N en P₂O₅

7 Prognose van de Vlaamse mestbalans in 2007

7. PROGNOSE VAN DE VLAAMSE MESTBALANS IN 2007

7.1 OPBOUW VAN DE MESTBALANS

De Vlaamse mestbalans geeft het verschil weer tussen het aanbod en de afzetmogelijkheid van dierlijke mest op Vlaamse landbouwgrond. Indien dit verschil positief is, is de Vlaamse mestbalans niet in evenwicht en zijn verdere inspanningen noodzakelijk. Het aanbod en de afzetmogelijkheid van dierlijke mest worden gedefinieerd als volgt:

- Het mestaanbod omvat de Vlaamse dierlijke mestproductie en de ingevoerde dierlijke mest die wordt gebruikt op Vlaamse landbouwgrond; verminderd met de geëxporteerde dierlijke mest, al dan niet na verwerking in een mestverwerkingsinstallatie.
- In wezen is de maximale afzetmogelijkheid van dierlijke mest op Vlaamse grond, die hoeveelheid dierlijke mest die een goede waterkwaliteit nastreeft en voldoet aan de uitgangspunten van de Nitraatrichtlijn. Deze uitgangspunten zijn: geen overschrijding van de 50 mg NO₃⁻ per liter water, de eutrofiëring terugdringen en een goede fosfortoestand van de bodem realiseren. In de voorbije jaren is dit in de Vlaamse mestbalans vertaald in: de hoeveelheid dierlijke mest die kan worden afgezet, rekening houdend met de maximale bemestingsnormen en de mate waarin de landbouwers deze bemestingslimieten effectief invullen met dierlijke mest (=mestafzetruimte).

De Vlaamse mestbalans van 2007 werd gesimuleerd, rekening houdend met de bepalingen van het nieuwe Mestdecreet. Een aantal bepalingen van het nieuwe Mestdecreet zullen een invloed hebben op het mestaanbod en de mestafzetruimte. In eerste instantie zullen de nieuwe uitscheidingscijfers en stikstofverliezen uit stal en opslag, een weerslag hebben op het mestaanbod. Daarnaast vormt de afbakening van Vlaanderen als kwetsbaar gebied water een belangrijk gegeven bij de bepaling van de mestafzetruimte. De bemesting uit dierlijke mest wordt beperkt tot maximum 170 kg N/ha uit dierlijke mest en er wordt rekening gehouden met het bemestingsgedrag van de landbouwer. Een afwijking van deze bemestingsnorm naar boven toe kan enkel gebeuren via een goedgekeurde derogatie door de Europese Commissie. In maart 2007 diende Vlaanderen hiertoe een derogatieverzoek in bij de Commissie. Het Nitraatcomité gaf een gunstig advies op 6 november 2007. De impact van een mogelijke derogatie op de mestbalans wordt beschreven.

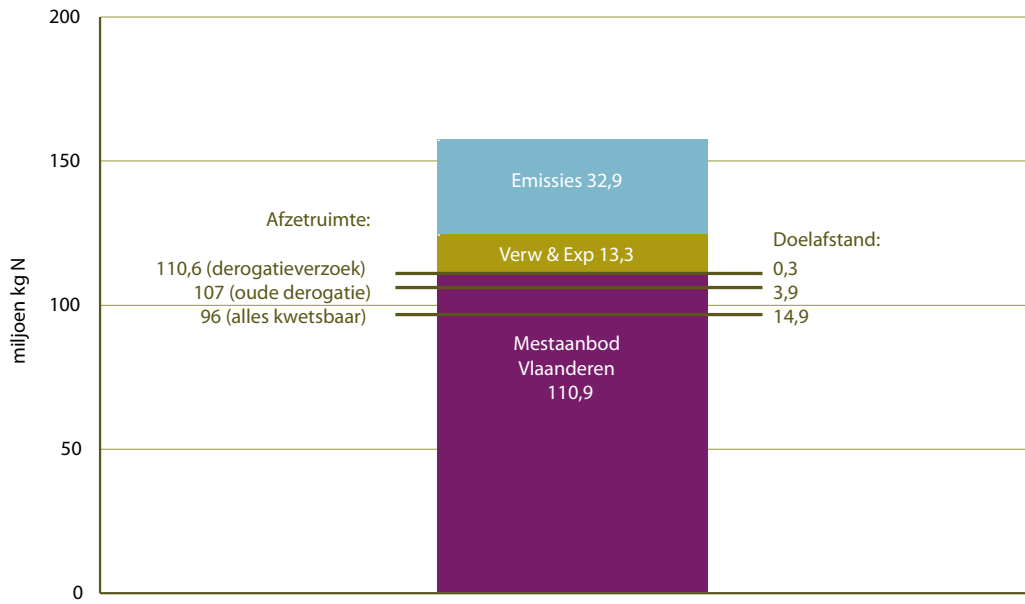
7.2 DE GROOTTE VAN DE VLAAMSE MESTBALANS

In Figuur 10 wordt een prognose van de Vlaamse mestbalans van 2007 weergegeven, volgens de bepalingen van het nieuwe Mestdecreet. De mestproductie in 2007 wordt geschat op basis van de bemestingsnormen van het nieuwe Mestdecreet en de dierenaantallen van 2006. Voor runderen werd gewerkt met de aantallen bekend bij SANITEL, voor de overige diersoorten werd gewerkt met de aantallen aangegeven bij de Mestbank. Voor meer informatie omtrent de berekeningswijze wordt verwezen naar hoofdstuk 8.2.

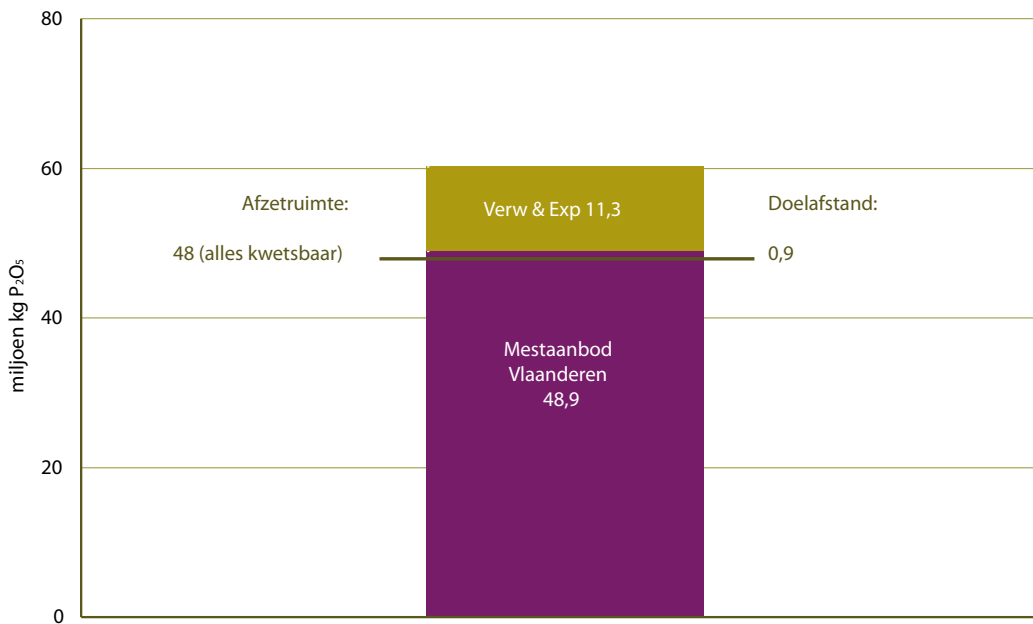
In 2007 zou de reële stikstof- en fosfaatproductie uit dierlijke mest respectievelijk 157,1 en 60,2 miljoen kg bedragen. De geschatte mestproductie in 2007 is 4 miljoen kg N en 1 miljoen kg P₂O₅ lager dan de reële mestproductie in 2006, indien deze laatste berekend wordt volgens de bepalingen van het decreet van 23 januari 1991 en dezelfde dierenaantallen.

De netto stikstofproductie wordt geschat op 124,3 miljoen kg, rekening houdend met de emissieverliezen van het nieuwe Mestdecreet. Dit betekent een stikstofverlies van 32,9 miljoen kg of 21 %. In de veronderstelling dat er evenveel mest verwerkt en geëxporteerd wordt als in 2006, dan zou er een mestaanbod van 110,9 miljoen kg N en 48,9 miljoen kg P₂O₅ zijn in 2007.

De maximale afzetmogelijkheid in 2007 wordt geraamd op 96 miljoen kg N en 48 miljoen kg P₂O₅. Indien er geen derogatie toegepast wordt, zou dit resulteren in een mestoverschot van 14,9 miljoen kg N en 0,9 miljoen kg P₂O₅. Indien eenzelfde derogatie als vroeger zou toegepast worden, zou de mestafzetruimte toenemen tot 107 miljoen kg N en zou het mestoverschot dalen tot 3,9 miljoen kg N. Een verdere afname tot een mestoverschot van 0,3 miljoen kg N zou bereikt worden dankzij het gunstig geadviseerde derogatieverzoek.

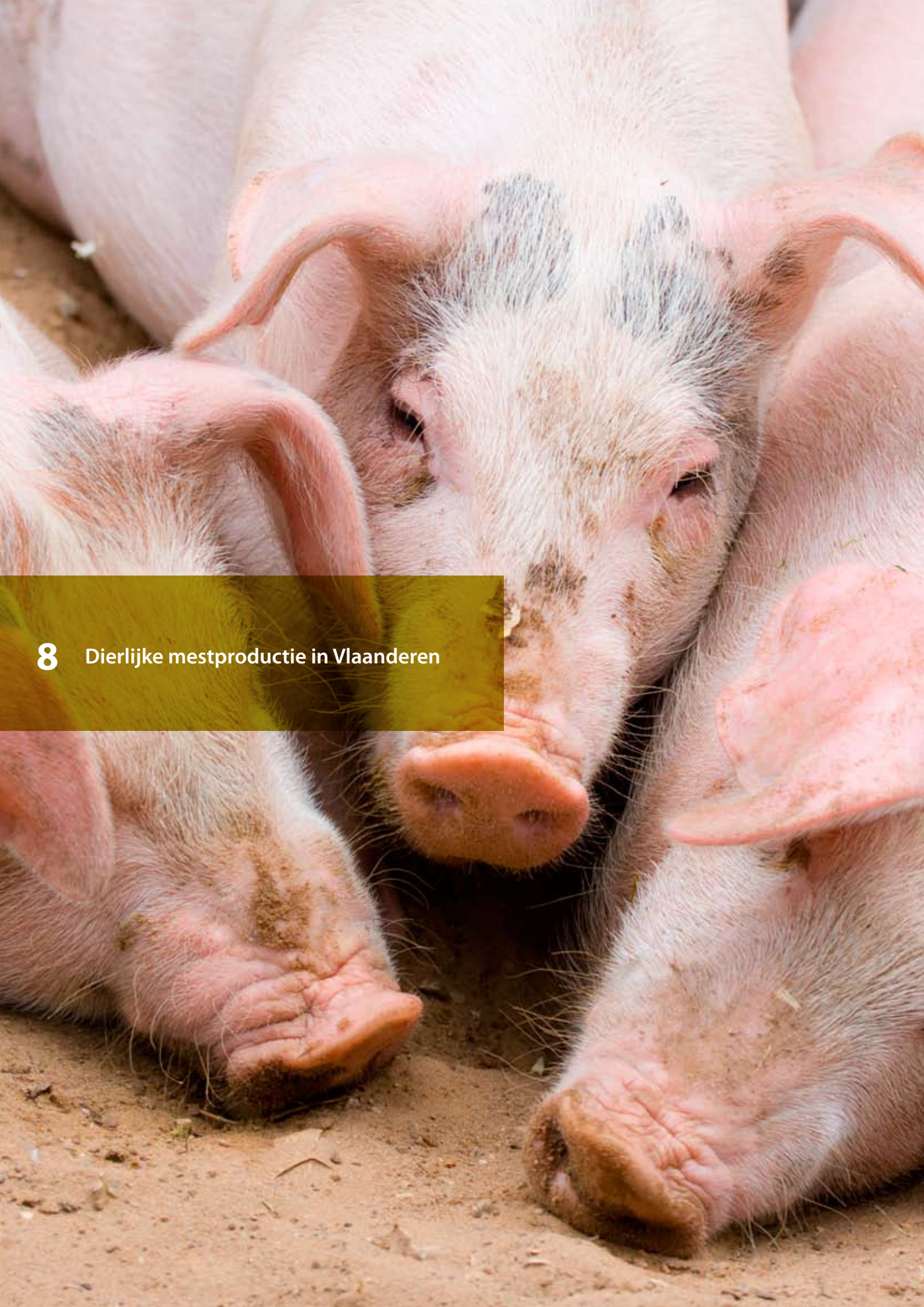

Figuur 9 Prognose van de Vlaamse mestbalans 2007, volgens het nieuwe Mestdecreet (miljoen kg N)

Figuur 10 Prognose van de Vlaamse mestbalans 2007, volgens het nieuwe Mestdecreet (miljoen kg P₂O₅)

8 Dierlijke mestproductie in Vlaanderen

8. DIERLIJKE MESTPRODUCTIE IN VLAANDEREN

8.1 EVOLUTIE VAN DE DIERLIJKE MESTPRODUCTIE IN 2006

8.1.1 Aantal dieren

In 2006 telde Vlaanderen 32,8 miljoen dieren, op basis van de aangiften bij de Mestbank. Hiervan waren 25,5 miljoen stuks pluimvee, 5,8 miljoen varkens, 1,3 miljoen runderen en ongeveer 168.000 andere dieren (o.a. paarden, geiten, schapen, konijnen en nertsen). Het grootste aantal dieren komt voor in West-Vlaanderen, gevolgd door de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen (Tabel 94 in bijlage 2).

De evolutie van het aantal dieren over de laatste 5 jaren wordt weergegeven in Figuur 11. In Tabel 97 in bijlage 2 wordt het aantal dieren in 2006 vergeleken met 2005. Er dient opgemerkt te worden dat de dieren aantallen in 2005 zoals vermeld in Tabel 97 lichtjes kunnen afwijken van deze gepubliceerd in het Voortgangsrapport 2006. Deze afwijkingen zijn te wijten aan aanpassingen in de mestdatabank maar zijn evenwel miniem. Zo is het totaal aantal dieren in 2005 volgens de recentste gegevens slechts 0,2 % groter dan het aantal gepubliceerd in het Voortgangsrapport 2006.

Het aantal dieren in Vlaanderen is in 2006 gedaald met 4,3 % t.o.v. 2005. De daling van het totaal aantal dieren sinds 1999 zet zich door in 2006 en is grotendeels te wijten aan de afname van het pluimvee met name een reductie van 5,6 % t.o.v. het niveau in 2005. Het aantal runderen, varkens en andere dieren lijkt daarentegen te stagneren. Voor runderen en andere dieren wordt een lichte daling van respectievelijk 0,3 en 0,6 % waargenomen t.o.v. het aantal dieren in 2005. Het aantal varkens vertoont een lichte stijging van 0,6 % in 2006.

8.1.2 Stikstof- en fosfaatproductie

8.1.2.1 Bruto mestproductie

De bruto mestproductie wordt berekend op basis van forfaitaire uitscheidingscijfers. In 2006 bedroeg de bruto mestproductie in Vlaanderen 165,1 miljoen kg N en 72 miljoen kg P_2O_5 (Tabel 98 in bijlage 2).

8.1.2.2 Reële mestproductie

Door het gebruik van nutriëntenarme voeders is de reële dierlijke mestproductie van varkens en pluimvee lager dan de bruto mestproductie berekend op basis van de forfaitaire uitscheidingscijfers. Deze vermindering is berekend via het systeem van mestuitscheidingstelsels door middel van convenanten, berekening van de excretie op basis van regressierechten en andere voedertechnieken. Er zijn twee convenanten in 2006, namelijk de P-convenant en de N-convenant (van toepassing vanaf de 2de helft van 2006). In de praktijk stemt dit overeen met drie soorten convenantvoeders: laag fosforvoeder, laag eiwitvoeder en een combinatie van laag fosfor- en laag eiwitvoeder. Voorgaande balanstypes worden verder aangeduid als P-convenant, N-convenant en N&P-convenant.

Dankzij voorvermelde inspanningen inzake nutriëntenarme voeders is de reële stikstof- en fosfaatproductie in Vlaanderen in 2006 respectievelijk 4,6 en 16,9 % lager dan de bruto mestproductie (Tabel 98 in bijlage 2).

De reële mestproductie daalde in 2006 t.o.v. 2005 met 0,85 miljoen kg N en 0,3 miljoen kg P_2O_5 (Tabel 97 in bijlage 2). Deze daling is kleiner dan de daling waargenomen in 2005 t.o.v. 2004. De reële stikstof- en fosfaatproductie stabiliseert op respectievelijk 157,6 en 59,9 miljoen kg (Figuur 11). Runderen en varkens vertegenwoordigen het grootste aandeel van de dierlijke mestproductie, samen goed voor respectievelijk 88 en 85,5 % van de stikstof- en fosfaatproductie. Meer details omtrent de reële mestproductie in Vlaanderen in 2006 zijn te vinden in Tabel 95 en Tabel 96 in bijlage 2.

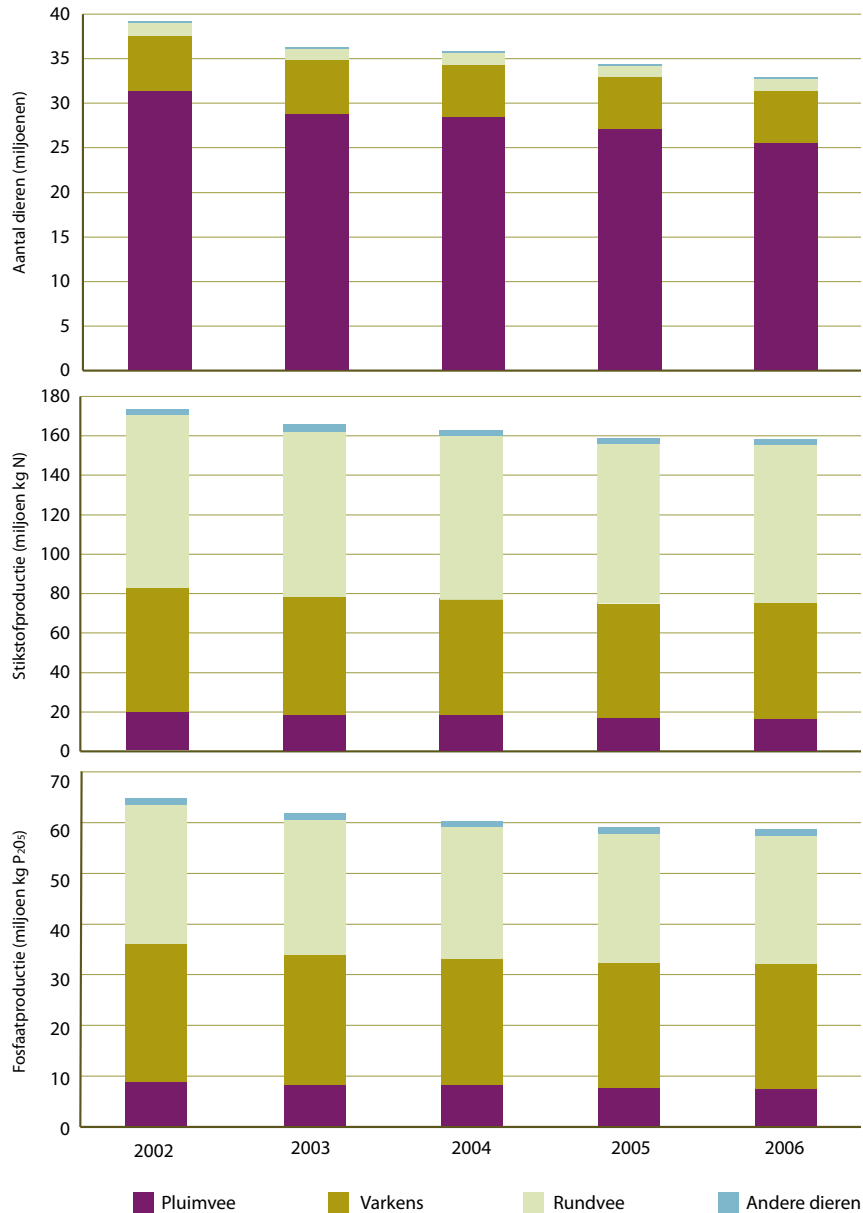
Voor varkens wordt een reductie van de stikstof- en fosfaatproductie van respectievelijk 6,8 en 10,3 miljoen kg gerealiseerd. De categorie andere varkens van 20 tot 110 kg is verantwoordelijk voor 74 % van deze totale fosfaatreductie bij varkens. Daarna volgen de biggen en zeugen die elk verantwoordelijk zijn voor ongeveer 12 % van de fosfaatreductie. Ten slotte volgen de beren en andere varkens van meer dan 110 kg, waarbij de reële fosfaatproductie nagenoeg niet wijzigt t.o.v. de bruto fosfaatproductie. De fosfaatreductie is voornamelijk te danken aan het systeem van de regressierechte (83 %), gevolgd door de N&P-convenant (9,1 %) en de P-convenant (7,3 %). Andere voedertechnieken dragen voor minder dan 1 % bij aan de fosfaatreductie bij varkens.

Voor pluimvee is de reële stikstof- en fosfaatproductie respectievelijk 0,7 en 1,8 miljoen kg lager dan berekend volgens de forfaitaire uitscheidingscijfers. Slachtkuikens zijn verantwoordelijk voor 75,7 % van de fosfaatreductie binnen de pluimveesector, gevolgd door legkippen (20,5 %) en slachtkuikenunderdieren (3,2 %). De overige pluimveesoorten dragen samen voor minder dan 1 % bij aan de fosfaatreductie. De fosfaatreductie is voornamelijk te danken aan het systeem van de regressierechte (58,5 %), gevolgd door de N&P-convenant (33,3 %) en de P-convenant (8 %).

De afname van de stikstofproductie bij varkens en pluimvee veroorzaakt door de N-convenant en de N&P-convenant is op dit moment nog niet duidelijk. Het is derhalve weinig zinvol om het belang van de verschillende balanstypes in de stikstofreductie bij varkens en pluimvee te beschouwen. Op basis van de voorlopige gegevens blijkt dat de grootste bijdrage aan de stikstofreductie bij varkens en pluimvee geleverd wordt door respectievelijk de andere varkens van 20 tot 110 kg en de slachtkuikens.

8.1.2.3 Netto mestproductie

De netto mestproductie houdt rekening met de stikstofverliezen door emissie en opslag. Het decreet van 23 januari 1991 stelt een forfaitair verlies van 15 % stikstof door emissie voorop. Derhalve werd in Vlaanderen een netto stikstofproductie van 133,9 miljoen kg waargenomen in 2006.

Figuur 11 Evolutie van het aantal dieren, de reële stikstof- en fosfaatproductie in Vlaanderen over de laatste 5 jaren

8.2 PROGNOSE VAN DE DIERLIJKE MESTPRODUCTIE IN 2007

8.2.1 Berekeningswijze

8.2.1.1 Algemeen

Sinds 1 januari 2007 zijn nieuwe forfaitaire uitscheidingscijfers van kracht. Voor melkkoeien zijn deze afhankelijk van de melkproductie en gekoppeld aan een aantal voorwaarden i.v.m. het voederrantsoen. Voor varkens en pluimvee bestaat naast het forfaitair mestuitscheidingsstelsel nog steeds de mogelijkheid te werken met de reële uitscheidingscijfers berekend volgens een mestuitscheidingsbalans.

Naast de nieuwe uitscheidingscijfers, bepaalt het nieuwe Mestdecreet eveneens dat voor de berekening van de netto stikstofproductie niet langer een forfaitair verlies van 15 %, maar reële stikstofverliezen uit stal en opslag in rekening gebracht worden. Deze reële emissiecijfers staan vermeld in het uitvoeringsbesluit van 9 maart 2007. Rekening houdend met het nieuwe Mestdecreet is een schatting gemaakt van de dierlijke mestproductie in 2007.

8.2.1.2 Dieren aantallen

Bij gebrek aan de dieren aantallen van 2007, wordt de dierlijke mestproductie in 2007 geschat op basis van de dieren aantallen van 2006. Voor rundvee wordt gewerkt met de gegevens die de Mestbank ontvangen heeft van SANITEL. Het aantal varkens, pluimvee en andere dieren wordt berekend op basis van de Mestbankaangiften, en is gelijk aan het aantal dieren zoals besproken in 8.1.1. In volgende paragrafen vindt men een overzicht van de berekeningen per diersoort.

8.2.1.3 Rundvee

Voor rundvee wordt de bruto dierlijke mestproductie berekend op basis van de nieuwe vaste forfaitaire uitscheidingsnormen per diercategorie, behalve voor melkkoeien. De bruto dierlijke mestproductie voor melkkoeien houdt rekening met de melkproductie en het voederrantsoen van melkkoeien. Voor melk- en zoogkoeien dient een schatting gemaakt te worden van hun aantallen aangezien dit onderscheid voor 2006 immers niet gemaakt werd.

Om deze schatting te maken is op bedrijfsniveau een koppeling gemaakt tussen de melkquota (zoals gekend bij het Agentschap voor Landbouw en Visserij, ALV, in april 2007) en de dieren aantallen (zoals gekend bij de Mestbank, SANITEL-gegevens). Indien er een melkquotum is, worden 95 % van de koeien beschouwd als melkkoeien en de overige 5 % als zoogkoeien. Indien er geen melkquotum is, worden ze allen beschouwd als zoogkoeien. Deze verdeling werd ingevoerd omdat de verhouding melk- en zoogkoeien in dit geval best overeenstemt met de verhouding zoals vastgesteld door het NIS (National Instituut voor de Statistiek) in 2005. De melkproductie per koe op bedrijfsniveau wordt vervolgens berekend op basis van het aantal melkkoeien en het melkquotum. Hierbij wordt rekening gehouden met een omrekeningsfactor van 1,03 kg per liter melk. Op basis van deze melkproductie per koe, wordt dan de forfaitaire uitscheidingsnorm bepaald. Momenteel schrijft de wetgeving een uitscheidingsnorm van 109 kg N/dier/jaar voor bij melkkoeien met een melkproductie van meer dan 7.500 kg/jaar. Vanaf 2008 wordt een trapsgewijze verhoging van de uitscheidingscijfers ingevoerd tot 131 kg N/dier/jaar voor melkkoeien met een melkproductie hoger dan 10.000 kg/jaar.

De forfaitaire uitscheidingsnormen voor melkkoeien kunnen gebruikt worden indien voldaan is aan 2 voorwaarden. In de eerste plaats mogen er maximaal 3 melkkoeien, gemiddeld in een bepaald productiejaar, voorkomen per ha voedergras- en graslandoppervlakte. Ten tweede moet het aandeel voedergrasoppervlakte minimaal 45 % zijn van de totale oppervlakte voedergras en productief grasland. Indien niet voldaan wordt aan deze voorwaarden, worden de uitscheidingscijfers trapsgewijs verhoogd met maximaal 8 kg P_2O_5 /dier/jaar en 20 kg N/dier/jaar voor bedrijven zonder voedergrassen in het areaal. Voor de berekening van de voedergrasoppervlakte werd het areaal productief grasland, maïs en voederbieten beschouwd op bedrijfsniveau. De aangekochte ruwvoerders en het gebruik van perspulp zijn niet in rekening gebracht omdat hierover geen gegevens ter beschikking zijn.

Voor de berekening van de netto uitscheiding van de runderen worden de stikstofverliezen in mindering gebracht. De stikstofverliezen zijn afhankelijk van het staltype. Het aandeel dieren gehouden in verschillende types stallen werd ingeschat op basis van de gegevens van de uitgebreide NIS landbouwenquête van 1996.

Tabel 3 geeft de stikstof- en fosfaatproductie weer van rundvee, bepaald volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet. De mestproductie van 2007 werd berekend volgens voorvermelde methodiek, rekening houdend met volgende veronderstellingen: (i) 95 % van de koeien zijn melkkoeien indien er een melkquotum is en (ii) het uitscheidingscijfer van melkkoeien wordt beperkt tot 109 kg N/dier/jaar bij melkkoeien met een melkproductie hoger dan 7.500 kg/jaar. De mestproductie van 2006 werd enerzijds berekend aan de hand van de dieren aantallen gekend bij de Mestbank volgens de aangifte en anderzijds volgens SANITEL. Dit laatste laat een eenduidige vergelijking toe van de mestproductie van rundvee volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet.

Tabel 3. Aantal runderen (volgens aangifte Mestbank en SANITEL), bruto en netto stikstofproductie (in miljoen kg N) en fosfaatproductie (in miljoen kg P₂O₅) volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet

Diercategorie	Aantal dieren		Decreet van 23 januari 1991 (aangifte)			Decreet van 23 januari 1991 (SANITEL)			Nieuwe Mestdecreet		
	Aangifte	SANITEL	Bruto N	Netto N	P ₂ O ₅	Bruto N	Netto N	P ₂ O ₅	Bruto N	Netto N	P ₂ O ₅
Vervangingsvee < 1 j	175.205	180.377	5,8	4,9	1,8	6,0	5,1	1,8	6,0	4,9	1,8
Vervangingsvee 1-2 j	176.762	176.141	9,9	8,4	3,0	9,9	8,4	3,0	10,2	8,6	3,4
Melk- en zoogkoeien	432.487	440.658	42,0	35,7	13,0	42,7	36,3	13,2	39,4	33,8	13,3
Melkkoeien		277.627							28,8	25,1	8,7
Zoogkoeien		163.031							10,6	8,8	4,6
Mestkalveren	171.883	168.271	1,8	1,5	0,6	1,8	1,5	0,6	1,8	1,4	0,6
Runderen < 1 j	104.586	85.395	2,4	2,0	0,9	2,0	1,7	0,7	1,9	1,6	0,6
Runderen 1-2 j	97.160	80.212	5,9	5,0	2,1	4,9	4,2	1,8	4,7	3,9	1,5
Andere runderen	153.362	207.056	11,8	10,0	4,5	15,9	13,6	6,1	15,9	13,2	6,1
Totaal Runderen	1.311.445	1.338.110	79,6	67,6	25,9	83,1	70,7	27,2	79,9	67,4	27,3

Het valt meteen op dat er volgens SANITEL ongeveer 2 % meer runderen zijn dan volgens de aangifte bij de Mestbank. Dit is een goed resultaat, rekening houdend met het feit dat een volledig correcte aangifte van het aantal runderen niet eenvoudig is via een klassiek dierregister. Indien de mestproductie van 2006 opnieuw berekend wordt met deze dieren aantallen, dan wordt een hogere stikstof- en fosfaatproductie waargenomen. Zo stijgen de bruto en netto stikstofproductie in 2006 respectievelijk met 4 en 3 miljoen kg. De fosfaatproductie in 2006 stijgt van 25,9 tot 27,2 miljoen kg indien er gewerkt wordt met de dieren aantallen van SANITEL.

De bruto stikstofproductie door rundvee in 2007 wordt geschat op 79,9 miljoen kg en is 3,3 miljoen kg lager dan deze in 2006, berekend volgens de bepalingen uit het decreet van 23 januari 1991 en de SANITEL-gegevens. Deze daling is voor een belangrijk deel te danken aan de differentiatie van de uitscheidingscijfers voor melk- en zoogkoeien. De fosfaatproductie in 2007 wordt geschat op 27,3 miljoen kg en is lichtjes hoger dan deze waargenomen in 2006.

Wanneer de stikstofverliezen in mindering gebracht worden, dan bedraagt de netto stikstofproductie 67,4 miljoen kg in 2007. Dit betekent een afname van 4,6 % t.o.v. de netto productie berekend volgens de bepalingen uit het decreet van 23 januari 1991 en de SANITEL-gegevens.

8.2.1.4 Varkens en pluimvee

De bruto dierlijke mestproductie van varkens en pluimvee kan berekend worden op basis van de dieren aantallen en de nieuwe forfaitaire uitscheidingsnormen. Daarnaast kan eveneens de reële mestproductie ingeschat worden via het systeem van mestuitscheidingsstelsels door middel van convenanten, berekening van de excretie op basis van regressierechten en andere voedertechnieken. Bij de schatting van de productie in 2007 werd gewerkt met de balanstypes van 2006. In Tabel 4 wordt een vergelijking weergegeven van de reële en netto mestproductie van varkens en pluimvee in 2006 en 2007.

De reële stikstof- en fosfaatproductie van varkens in 2007 daalt lichtjes tot respectievelijk 58,8 en 25 miljoen kg. Er wordt een reductie waargenomen van 0,3 miljoen N en 0,2 miljoen kg P₂O₅. Deze daling heeft enkel betrekking op varkensbedrijven die gebruik maken van het forfaitaire mestuitscheidingsstelsel. Aangezien dit een klein aantal varkens betreft, ongeveer 124.500 of 2,1 % van het totaal aantal varkens, worden slechts kleine verschillen waargenomen in de reële mestproductie tussen 2006 en 2007.

Voor pluimvee wordt een grotere afname waargenomen van 0,4 miljoen kg N en 0,9 miljoen kg P₂O₅. De reële stikstof- en fosfaatproductie door pluimvee in 2007 wordt geschat op respectievelijk 15,6 en 6,6 miljoen kg. De sterkere

afname van de reële mestproductie bij pluimvee in vergelijking tot varkens, kan verklaard worden door het groter aantal pluimveebedrijven die gebruik maken van het forfaitaire mestuitscheidingsstelsel. Voor ongeveer 36 % van het pluimvee wordt de uitscheiding berekend volgens het forfaitair stelsel.

De stikstofverliezen door stal en opslag, zoals berekend volgens het nieuwe Mestdecreet, zorgen voor een sterke afname van de stikstofproductie bij varkens en pluimvee. Het aandeel dieren gehouden in verschillende types stallen werd ingeschat op basis van de gegevens van de uitgebreide NIS landbouwenquête van 1996. Daarnaast werd eveneens rekening gehouden met het aandeel van de dieren die reeds vergund zijn in emissiearme stallen. De netto stikstofproductie door varkens wordt geschat op 44,5 miljoen kg in 2007, en is maar liefst 5,8 miljoen kg lager dan de netto stikstofproductie volgens het decreet van 23 januari 1991. Voor pluimvee wordt een afname waargenomen van 3,5 miljoen kg N en bedraagt de netto stikstofproductie 10 miljoen kg in 2007.

Tabel 4. Aantal varkens en pluimvee (volgens aangifte Mestbank), reële en netto stikstofproductie (in kg N) en fosfaatproductie (in kg P₂O₅) volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet

Diercategorie	Aantal dieren	Decreet van 23 januari 1991			Nieuwe Mestdecreet		
		Reële N	Netto N	P ₂ O ₅	Reële N	Netto N	P ₂ O ₅
Biggen 7-20 kg	1.511.722	3.713.731	3.156.671	1.887.418	3.713.559	2.915.726	1.854.183
Beren	7.234	159.736	135.776	85.168	157.917	122.845	83.653
Zeugen inclusief biggen <7kg	471.915	10.404.938	8.844.197	5.567.536	10.296.179	8.236.569	5.512.101
Andere varkens 20-110 kg	3.758.852	43.135.175	36.664.899	16.799.169	42.947.073	31.761.885	16.681.674
Andere varkens > 110 kg	79.715	1.744.564	1.482.879	928.534	1.730.310	1.426.405	919.226
Totaal Varkens	5.829.438	59.158.143	50.284.422	25.267.826	58.845.038	44.463.430	25.050.837
Legkippen inclusief (groot)ouderdieren	7.194.664	4.874.085	4.142.972	3.147.867	4.826.996	3.410.951	2.633.625
Opfokpoeljen van legkippen	2.205.378	794.630	675.436	457.010	776.304	97.016	395.923
Slachtkuikens	13.841.192	8.093.752	6.879.690	2.620.950	7.981.170	5.641.412	2.448.013
Slachtkuiken - ouderdieren	1.337.645	1.527.829	1.298.655	890.466	1.386.550	464.352	775.282
Opfokpoeljen van slachtkuiken - ouderdieren	612.937	280.798	238.678	154.769	276.342	201.881	143.629
Struisvogels fokdieren > 14 maanden	506	9.108	7.742	4.959	9.108	6.791	4.959
Struisvogels slachtdieren 3-14 maanden	793	6.820	5.797	3.569	6.820	4.690	3.569
Struisvogels 0-3 maanden	410	1.435	1.220	697	1.435	1.133	697
Kalkoenen - slachtdieren	169.604	340.879	289.747	140.288	304.411	169.067	157.714
Kalkoenen - ouderdieren	59	118	100	87	118	73	87
Ander pluimvee	142.373	34.170	29.044	27.051	34.170	34.170	27.051
Totaal Pluimvee	25.505.561	15.963.624	13.569.081	7.447.713	15.603.423	10.031.533	6.590.548

8.2.1.5 Andere dieren

De dierlijke mestproductie van de andere dieren in 2007 wordt eveneens geschat op basis van de nieuwe uitscheidings- en emissiecijfers (Tabel 5). De totale reële stikstofproductie van de andere dieren in 2007 bedraagt 2,84 miljoen kg, wat een daling van ongeveer 1,06 % betekent t.o.v. 2006. Dit is te wijten aan de nieuwe uitscheidingscijfers van konijnen en nertsen, goed voor respectievelijk 77 en 23 % van de afname van de reële stikstofproductie. In 2007 daalt de totale netto stikstofproductie van de andere dieren met 5,81 % tot 2,3 miljoen kg. Konijnen en nertsen zijn samen verantwoordelijk voor ongeveer 72 % van deze afname. De totale fosfaatproductie van de andere dieren bedraagt 1,23 miljoen kg in 2007. Dit betekent een afname van ongeveer 0,40 % t.o.v. de fosfaatproductie in 2006 en is in hoofdzaak te danken aan de gewijzigde uitscheidingscijfers van konijnen.

Tabel 5. Aantal andere dieren (volgens aangifte Mestbank), bruto en netto stikstofproductie (in kg N) en fosfaatproductie (in kg P₂O₅) bij het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet

Diercategorie	Aantal dieren	Decreet van 23 januari 1991			Nieuwe Mestdecreet		
		Reële N	Netto N	P ₂ O ₅	Reële N	Netto N	P ₂ O ₅
Paarden > 600 kg	6.569	426.985	362.937	197.070	426.985	358.306	197.070
Paard-pony 200-600 kg	25.952	1.297.600	1.102.960	544.992	1.297.600	1.103.636	544.992
Paard-pony < 200 kg	6.735	235.725	200.366	80.820	235.725	204.952	80.820
Geiten < 1 jaar	4.071	17.750	15.087	7.002	17.750	12.111	7.002
Geiten > 1 jaar	11.580	121.590	103.352	47.941	121.590	83.206	48.057
Schapen < 1 jaar	24.447	106.589	90.601	42.049	106.589	80.558	42.049
Schapen > 1 jaar	37.940	398.370	338.614	157.072	398.370	331.881	157.451
Konijnen (voedsters)	19.241	166.242	141.306	96.975	142.768	84.751	91.587
Nertsen (moederdier)	31.767	102.290	86.946	59.404	95.301	40.950	59.404
Totaal Andere dieren	168.302	2.873.140	2.442.169	1.233.325	2.842.678	2.300.351	1.228.432

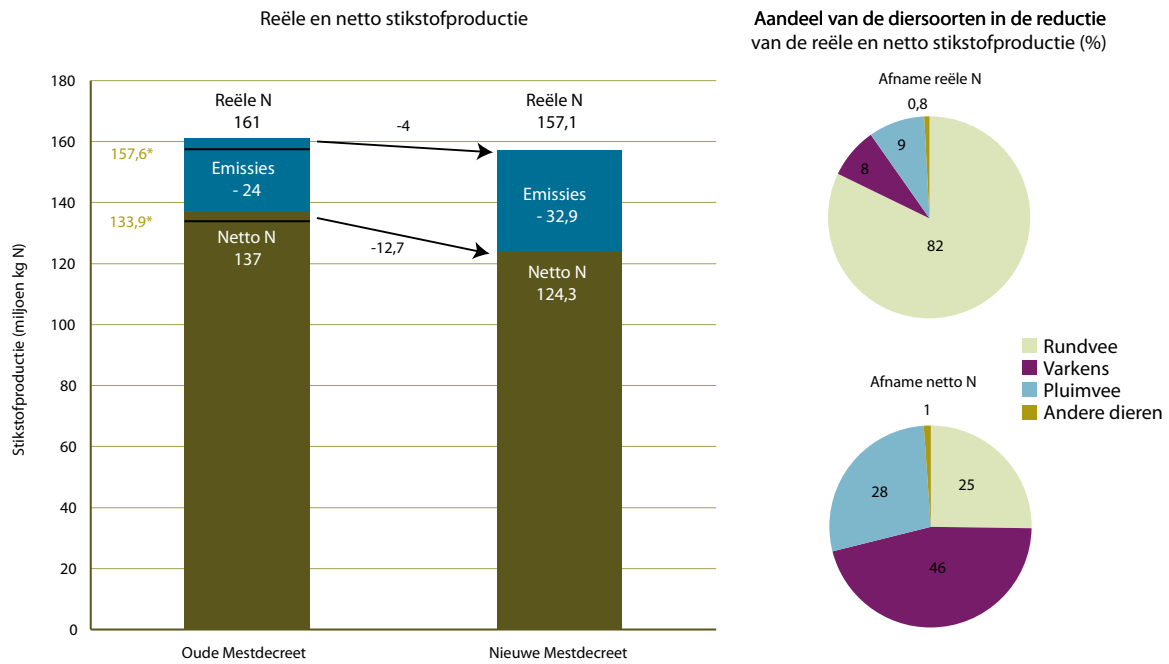
8.2.2 Globale evaluatie van de dierlijke mestproductie in 2007

In Figuur 12 en Figuur 13 worden de belangrijkste trends en verschuivingen inzake de stikstof- en fosfaatproducties in 2007 t.o.v. 2006 gevisualiseerd. Als vergelijkingsbasis wordt er gewerkt met de aantallen varkens, pluimvee en andere dieren volgens de aangiftes bij de Mestbank en met het aantal runderen geregistreerd bij SANITEL. Dit laat toe de effecten van de uitscheidings- en emissiecijfers van het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet op de mestproductie met elkaar te vergelijken.

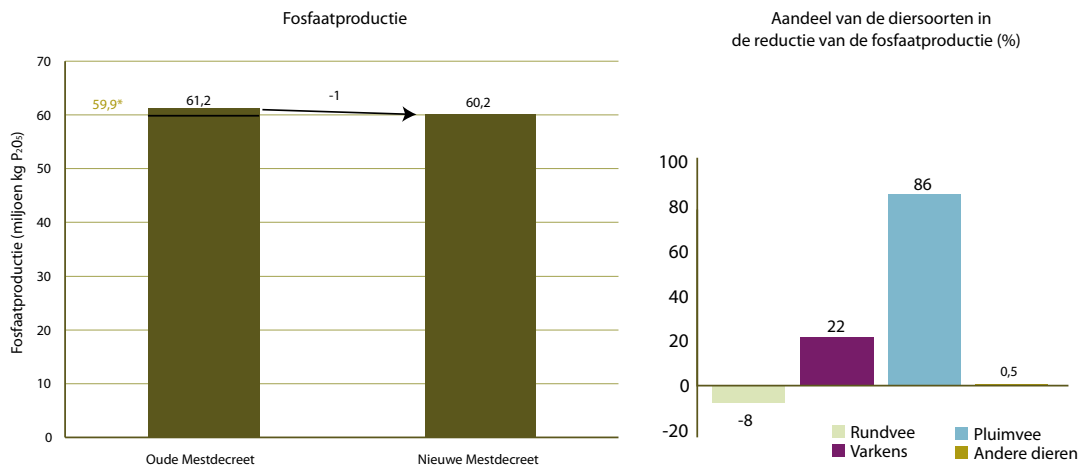
De reële stikstofproductie in 2007 wordt geschat op 157,1 miljoen kg, waarvan 79,9 miljoen kg door runderen (51 %), 58,8 miljoen kg door varkens (37 %), 15,6 miljoen kg door pluimvee (10 %) en 2,8 miljoen kg door andere dieren (2 %). De reële stikstofproductie in 2007 is ongeveer 4 miljoen kg N of 2,5 % lager dan in 2006. Deze afname wordt voornamelijk gerealiseerd door de nieuwe uitscheidingsnormen voor rundvee, goed voor 82 % van de totale afname van de reële stikstofproductie. Varkens en pluimvee hebben een kleinere bijdrage van respectievelijk 8 en 9 % aan de afname van de reële stikstofproductie. Dit is te wijten aan de ongewijzigde balanstypes en een relatief kleiner aantal bedrijven dat gebruik maakt van het forfaitair mestuitscheidingsstelsel.

Dankzij een correctere inschatting van de stikstofverliezen door stal en opslag, wordt een sterke afname van 12,7 miljoen kg N of 9,3 % van de netto stikstofproductie voorspeld in 2007 t.o.v. 2006. Er wordt berekend dat er 124,3 miljoen kg N netto geproduceerd wordt in Vlaanderen in 2007. Deze afname is voor ongeveer de helft te danken aan gewijzigde emissiecijfers bij varkens (46 %), gevolgd door pluimvee (28 %), runderen (25 %) en andere dieren (1 %).

De fosfaatproductie in 2007 wordt geschat op 60,2 miljoen kg. De afname van de fosfaatproductie is kleiner dan deze waargenomen voor stikstof en bedraagt 1,6 % t.o.v. 2006. De afname is voornamelijk te danken aan gewijzigde uitscheidingscijfers bij pluimvee en varkens.

Figuur 12 Reële en netto stikstofproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet, en het aandeel van de diersoorten in de gerealiseerde reducties.
* duidt op de stikstofproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 op basis van de dieren aantallen bekend volgens aangiften bij de Mestbank

Figuur 13 Fosfaatproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet, en het aandeel van de diersoorten in de gerealiseerde reducties.
* duidt op de fosfaatproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 op basis van de dieren aantallen bekend volgens aangiften bij de Mestbank

8.2.3 Evolutie van de dierlijke mestproductie - Toekomstperspectieven

8.2.3.1 Verhoging van de uitscheidingscijfers van melkkoeien

In 2007 wordt een uitscheidingsnorm van 109 kg N/jaar gehanteerd voor melkkoeien met een productie van meer dan 7.500 kg melk per jaar. Vanaf 2008 wordt een trapsgewijze verhoging van de uitscheidingscijfers van melkkoeien ingevoerd tot:

- 117 kg N/jaar voor melkkoeien met een melkproductie hoger dan 8.500 kg/jaar in 2008;
- 125 kg N/jaar voor melkkoeien met een melkproductie hoger dan 9.500 kg/jaar in 2009;
- 131 kg N/jaar voor melkkoeien met een melkproductie hoger dan 10.000 kg/jaar in 2010.

In Figuur 14 wordt de verdeling van het aantal melkkoeien en de bruto stikstofproductie weergegeven per klasse van melkproductie in 2007. De toename van de bruto stikstofproductie als gevolg van de trapsgewijze verhoging van de uitscheidingscijfers vanaf 2008 wordt eveneens gevisualiseerd.

15 % van de melkkoeien heeft een melkproductie kleiner dan 4.000 kg/jaar. De koeien met een melkproductie van 4.000 tot 7.500 kg/jaar vormen samen 39 % van de melkkoeien. Een kleine helft van de melkkoeien (46 %) heeft een melkproductie groter dan 7.500 kg/jaar. Het aandeel melkkoeien bedraagt 15 % in de klasse 7.500-8.500 kg/jaar, 15 % in de klasse 8.500-9.500 kg/jaar, 5 % in de klasse 9.500-10.000 kg/jaar en 11 % in de klasse met een melkproductie hoger dan 10.000 kg/jaar.

De totale bruto stikstofproductie door melkkoeien wordt geschat op 28,8 miljoen kg in 2007. Door een trapsgewijze verhoging van de uitscheidingscijfers van melkkoeien zou de bruto stikstofproductie stijgen tot 29,7 miljoen kg in 2008, 30,3 miljoen kg in 2009 en 30,5 miljoen kg in 2010. De maximale toename van de bruto stikstofproductie van melkkoeien zou dus 1,7 miljoen kg bedragen, in de veronderstelling dat het aantal melkkoeien en de melkproductie per koe niet wijzigt.

8.2.3.2 Nieuwe regressierechten

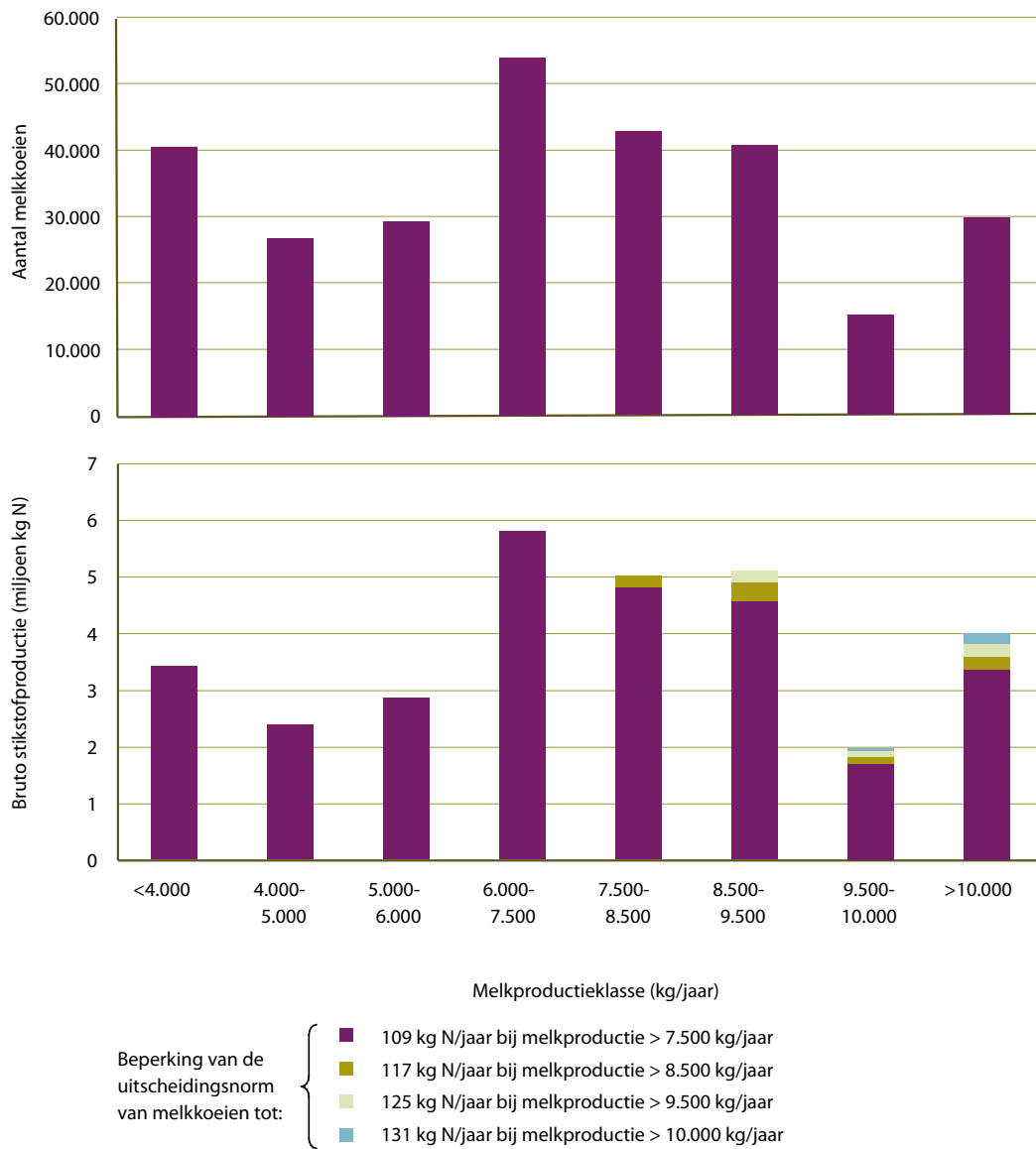
Het systeem van regressie is gebaseerd op een computermodel. Het model simuleert de uitscheiding (in kg P_2O_5 of kg N) per dier per jaar bij een bepaalde voederopname (in kg P_2O_5 of kg N) per dier per jaar. De relatie tussen beide variabelen wordt beïnvloed door een groot aantal parameters zoals start- en eindgewicht van het dier, voederconversie en samenstelling van het voeder. Door middel van lineaire regressie wordt het verband tussen de voederopname en uitscheiding berekend.

In het kader van de opmaak van het nieuwe uitvoeringsbesluit rond de mestuitscheidingsstelsels werden nieuwe regressierechten voor varkens gesimuleerd. In Tabel 6 wordt een vergelijking weergegeven van de reële stikstof- en fosfaatproductie van varkens volgens de bestaande en nieuwe regressierechten.

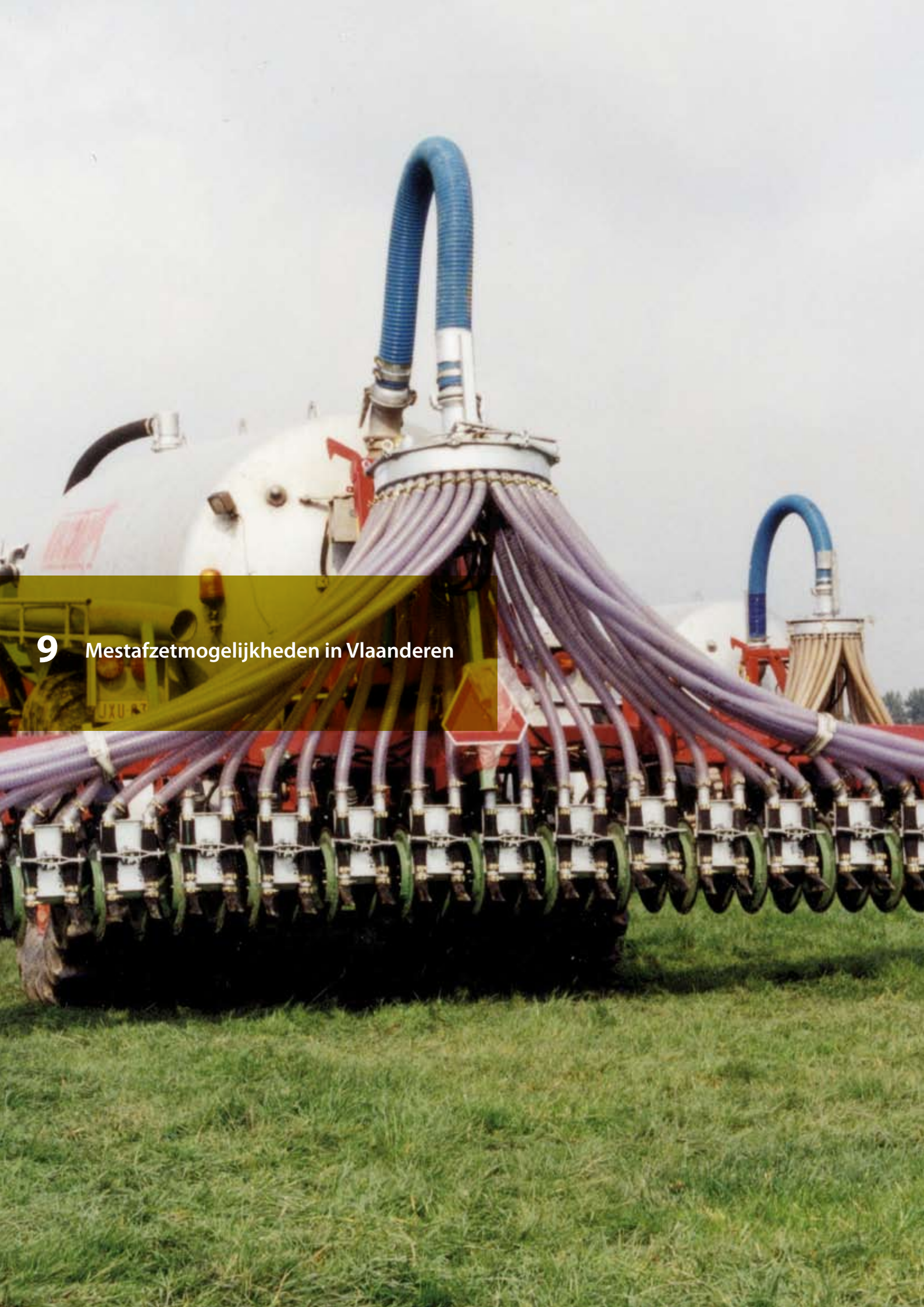
De nieuwe regressierechten zouden leiden tot een toename van de reële stikstof- en fosfaatproductie van respectievelijk 146.250 en 111.004 kg. De belangrijkste toename van de stikstof- en fosfaatproductie wordt geleverd door respectievelijk de zeugen inclusief biggen en de andere varkens van 20 tot 110 kg. De totale toename van de mestproductie van varkens op regressie vormt minder dan 1 % van de mestproductie volgens de bestaande regressierechten.

Tabel 6. Aantal varkens op regressie en vergelijking van de reële stikstofproductie (kg N) en fosfaatproductie (kg P_2O_5) bij de huidige en nieuwe regressierechten

Diercategorie	Aantal dieren	kg N			kg P_2O_5		
		Bestaand	Nieuw	Vershil	Bestaand	Nieuw	Vershil
Biggen 7-20 kg	864.586	2.120.138	2.120.138	0	960.816	960.816	0
Beren	3.646	73.654	74.643	989	41.493	40.164	-1.329
Zeugen inclusief biggen <7kg	263.654	5.410.750	5.534.804	124.054	3.061.344	3.043.625	-17.719
Andere varkens 20-110 kg	3.066.896	34.192.542	34.192.419	-122	13.071.508	13.205.550	134.043
Andere varkens > 110 kg	46.796	955.749	977.079	21.330	532.314	528.322	-3.992
Totaal Varkens op regressie	4.245.578	42.752.834	42.899.084	146.250	17.667.474	17.778.478	111.004

Figuur 14 Verdeling van het aantal melkkoeien en de bruto stikstofproductie (miljoen kg N/jaar) per melkproductieklasse (kg/jaar) bij de beperking van de uitscheidingsnormen op 109, 117, 125 en 131 kg N/jaar bij een melkproductie van respectievelijk 7.500, 8.500, 9.500 en 10.000 kg/jaar

9 Mestafzetmogelijkheden in Vlaanderen

9. MESTAFZETMOGELIJKHEDEN IN VLAANDEREN

9.1 AFZETMOGELIJKHEDEN IN VLAANDEREN IN 2006

9.1.1 De arealen per teelt in 2006

In Tabel 100-Tabel 101 en Tabel 102-Tabel 103 in bijlage 2 wordt een uitgebreid overzicht gegeven van alle teelten in Vlaanderen en hun respectievelijke arealen in elke provincie. Tabel 7 geeft een overzicht van de arealen van de 10 belangrijkste teelten in Vlaanderen in 2006 en van hun relatief aandeel in het totaal teeltareaal.

De totale teeltoppervlakte in Vlaanderen in 2006 bedroeg 672.594 ha. De 10 belangrijkste teelten vormen samen iets meer dan 91 % van de totale teeltoppervlakte. Permanent grasland was de belangrijkste teelt, goed voor 173.766 ha of 26 % van de totale teeltoppervlakte. Hierna volgen silomaïs, tijdelijk grasland en wintertarwe met respectievelijk 17, 13 en 11 % van de teeltoppervlakte.

Gewas	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen	Aandeel (%)
Permanent grasland	19.448	22.891	54.634	22.504	54.289	173.766	26
Silomaïs	25.074	14.444	32.137	8.223	31.156	111.034	17
Tijdelijk grasland	34.433	12.228	13.124	4.672	22.096	86.553	13
Wintertarwe	1.473	9.461	12.603	18.157	29.035	70.729	11
Korrelmaïs	10.259	8.541	16.759	8.917	12.930	57.406	9
Aardappelen	3.352	2.126	10.177	4.670	21.609	41.933	6
Suikerbieten	919	5.723	5.044	7.186	12.211	31.083	5
Vollegrondsgroenten (andere dan asperge, rabarber en spruiten)	1.612	775	1.196	766	11.871	16.220	2
Fruitteelten meerjarig	404	8.321	1.348	4.135	403	14.610	2
Wintergerst	236	2.769	1.692	5.556	1.480	11.734	2
Andere teelten	8.772	10.207	12.768	8.869	16.910	57.527	9
Totaal alle teelten	105.981	97.486	161.483	93.654	213.991	672.594	

9.1.2 Het areaal derogatie in 2006

In 2006 was 46 % van het Vlaams grondgebied afgebakend als kwetsbaar gebied water. Een verhoging van de afzetruimte voor dierlijke mest in kwetsbaar gebied water was mogelijk mits een derogatie voor volgende teelten of teeltcombinaties:

- grasland;
- maïs voorafgegaan door 1 snede gras;
- wintertarwe gevolgd door een niet-vlinderbloemige groenbemester;
- suikerbieten en voederbieten;
- spruitkool.

Gras dat wordt ingezaaid als vanggewas kan het jaar nadien als voorgewas voor maïs dienen, mits er een snede wordt geoogst door maaien. De maximale bemestingsnorm voor dierlijke mest voor grasland en maïs bedroeg 230 kg N/ha. Voor bieten, wintertarwe en spruiten bedroeg deze norm 200 kg N/ha. Derogatie was mogelijk voor landbouwgrond gelegen in kwetsbaar gebied water, met uitzondering van de percelen gelegen in oppervlaktewater-

en grondwaterwingebieden. In voorvermelde gebieden geldt de bemestingsnorm van 170 kg N/ha uit dierlijke mest. Het areaal landbouwgrond gelegen in kwetsbaar gebied water, met uitzondering van oppervlakte- en grondwaterwingebieden, bedroeg 264.460 ha in 2006. Hiervan kwam 78 % in aanmerking voor derogatie, rekening houdend met de vijf teelten waarvoor een hogere bemesting toegelaten wordt. Het potentiële areaal voor derogatie bedroeg 206.336 ha. Op 52 % van dit potentiële areaal werd een derogatie aanvaard (Tabel 8).

Er worden een aantal verschillen genoteerd, afhankelijk van de teelt. Zo werd een derogatie toegepast bij 67 % van het potentiële areaal grasland. Hierna volgen spruitkool (61 %), bieten (55 %), maïs (38 %) en wintertarwe (33 %). Bij maïs scoorde silomaïs hoger dan korrelmaïs. Voor deze laatste werd een derogatie goedgekeurd voor slechts 18 % van de percelen die in aanmerking kwamen voor derogatie. Het percentage grasland, maïs, bieten en spruitkool waarop derogatie toegepast werd in 2006, is vergelijkbaar met 2005. Voor wintertarwe was het aandeel derogatie in 2006 kleiner dan in 2005, met name 33 % t.o.v. 43 %.

Tabel 8. Overzicht van het potentiële areaal voor derogatie en de arealen waarvoor wel/geen derogatie toegekend werd per teelt in Vlaanderen in 2006

Teelt	Potentieel areaal derogatie (ha)	Areaal derogatie (ha)	Areaal geen derogatie (ha)	Aandeel derogatie (%)
Permanent grasland	58.882	36.007	22.875	61
Tijdelijk grasland	35.383	26.963	8.420	76
Eénjarige grasklaver	924	670	254	72
Meerjarige grasklaver	1.346	829	516	62
Graszoden	164	131	32	80
Graszaad	545	309	236	57
Totaal grasland	97.244	64.909	32.335	67
Silomaïs	45.900	21.826	24.075	48
Korrelmaïs	21.664	3.953	17.711	18
Totaal maïs	67.564	25.779	41.785	38
Suikerbieten	13.501	7.403	6.098	55
Voederbieten	976	589	387	60
Totaal bieten	14.477	7.992	6.485	55
Spruitkool	1.537	931	606	61
Wintertarwe	25.515	8.426	17.088	33
Totaal	206.336	108.037	98.300	52

9.1.3 Derogatie op bedrijfsniveau

In totaal kwamen 18.570 bedrijven in aanmerking voor een derogatie in 2006. Geen, een gedeeltelijke en een volledige derogatie werd toegekend aan respectievelijk 52, 31 en 17 % van deze bedrijven (Tabel 9). De bedrijven die geen derogatie toepasten, vertegenwoordigen samen 61.158 ha of 62 % van het totale areaal waarin geen derogatie toegekend werd. De oppervlakte van de bedrijven die een volledige derogatie toegekend kregen, bedroeg 38.855 ha of 33 % van het totale areaal waarin derogatie toegelaten werd.

De gemiddelde potentiële oppervlakte van bedrijven die geen derogatie aanvroegen, is kleiner dan die van bedrijven die een gedeeltelijke of volledige derogatie kregen. Deze kleine gemiddelde oppervlakte van ongeveer 6 ha is een mogelijke reden waarom de betreffende bedrijven geen derogatie aanvroegen.

Tabel 9. Graad van derogatie, potentieel areaal en areaal waar wel/geen derogatie toegekend werd van bedrijven die in aanmerking kwamen voor derogatie in 2006

Graad van derogatie	Potentiële bedrijven		Potentieel areaal		Gem. pot. areaal (ha)	Areaal derogatie		Areaal geen derogatie	
	Aantal	%	ha	%		ha	%	ha	%
0%	9.637	52	61.158	30	6	0	0	61.158	62
1-10 %	181	1	2.812	1	16	155	0	2.657	3
11-20 %	301	2	4.112	2	14	649	1	3.463	4
21-30 %	298	2	4.374	2	15	1.126	1	3.248	3
31-40 %	435	2	7.382	4	17	2.616	2	4.766	5
41-50 %	474	3	7.834	4	17	3.552	3	4.282	4
51-60 %	648	3	11.850	6	18	6.619	6	5.231	5
61-70 %	821	4	15.149	7	18	9.957	9	5.192	5
71-80 %	918	5	18.060	9	20	13.611	13	4.450	5
81-90 %	937	5	19.828	10	21	16.914	16	2.915	3
91-99 %	725	4	17.921	9	25	16.985	16	936	1
100 %	3.195	17	35.855	17	11	35.853	33	2	0
Totaal	18.570		206.336		11	108.037		98.300	

9.1.4 Bijkomende afzetruimte door derogatie

Dankzij de toegekende derogatie voor 108.037 ha landbouwgrond in kwetsbaar gebied water, werd een bijkomende mestafzetruimte van 6 miljoen kg N gerealiseerd in 2006. Deze bijkomende mestafzetruimte is hoofdzakelijk toe te wijzen aan grasland en maïs, samen goed voor 91 % (Tabel 10).

Tabel 10. Bijkomende mestafzetruimte op basis van de toegekende derogatie in 2006

Teelt	Bijkomende mestafzet (kg N)	Aandeel in bijkomende afzetruimte (%)
Grasland	3.894.521	65
Maïs	1.546.737	26
Suikerbieten	222.101	4
Voederbieten	17.658	0,30
Spruitkool	27.918	0,47
Wintertarwe	252.790	4
Totaal	5.961.726	

9.2 AFZETMOGELIJKHEDEN IN VLAANDEREN VANAF 2007

9.2.1 Vlaanderen volledig kwetsbaar

Sinds 1 januari 2007 is Vlaanderen volledig afgebakend als kwetsbare zone water. Dit impliceert een algemene bemestingsnorm voor dierlijke mest van 170 kg N/ha, of 125 kg N/ha voor gewassen met een lage N-behoefte. De grootte van de mestafzetruimte wordt hierdoor gereduceerd tot 96 miljoen kg N en 48 miljoen kg P₂O₅, zoals reeds onderbouwd werd in het Voortgangsrapport 2005 (hoofdstuk 7.3) en het Voortgangsrapport 2006 (hoofdstuk 8.2). Deze afzetruimte komt overeen met een acceptatiegraad van 86 % voor N. Door middel van een derogatie kan een verhoging van de afzetruimte voor dierlijke mest bekomen worden.

9.2.2 Potentiële areaal derogatie in 2007

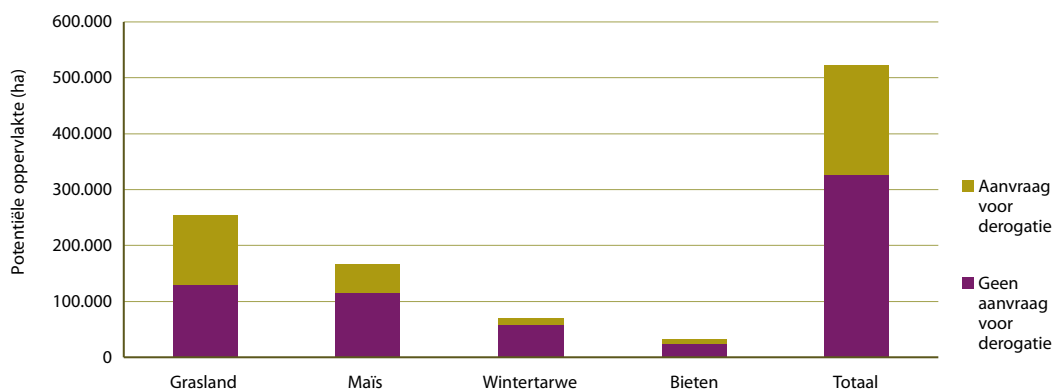
In totaal komen 36.838 bedrijven in aanmerking voor een eventuele derogatie in 2007 op basis van de teelten in hun areaal. In 2007 konden landbouwers op hun verzamelaanvraag de percelen aanduiden waar zij een derogatie zouden wensen, mocht er een eventuele goedgekeurde derogatie voorhanden zijn. Op basis van de in september 2007 bij de Mestbank gekende informatie maken slechts 10.787 bedrijven, of 29 % van de in aanmerking komende bedrijven, hier gebruik van. Daartegenover toonden 26.051 bedrijven geen interesse en dienden geen verzoek tot derogatie in.

Door middel van de in september 2007 bij de Mestbank bekende percelen, wordt geschat dat er ongeveer 523.000 ha in aanmerking komt voor derogatie. Hiervan wordt voor ongeveer 196.000 ha een derogatie aangevraagd en voor 327.190 ha niet (Tabel 11). In vergelijking met 2006, is de oppervlakte waarvoor een derogatie aangevraagd wordt relatief gezien kleiner, namelijk 37 % van het potentiële areaal in 2007 t.o.v. 52 % in 2006. Dit kan te maken hebben met het feit dat tot 2006 de meer vee-intensieve regio's waren afgebakend als kwetsbaar gebied waar de nood voor derogatie hoger is. Een ander gegeven kan zijn dat de onzekerheid over een derogatie in 2007 een aantal bedrijven heeft afschrikt. In Figuur 16 wordt een voorstelling gegeven van het aangevraagde en niet aangevraagde areaal per teelt.

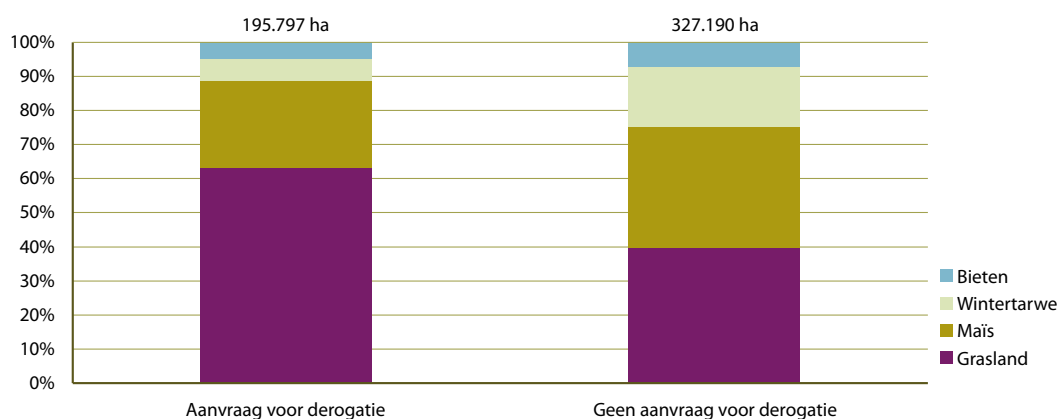
Van de 196.000 ha waarvoor een derogatie aangevraagd wordt in 2007, wordt 63 % ingenomen door grasland. De tweede voornaamste derogatieteelt is maïs na gras, goed voor 26 % van het areaal aangevraagde derogatieteelten. De relatieve bijdrage van wintertarwe met groenbemester, en bieten aan het areaal waarvoor derogatie aangevraagd werd, is klein (Figuur 16).

Tabel 11. Overzicht van het potentiële areaal voor derogatie en de arealen waarvoor wel/geen derogatie werd aangevraagd per teelt in Vlaanderen in 2007

Teelt	Potentieel areaal derogatie (ha)	Areaal derogatie (ha)	Areaal geen derogatie (ha)	Aandeel derogatie (%)
Permanent grasland	159.433	69.777	89.656	44
Tijdelijk grasland	81.492	48.529	32.963	60
Eenjarige grasklaver	3.130	1.833	1.297	59
Meerjarige grasklaver	5.783	3.429	2.355	59
Graszoden	293	39	254	13
Overig grasland	3.689	123	3.566	3
Totaal grasland	253.821	123.730	130.091	49
Silomaïs	112.867	44.193	68.674	39
Korrelmaïs	53.366	5.750	47.616	11
Totaal maïs	166.233	49.942	116.290	30
Suikerbieten	30.931	8.533	22.398	28
Voederbieten	2.432	832	1.600	34
Totaal bieten	33.362	9.365	23.997	28
Wintertarwe	69.571	12.759	56.811	18
Totaal	522.987	195.797	327.190	37

Figuur 15 Aangevraagd en niet-aangevraagd areaal voor derogatie per teelt in 2007

Figuur 16 Relatieve bijdrage van de derogatieteelten aan het totale areaal waarvoor wel/geen derogatie aangevraagd werd in 2007

9.2.3 Potentiële bijkomende afzetruimte door derogatie

In hoofdstuk 8.2 van het Voortgangsrapport 2006 werd berekend dat de mestafzetruimte zou toenemen met 12 miljoen kg N vanaf 2007. Bij deze simulatie werd verondersteld dat Vlaanderen volledig kwetsbaar is en dat eenzelfde derogatie toegepast wordt zoals tot en met 2006 het geval was. In Tabel 12 wordt de bijkomende mestafzetruimte weergegeven enerzijds volgens voorgaande derogatie en anderzijds op basis van de derogatieverzoeken in 2007. De bijkomende afzetruimte in 2007 bedraagt 11 miljoen kg N en blijkt goed overeen te komen met de simulatie in het Voortgangsrapport 2006. Er dient echter opgemerkt te worden dat deze berekening steunt op de percelen waarvoor derogatie aangevraagd werd en niet op de daadwerkelijk toegekende derogaties.

De voorgaande derogatie werd niet goedgekeurd door de Europese Commissie. In maart 2007 heeft Vlaanderen een nieuwe derogatieverzoek ingediend bij de Europese Commissie. Het ontwerp van Beschikking van de Europese Commissie betreffende de derogatie werd door het Nitraatcomité gunstig geadviseerd op 6 november 2007. De nieuwe derogatie is mogelijk voor dezelfde teelten als bij de voorgaande derogatie, behalve voor spruitkool. De maximale bemestingsnorm voor dierlijke mest voor grasland en maïs bedraagt 250 kg N/ha, i.p.v. 230 kg N/ha bij de voorgaande derogatie. Voor bieten en wintertarwe blijft de norm 200 kg N/ha. In Hoofdstuk 3.2.3 kan men een gedetailleerder overzicht van de Vlaamse derogatie vinden.

In Tabel 12 wordt een simulatie weergegeven van de bijkomende mestafzetruimte dankzij de nieuwe derogatie. In vergelijking tot de vroeger toegepaste derogatie, wordt een additionele afzet van ongeveer 3,6 miljoen kg N bereikt. De bijkomende mestafzetruimte bedraagt maximaal 14,6 miljoen kg N. Aangezien een aantal bedrijven deze normen niet steeds maximaal zullen invullen zal de reële verhoogde afzetruimte lager liggen. Het is wachten op alle gegevens van 2007 om hier een beeld van te krijgen.

Tabel 12. Bijkomende mestafzetruimte op basis van de aangevraagde derogaties in 2007

Teelt	ha	bijkomende afzet kg N (oud)	bijkomende afzet kg N (nieuw)
Grasland	123.730	7.423.786	9.898.381
Maïs	49.942	2.996.549	3.995.399
Bieten	9.365	280.949	280.949
Wintertarwe	12.759	382.784	382.784
Totaal	195.797	11.084.068	14.557.513

10 Gebruik van meststoffen in Vlaanderen

10. GEBRUIK VAN MESTSTOFFEN IN VLAANDEREN

10.1 GEBRUIK VAN DIERLIJKE MEST

Er werd 121 miljoen kg N en 52 miljoen kg P₂O₅ uit dierlijke mest gebruikt in Vlaanderen in 2006 (Tabel 13). Het gebruik per ha in Antwerpen, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen bedroeg respectievelijk 216, 203 en 198 kg N. Enkel in Limburg en Vlaams-Brabant was het gemiddeld gebruik van dierlijke mest per ha kleiner dan de norm van 170 kg N/ha geldig in kwetsbare gebieden water. T.o.v. 2005 is het gebruik van dierlijke mest gedaald met 1,14 miljoen kg N en 0,87 miljoen kg P₂O₅. Een afname van het gebruik van dierlijke mest werd waargenomen in alle provincies.

Provincie	kg N	kg N/ha	kg P ₂ O ₅	kg P ₂ O ₅ /ha
Antwerpen	21.691.494	216	8.983.565	90
Limburg	13.315.297	146	5.940.793	65
Oost-Vlaanderen	30.831.296	198	13.148.405	85
Vlaams-Brabant	12.403.478	143	5.673.319	65
West-Vlaanderen	42.693.766	203	18.221.962	86
Vlaanderen	120.935.331	181	51.968.044	78

10.2 GEBRUIK VAN CHEMISCHE MESTSTOFFEN

In 2006 werd in Vlaanderen ongeveer 37 miljoen kg N en 3,4 miljoen kg P₂O₅ uit chemische meststoffen gebruikt (Tabel 14). Het gebruik van chemische meststoffen is lager dan in 2005, in lijn met de dalende trend van het gebruik van chemische meststoffen waargenomen sinds 2002. Het stikstof- en fosfaatgebruik uit chemische mest in 2006 is gedaald met respectievelijk 1,1 en 5,4 % t.o.v. 2005.

In West-Vlaanderen werd het minst fosfaat uit chemische meststoffen per ha aangewend, terwijl in Vlaams-Brabant het meeste fosfaat per ha gebruikt werd. Dit kan verklaard worden aan de hand van de mestdruk in deze provincies, die het hoogst is in West-Vlaanderen en het laagst in Vlaams-Brabant. Zo zullen bedrijven in Vlaams-Brabant waarschijnlijk meer chemische meststoffen gebruiken dan West-Vlaamse bedrijven.

Het gebruik van chemische fosfaatmeststoffen zal in 2007 wellicht verder dalen door een algemeen verbod ervan, mits een aantal uitzonderingen.

Provincie	kg N	kg N/ha	kg P ₂ O ₅	kg P ₂ O ₅ /ha
Antwerpen	4.136.599	41	386.873	4
Limburg	4.339.695	47	642.200	7
Oost-Vlaanderen	9.153.834	59	1.036.214	7
Vlaams-Brabant	6.047.497	68	843.707	9
West-Vlaanderen	13.197.526	62	469.742	2
Vlaanderen	36.875.151	55	3.378.736	6

10.3 GEBRUIK VAN ANDERE MESTSTOFFEN

Het gebruik van andere meststoffen, meststoffen die niet dierlijk en niet chemisch zijn zoals compost, champost, schuimaarde en slib afkomstig van de waterzuivering in de voedingsindustrie, is klein in vergelijking tot het gebruik van dierlijke mest. In 2006 werd ongeveer 1,5 miljoen kg N en 1 miljoen kg P₂O₅ gebruikt uit andere meststoffen (met uitzondering van schuimaarde) (Tabel 15).

Tabel 15. Gebruik van andere meststoffen (behalve schuimaarde) per provincie in 2006				
Provincie	kg N	kg N/ha	kg P ₂ O ₅	kg P ₂ O ₅ /ha
Antwerpen	192.196	2	116.214	1
Limburg	406.489	4	258.202	3
Oost-Vlaanderen	160.029	1	130.720	1
Vlaams-Brabant	561.369	6	411.677	5
West-Vlaanderen	212.305	1	175.133	1
Vlaanderen	1.532.388	2	1.091.946	2

10.4 TOTAAL GEBRUIK VAN MESTSTOFFEN

In 2006 bedroeg het totale gebruik van meststoffen op Vlaamse landbouwgrond ongeveer 159 miljoen kg N en 56 miljoen kg P₂O₅ (Tabel 16). Dit stemt overeen met een totaal stikstof- en fosfaatgebruik van respectievelijk 239 en 86 kg/ha.

Tabel 16. Totale gebruik van meststoffen per provincie in 2006				
Provincie	kg N	kg N/ha	kg P ₂ O ₅	kg P ₂ O ₅ /ha
Antwerpen	26.020.289	259	9.486.652	95
Limburg	18.061.481	197	6.841.195	75
Oost-Vlaanderen	40.145.159	258	14.315.339	93
Vlaams-Brabant	19.012.344	217	6.928.703	79
West-Vlaanderen	56.103.597	266	18.866.837	89
Vlaanderen	159.342.870	239	56.438.726	86

Het relatieve aandeel van de verschillende meststoffen in het totale gebruik van meststoffen in 2006 komt goed overeen met deze waargenomen in 2005. Dierlijke mest vormt de belangrijkste fractie, gevolgd door chemische meststoffen en andere meststoffen (Tabel 17). Ongeveer 76 % van het stikstofgebruik en 92 % van het fosfaatgebruik in Vlaanderen in 2006 werd geleverd door dierlijke mest.

Tabel 17. Relatief aandeel van de verschillende meststoffen (dierlijk, chemische en andere) in het totale gebruik van meststoffen per provincie in 2006						
Provincie	Aandeel in gebruik van N (%)			Aandeel in gebruik van P ₂ O ₅ (%)		
	Dierlijke	Chemische	Andere	Dierlijke	Chemische	Andere
Antwerpen	83	16	1	95	4	1
Limburg	74	24	2	87	9	4
Oost-Vlaanderen	77	23	0	92	7	1
Vlaams-Brabant	65	32	3	82	12	6
West-Vlaanderen	76	24	0	97	2	1
Vlaanderen	76	23	1	92	6	2

11 Opvolging mesttransporten

EXTINCTEUR

11. OPVOLGING MESTTRANSPORTEN

Toenmalig minister van Leefmilieu Kris Peeters heeft in september 2005 een actieplan opgesteld met een aantal maatregelen om de Vlaamse waterkwaliteit te verbeteren. Hierin werden er een aantal maatregelen geformuleerd die specifiek gericht waren op het beperken van mogelijke fraude bij mesttransporten. Een belangrijke maatregel was het gefaseerd invoeren van een AGR-GPS-verplichting (Automatische Gegevens Registratie - Global Positioning System) bij erkende mestvoerders.

11.1 IMPLEMENTATIE VAN AGR-GPS

Op 30 juni 2006 heeft de Vlaamse Regering definitief beslist dat alle mestvoerders klasse C tegen 1 november 2006 over een operationeel AGR-GPS-systeem moesten beschikken. Ingevolge het nieuwe uitvoeringsbesluit van vervoer, dat in voege is sinds 31 augustus 2007, moeten eveneens alle mestvoerders klasse B hun voertuigen uitrusten met een AGR-GPS-systeem tegen 1 november 2007.

Het AGR-GPS-systeem zendt via een GPS-dienstverlener de signalen rechtstreeks en onmiddellijk naar de Mestbank. GPS-dienstverleners bieden hun diensten aan onafhankelijk van de mestvoerders. In 2006 heeft de Mestbank de nodige informatie omtrent de technische vereisten waaraan een dergelijk systeem moet voldoen, doorgegeven aan de mogelijke geïnteresseerde dienstverleners.

Als klantendienst naar de mestvoerders toe, organiseerde de Mestbank een aantal testdagen voor geïnteresseerde dienstverleners, waarbij de apparatuur uitgebreid werd getest. Uiteindelijk hebben 11 dienstverleners een positieve test afgelegd. De lijst van firma's met een positieve test werd gepubliceerd op de website van de VLM (www.vlm.be). Deze lijst wordt momenteel geactualiseerd via individuele evaluaties en testen van de dienstverleners. De geactualiseerde lijst is vanaf november 2007 beschikbaar op de website.

Om de erkende mestvoerders bijkomend te ondersteunen en praktische informatie te verstrekken, werd tevens de checklist van de testen op de website geplaatst, samen met een lijst van aandachtspunten, nuttig bij het maken van een keuze tussen de verschillende apparaten.

Naar aanleiding van de AGR-GPS-verplichting voor de mestvoerders klasse C heeft zich een duidelijke evolutie afgetekend wat het aantal erkende mestvoerders en trekkende voertuigen betreft. Tabel 18 geeft aan dat er ten opzichte van juni 2006 sinds mei 2007 43 % minder erkende mestvoerders klasse C en 41 % minder trekkende voertuigen erkend zijn onder de klasse C. Deze oorspronkelijke klasse C voerders zijn ofwel klasse B voerders geworden, gestopt of hebben hun erkenning nog niet hernieuwd. Dit in afwachting van de in het uitvoeringsbesluit voorziene "klasse E mestvoerders" en "erkend verzenders" die vrijgesteld zijn van de AGR-GPS-verplichting. De procedure die klasse E voerders en erkend verzenders dienen te volgen, wordt geregeld door het nieuwe Mestdecreet en het uitvoeringsbesluit van 19 juli 2007. Het mesttransport dient voor- en nagemeld te worden bij de Mestbank via fax of MTIL. Tijdens het transport dienen klasse E mestvoerders en erkend verzenders in het bezit te zijn van respectievelijk een mestafzetdocument en een verzenddocument, getekend door aanbieder en chauffeur. Een klasse E mestvoerder mag uitsluitend onbewerkte pluimveemest of paardenmest importeren of exporteren en beschikt over goedgekeurde transportdocumenten en gezondheidscertificaten. Erkend verzenders staan in voor het transport van gehygiëniseerde eindproducten uit verwerkingsinstallaties die erkend zijn conform de Europese Verordening 1774/2002 en schuimaarde uit de suikerfabrieken. Deze producten moeten niet afgezet worden via erkende mestvoerders voor zover de producenten van deze producten zelf alle rechten en plichten van de erkend mestvoerders overnemen. Sinds 31 augustus 2007 zijn deze nieuwe bepalingen van kracht en werkt de Mestbank aan de uitvoering ervan.

Een verschuiving van klasse C naar klasse B voerders werd vastgesteld. Deze trend geeft aan dat er sprake is van een duidelijke heroriëntering en professionalisering van de transportsector. Het valt af te wachten of de recente AGR-GPS-verplichting voor klasse B mestvoerders een gelijkaardige evolutie zal teweegbrengen voor de klasse B mestvoerders richting klasse A mestvoerders.

Tabel 18. Evolutie van het aantal erkende mestvoerders en trekkende voertuigen per klasse sinds de bekendmaking van de AGR-GPS-verplichting voor klasse C voerders

	klasse A	klasse B	klasse C	Totaal
Aantal mestvoerders				
1 juni 2006	483	530	302	1315
18 mei 2007	535	614	172	1321
Aantal trekkende voertuigen				
1 juni 2006	755	1928	2168	4851
18 mei 2007	858	2405	1277	4540

11.2 EVALUATIE VAN AGR-GPS

Het globaal AGR-GPS-systeem is operationeel sinds augustus 2006. Dit betekent dat berichten vanaf dan kunnen worden doorgestuurd van de AGR-GPS-apparatuur in de trekkende voertuigen naar de dienstverleners, die ze op hun beurt doorsturen naar de server van de Mestbank.

Een evaluatie in mei 2007 heeft aangetoond dat een kleine helft van de vrachtwagens van de mestvoerders klasse C uitgerust was met een AGR-GPS-apparaat en dat ongeveer 50 % van de transporten gereden door klasse C voerders via AGR-GPS aangemeld werd. Dit percentage is de voorbije maanden nog gestegen.

Ongeveer 90 % van alle berichten die naar de server van de Mestbank gestuurd werden, waren technisch correct. De productieserver van de Mestbank werkt optimaal en qua beschikbaarheid van het netwerk werden slechts uitzonderlijke en beperkte onderbrekingen geconstateerd.

Conclusie is dat, rekening houdend met het feit dat 2007 een opstartjaar is, het globaal AGR-GPS-systeem technisch naar behoren functioneert.

12 Mestverwerking

12. MESTVERWERKING

12.1 VERGUNDE, BESCHIKBARE EN OPERATIONELE MESTVERWERKINGSINSTALLATIES

12.1.1 Vergunde mestverwerkingsinstallaties

Eind september 2007 beschikten reeds 277 be- of verwerkingsinstallaties van dierlijke mest over een milieuvergunning, terwijl er voor 30 installaties een milieuvergunning in aanvraag was. In 2006 waren er 208 mestbe- of verwerkingsinstallaties met een milieuvergunning, terwijl er voor 14 installaties een milieuvergunning in aanvraag was. In 2005 waren in dezelfde periode slechts 7 milieuvergunningen in aanvraag.

De stijgende trend van milieuvergunde verwerkingsinstallaties, die reeds in 2006 was ingezet, zet zich onverminderd voort in 2007. Het relatief groot aantal milieuvergunningsaanvragen geeft aan dat er ook in 2008 een stijging van het aantal mestverwerkingsinstallaties op terrein zal gerealiseerd worden. De hernieuwde motivatie om mestbe- of verwerkingsinstallaties te bouwen blijft ongetwijfeld aanhouden.

In Tabel 104 tot Tabel 115 wordt een overzicht gegeven van de capaciteit en de locatie van de milieuvergunde of in aanvraag zijnde be- of verwerkingsinstallaties van dierlijke mest in Vlaanderen.

Een derde van de nieuwe milieuvergunningsaanvragen betreft vergistingsinstallaties. Het opstarten van vergistingsinstallaties voor de productie van biogas en groene elektriciteit (waarvoor groene stroomcertificaten worden verkregen) zit duidelijk nog steeds in de lift. Daarnaast betreffen de nieuwe aanvragen vooral biologische zuiveringsinstallaties en mobiele verwerkingsinstallaties die werken op basis van elektrolyse.

De provinciale verdeling is weergegeven in Tabel 19.

Provincie	Vergund	Aanvraag	Totaal
Antwerpen	36	2	38
Limburg	7	3	10
Oost-Vlaanderen	49	6	55
Vlaams-Brabant	2	2	4
West-Vlaanderen	183	17	200
Vlaanderen	277	30	307

In oktober 2007 bedroeg de vergunde mestverwerkingscapaciteit 5,3 miljoen ton dierlijke mest, waarvan 2 miljoen ton ruwe varkensmest, 0,3 miljoen ton dikke fractie varkensmest, 0,5 miljoen ton pluimveemest, 65.000 ton kalvergier, 6.000 ton rundveemest en 2,3 miljoen ton gemengde mest. Globaal komt deze vergunde capaciteit overeen met een be- of verwerkingscapaciteit van 61 miljoen kg N.

Tegenover de toestand in september 2006 noteren we een globale stijging van de milieuvergunde be- of verwerkingscapaciteit van circa 46 %. Opvallend is de relatief grote toename van de be- of verwerkingscapaciteit voor ruwe varkensmest en gemengde mest (pluimveemest en varkensmest samen).

De provinciale verdeling is weergegeven in Tabel 20 en Tabel 21. West-Vlaanderen vergroot zijn positie als koploper in de mestverwerking met een aandeel van circa 64 % van de vergunde capaciteit. Oost-Vlaanderen neemt de tweede positie in met een aandeel van circa 16 %, gevolgd door de provincie Antwerpen (12 %) en de provincie Limburg (7 %). De toename van de milieuvergunde mestbe- of verwerkingscapaciteit tegenover 2006 is spectaculair in West-Vlaanderen, waar er bijna een verdubbeling optreedt. In Oost-Vlaanderen en Antwerpen bedraagt de stijging circa 20 %.

Tabel 20. Milieuvergunde mestverwerkingscapaciteit in ton/jaar per provincie en mestsoort (stand van zaken oktober 2007)

Provincie	Varkens ruwe mest	Varkens dikke fractie	Pluimvee-mest	Kalvergier	Rundvee mest	Gemengde mest	Totaal
Antwerpen	442.074	70.000	37.180	65.150	6.000	62.000	704.604
Limburg	21.700	0	16.000	0	0	292.600	420.000
Oost-Vlaanderen	241.448	52.000	247.110	0	0	173.200	713.758
Vlaams-Brabant	34.000	0	2.000	0	0	0	36.000
West-Vlaanderen	1.286.811	200.000	176.475	0	0	1.770.012	3.433.308
Vlaanderen	2.026.033	322.000	478.765	65.150	6.000	2.297.812	5.307.970

Tabel 21. Milieuvergunde mestverwerkingscapaciteit in kg N/jaar per provincie en mestsoort (oktober 2007, berekening op basis van gemiddelde mestsamenstelling)

Provincie	Varkens ruwe mest	Varkens dikke fractie	Pluimvee-mest	Kalvergier	Rundvee mest	Gemengde mest	Totaal
Antwerpen	3.757.629	910.000	1.115.400	260.600	42.000	682.000	6.767.629
Limburg	184.450	0	480.000	0	0	3.218.600	3.883.050
Oost-Vlaanderen	2.052.308	676.000	7.413.300	0	0	1.905.200	12.046.808
Vlaams-Brabant	289.000	0	60.000	0	0	0	349.000
West-Vlaanderen	10.937.894	2.600.000	5.294.250	0	0	19.470.132	38.302.276
Vlaanderen	17.221.281	4.186.000	14.362.950	260.600	42.000	25.275.932	61.348.763

12.1.2 Beschikbare en operationele mestverwerkingsinstallaties

12.1.2.1 Situering

De kloof tussen de vergunde, beschikbare en operationele verwerkingscapaciteit in Vlaanderen blijft bestaan. De vergunde verwerkingscapaciteit blijft globaal genomen 40 % groter dan de beschikbare capaciteit, die op haar beurt 40 % groter is dan de operationele capaciteit. Met beschikbare mestverwerkingscapaciteit wordt bedoeld het aantal ton mest dat in de gebouwde installatie maximaal zou kunnen verwerkt worden, indien ze op volle capaciteit zou functioneren.

De discrepantie tussen milieuvergunde en beschikbare capaciteit is in grote mate te wijten aan het feit dat het verkrijgen van een bouwvergunning soms zeer moeizaam verloopt en gedurende langere periode blijft aanslepen.

De oorzaken van de kloof tussen beschikbare en operationele capaciteit zijn divers. Enerzijds zijn er jaarlijks een aantal installaties in opstartfase, anderzijds hebben bepaalde bedrijven al dan niet op structurele basis af te rekenen met afzet- en/of opslagproblemen.

De gegevens die het VCM opvraagt via een jaarlijkse enquête, tonen ook dit jaar een duidelijke toename in operationele capaciteit en een stijging van de beschikbare capaciteit in Vlaanderen ten opzichte van 2006. Dit wordt weergegeven in Tabel 22.

Tabel 22. Vergunde, beschikbare en operationele capaciteit in ton/jaar per mestsoort voor juli 2006-juni 2007. Bron: VCM-enquête 2007 en Mestbankgegevens 2007

Mestsoort	Vergund	Beschikbaar	Operationeel
Ruwe varkensmest	2.026.033	1.025.334	545.924
Dikke fractie varkensmest	322.000	223.980	81.291
Pluimveemest	478.765	420.441	342.569
Rundveemest	6.000	5.000	4.800
Kalvergier	65.150	40.150	33.513
Andere mest / gemengde mest	2.297.812	600	400

12.1.2.2 Operationele capaciteit

Uit Tabel 23 blijkt dat er in Vlaanderen momenteel op 135 bedrijven aan mestverwerking wordt gedaan. Ongeveer 60 % daarvan zijn vaste installaties die ofwel bij het bedrijf van de verwerkingsplichtige landbouwers gebouwd werden (en die al dan niet gevoed worden met extra aanlevering van mest van derden) ofwel op bedrijventerreinen werden ingeplant. Zo'n 54 bedrijven passen mobiele mestverwerking toe.

In 2006 waren er volgens de jaarlijkse VCM-enquête 112 installaties actief. In de periode juli 2006-juni 2007 zijn er dus in totaal 23 nieuwe bedrijven (+ 20 %) gestart met mestverwerking.

Tabel 23. Verdeling van toegepaste mestverwerkingsvormen (aantal installaties) per provincie voor productiejaar 2006. Bron: VCM-enquête 2007

Mestverwerkingsvorm	Antwerpen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Limburg	Vlaanderen
Vaste installatie in agrarisch gebied*	15	1	42	7	3	68
Vaste installatie op een bedrijventerrein	1	0	7	2	3	13
Mobiele installatie op landbouwbedrijf	8	0	37	7	2	54
Totaal aantal operationele installaties	24	1	86	16	8	135

* al de op de gewestplannen, plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen aangegeven gebieden bestemd voor de landbouw in de ruime zin, zoals agrarisch gebied, landschappelijk waardevol agrarisch gebied, agrarisch gebied met ecologische waarde

De geografische situering van de diverse operationele installaties in Vlaanderen wordt weergegeven in bijlage in Figuur 36.

Tabel 24 geeft de evolutie van de operationele mestverwerkingscapaciteit weer sinds 2002 per mestsoort. Voor pluimveemest wordt ook de export van zuivere pluimveemest vermeld omdat deze als "verwerkt" beschouwd wordt in het Mestdecreet.

In vergelijking met 2005-2006 is het vooral de verwerking van dunne fractie varkensmest die sterk gestegen is tengevolge van het toenemende aantal biologische zuiveringsinstallaties die in gebruik werden genomen. De verwerking van ruwe varkensmest en de dikke fractie van varkensmest blijft status quo.

De export van verwerkte pluimveemest is gestegen, wat de daling van de export van zuivere pluimveemest ruimschoots compenseert.

Tabel 24. Evolutie van operationele mestverwerkingscapaciteit in ton/jaar van 2002 tot 2007.
Bron: VCM- enquête 2006 en Mestbankgegevens

Mestsoort		2002	2003	juli 2003- juni 2004	juli 2004- juni 2005	juli 2005- juni 2006	juli 2006- juni 2007
Varkensmest	Totale verwerking	2.800	136.470	47.547	72.418	90.845	92.766
	Verwerking dunne fractie	26.843	132.953	149.032	230.189	275.312	453.158
	Verwerking dikke fractie*	119.900	84.000	55.053	47.698	96.575	81.291
Pluimveemest	Export verwerkte mest	43.481	72.561	196.957	219.365	239.830	342.569
	Export zuivere mest	239.979	152.599	177.290	189.541	166.583	112.200
Rundveemest		?	11.000	4.500	0	3.490	4.800
Kalvergier		40.150	28.000	31.296	30.608	29.000	33.513
Andere mest		?	?	5.500	500	500	400

12.1.2.3 Stimulansen

Het in voege treden van het nieuwe Mestdecreet heeft niet alleen de gevraagde duidelijkheid maar ook een vereenvoudiging van de mestverwerkingsplicht bewerkstelligd. Dit heeft als katalysator inzake mestverwerking gewerkt. De nieuwe mogelijkheden die in het decreet werden voorzien om aan bedrijfsuitbreiding te doen, weliswaar binnen zeer strikte milieuvorwaarden, en mits extra mestverwerking te realiseren, wordt door de intensieve veeteelthouders eveneens als stimulans ervaren.

12.1.2.4 Knelpunten

De onzekerheid wat betreft inplantingsmogelijkheden in agrarisch gebied blijft het grootste heikel punt. De problematiek vergroot nog indien er sprake is van co-verwerking met andere energiegewassen of biologische afvalstoffen. Net zoals in 2006 werden een aanzienlijk aantal buurtcomités opgericht om te protesteren telkens er een projectaanvraag kwam voor een be- of verwerkingsinstallatie. Enerzijds heeft de omzendbrief RO 2006/01 van de ministers Van Mechelen, Peeters en Leterme soelaas gebracht omdat dit een duidelijk richtkader aangeeft in verband met de maximaal toegelaten verwerkingscapaciteit en de toegelaten verhouding van de aangevoerde te be- of verwerken materialen in agrarisch gebied. Anderzijds blijken de buurtbewoners en de betrokken gemeentelijke en/of provinciale bestuurders steeds meer de perceptie te hebben dat be- of verwerkingsinstallaties in ieder geval bijkomende geur-, milieu- en verkeershinder veroorzaken. Het degelijk informeren van alle betrokken partijen via zowel proactieve als crisiscommunicatie op maat is een prioritaire taak.

Voor de afvoer van eindproducten bestaat geen gestructureerde afzetmarkt, wat vooral voor kleinere verwerkers financieel nadelig is. In dit verband wordt nog steeds uitgekeken naar de mogelijke afzet van eindproducten in Wallonië. Momenteel kan hieromtrent niet op korte termijn onderhandeld worden. Bijkomend komt de export richting Frankrijk momenteel deels onder druk te staan omdat een aantal Franse departementen geen zuivere pluimveemest van grote Vlaamse pluimveehouderijen meer wensen te ontvangen. Bilaterale gesprekken met Frankrijk dringen zich op. Beide knelpunten werden ook reeds aangehaald in het Voortgangsrapport 2005 (hoofdstuk 10.3) en het Voortgangsrapport 2006 (hoofdstuk 11.1).

12.2 GEREALISEERDE EXPORT EN VERWERKING

12.2.1 Opbouw van de gegevens

De cijfers betreffende export en verwerking zijn gebaseerd op transportgegevens geregistreerd bij de Mestbank. Om een totaal beeld te krijgen van de hoeveelheid mest die geëxporteerd en verwerkt wordt, dient er daarnaast eveneens rekening gehouden te worden met de hoeveelheid mest die geëxporteerd wordt zonder transportdocumenten. De export van bepaalde gehygiëniseerde eindproducten vanuit installaties die over een erkenning conform de 1774/2002 beschikken, verloopt immers niet altijd via erkende mestvoerders. Dit blijkt uit de individuele registers van de mestverwerkers. Deze werkwijze komt omdat deze verwerkers werken met niet-erkende, internationale transportfirma's die eindproducten met goedkopere retourvrachten meenemen. Een andere aangehaalde reden is dat diverse Franse coöperaties geen Vlaamse eindproducten aanvaarden als de export niet gebeurt via Franse transporteurs. Deze mest moet meegeteld worden als mest die niet op Vlaamse bodem terechtkomt, alhoewel de wettelijke bepalingen niet

nageleefd zijn en deze werkwijze fraudegevoelig is. Door de invoering van het begrip van erkend verzender in het uitvoeringsbesluit dat het vervoer regelt, krijgt deze toestand van transporten zonder erkende mestvoerders een wettelijke regeling die beter op te volgen is.

Ten slotte dient er eveneens rekening gehouden te worden met de hoeveelheid stikstof die vervluchtigt in de vorm van N_2 -gas bij de verwerking van mest via biologie. Deze hoeveelheid stikstof die verwerkt wordt via productie van N_2 -gas wordt afgeleid van de VCM enquête.

12.2.2 Export en verwerking van 2003 tot 2006

De totale export en verwerking vanaf 2003 is terug te vinden in Tabel 25 en Tabel 26. Hieruit blijkt dat de export van verwerkte mest zonder transportdocumenten een niet te verwaarlozen hoeveelheid betekent. De cijfers uit de verwerking zonder transportdocumenten zijn enigszins overschat omdat ook andere organische stoffen verwerkt zijn in de afgevoerde producten.

De export en de verwerking in 2006 is gestegen t.o.v. 2005. Zo werd er 7,5 % meer stikstof en 13 % meer fosfaat verwerkt in 2006. Volgens de VCM enquête bedraagt de hoeveelheid stikstof die vervluchtigt in de vorm van N_2 -gas bij de verwerking van mest via biologie, 1,4 miljoen kg in 2006.

Tabel 25. Hoeveelheid verwerkte en geëxporteerde dierlijke mest in miljoen kg N				
	2003	2004	2005	2006
Met transportdocumenten	8,4	8,8	8,2	7,6
Zonder transportdocumenten	2,2	3,3	3,2	4,3
Verlies - N_2 productie		1,0	1,0	1,4
Totaal	10,6	13,1	12,4	13,3

Tabel 26. Hoeveelheid verwerkte en geëxporteerde dierlijke mest in miljoen kg P_2O_5				
	2003	2004	2005	2006
Met transportdocumenten	7,2	7,8	7,2	7,0
Zonder transportdocumenten	2,1	2,6	2,8	4,3
Totaal	9,3	10,4	10,0	11,3

12.2.3 De export en verwerking in 2006 met geregistreerde documenten

12.2.3.1 Algemeen

In 2006 werd er 312.219 ton, 7,0 miljoen kg P_2O_5 en 7,6 miljoen kg N verwerkt of geëxporteerd met geregistreerde transportdocumenten. Dit is een daling t.o.v. 2005 met ongeveer 9,5 % voor de massa, 3,4 % voor P_2O_5 en 7,4 % voor N. Van de totale hoeveelheid mest die verwerkt of geëxporteerd wordt met geregistreerde transportdocumenten, wordt 48 % als dusdanig geëxporteerd en 52 % verwerkt. Met export wordt hierbij bedoeld dat de mest zonder enige behandeling buiten Vlaanderen wordt afgezet terwijl verwerking impliceert dat de mest een bewerking heeft ondergaan, zoals scheiden, composteren, biologie, vergisting, etc. vooraleer buiten Vlaanderen te worden afgezet.

In vergelijking met 2005 werd er 27 % minder mest als dusdanig geëxporteerd. Daartegenover werd er wel 16 % meer mest verwerkt en vervolgens geëxporteerd in 2006.

12.2.3.2 Landen/Gewesten van bestemming

In Tabel 27 wordt voor elke bestemming een overzicht gegeven van de hoeveelheid mest die geëxporteerd en verwerkt werd in 2006. Net zoals in 2005 blijft Frankrijk de belangrijkste exportbestemming in 2006, goed voor 198.437 ton of 64 % van de totale hoeveelheid mest die geëxporteerd en verwerkt wordt. Hierna volgt Nederland met 82.652 ton mest of 26 % van de totale hoeveelheid mest. Frankrijk en Nederland vertegenwoordigen samen 90 % van de totale export en verwerking.

Tabel 27. Hoeveelheid verwerkte en geëxporteerde mest (kg N, kg P₂O₅ en ton) per bestemming in 2006

Bestemming	kg N	kg P ₂ O ₅	ton
Duitsland	373.231	319.792	12.201
Frankrijk	5.569.560	5.415.231	198.437
Nederland	1.309.783	1.014.811	82.652
Wallonië	339.137	205.672	18.928
Totaal	7.591.710	6.955.506	312.219

12.2.3.3 Mestsoorten

Net zoals in 2005, blijft pluimveemest de voornaamste mestsoort die geëxporteerd en verwerkt wordt (Tabel 28). Er werd 234.042 ton pluimveemest geëxporteerd en verwerkt in 2006, goed voor 75 % van de totale hoeveelheid mest. Ongeveer 8 % van de totale hoeveelheid geëxporteerde en verwerkte mest werd geleverd door varkens.

Varkensmest werd hoofdzakelijk verwerkt vooraleer het geëxporteerd werd. Het percentage varkensmest dat geëxporteerd werd zonder voorafgaande verwerking bedroeg slechts 4 % voor N, 2 % voor P₂O₅ en 12 % voor de massa. Voor pluimveemest is de situatie anders. Ongeveer de helft van de pluimveemest wordt verwerkt vooraleer het geëxporteerd wordt.

Tabel 28. Export van dierlijke mest (export) en export van verwerkte mest (verwerking) volgens mestsoort in 2006

Mestsoort	Export			Verwerking		
	kg N	kg P ₂ O ₅	ton	kg N	kg P ₂ O ₅	ton
Varkens	54.830	30.905	6.534	1.286.949	1.408.304	47.811
Pluimvee	3.167.912	2.432.833	124.118	2.938.202	3.010.217	109.924
Overig	93.827	51.411	18.361	49.991	21.835	5.470
Totaal	3.316.569	2.515.150	149.013	4.275.141	4.440.356	163.206

12.3 SUPERHEFFING MESTVERWERKING

12.3.1 Bezwaren op de superheffing van 2003 (aanslagjaar 2004)

De superheffing mestverwerking werd in oktober 2006 voor de vierde maal opgelegd, en had betrekking op het aanslagjaar 2004, productiejaar 2003.

Van de 1.270 bedrijven die in 2003 effectief mest dienden te verwerken, ontvingen 1.033 bedrijven op 30 oktober 2006 een superheffing voor een totaal bedrag van 5.692.955 euro. Meer details hierover vindt u in hoofdstuk 11.3 van het Voortgangsrapport 2006.

Deze bedrijven hadden de mogelijkheid om, binnen 2 maanden na de datum van verzending van het aanslagbiljet, een bezwaarschrift in te dienen bij de Mestbank tegen de berekening van deze superheffing. In totaal maakten 319 bedrijven hiervan gebruik. De Mestbank heeft vanaf de kennisgeving van het bezwaarschrift 1 jaar tijd om een beslissing te nemen.

Inmiddels zijn 186 bezwaarschriften behandeld (stand van zaken 5 oktober 2007). Van de reeds behandelde bezwaren zijn 112 bezwaarschriften (deels) gegrond bevonden (60 %) en 74 bezwaarschriften werden ongegrond verklaard.

De bedrijven die een gegrond of gedeeltelijk gegrond bezwaarschrift instuurden krijgen in het najaar 2007 een herberekening van hun superheffing mestverwerking van het productiejaar 2003 op basis van de aanpassing van gegevens naar aanleiding van hun bezwaarschrift.

Kort na de herberekening van de superheffing mestverwerking van het productiejaar 2003, aanslagjaar 2004, zal de superheffing van het aanslagjaar 2005, productiejaar 2004 verstuurd worden. Later volgen nog de superheffing van de productiejaar 2005 en 2006.

12.3.2 Uitstel en afstel superheffing

Mestverwerkingsplichtige bedrijven die beschikken over de nodige vergunningen voor mestverwerking, maar die nog geen operationele installatie hebben, kunnen uitstel van de superheffing vragen. Ook bedrijven die een contract afgesloten hebben met een nog niet operationele mestverwerker die vergund is, komen in aanmerking voor uitstel. Dit uitstel gaat over in een definitief afstel als, in het jaar dat de verwerkingsinstallatie operationeel is, de mestverwerkingsplicht van het bedrijf wordt nagekomen en 20 % van de hoeveelheid waarvoor uitstel werd verleend, extra wordt verwerkt.

Voor het productiejaar 2003 vroegen 337 bedrijven een uitstel van de superheffing aan. Ondertussen werden 288 aanvragen behandeld (stand van zaken 5 oktober 2007). Er kan aan 269 bedrijven een volledig uitstel van de superheffing 2003 verleend worden, 7 bedrijven kregen gedeeltelijk uitstel en 12 aanvragen werden ondertussen geweigerd. Globaal werd voor 822.548 kg fosfaat en 2.004.557 kg stikstof uitstel verleend.

Inmiddels bekwamen 27 bedrijven een volledig afstel van het verleende uitstel van de superheffing van het productiejaar 2002 (en 2001). Deze bedrijven verwerkten in 2003 immers minstens 20 % van het verleende uitstel van 2002 (en 2001) boven hun mestverwerkingsplicht van 2003. De superheffing van het productiejaar 2002 (en 2001) wordt met andere woorden voor deze bedrijven opgeheven.

Een aantal bedrijven bekwam slechts gedeeltelijk afstel van het verleende uitstel van de superheffing van het productiejaar 2002 (en 2001), vermits niet of onvoldoende verwerkt werd boven de geldende mestverwerkingsplicht van het productiejaar 2003. Een bedrijf dat net voldaan heeft aan de mestverwerkingsplicht van het productiejaar 2003 bekommt nog 50 % afstel van het verkregen uitstel van de superheffing van het productiejaar 2002 (en 2001). Indien meer verwerkt is dan de geldende mestverwerkingsplicht, maar minder dan 20 % van het verleende uitstel, bekommt dit bedrijf een afstel dat varieert van 50 % tot 100 %, afhankelijk van de hoeveelheid nutriënten die extra verwerkt zijn.

12.3.3 Melding mestverwerkingsplicht van het productiejaar 2006

De Mestbank deelde op 6 februari 2007 aan elk bedrijf mee hoeveel stikstof en fosfaat het diende te verwerken in 2006. Dat jaar moesten 1.132 bedrijven effectief mest verwerken. Om aan hun mestverwerkingsplicht te voldoen moesten deze bedrijven samen minstens 7.425.368 kg fosfaat en 13.641.910 kg stikstof verwerken. De mestverwerkingsplicht per provincie wordt weergegeven in Tabel 29.

Tabel 29. Overzicht van de mestverwerkingsplicht per provincie in 2006.			
Provincie	Aantal bedrijven die effectief moeten verwerken	kg fosfaat te verwerken	kg stikstof te verwerken
Antwerpen	289	2.116.334	3.700.955
Limburg	73	469.269	786.048
Oost-Vlaanderen	203	1.045.152	1.930.543
Vlaams-Brabant	9	75.990	175.535
West-Vlaanderen	555	3.697.358	7.076.168
Buiten Vlaanderen	3	2.925	4.583
Totaal	1.132	7.425.368	13.695.359

De mestverwerkingsplicht werd voor de eerste maal opgelegd voor het productiejaar 2000. Sinds het productiejaar 2003 is het aantal bedrijven dat moet verwerken gedaald met 11 %, van 1.270 naar 1.132. Bedrijven zijn gestopt of hebben hun productie afgebouwd, zodat ze geen mest meer moeten verwerken. De hoeveelheid fosfaat en stikstof die moet verwerkt worden is in diezelfde periode met 8 % gedaald (zie Tabel 30)

Tabel 30. Overzicht van de mestverwerkingsplicht van 2003 tot en met 2006.			
Productiejaar	Aantal bedrijven die effectief moeten verwerken	kg fosfaat te verwerken	kg stikstof te verwerken
2003	1.270	8.186.359	14.786.459
2004	1.203	7.871.055	14.285.952
2005	1.146	7.550.486	13.641.910
2006	1.132	7.425.368	13.695.369

12.3.4 Mestverwerkingsplicht vanaf 2007

Vanaf 1 januari 2007 wordt een nieuwe mestverwerkingsplicht opgelegd, die berekend wordt in functie van het netto stikstofoverschot van de bedrijfsgroep en de gemeentelijke productiedruk van dierlijke mest, uitgedrukt in kg N per hectare.

Afhankelijk van de gemeente waar een bedrijfsgroep is gelegen, moet een basispercentage van het netto

stikstofoverschot verwerkt worden, vermeerderd met 0,60 % per volle schijf van 1.000 kg netto stikstofoverschot van de bedrijfsgroep.

Is de productiedruk in de gemeente:

- kleiner dan of gelijk aan 170 kg N/ha, dan bedraagt het basispercentage 10 %;
- groter dan 170 kg N/ha en kleiner dan of gelijk aan 340 kg N/ha, dan bedraagt het basispercentage 20 %;
- groter dan 340 kg N/ha, dan bedraagt het basispercentage 30 %.

Voor bedrijfsgroepen met exploitaties in meer dan één gemeente, wordt de mestverwerkingsplicht van de bedrijfsgroep berekend met het gewogen gemiddelde van de verschillende basispercentages.

Het te verwerken percentage is maximaal 60 % van het netto stikstofoverschot van de bedrijfsgroep. Een bedrijfsgroep wordt ontheven van de mestverwerkingsplicht indien de te verwerken hoeveelheid minder dan 5.000 kg N bedraagt.

Indien de aangiftegegevens van het productiejaar 2006 gebruikt worden om een prognose te maken van de mestverwerkingsplicht vanaf 2007, dan blijkt dat nog slechts 675 bedrijven onderhevig zijn aan de nieuwe mestverwerkingsplicht. In 2006 waren daarentegen nog 1.132 bedrijven mestverwerkingsplichtig. De totale te verwerken hoeveelheid stikstof bedraagt, op basis van de aangiftegegevens van het productiejaar 2006, 7.741.704 kg N. Dit is een daling met 43 % ten opzicht van de te verwerken hoeveelheid in 2006, op basis van dezelfde aangiftegegevens.

Er wordt verwacht dat meer dan de helft van de mestverwerkingsplichtige bedrijven tussen 5.000 en 7.500 kg N zullen moeten verwerken vanaf het productiejaar 2007. Deze bedrijven zullen ongeveer 30 % van de totale hoeveelheid te verwerken stikstof voor hun rekening nemen (Tabel 31). De gegevens van 2006 doen bovendien verwachten dat ongeveer 340 bedrijven, met een te verwerken hoeveelheid tussen 4.000 en 5.000 kg N, net niet zullen moeten verwerken.

Tabel 31. Aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven en de hoeveelheid te verwerken stikstof (kg N) per verwerkingsklasse (kg N) in 2007 (op basis van de gegevens van het productiejaar 2006)

Te verwerken hoeveelheid stikstof (kg N)	Mestverwerkingsplichtige bedrijven		Te verwerken hoeveelheid stikstof	
	Aantal	%	kg N	%
5.000 - 7.500	369	55	2.218.510	29
7.500 - 10.000	114	17	981.886	13
10.000 - 20.000	134	20	1.770.193	23
20.000 - 100.000	55	8	1.901.742	25
> 100.000	3	0	869.737	11
Totaal	675		7.741.704	

Uitgaande van de gegevens van het productiejaar 2006 kan verder voorspeld worden dat de hoeveelheid mest die volgens het nieuwe Mestdecreet moet verwerkt worden, voor meer dan de helft door gespecialiseerde varkensbedrijven moet verwerkt worden, gevolgd door de pluimveehouderijen (Tabel 32). Een verdere uitsplitsing van de nieuwe mestverwerkingsplicht volgens de grondgebondenheid bevestigt dat het voornamelijk de bedrijven zijn met minder dan 25 ha cultuurgrond die aan de mestverwerkingsplicht zullen moeten voldoen (Tabel 33).

Tabel 32. Aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven en de hoeveelheid te verwerken stikstof (kg N) per bedrijfstype in 2007 (op basis van de gegevens van het productiejaar 2006)

Bedrijfstype	Mestverwerkingsplichtige bedrijven		Te verwerken hoeveelheid stikstof	
	Aantal	%	kg N	%
varkens	357	53	4.061.161	52
pluimvee	198	29	2.444.057	32
varkens - pluimvee	48	7	628.015	8
rundvee - varkens	43	6	313.624	4
rundvee	12	2	178.328	2
rundvee - pluimvee	9	1	61.087	1
rundvee - varkens - pluimvee	8	1	55.432	1
Totaal	675		7.741.704	

Tabel 33. Aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven en de hoeveelheid te verwerken stikstof (kg N) per hectareklasse in 2007 (op basis van de gegevens van het productiejaar 2006)

Hectareklasse (ha)	Mestverwerkingsplichtige bedrijven		Te verwerken hoeveelheid stikstof	
	Aantal	%	Aantal	%
0 - 5	256	38	2.627.506	34
5 - 25	286	42	2.894.165	37
25 - 45	93	14	1.075.336	14
45 - 65	22	3	804.237	10
65 - 85	6	1	67.556	1
> 85	12	2	272.904	4
Totaal	675		7.741.704	

13 Milieuvergunningen

13. MILIEUVERGUNNINGEN

13.1 ADVISERING MILIEUVERGUNNINGEN

13.1.1 Algemeen

In 2006 bleef op Vlaams niveau het principe van een algemene uitbreidingsstop van toepassing. Bij elk advies dat de VLM verleent (uitgezonderd de advisering in het kader van de melding van overname) wordt nagegaan of de inrichting beschouwd kan worden als een bestaande veeteeltinrichting, wat de vergunde mestproductie is, of de aanvraag een stijging van de vergunde mestproductie inhoudt en of de mestwetgeving inzake mestafzet in het verleden werd gerespecteerd door de aanvrager.

Tabel 34 geeft een overzicht van het totale aantal adviesvragen in 2006, opgesplitst in klasse 1 en 2 vergunningsaanvragen, mededeling van kleine veranderingen en meldingen van overnames, evenals de adviesvragen in beroepsdossiers.

Type aanvraag	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Totaal
Klasse-II Aanvraag eerste aanleg	234	323	393	106	424	1.480
Klasse-II Aanvraag beroep	27	8	27	10	37	109
Klasse-I Aanvraag eerste aanleg	254	112	205	35	421	1.027
Klasse-I Aanvraag beroep	19	7	27	1	24	78
Melding verandering	62	26	57	19	183	347
Melding overname	417	233	464	153	669	1.936
Totaal aantal adviezen	1.013	709	1.173	324	1.758	4.977

Ten opzichte van het jaar 2005 is er een grote stijging van het totale aantal adviezen (39 %). In de provincie Limburg is er zelfs meer dan een verdubbeling van het aantal adviezen. Net als vorig jaar is deze stijging enerzijds toe te schrijven aan een toename van het aantal overnamedossiers en dus ook aan een toename van het aantal dossiers van samenvoegingen en verplaatsingen. Anderzijds is er in 2006 ook een toename van het aantal hernieuwingen van de milieuvergunning.

De stijging van het aantal adviesvragen komt doordat de regeling van samenvoegingen en verplaatsingen algemeen bekend is en door de onzekerheid bij de exploitanten over het nieuwe Mestdecreet. Tevens is er een toename van het aantal adviesvragen door het grote aantal vroegtijdige hernieuwingen in kader van een geplande overname of ingevolge een belangrijke verandering van de vergunde inrichting.

Op 19 mei 2006 werd het decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en energie goedgekeurd (B.S. 20 juni 2006). Hierdoor is het mogelijk om een hernieuwing van de milieuvergunning aan te vragen tot 48 maanden - in plaats van 18 maanden - vóór het verstrijken van de eindtermijn van de vergunning, en dit voor alle vergunningen waarvan de eindtermijn afloopt ten laatste op 1 september 2011. Deze decreetwijziging heeft vooral gevolgen voor het aantal adviesvragen in 2007 en de daaropvolgende jaren.

13.1.2 Samenvoegen en verplaatsen van inrichtingen

Door de wijziging van 28 maart 2003 van het decreet van 23 januari 1991 werd het mogelijk om een inrichting uit te breiden in combinatie met de volledige stopzetting van een andere inrichting. Dit wordt verder "samenvoeging" genoemd. Ook werd de verplaatsing van inrichtingen mogelijk voor zover deze niet in agrarisch gebied gelegen zijn. Het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2006 (B.S. 8 juni 2006) wijzigt het vergunningbesluit van 5 oktober 2001 en legt bijkomende beperkingen vast voor een vergunningsaanvraag tot samenvoeging en verplaatsing. Een inrichting die wil uitbreiden met varkens, rundvee of ander kleinvee (pluimvee en konijnen) kan dit enkel doen indien de vergunde mestproductie van de stop te zetten inrichting respectievelijk varkens, rundvee of ander kleinvee is. Dit wordt het tussenschot tussen de diersoorten genoemd. Een inrichting kan bijvoorbeeld enkel uitbreiden met varkens indien de stop te zetten inrichting die hij wenst over te nemen varkens als vergunde productie heeft. De exploitant die een andere inrichting wenst samen te voegen zal bijgevolg een inrichting moeten overnemen met dezelfde diersoort die hij wenst te houden. Daarenboven kan de samenvoeging enkel als de stop te zetten inrichting na 28 april 2006 niet omgevormd werd naar rundvee, varkens of ander kleinvee en kan de inrichting die werd uitgebreid door de overname van een stop te zetten inrichting na 28 april 2006, niet meer omgevormd worden naar rundvee, varkens of ander kleinvee.

Een inrichting kon uitbreiden met om het even welke diersoort indien de vergunning van de stop te zetten inrichting reeds vóór 28 april 2006 op naam stond van de exploitant of indien de melding van overname van de vergunning van de stop te zetten inrichting ingediend werd vóór 28 april 2006 bij de vergunningverlenende overheid. Voor bedrijven in deze overgangssituatie was het tussenschotbesluit niet geldig.

13.1.2.1 Overzicht aantal beslissingen samenvoeging en verplaatsing

Vanaf de inwerkingtreding van de regelgeving betreffende samenvoegingen en verplaatsingen werden 2.419 vergunningsaanvragen voor samenvoeging en 507 vergunningsaanvragen voor verplaatsing goedgekeurd. Bijna de helft van deze samenvoegingen situeert zich in de provincie West-Vlaanderen. In de provincies Antwerpen (146) en Oost-Vlaanderen (141) vonden de meeste verplaatsingen plaats.

De toe- en afname van de vergunde mestproductie werd berekend met de uitscheidingscijfers die worden gehanteerd bij het beoordelen van vergunningsaanvragen (d.i. de uitscheidingscijfers van artikel 33bis. §2 van het decreet van 23 januari 1991).

Hieruit kan worden afgeleid dat er veel meer gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid tot samenvoeging van inrichtingen en heel wat minder voor het verplaatsen ervan. Dit is logisch omdat de stop te zetten inrichting slechts kan worden verplaatst als ze gelegen is in een ander gebied dan agrarisch gebied of landschappelijk waardevol agrarisch gebied, en omdat de verplaatsing enkel mogelijk is voor wie al 5 jaar vergunninghouder is van de exploitatie.

Zelfs rekening houdend met het feit dat er bij de samenvoeging een reductie van 25 % op de vergunde mestproductie wordt toegepast, worden eerder kleine inrichtingen stopgezet om te worden samengevoegd.

13.1.2.2 Mobiliteit van samenvoegingen en verplaatsingen binnen en tussen de provincie

Tabel 116 in bijlage 2 geeft een gedetailleerd overzicht van de vergunde mestproductie, uitgedrukt in kg P_2O_5 , die door samenvoegingen en verplaatsingen naar elke provincie stroomt en van de hoeveelheid vergunde mestproductie die uit elke provincie wegstroomt. Met bruto vergunde mestproductie wordt de vergunde mestproductie bedoeld vóór de reductie van 25 % omwille van samenvoeging en vóór de reductie wegens een eventueel verval van een deel of de volledige vergunning. Met netto vergunde mestproductie wordt de vergunde mestproductie bedoeld rekening houdend met de reductie door samenvoeging en/of de reductie door verval. Figuur 37 in bijlage 3 geeft een visuele voorstelling weer van de verschuivingen van de bruto vergunde mestproductie binnen en buiten de Vlaamse provincies (stand van zaken tot 15 augustus 2007).

In alle provincies gebeuren de meeste samenvoegingen en verplaatsingen binnen de provincie zelf. Voor Limburg komt 85 % van de samengevoegde vergunde mestproductie uit de eigen provincie, voor West-Vlaanderen 77 %, voor Oost-Vlaanderen 72 %, voor Vlaams-Brabant 65 %, en voor Antwerpen 61 %. In elke provincie wordt er beduidend meer vergunde mestproductie afgebouwd, dan uiteindelijk verplaatst of samengevoegd. In de provincie West-Vlaanderen gebeurt de grootste afbouw met 938.118 kg P_2O_5 .

West-Vlaanderen ontvangt van de andere provincies de meeste vergunde mestproductie, zijnde 444.143 kg P_2O_5 , terwijl de overige provincies netto 200.153 kg P_2O_5 van West-Vlaanderen ontvangen. De meeste vergunde mestproductie vertrekt door samenvoeging en verplaatsing uit de provincie Oost-Vlaanderen (557.269 kg P_2O_5), gevolgd door Limburg (499.241 kg P_2O_5) en West-Vlaanderen (309.384 kg P_2O_5) naar de andere provincies.

Op Vlaams niveau werd een totale reductie van de vergunde mestproductie van ongeveer 2 miljoen kg P_2O_5 waargenomen na samenvoeging en verval (stand van zaken op 15 augustus 2007). Dit betekent een bijkomende daling

van ongeveer 0,5 miljoen kg P_2O_5 van de vergunde mestproductie t.o.v. vorig jaar. Een verdere concentratie van de dierlijke mestproductie is dus niet aan de orde.

Wanneer het afgelopen jaar onder de loep genomen wordt, dan blijkt dat de grootste afbouw van de vergunde mestproductie gerealiseerd werd in de provincie West-Vlaanderen met 245.498 kg P_2O_5 , gevolgd door de provincie Antwerpen met 106.824 kg P_2O_5 en de provincie Oost-Vlaanderen met 102.220 kg P_2O_5 . Ook gebeurden de meeste samenvoegingen en verplaatsingen het afgelopen jaar binnen de provincie zelf. De meeste vergunde mestproductie vertrok uit de provincies Oost-Vlaanderen (158.297 kg P_2O_5) en Limburg (153.896 kg P_2O_5) en de meeste vergunde mestproductie kwam toe in de provincies Antwerpen (161.842 kg P_2O_5) en West-Vlaanderen (142.021 kg P_2O_5).

13.1.2.3 Mobiliteit van samenvoegingen en verplaatsingen binnen en tussen de gemeenten

Een verfijnder beeld van de mobiliteit van de vergunde mestproductie werd bekomen d.m.v. een analyse op het niveau van de gemeente. De afbouw en toename van de vergunde mestproductie per gemeente wordt weergegeven in Figuur 38 en Figuur 39 in bijlage 3.

De grootste afname van de bruto vergunde mestproductie in het kader van samenvoegingen en verplaatsingen werd gerealiseerd in Diksmuide (186.797 kg P_2O_5), Brecht (153.085 kg P_2O_5) en Ieper (146.389 kg P_2O_5). Hoogstraten (190.147 kg P_2O_5), Wuustwezel (129.827 kg P_2O_5), Tielt (110.209 kg P_2O_5) en Merksplas (100.396 kg P_2O_5) zijn de vier gemeentes met de grootste toename in netto vergunde mestproductie.

In Figuur 40 in bijlage 3 wordt het nettoresultaat van de vergunde mestproductie op gemeenteniveau weergegeven. Uit de figuur blijkt dat het aantal gemeenten waar de vergunde mestproductie daalt, groter is dan het aantal gemeenten waar de vergunde mestproductie stijgt.

In Diksmuide (90.570 kg P_2O_5), Brecht (75.611 kg P_2O_5) en Meeuwen-Gruitrode (74.579,5 kg P_2O_5) is er de sterkste daling van de netto vergunde mestproductie. Dit tegenover de gemeenten Hoogstraten (100.966 kg P_2O_5), Tielt (56.003 kg P_2O_5) en Wuustwezel (52.519 kg P_2O_5) waar er de grootste stijging is van de netto vergunde mestproductie.

13.1.2.4 De grootste uitbreidingen

Tabel 35 geeft een overzicht van de grootste uitbreidingen van de netto vergunde mestproductie op bedrijfsniveau. De 10 grootste bedrijven vertegenwoordigen samen 9,4 % van de totale vergunde mestproductie die verplaatst of samengevoegd werd in Vlaanderen in 2006.

Tabel 35. Overzicht van de bedrijven die de grootste toename van de vergunde mestproductie (VP) hebben door samenvoegingen en verplaatsingen in 2006, uitgedrukt in kg P_2O_5

Provincie van het bedrijf	Gemeente van het bedrijf	Verplaatsing of samenvoeging	Toename VP (kg P_2O_5)
Antwerpen	Wuustwezel	Samenvoeging	22.714
West-Vlaanderen	Oostrozebeke	Verplaatsing	21.559
Oost-Vlaanderen	Beveren	Verplaatsing	20.631
West-Vlaanderen	Pittem	Samenvoeging	19.931
West-Vlaanderen	Torhout	Verplaatsing	15.990
Antwerpen	Retie	Verplaatsing	15.361
West-Vlaanderen	Zedelgem	Samenvoeging	15.075
Antwerpen	Hoogstraten	Samenvoeging	14.258
Antwerpen	Rijkevorsel	Samenvoeging	13.998
Oost-Vlaanderen	Oudenaarde	Samenvoeging	13.777
Antwerpen	Hoogstraten	Samenvoeging	12.611
Totaal			185.898

13.1.2.5 Wijziging van diersoort

Tabel 36 geeft een overzicht van het aantal omvormingen van diersoorten bij samenvoegingen en verplaatsingen van 14 februari 2003 tot 15 augustus 2007. Voor West-Vlaanderen wordt ook de netto vergunde mestproductie vermeld, uitgedrukt in kg P_2O_5 . In West-Vlaanderen komen veruit de meeste omvormingen van diersoorten voor bij samenvoegingen of verplaatsingen (490 dossiers), gevolgd door Antwerpen (224 dossiers).

43 % van de totale netto vergunde mestproductie in het kader van samenvoegingen en verplaatsingen in West-Vlaanderen gaat gepaard met een omvorming. Er werd in West-Vlaanderen in totaal 772.918 kg P_2O_5 , afkomstig van de vergunde mestproductie van runderen, pluimvee en 'andere' dieren, omgevormd naar varkens. Zo'n 4.308 kg P_2O_5 werd omgevormd naar pluimvee (afkomstig van runderen) en 51.969 kg P_2O_5 naar runderen (afkomstig van varkens en pluimvee).

Tabel 36. Overzicht van het aantal omvormingen tussen diersoorten ten gevolge van samenvoegingen en verplaatsingen per provincie (stand van zaken tot 15 augustus 07)

Omvorming	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen		Vlaams-Brabant
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	kg P ₂ O ₅	Aantal
runderen -> varkens	57	25	92	344	464.676	13
runderen -> pluimvee	2	1	5	6	4.308	0
runderen -> andere	70	11	9	11	10.603	8
varkens -> runderen	11	9	13	27	34.187	9
varkens -> pluimvee	0	0	0	0	0	0
varkens -> andere	13	2	1	1	3.420	3
pluimvee -> runderen	8	4	4	10	17.782	1
pluimvee -> varkens	50	5	21	78	287.039	3
pluimvee -> andere	5	1	0	0	0	0
andere -> varkens	6	0	2	12	21.203	2
andere -> runderen	2	2	0	1	1.706	0
andere -> pluimvee	0	1	0	0	0	0
Aantal beslissingen samenvoeging en verplaatsing met omvorming	224	61	147	490	844.924	39
Totaal aantal beslissingen samenvoeging en verplaatsing	590	231	638	1270		197

In Tabel 37 is een overzicht gegeven van het aantal samenvoegingsdossiers die jaarlijks werden ingediend gepaard gaande met een omvorming van de diersoorten. Het tussenschotbesluit trad in werking op 28 april 2006 en zorgt ervoor dat inrichtingen enkel kunnen uitbreiden met varkens, runderen en ander kleinvee indien op de stop te zetten inrichting de vergunde mestproductie dezelfde diersoort betreft. In 2006 is er nog een stijging van het aantal vergunningsdossiers met omvorming. Rekening houdend met de termijnen waarbinnen een vergunningsbeslissing moet genomen worden, zal het effect van het tussenschotbesluit pas vanaf 2007 duidelijk merkbaar zijn. In de eerste 8 maanden van 2007 is er een gevoelige daling van het aantal dossiers met omvorming. Voor de overige maanden van 2007 worden er bijna geen nieuwe samenvoegingsdossiers met omvorming van de stop te zetten inrichting verwacht, omdat het tussenschotbesluit enkel van toepassing is bij overnames na 28 april 2006. De meeste exploitanten die een inrichting hebben overgenomen voor 28 april 2006 met het oog op een samenvoeging (en die nog mogen omvormen), hebben hun uitbreiding al gerealiseerd. Het tussenschotbesluit is nog slechts 4 maanden van toepassing zodat verwacht wordt dat de exploitanten zullen wachten tot 2008 met het indienen van hun vergunningsdossiers.

Tabel 37. Overzicht van het aantal dossiers per jaar met een omvorming van diersoorten ten gevolge van samenvoegingen

	2004	2005	2006	2007 (tot 15 augustus 2007)
runderen -> varkens	73	141	256	69
runderen -> pluimvee	3	4	4	2
varkens -> runderen	24	16	24	6
varkens -> pluimvee	0	0	0	0
pluimvee -> runderen	11	7	6	3
pluimvee -> varkens	25	51	68	23
Totaal	136	219	358	103

13.1.3 Vergunningenbeleid vanaf 1 januari 2008

Het nieuwe Mestdecreet heeft het decreet van 23 januari 1991 bijna integraal opgeheven. Artikel 33ter van het decreet van 23 januari 1991, dat het vergunningenbeleid inzake veeteeltbedrijven regelt, blijft nog van toepassing tot 31 december 2007. Het bijhorende vergunningenbesluit van 5 oktober 2001 blijft eveneens gelden tot 31 december 2007.

Vanaf 1 januari 2008 wordt artikel 33ter van het decreet van 23 januari 1991 opgeheven en komt er een einde aan de vergunningenstop voor de veeteeltbedrijven. Het zal opnieuw mogelijk zijn voor de vergunningverlenende overheden om een milieuvergunning te verlenen voor een nieuwe veeteeltinrichting of voor een uitbreiding van een veeteeltinrichting, weliswaar binnen de door Vlarem II opgelegde beperkingen.

De adviesrol van de VLM zal hierdoor grondig wijzigen aangezien het advies van de VLM niet meer gebaseerd zal zijn op het vergunningenbeleid zoals bepaald in het decreet van 23 januari 1991.

13.2 EVOLUTIE VAN DE VERGUNDE MESTPRODUCTIE

13.2.1 Algemeen

Het begrip "vergonde mestproductie" werd ingevoerd omwille van de invoering van een "volumebeleid" en het stand-still beginsel in het decreet van 23 januari 1991. De indeling van de dieren tot op het niveau van de categorieën, is een noodzaak voor de berekening van de vergunde mestproductie van een inrichting. Momenteel is in de vergunningenbeslissing de opdeling in diercategorieën met hun respectievelijk aantal standplaatsen opgenomen. Hoe verder er wordt teruggedaan in het verleden, hoe minder gedetailleerd de vergunningenbeslissingen werden opgemaakt. Over het algemeen is de vergunde mestproductie gekend voor inrichtingen waarvoor na 1996 een vergunningenbeslissing werd afgeleverd. Voor vroegere beslissingen is dit meestal niet het geval. Vanaf 1996 was de bepaling van de vergunde mestproductie een noodzakelijk criterium voor de beoordeling van een vergunningsaanvraag.

De globale vergunde mestproductie voor Vlaanderen is nog niet gekend, zodat enkel de wijzigingen van de vergunde mestproductie kunnen beschouwd worden. Enkel de afbouw via de opkoopregeling van de ALT (Administratie Land- en Tuinbouw) en de reductie bij samenvoegingen van vergunningen kunnen begroot worden. Bij dergelijke dossiers wordt er immers steeds een initiële vergunde mestproductie berekend. Een verdere opvolging van de vergunde mestproductie is nodig.

13.2.2 Afbouw van de vergunde mestproductie via de opkoopregeling van runderen, varkens en pluimvee

In hoofdstuk 12.2 van het Voortgangrapport 2006 werd een overzicht gegeven van de vergunde mestproductie die afgebouwd is op de inrichtingen die een stopzettingvergoeding gekregen hebben en definitief gestopt zijn. Hieruit bleek dat de vergunde mestproductie met 4 miljoen kg P_2O_5 afnam (Stand van zaken op 15 september 2006). De grootste afbouw via de stopzettingvergoeding situeert zich in West-Vlaanderen en op de tweede plaats in Oost-Vlaanderen. In de laatste helft van 2006 en in 2007 hebben er geen exploitanten meer gebruik gemaakt van een stopzettingvergoeding. Dit is enerzijds te wijten aan een laatste inschrijvingsperiode in het najaar van 2004 en anderzijds aan het lagere budget dat voorzien was voor de stopzettingvergoedingen in 2005.

13.2.3 Afbouw van de vergunde mestproductie via de reductie bij samenvoeging

Uit de gegevens in Figuur 38 in bijlage, kan worden afgeleid dat de afbouw van de vergunde mestproductie, zowel door de reductie van 25 % bij samenvoegingen als de reductie door verval, vanaf de inwerkingtreding van de regelgeving van samenvoegingen en verplaatsingen, overeenkomt met 1.987.172 kg P_2O_5 (volgens uitscheidingscijfers van artikel 33bis. §2 van het decreet van 23 januari 1991).

Uit Tabel 38 blijkt dat de grootste afbouw van de vergunde mestproductie door samenvoegingen werd gerealiseerd in West-Vlaanderen, dat 29 % van de totale afbouw voor zijn rekening neemt. Hierna volgen de provincies Limburg met 27,5 % en Oost-Vlaanderen met 26,5 %. In de provincie Antwerpen is er ten opzichte van vorig jaar (15 september 2006) een lichte daling van de afbouw van de vergunde mestproductie. De totale afbouw van de provincie Antwerpen tot en met 15 september 2006 bedroeg 177.993 kg P_2O_5 terwijl een jaar later de totale afbouw tot en met 15 augustus 2007 slechts 174.888 kg P_2O_5 bedraagt. Dit is te verklaren door het groot aantal samenvoegingen van de andere provincies naar de provincie Antwerpen.

Afgelopen jaar werd de grootste totale afbouw gerealiseerd door de provincie West-Vlaanderen (158.760 kg P_2O_5) en door de provincie Limburg (157.108 kg P_2O_5).

Tabel 38. Overzicht van de totale afbouw van de vergunde mestproductie (in kg P₂O₅) per provincie (stand van zaken tot 15 augustus 2007)

Provincie	kg P ₂ O ₅ UIT provincie door samenvoeging en verplaatsing	kg P ₂ O ₅ IN provincie door samenvoeging en verplaatsing	Reductie door samenvoeging en/of verval binnen de provincie (kg P ₂ O ₅)	Totale afbouw in kg P ₂ O ₅
Antwerpen	-284.738	391.756	-281.906	-174.888
Limburg	-499.241	47.886	-95.809	-547.164
Oost-Vlaanderen	-557.269	237.352	-207.687	-527.604
Vlaams-Brabant	-172.734	74.891	-65.707	-163.550
West-Vlaanderen	-309.384	444.143	-708.725	-573.966
Totaal	-1.823.366	1.196.028	-1.359.834	-1.987.172

13.2.4 Evolutie van de vergunde mestproductie (cfr. artikel 33 van het decreet van 23 januari 1991)

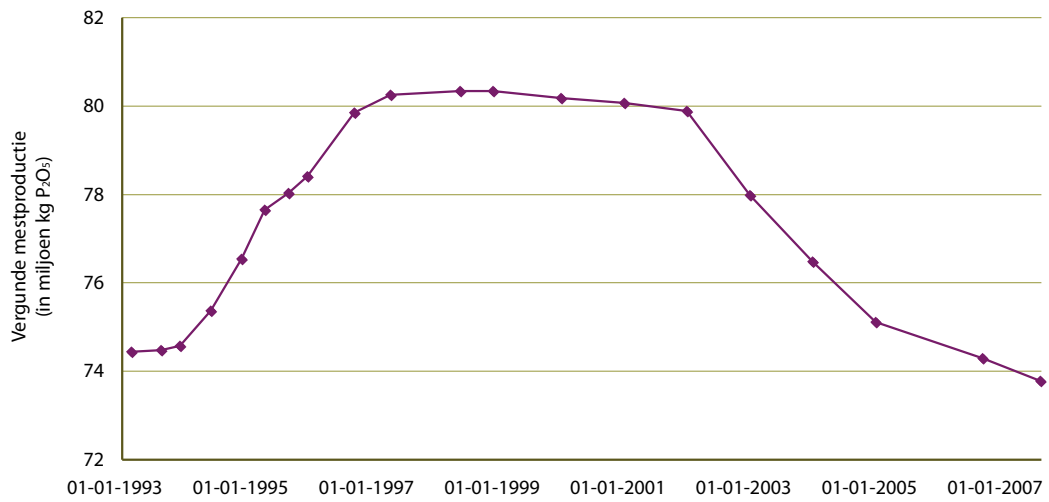
Bij de inwerkingtreding van MAP 1 is het begrip "vergunde mestproductie" ingevoerd. Vermits op dat moment de werkelijke vergunde mestproductie in Vlaanderen niet gekend was, is een specifieke bij decreet vastgelegde berekeningsbasis gebruikt om dit begrip te definiëren.

In MAP 1 is dit begrip gebruikt om de gemeenten in te delen in 'witte', 'grijze' en 'zwarte' gemeenten, waarbij in functie van de kleur van de gemeente, een specifiek vergunningenbeleid gevoerd werd.

Sinds MAP 2bis is dit gebiedsgericht vergunningenbeleid omgevormd naar een uniform vergunningenbeleid voor heel het Vlaamse Gewest. De berekeningswijze is echter wel behouden in MAP 2bis omdat op die manier de evolutie van de vergunningverlening verder gevolgd kan worden in de tijd. In deze berekeningsmethode wordt als referentiebasis de P₂O₅-productie op 1 maart 1993 genomen, berekend op basis van de gegevens van de land- en tuinbouwtelling van 15 mei 1992 en met de productiecijfers van artikel 33 §1 van het decreet van 23 januari 1991. Ten opzichte van deze referentiebasis werd de evolutie van de vergunde mestproductie berekend aan de hand van de stijging en daling van de vergunde mestproducties op inrichtingsniveau (berekend op basis van de afgeleverde vergunningen, meldingen, en de gemelde stopzettingen). Inrichtingen die gestopt zijn en waarbij in principe na 2 jaar de milieuvergunning van rechtswege vervalt op basis van de Vlarem-wetgeving, doch waarvan bij de overheid geen melding van stopzetting gedaan wordt, zijn niet mee verwerkt in de gegevens.

Figuur 17 geeft de evolutie weer van de "vergunde mestproductie" in het Vlaamse Gewest sinds 1993 volgens de berekeningsmethode van artikel 33 van het decreet van 23 januari 1991. Uit Figuur 17 blijkt duidelijk dat tijdens de jaren voor de invoering van een vergunningenbeleid in de mestwetgeving, het aantal vergunde dieren een stijgende trend vertoonde. De invoering van het vergunningenbeleid op 1 januari 1996 (MAP 1) met daarbij een stand-still voor grote delen van Vlaanderen is in de evolutie duidelijk zichtbaar. De stijging van de "vergunde mestproductie" in 1996 vindt zijn oorsprong in vergunningbeslissingen waarvan de vergunningsaanvraag gebeurd was voor 1 januari 1996. Deze waren nog niet onderworpen aan de strenge regels in het vergunningenbeleid. Vanaf 1997 is de stijging tot stilstand gekomen. In 2002 en 2003 is de "vergunde mestproductie" opnieuw aanzienlijk gedaald. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van het stopzetten van milieuvergunningen tengevolge van de opkoopregeling (stopzettingsdecreet). Vanaf eind 2003 is de daling van de vergunde mestproductie naast de opkoopregeling ook het gevolg van de samenvoegingen.

Gezien de berekeningswijze van deze vergunde mestproductie is het duidelijk dat dit niet de werkelijke vergunde mestproductie weergeeft. Vermits enerzijds vertrokken wordt van een berekend startpunt (NIS-landbouwtelling van 15 mei 1992) en anderzijds gerekend wordt met de mestproductiecijfers van het decreet van 23 januari 1991, geeft Figuur 17 alleen de relatieve evolutie van de vergunde mestproductie weer. De vergunde mestproductie in Figuur 17 komt bijgevolg niet overeen met de vergunde mestproductie indien deze berekend zou worden als optelsom van alle vergunningen voor veeteeltinrichtingen. Deze cijfers mogen dan ook niet absoluut bekeken worden maar moeten volledig in hun context worden gezien, zoals hierboven beschreven.

Figuur 17 Evolutie van de P_2O_5 -productie op basis van vergunningen afgeleverd sinds 1 maart 1993

14 Van nutriëntenhalte naar nutriëntenemissierecht

14. VAN NUTRIËNTHALTE NAAR NUTRIËTENEMISSIERECHT

14.1 HET BEGRIP NUTRIËNTHALTE

Sinds het jaar 2000 werd een belangrijke nieuwe brongerichte maatregel ingevoerd. De nutriëntenhalte moest ervoor zorgen dat de productie van dierlijke mest de eerstvolgende jaren een absolute halt toegeroepen werd. Door een verdere stijging van de mestproductie zouden de resultaten die gehaald werden via betere voeders, oordeelkundige bemesting en/of mestverwerking immers deels of zelfs volledig verloren gaan.

De nutriëntenhalte was de maximaal toegelaten hoeveelheid nutriënten die jaarlijks op een inrichting door de dieren geproduceerd mocht worden. De nutriëntenhalte werd uitgedrukt in kg N (NHn) en in kg P₂O₅ (NHp), en gold van 1 januari 2002 tot 31 december 2006.

Het nieuwe Mestdecreet vervangt vanaf 1 januari 2007 de nutriëntenhalte door nutriëntenemissierechten (NER) (zie ook 14.5). Al bestaat de nutriëntenhalte vanaf dan niet meer, toch blijven er nog een aantal dossiers die in de loop van 2007 moeten behandeld worden volgens het decreet van 23 januari 1991.

14.2 EVOLUTIE VAN DE NUTRIËNTHALTE

Toegekend in de zomer en het najaar van 2000, veranderde de totaal toegekende nutriëntenhalte in de daaropvolgende jaren nog continu. Niet alleen kon een individuele nutriëntenhalte nog stijgen wanneer een beroep tegen de toegekende hoeveelheden door de Mestbank respectievelijk de minister gegrond werd bevonden, ze kon ook dalen wanneer de Mestbank vaststelde dat ze (voor de vergunningsplichtige dieren) hoger was dan de vergunde dierlijke mestproductie. Verschillende decreetwijzigingen, die een oplossing probeerden te bieden voor een aantal knelpunten, beïnvloedden de hoogte van de nutriëntenhalte nog verder. Ten slotte konden veehouders in de periode 2001-2004 kiezen voor een vergoeding wanneer de productie van dierlijke mest afkomstig van varkens, runderen of pluimvee vrijwillig, volledig en definitief werd stopgezet.

14.2.1 Initiële beroepsprocedure

Initieel werd er 84.358.636 kg P₂O₅ en 206.131.082 kg N toegekend. In enkele bijzondere gevallen kon er een tweede initiële berekening toegekend worden, maar de normale procedure voorzag daarna een herziening bij de Mestbank. Als de exploitant zich niet kon neerleggen bij de uitkomst van de herziening, had hij nog de mogelijkheid om een beroep in te dienen bij de minister. De uiteindelijke nutriëntenhalte na de procedure bedroeg ongeveer 90,4 miljoen kg P₂O₅ en ongeveer 220,4 miljoen kg N.

14.2.2 Ambtshalve herzieningen

De hoogte van de nutriëntenhalte werd na de initiële beroepsprocedure verder bepaald door:

- de aanpassing van de uitscheidingsnorm voor beren en zeugen excl. biggen van 9,87 kg P₂O₅ naar 14,50 kg P₂O₅ en van 16,75 kg N naar 24,00 kg N; tevens werd de uitscheidingsnorm voor opfokpoeljen aangepast in functie van de leegstand;
- de verlaging van de nutriëntenhalte op initiatief van de Mestbank wanneer bvb. de aangiftegegevens waarop de nutriëntenhalte gebaseerd was, niet correct bleken te zijn, of wanneer de nutriëntenhalte voor de vergunningsplichtige dieren hoger was dan de vergunde productie;
- beroep bij de minister tegen de ambtshalve herziening door de Mestbank;
- de mogelijkheid voor een aantal exploitanten om een hogere nutriëntenhalte te krijgen op basis van de decreetwijziging van 28 maart 2003. Wanneer de toegekende nutriëntenhalte lager was dan 85 % van de dierlijke productie van 2000, kon een nieuwe nutriëntenhalte gegeven worden, gebaseerd op 75 % van de milieuvergunning, ofwel op 100 % van de dierlijke productie van 2000 (voor zover deze de milieugegrunde productie niet overschreed);
- de decreetwijziging van 22 april 2005 waardoor het mogelijk werd om veeteeltinrichtingen die voorheen niet voldeden aan de voorwaarden van een bestaande veeteeltinrichting (zie artikel 2, 7° van het decreet van 23 januari 1991) en daarom geen nutriëntenhalte gekregen hebben, toch als bestaand te beschouwen en een nutriëntenhalte toe te kennen;
- aanvragen van kinderboerderijen, onderwijsinstellingen, maneges en paardenfokkerijen die een hogere nutriëntenhalte konden krijgen op basis van artikel 6, §3ter van het uitvoeringsbesluit van 3 maart 2000;
- het uitdrukken van de nutriëntenhalte in andere dieren, op aanvraag van de exploitant (bvb. na de omvorming van de milieuvergunning); omdat er geen nutriëntenhalte kan bijgegeven worden, gaat er bij de omvorming steeds een klein beetje nutriëntenhalte verloren.

Als gevolg hiervan verlaagt de toegekende nutriëntenhalte met bijna 810.000 kg P₂O₅ en 2 miljoen kg N tot 89,6 miljoen kg P₂O₅ en 218,4 miljoen kg N.

14.2.3 Varkens-, rundvee- en pluimveeafbouw

In 2001 en 2002 was het mogelijk om een vergoeding te ontvangen wanneer de productie van dierlijke mest afkomstig van varkens vrijwillig, volledig en definitief werd stopgezet. In 2003 en 2004 konden producenten daarnaast ook een vergoeding ontvangen voor de stopzetting van runderen en pluimvee. Wanneer de productie van de dieren waarvoor een stopzettingvergoeding werd aangevraagd, definitief is stopgezet, herziet de Mestbank op eigen initiatief de aan een inrichting toegekende nutriëntenhalte.

Voor meer gegevens over de campagnes 2001 en 2002, wordt verwezen naar het Voortgangsrapport 2002. Voor de campagne 2003, zie het Voortgangsrapport 2004.

Uit Tabel 39 blijkt dat de meeste producenten die gebruik maakten van deze regeling, de stopzetting van hun (deel van de) inrichting in 2002 meldde. In totaal leverde de varkens-, rundvee- en pluimveeafbouw een vermindering van de nutriëntenhalte op van bijna 4 miljoen kg P₂O₅ en bijna 8,8 miljoen kg N.

Tabel 39. Totaal aantal verzonden ambtshalve herzieningen omwille van de stopzettingvergoeding en de eraan gekoppelde vermindering van de toegekende nutriëntenhalte (stand van zaken 10 september 2007)

Provincie		2002	2003	2004	2005	2006	Totaal
Antwerpen	kg P ₂ O ₅	-203.194	-143.422	-216.984	-18.266	-3.180	-585.047
	kg N	-437.572	-324.499	-484.488	-40.289	-9.910	-1.296.758
	Aantal dossiers	65	59	69	8	1	202
Limburg	kg P ₂ O ₅	-107.266	-103.823	-141.604	-29.636	-2.790	-385.118
	kg N	-222.990	-188.264	-350.113	-59.908	-8.691	-829.966
	Aantal dossiers	46	39	57	11	4	157
Oost-Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	-343.483	-166.651	-369.150	-48.559	-19.617	-947.461
	kg N	-734.824	-363.921	-828.462	-101.612	-44.938	-2.073.755
	Aantal dossiers	166	81	146	21	7	421
Vlaams-Brabant	kg P ₂ O ₅	-77.500	-25.595	-78.515	-14.651	-2.980	-199.241
	kg N	-168.256	-68.059	-229.700	-35.510	-9.204	-510.728
	Aantal dossiers	43	19	64	7	5	138
West-Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	-1.071.386	-386.435	-255.709	-125.419	-7.060	-1.846.009
	kg N	-2.379.325	-819.169	-624.001	-205.656	-21.540	-4.049.691
	Aantal dossiers	416	172	155	30	4	777
Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	-1.802.829	-825.926	-1.061.963	-236.531	-35.627	-3.962.876
	kg N	-3.942.966	-1.763.913	-2.516.763	-442.974	-94.283	-8.760.898
	Aantal dossiers	736	370	491	77	21	1.695

14.2.4 Verhandelingen van nutriëntenhalte

14.2.4.1 Overnames op dezelfde inrichting

De nutriëntenhalte was volgens de algemene regel onlosmakelijk verbonden met de landbouw- of veeteeltinrichting en/of een deel ervan. Bij overname van de inrichting werd de nutriëntenhalte mee overgedragen. De nutriëntenhalte kon pas overgedragen worden aan een andere producent-gebruiker indien deze de milieuvergunning mee overnam (ingeval van een vergunningsplichtige inrichting).

Eind 2006 werden nog heel wat milieuvergunningen overgenomen. Daardoor kon de overnemer de nutriëntenhalte nog overnemen volgens het decreet van 23 januari 1991. Bij een overname van de nutriëntenhalte werd er namelijk geen afroaming toegepast, terwijl bij een overname van nutriëntenemissierechten (vanaf 1 januari 2007) volgens de gangbare regels 25 % wordt afgehouden, eventueel nog vermeerderd met afromingen onder andere omwille van niet-bewezen mestafzet.

Het totaal aantal afgehandelde overnames (volledige en gedeeltelijke) op 20 juli 2006 bedroeg 6.295, waarvan er 6.128 positief werden afgehandeld. Tegen 10 september 2007 werden er 8.796 overnames ingediend, waarvan er op dat moment 8.243 positief waren afgehandeld, waarvan 969 met een begindatum tussen 15 december en 31 december 2006. Tabel 40 geeft een overzicht van het aantal volledige en gedeeltelijke overnames en de bijhorende nutriëntenhalte.

Hierdoor veranderde er bijna 25 miljoen P_2O_5 en 60,3 miljoen kg N van producent sinds de invoering van de nutriëntenhalte. In principe daalt de nutriëntenhalte als gevolg van een overname niet, maar in de praktijk gebeurt dat soms wel, namelijk wanneer blijkt dat een deel van de milieuvergunning vervallen is.

Tabel 40. Totaal aantal gegronde volledige en gedeeltelijke overnames met de bijhorende nutriëntenhalte (stand van zaken 10 september 2007)

Provincie		Gedeeltelijke overname	Volledige overname	Totaal
Antwerpen	kg P_2O_5	366.509	4.461.162	4.827.671
	kg N	808.785	10.757.992	11.566.777
	Aantal dossiers	118	1.268	1.386
Limburg	kg P_2O_5	124.168	2.400.528	2.524.696
	kg N	306.083	5.628.772	5.934.855
	Aantal dossiers	52	848	900
Oost-Vlaanderen	kg P_2O_5	262.410	5.672.134	5.934.544
	kg N	639.134	13.925.491	14.564.625
	Aantal dossiers	136	2.038	2.174
Vlaams-Brabant	kg P_2O_5	39.882	1.172.684	1.212.566
	kg N	110.395	3.104.505	3.214.900
	Aantal dossiers	30	572	602
West-Vlaanderen	kg P_2O_5	742.783	9.675.195	10.417.978
	kg N	1.734.522	23.260.127	24.994.649
	Aantal dossiers	229	2.882	3.111
Vlaanderen	kg P_2O_5	1.535.752	23.381.703	24.917.455
	kg N	3.598.919	56.676.888	60.275.807
	Aantal dossiers	635	7.608	8.243

14.2.4.2 Overdracht naar andere inrichtingen

In bepaalde gevallen kon de nutriëntenhalte naar een andere inrichting worden overgebracht. Dit was mogelijk in geval van:

- melkquotumoverdracht;
- herlokalisatie van een bestaande veeteeltinrichting voortvloeiend uit ruilverkaveling, landinrichting, natuurinrichting en/of onteigeningen van openbaar nut;
- uitbreiding van een bestaande veeteeltinrichting in combinatie met stopzetting van een andere bestaande veeteeltinrichting (samenvoeging);
- de exploitatie van een nieuwe veeteeltinrichting in combinatie met stopzetting van een bestaande veeteeltinrichting (verplaatsing).

Tabel 41 geeft weer dat als gevolg van melkquotumovername ongeveer 206.000 kg P_2O_5 en 653.000 kg N aan nutriëntenhalte tussen eigenaars en (een deel ervan) tussen verschillende inrichtingen werd overgedragen. De nutriëntenhalte die overgedragen wordt als gevolg van herlokalisatie van een veeteeltinrichting omwille van ruilverkaveling, land- of natuurinrichting en/of onteigening van openbaar nut, is verwaarloosbaar ten opzichte van de totale nutriëntenhalte: 49.000 kg P_2O_5 en 133.000 kg N.

Tabel 41. Aantal gegronde verplaatsingen van nutriëntenhalte als gevolg van melkquotumoverdracht of herlokalisatie van een veeteeltinrichting voortvloeiend uit ruilverkaveling, land- of natuur-inrichting en/of onteigeningen van openbaar nut (RVK) (stand van zaken 10 september 2007)

Provincie		Melkquotum	RVK	Totaal
Antwerpen	kg P ₂ O ₅	91.676	14.010	105.686
	kg N	287.024	37.037	324.061
	Aantal dossiers	125	10	135
Limburg	kg P ₂ O ₅	21.240	6.600	27.840
	kg N	67.034	18.080	85.114
	Aantal dossiers	43	5	48
Oost-Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	36.485	13.009	49.493
	kg N	119.124	41.413	160.537
	Aantal dossiers	101	10	111
Vlaams-Brabant	kg P ₂ O ₅	3.272	1.661	4.933
	kg N	10.328	5.128	15.456
	Aantal dossiers	6	2	8
West-Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	53.620	13.925	67.545
	kg N	169.151	31.073	200.224
	Aantal dossiers	136	8	144
Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	206.293	49.205	255.497
	kg N	652.661	132.731	785.392
	Aantal dossiers	411	35	446

Ten slotte geven Tabel 42 en Tabel 43 een beeld van de nutriëntenhalte die van (stopgezette) inrichtingen verplaatst wordt naar of samengevoegd wordt met andere inrichtingen. Bij een uitbreiding van een bestaande veeteeltinrichting in combinatie met stopzetting van een andere bestaande veeteeltinrichting (samenvoeging) kan er bovendien slechts maximaal 75 % van de nutriëntenhalte van de stopgezette inrichting overgedragen worden. In totaal werd er ongeveer 2,6 miljoen kg P₂O₅ en 6,4 miljoen kg N verplaatst of samengevoegd (55 overdrachten met begindatum vóór 2004, 494 met begindatum in 2004, 707 met begindatum in 2005, 719 in 2006 en 19 met begindatum 1 januari 2007).

Tabel 42. Aantal gegronde samenvoegingen en verplaatsingen met de bijhorende nutriëntenhalte (stand van zaken 10 september 2007)

Provincie		Samenvoeging	Verplaatsing	Eindtotaal
Antwerpen	kg P ₂ O ₅	479.564	67.431	546.995
	kg N	1.130.185	165.464	1.295.650
	Aantal dossiers	283	28	311
Limburg	kg P ₂ O ₅	132.442	16.612	149.054
	kg N	337.808	47.687	385.495
	Aantal dossiers	109	14	123
Oost-Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	389.307	91.611	480.918
	kg N	1.013.799	233.047	1.246.845
	Aantal dossiers	394	49	443
Vlaams-Brabant	kg P ₂ O ₅	104.606	30.300	134.906
	kg N	274.323	86.177	360.500
	Aantal dossiers	88	21	109
West-Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	1.187.970	73.557	1.261.527
	kg N	2.952.671	158.639	3.111.310
	Aantal dossiers	978	31	1.009
Vlaanderen	kg P ₂ O ₅	2.293.889	279.510	2.573.399
	kg N	5.708.786	691.014	6.399.800
	Aantal dossiers	1.852	143	1.995

De vijf gemeenten waar de meeste nutriëntenhalte (in kg P₂O₅) verdwijnt, zijn Beernem (-34.559), Ieper (-38.590), Diksmuide (-39.484), Ravels (-42.855) en Brecht (-46.415). De nutriëntenhalte (in kg P₂O₅) stijgt het meest in de gemeenten Hoogstraten (+54.970), Merksplas (+35.702), Aalter (+33.156), Glabbeek (+25.364) en Pittem (+24.683).

Op provinciaal niveau bekeken, hebben de samenvoegingen tot gevolg dat in elke provincie de nutriëntenhalte daalt (zie Tabel 43).

Tabel 43. Nettoresultaat voor de nutriëntenhalte op provinciaal niveau als gevolg van de gegronde samenvoegingen en verplaatsingen (stand van zaken 10 september 2007)			
Provincie	Aantal dossiers	kg P ₂ O ₅	kg N
Antwerpen	283	-87.280	-237.694
Limburg	109	-297.325	-614.232
Oost-Vlaanderen	394	-263.196	-740.585
Vlaams-Brabant	88	-31.526	-99.366
West-Vlaanderen	978	-365.230	-953.459
Vlaanderen	1.852	-1.044.556	-2.645.338

Onder impuls van de stopzettingsvergoeding voor varkens, rundvee en pluimvee en de verhandeling van nutriëntenhalte bij overnames, samenvoegingen en verplaatsingen, daalt de nutriëntenhalte tot 84.434.891 kg P₂O₅ en 206.657.090 kg N.

14.3 EVOLUTIE VAN DE TOEGEKENDE NUTRIËNTEHALTE IN DE TIJD

14.3.1 Toegekende nutriëntenhalte met startdatum 1 januari 2002

Tabel 44 bevat een overzicht van de toegekende nutriëntenhalte per 1 januari 2002 (toestand 10 september 2007). Niettegenstaande de toepassing van ambtshalve herzieningen die ingaan vanaf 1 januari 2002, evenals van de vóór 1 januari 2002 ingeleverde nutriëntenhalte op basis van het stopzettingsdecreet, is de totale nutriëntenhalte die ingaat vanaf 1 januari 2002 gestegen in vergelijking met de oorspronkelijk toegekende nutriëntenhalte (zie 14.2). Dit is het gevolg van de decreetwijziging en de verhoging van de nutriëntenhalte als resultaat van de bezwaarprocedure, de correctie van de uitscheidingsnormen en de verhoging van de nutriëntenhalte voor kinderboerderijen, onderwijsinstellingen en maneges.

Tabel 44. Toegekende nutriëntenhalte met startdatum 1 januari 2002 (stand van zaken 10 september 2007)		
Provincie	kg P ₂ O ₅	kg N
Antwerpen	16.533.801	39.875.708
Limburg	9.131.207	22.269.866
Oost-Vlaanderen	20.131.340	50.669.961
Vlaams-Brabant	5.043.827	13.675.134
West-Vlaanderen	38.335.753	90.961.167
Vlaanderen	89.175.928	217.451.837

14.3.2 Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2003

Tabel 45 bevat een overzicht van de toegekende nutriëntenhalte per 1 januari 2003 (toestand 10 september 2007). Naast de nutriëntenhalten die ingaan op 1 januari 2002, zijn hierin ook de nutriëntenhalten opgenomen die ingaan in de loop van het jaar 2002 tot en met 1 januari 2003.

Tabel 45. Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2003 (stand van zaken 10 september 2007)		
Provincie	kg P ₂ O ₅	kg N
Antwerpen	16.406.673	39.627.216
Limburg	9.059.455	22.120.745
Oost-Vlaanderen	19.909.030	50.200.715
Vlaams-Brabant	5.011.934	13.610.663
West-Vlaanderen	37.707.927	89.579.865
Vlaanderen	88.095.019	215.139.205

14.3.3 Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2004

Tabel 46 bevat een overzicht van de toegekende nutriëntenhalte per 1 januari 2004 (toestand 10 september 2007). Hierin zijn de nutriëntenhalten opgenomen die ingaan in de loop van de jaren 2002 en 2003 tot en met 1 januari 2004.

Tabel 46. Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2004 (stand van zaken 10 september 2007)		
Provincie	kg P ₂ O ₅	kg N
Antwerpen	16.248.046	39.264.395
Limburg	8.924.044	21.851.603
Oost-Vlaanderen	19.696.440	49.747.118
Vlaams-Brabant	4.973.453	13.507.702
West-Vlaanderen	37.248.610	88.578.446
Vlaanderen	87.090.593	212.949.263

14.3.4 Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2005

Tabel 47 bevat een overzicht van de toegekende nutriëntenhalte per 1 januari 2005 (toestand 10 september 2007). Hierin zijn de nutriëntenhalten opgenomen die ingaan in de loop van de jaren 2002, 2003 en 2004 tot en met 1 januari 2005.

Tabel 47. Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2005 (stand van zaken 10 september 2007)		
Provincie	kg P ₂ O ₅	kg N
Antwerpen	15.941.414	38.568.943
Limburg	8.657.335	21.253.600
Oost-Vlaanderen	19.217.670	48.648.234
Vlaams-Brabant	4.885.314	13.238.011
West-Vlaanderen	36.758.903	87.342.372
Vlaanderen	85.460.637	209.051.160

14.3.5 Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2006

Tabel 48 bevat een overzicht van de toegekende nutriëntenhalte per 1 januari 2006 (toestand 10 september 2007). Hierin zijn de nutriëntenhalten opgenomen die ingaan in de loop van de jaren 2002, 2003, 2004 en 2005 tot en met 1 januari 2006.

Tabel 48. Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2006 (stand van zaken 10 september 2007)		
Provincie	kg P ₂ O ₅	kg N
Antwerpen	15.873.142	38.393.735
Limburg	8.484.611	20.891.467
Oost-Vlaanderen	19.041.128	48.224.961
Vlaams-Brabant	4.844.619	13.132.797
West-Vlaanderen	36.487.629	86.764.039
Vlaanderen	84.731.130	207.406.999

14.3.6 Toegekende nutriëntenhalte geldend vanaf 31 december 2006

Tabel 49 en Tabel 50 bevatten een overzicht van de toegekende nutriëntenhalte per 1 januari 2007 (toestand 10 september 2007). Hierin zijn de nutriëntenhalten opgenomen die ingaan in de loop van de jaren 2002, 2003, 2004, 2005 en 2006. De nutriëntenhalte die toegekend is aan een bepaalde landbouwer op 31 december 2006, zal grotendeels de nutriëntenhalte zijn die zal omgerekend worden in nutriëntenemissierechten. Er zijn nog een beperkt aantal beroepsdossiers waar nog een uitspraak in volgt, zodat de definitieve, om te rekenen nutriëntenhalte momenteel niet gekend is.

Tabel 49. Toegekende nutriëntenhalte geldend op 31 december 2006 (stand van zaken 10 september 2007)

Provincie	kg P ₂ O ₅	kg N
Antwerpen	15.887.121	38.409.648
Limburg	8.363.894	20.621.986
Oost-Vlaanderen	18.872.496	47.784.232
Vlaams-Brabant	4.823.766	13.063.596
West-Vlaanderen	36.305.077	86.364.130
Vlaanderen	84.252.354	206.243.592

Tabel 50. Overzicht van toegekende nutriëntenhalte per diersoort (stand van zaken 10 september 2007)

Diercategorie	Aantal dieren	kg P ₂ O ₅	kg N
Runderen < 1 j	369.226	3.692.260	12.184.458
Runderen 1-2 j	391.751	8.618.522	23.896.811
Melkkoeien	370.972	11.138.846	36.009.310
Andere Runderen	297.513	8.925.390	28.858.761
Mestkalveren	179.933	647.759	1.889.297
Totaal Runderen	1.609.395	33.022.777	102.838.637
Compensatie biggen	484.790	3.917.103	4.770.334
Compensatie opfokzeugen		1.212.807	1.798.783
Biggen (< 10 w)	325.926	658.371	801.778
Beer & zeug (geen big)	63.918	923.903	1.529.479
Zeugen (incl. big)	533.899	7.741.536	12.813.576
Andere varkens	4.376.874	23.328.738	56.899.362
Totaal Varkens	5.785.407	37.782.458	78.613.312
Leghen(+ moeder)	9.385.357	4.598.825	6.475.896
Opfokpoeljen	2.908.244	610.731	1.046.968
Slachtkuikens	18.498.423	5.364.543	11.469.022
Slachtkuikenouderdieren	1.345.634	955.400	1.614.761
Opfokpoeljen van slachtkuikenouderdieren	520.408	140.510	244.592
Struisvogels fokdieren (>14m)	991	9.712	17.838
Struisvogels slachtdieren (3-14m)	2.838	12.771	24.407
Struisvogels 0-3m	2.519	4.282	8.816
Kalkoenen - slachtdieren	209.651	165.624	461.232
Kalkoenen - ouderdieren	10	15	20
Ander pluimvee	279.880	53.177	67.171
Totaal Pluimvee	33.153.955	11.915.590	21.430.723
Paarden	31.627	948.810	2.055.755
Geiten	11.579	47.937	121.580
Schapen < 1 j	24.721	42.520	107.784
Schapen > 1 j	41.250	170.775	433.125
Nertsen en konijnen	324.064	324.064	648.128
Totaal Andere dieren	433.241	1.534.106	3.366.372
Totaal Alle dieren	40.981.998	84.254.931	206.249.044

Voor de compensatie opfokzeugen worden geen aantallen dieren in rekening gebracht, omdat deze berekend wordt op dieren die in werkelijkheid aangegeven werden onder zeugen excl. of incl. biggen.

14.4 VERGELIJKING NUTRIËNTENHALTE – DIERLIJKE PRODUCTIE 2006

14.4.1 Berekende dierlijke productie 2006 in nutriëntenhaltcijfers

Tabel 51 bevat de resultaten van de dierlijke productie voor het productiejaar 2006, berekend zoals vastgelegd in artikel 21 van het decreet van 23 januari 1991 voor de bepaling van de superheffing nutriëntenhalte. Deze wordt berekend op basis van de forfaitaire uitscheidingscijfers van de dieren, behalve voor de diersoort "andere varkens met een gewicht van minder dan 110 kg". Voor deze diercategorie wordt voor P_2O_5 gerekend met het reële uitscheidingscijfer, doch met een minimumwaarde van 5,33 kg.

Tabel 51. Dierlijke productie voor het productiejaar 2006 berekend volgens de methode voor vergelijking met de nutriëntenhalte (vaststelling superheffing nutriëntenhalte)

Provincie	Diersoort	Berekende dierlijke productie 2006 cfr. superheffing NH in kg P_2O_5	Berekende dierlijke productie 2006 cfr. superheffing NH in kg N
Antwerpen	Rundvee	4.823.218	14.997.653
	Varkens	4.759.213	9.983.035
	Pluimvee	2.938.825	5.216.378
	Andere	292.420	672.543
Totaal Antwerpen		12.813.676	30.869.610
Limburg	Rundvee	2.684.408	8.339.453
	Varkens	2.493.505	5.151.765
	Pluimvee	984.400	1.796.767
	Andere	168.351	399.113
Totaal Limburg		6.330.665	15.687.097
Oost-Vlaanderen	Rundvee	7.142.819	21.879.305
	Varkens	6.043.655	12.659.196
	Pluimvee	1.620.004	2.907.475
	Andere	284.737	664.424
Totaal Oost-Vlaanderen		15.091.215	38.110.400
Vlaams-Brabant	Rundvee	2.302.854	7.045.769
	Varkens	870.836	1.813.840
	Pluimvee	271.796	544.783
	Andere	185.854	442.839
Totaal Vlaams-Brabant		3.631.339	9.847.231
West-Vlaanderen	Rundvee	8.965.897	27.306.146
	Varkens	17.139.473	36.388.809
	Pluimvee	3.473.006	6.192.422
	Andere	301.788	693.827
Totaal West-Vlaanderen		29.880.164	70.581.204
Vlaanderen		67.747.059	165.095.542

14.4.2 Nutriëntenhaltte horende bij aangifteplichtigen met dierlijke productie in 2006

De nutriëntenhaltte horende bij de producent-gebruikers die voor productiejaar 2006 dieren hebben aangegeven bij de Mestbank, bedroeg ongeveer 79,7 miljoen kg P_2O_5 en 195,1 miljoen kg N, ten opzichte van een toegekende nutriëntenhaltte van ongeveer 84,3 miljoen kg P_2O_5 en 206,2 miljoen kg N. Dit geeft een verschil van ongeveer 4,6 miljoen kg P_2O_5 en 11,1 miljoen kg N, dat kan toegewezen worden aan niet-actieve producent-gebruikers. Deze kloof is, na twee jaren waarin ze groter werd (zie Voortgangsrapport 2006), opnieuw wat kleiner geworden.

14.4.3 Nutriëntenhaltte horende bij aangifteplichtigen met twee jaar geen dierbezetting

Zowat 308.239 kg P_2O_5 en 841.324 kg N aan nutriëntenhaltte is in handen van exploitanten die voor de productie jaren 2005 en 2006 geen dieren hebben aangegeven bij de Mestbank. Wanneer er op die inrichtingen ondertussen geen overname is gebeurd - voor zover het om inrichtingen met een milieuvergunning gaat -, lopen die exploitanten het risico dat de milieuvergunning vervalt.

Waar bij het decreet van 23 januari 1991 de kans bestond dat deze nutriëntenhalte definitief kon verdwijnen wanneer het verval van de milieuvergunning werd vastgesteld, is er in het nieuwe Mestdecreet vanaf 1 januari 2007 geen koppeling meer tussen de nutriëntenemissierechten en de milieuvergunning. Wanneer de nutriëntenhalte van deze aangifteplichtigen niet werd gereduceerd vóór 1 januari 2007, werd de nutriëntenhalte omgerekend in nutriëntenemissierechten en toegekend aan de landbouwer, voor zover deze nog actief was op 1 januari 2007.

14.4.4 Vergelijking tussen reële dierlijke productie 2006 en een schatting van de nutriëntenhalte met reële uitscheidingscijfers

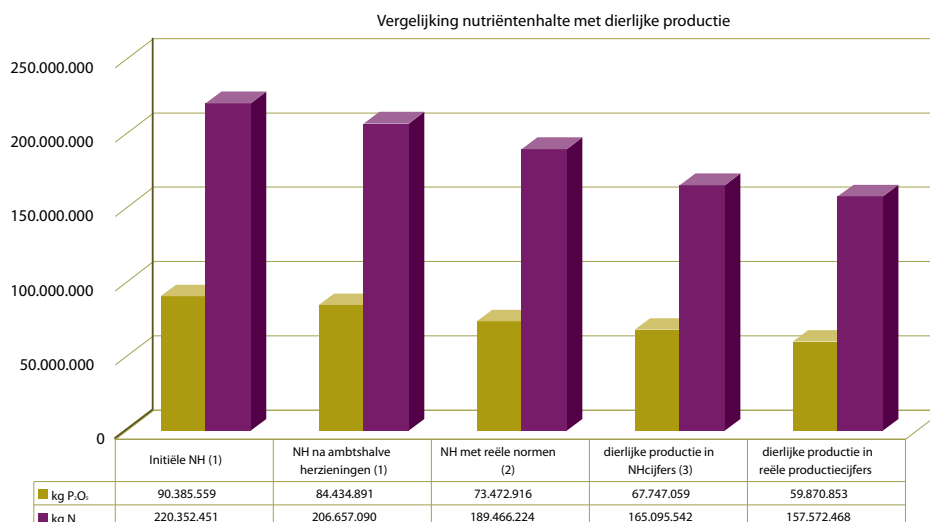
In Tabel 52 worden de dieren aantallen die gebruikt werden voor de vaststelling van de nutriëntenhalte vermenigvuldigd met de uitscheidingsnormen die berekend werden uit de aangifte van 2006. Hiervoor waren enkele aannames noodzakelijk. Een aantal diercategorieën die voorkomen op de aangifte van 2006, komen namelijk niet voor bij de categorieën van de nutriëntenhalte, zodat sommige diercategorieën van de aangifte noodzakelijkerwijs moeten samengenomen worden. Zo spreekt men in het kader van de nutriëntenhalte bvb. van de categorie "paarden", terwijl bij de aangifte van 2006 een onderscheid gemaakt wordt tussen "paarden > 600 kg", "paard-pony 200-600 kg" en "paard-pony < 200 kg".

Als uitscheidingsnorm werd de totale aangegeven dierlijke productie aan P en N van een bepaalde diersoort gedeeld door het totaal aantal aangegeven dieren.

De vergelijking van de cijfers uit Tabel 52 en de reële dierlijke productie in 2006 geeft aan hoeveel de reële productie kan stijgen binnen de nutriëntenhalte, zijnde 13,6 miljoen kg P₂O₅ en 31,9 miljoen kg N.

Tabel 52. Maximale nutriëntenhalte berekend met de reële uitscheidingsnormen (stand van zaken 10 september 2007)			
Provincie	Diersoort	Nutriëntenhalte berekend met reële normen P ₂ O ₅	Nutriëntenhalte berekend met reële normen N
Antwerpen	Rundvee	5.918.779	18.070.692
	Varkens	4.583.620	10.596.851
	Pluimvee	2.942.459	6.363.397
	Andere	463.513	940.606
Totaal Antwerpen		13.908.371	35.971.547
Limburg	Rundvee	3.416.015	10.309.242
	Varkens	2.579.526	5.879.603
	Pluimvee	1.084.145	2.386.378
	Andere	225.533	479.240
Totaal Limburg		7.305.220	19.054.462
Oost-Vlaanderen	Rundvee	8.557.546	25.670.000
	Varkens	6.025.879	13.781.633
	Pluimvee	1.630.838	3.531.853
	Andere	421.328	870.904
Totaal Oost-Vlaanderen		16.635.591	43.854.390
Vlaams-Brabant	Rundvee	2.849.120	8.413.296
	Varkens	960.047	2.193.667
	Pluimvee	290.813	717.894
	Andere	234.287	520.759
Totaal Vlaams-Brabant		4.334.267	11.845.616
West-Vlaanderen	Rundvee	10.679.467	31.755.967
	Varkens	16.492.799	38.309.243
	Pluimvee	3.544.160	7.538.639
	Andere	573.040	1.136.360
Totaal West-Vlaanderen		31.289.467	78.740.209
Vlaanderen		73.472.916	189.466.224

In Figuur 18 wordt de nutriëntenhalte berekend met de uitscheidingsnormen van de nutriëntenhalte vergeleken met de nutriëntenhalte berekend met reële uitscheidingscijfers (cfr. Tabel 52) en met de dierlijke productie berekend met de normen van de nutriëntenhalte (cfr. Tabel 51).

(1) Zie 14.2 Evolutie van de nutriëntenhalte, (2) Zie Tabel 52, (3) Zie Tabel 51

Figuur 18 *Vergelijking tussen de nutriëntenhalte zoals initieel toegekend, de nutriëntenhalte na ambtshalve herzieningen ed., de nutriëntenhalte berekend met reële uitscheidingsnormen en de dierlijke productie berekend met de nutriëntenhaltenormen en met de productienormen*

14.5 TOEKENNING NUTRIËNTENEMISSIERECHTEN

In oktober 2007 werden de landbouwers op de hoogte gebracht van hun nutriëntenemissierechten voor dieren (NER-D). De NER-D gelden met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2007.

De nutriëntenemissierechten werden toegekend aan een 'landbouwer', namelijk één of meerdere exploitanten, die elk één of meerdere exploitaties kunnen hebben, en waarbij er geen autonoom beheer is aangetoond van de afzonderlijke leden.

Het principe blijft hetzelfde als bij de nutriëntenhalte: de landbouwer moet ervoor zorgen dat hij voor een bepaald jaar niet meer dierlijke mest produceert dan toegelaten volgens zijn nutriëntenemissierechten.

Het overzicht hieronder (Tabel 53) geeft aan welke wijzigingen het nieuwe Mestdecreet met zich meebrengt.

Tabel 53. Nutriëntenhalte versus nutriëntenemissierechten	
Nutriëntenhalte	Nutriëntenemissierechten
van 1 januari 2002 tot 31 december 2006	vanaf 1 januari 2007
2 getallen, uitgedrukt in kg N en kg P ₂ O ₅	1 eenheidsloos getal
toegekend aan een producent op een bepaalde inrichting	toegekend aan de 'landbouwer', namelijk een of meerdere exploitanten met een of meerdere exploitaties, waarbij er geen autonoom beheer is aangetoond van de afzonderlijke leden
niet verplaatsbaar, tenzij bij melkquotumoverdracht of na een samenvoeging of verplaatsing van de milieuvergunning	verplaatsbaar in combinatie met volledige stopzetting van de diersoort bij de overlater en mits afroming van 25 % (tenzij uitzonderingen van toepassing zijn)
kan voor vergunningsplichtige dieren niet hoger zijn dan de milieuvergunde productie	geen koppeling meer met de milieuvergunning
bij overtreding superheffing van 0,99 euro per kg N en per kg P ₂ O ₅	bij overtreding administratieve boete van 1 euro per ontbrekende NER. Bij herhaling van de overtreding binnen de 5 jaar, wordt de boete 2 euro

De NER-D worden berekend door het aantal dieren waarop de nutriëntenhalte berekend werd, te vermenigvuldigen met een waarde uit de tabel die bij het nieuwe Mestdecreet werden gevoegd. Voor de meeste diersoorten komt die waarde overeen met de som van de normen voor P₂O₅ en N, gebruikt voor de berekening van de nutriëntenhalte. De toegekende NER-D komen dus in de meeste gevallen overeen met de som van de nutriëntenhaltegetallen. Alleen voor hoogproductieve melkkoeien (die tijdens de bezwaarprocedure een hogere nutriëntenhalte konden vragen, berekend met aangepaste normen), nertsen en konijnen kan het uiteindelijke resultaat aan NER-D grondig verschillen van de som van de getallen van de nutriëntenhalte in kg P₂O₅ en kg N.

In Tabel 54 is een schatting terug te vinden van de nutriëntenemissierechten, onderverdeeld in nutriëntenemissierechten voor runderen (NER-D_R), varkens (NER-D_V), pluimvee (NER-D_P) en andere dieren (NER-D_A). Aan Vlaamse landbouwers worden er naar schatting een kleine 290,5 miljoen NER-D toegekend. Met een 304.000 NER-D die toegekend worden aan Waalse landbouwers en een 313.000 NER-D toegekend aan buitenlandse landbouwers, komt dat in totaal op 291 miljoen NER-D.

Tabel 54. Schatting van de nutriëntenemissierechten					
Provincie	Runderen (NER-DR)	Varkens (NER-DV)	Pluimvee (NER-DP)	Andere (NER-DA)	Totaal (NER-D)
Antwerpen	25.510.945	17.167.470	10.617.055	1.287.405	54.582.875
Limburg	14.552.063	9.945.617	3.611.861	697.337	28.806.878
Oost-Vlaanderen	36.906.886	22.238.842	5.579.795	1.231.910	65.957.434
Vlaams-Brabant	12.026.598	3.468.373	992.017	756.259	17.243.248
West-Vlaanderen	46.665.988	63.318.163	12.415.962	1.460.280	123.860.392
Vlaanderen	135.662.481	116.138.465	33.216.690	5.433.192	290.450.827
Henegouwen	77.388	66.008	54.990	3.990	202.376
Luik	25.331	8.549		8.835	42.715
Luxemburg	9.978				9.978
Namen	13.803	22.537		2.934	39.274
Waals-Brabant	4.691			4.560	9.251
Wallonië	131.191	97.094	54.990	20.319	303.594
Buitenland	33.030	168.975	74.634	36.763	313.401
Totaal	135.826.701	116.404.534	33.346.314	5.490.274	291.067.823

14.6 SUPERHEFFING NUTRIËNTHALTE

Wanneer de mestproductie die berekend wordt op basis van de jaarlijkse gemiddelde veebezetting de nutriëntenhalte overschrijdt, dan wordt er een superheffing opgelegd van 0,99 euro per kg N en 0,99 euro per kg P₂O₅ die teveel geproduceerd wordt. Een bedrijf met een productie van minder dan 300 kg P₂O₅ (op bedrijfs- en inrichtingsniveau) is evenwel vrijgesteld van de regels van de nutriëntenhalte.

Op 19 april 2004 werd de superheffing nutriëntenhalte voor de eerste maal opgelegd voor het productiejaar 2002 (aanslagjaar 2003). Tabel 55 toont een overzicht van de opgelegde bedragen, het aantal heffingsplichtigen en het aantal bezwaren voor de superheffing nutriëntenhalte voor productiejaar 2002 tot en met 2005.

Tabel 55. Overzicht van de superheffing nutriëntenhalte voor productiejaar 2002, 2003, 2004 en 2005. * voor zover afgewerkt				
Productiejaar	Opgelegd bedrag (euro)	Aantal heffingsplichtigen	Aantal bezwaren	Aantal bezwaren gegrond*
2002	6.545.542	4.008	1.150	298
1ste herberekening	891.210	616	80	27
2de herberekening	348.611	203	41	11
2003	5.211.618	3.989	535	203
1ste herberekening	391.419	355	34	13
2004	4.535.750	3.782	385	176
1ste herberekening	252.249	253	30	8
2005	3.448.570	3.201	243	90

14.6.1 Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2002

In totaal werd voor 6.545.542 euro aan superheffingen opgelegd, verdeeld over 4.008 producent-gebruikers. Tot en met 12 augustus 2005 zijn er in totaal 1.150 bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte ingediend (laattijdige bezwaren meegerekend). Van de 4.008 aangeschreven producent-gebruikers heeft bijgevolg zo'n 28,9 % bezwaar aangetekend tegen de superheffing nutriëntenhalte. Het totaal bedrag aan heffingen waartegen bezwaar werd ingediend, bedraagt meer dan 4,8 miljoen euro, ofwel iets meer dan 73 % van het totaal opgelegde bedrag. Voor een overzicht van de redenen die aangehaald worden in de bezwaren tegen de superheffing, zie het Voortgangsrapport 2004. Voor de resultaten van de bezwaarbehandeling, wordt verwezen naar het Voortgangsrapport 2005.

Op 28 juni 2005 werd de superheffing nutriëntenhalte voor productiejaar 2002 een eerste maal opnieuw berekend. Voor meer gegevens, zie het Voortgangsrapport 2006. De resultaten van de tweede automatische herberekening van de superheffing 2002 werden verstuurd op 15 mei 2006. Voor meer gegevens, zie het Voortgangsrapport 2006.

14.6.2 Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2003

Bij de berekening van de superheffing nutriëntenhalte voor het productiejaar 2002 werd nog geen rekening gehouden met de randvoorwaarden die gelden voor de nutriëntenhalte van kalkoenen, struisvogels, slachtkuikenunderdieren of opfokpoeljen van slachtkuikenunderdieren, en voor de compensatie voor biggen. Vanaf productiejaar 2003 worden deze randvoorwaarden wel gecontroleerd. Vanaf 2003 mag de nutriëntenhalte toegekend aan kalkoenen, struisvogels, slachtkuikenunderdieren en opfokpoeljen voor slachtkuikenunderdieren dan alleen nog voor deze dieren gebruikt worden. De compensatie biggen mag alleen gebruikt worden voor biggen die op de eigen inrichting geboren zijn.

Op 21 oktober 2005 werd een totaal heffingsbedrag opgelegd van 5.211.618 euro voor 3.989 heffingsplichtigen. Voor de verdeling van de superheffing en het aantal heffingsplichtigen in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie, zie het Voortgangsrapport 2006.

Tot en met 17 augustus 2006 zijn er in totaal 535 bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte ingediend (laattijdige bezwaren meegerekend). Van de 3.989 aangeschreven producent-gebruikers heeft bijgevolg zo'n 13,5 % bezwaar aangetekend tegen de superheffing nutriëntenhalte, terwijl dat er voor de superheffing van productiejaar 2002 nog bijna 30 % waren. Een aantal exploitanten hebben namelijk als gevolg van de eerste superheffing hun toestand rechtgezet (vooral overnames) of als gevolg van de decreetwijziging van 22 april 2005 (zie 14.2) een nieuwe nutriëntenhalte gekregen.

Het totaal bedrag aan heffingen waartegen bezwaar werd ingediend, bedraagt iets meer dan 2 miljoen euro. Alle bezwaren zijn behandeld. Voor een overzicht van de redenen die aangehaald worden in de bezwaren tegen de superheffing, zie het Voortgangsrapport 2006.

Op 19 september 2006 werd de superheffing nutriëntenhalte voor productiejaar 2003 een eerste maal opnieuw berekend. In 68 gevallen werd voor het eerst een boete opgelegd voor het jaar 2003, voor een totaal bedrag van 135.316 euro. In 40 gevallen werd de oorspronkelijke boete door de herberekening verhoogd. Aan de andere kant werd in 159 gevallen de oorspronkelijke superheffing volledig kwijtgescholden, wat overeenkomt met een vermindering van het totale bedrag met 761.840 euro. Ten slotte vielen 88 herberekeningen lager uit dan de oorspronkelijke superheffing, of een vermindering met 295.992 euro. Tegen deze herberekening werden 34 bezwaren ingediend, die ondertussen alle behandeld zijn. Daarvan zijn er 13 gegrond verklaard.

14.6.3 Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2004

De superheffing nutriëntenhalte voor het productiejaar 2004 werd op 25 oktober 2006 verzonden. In totaal werd een bedrag van 4.535.750 euro opgelegd, verdeeld over 3.782 heffingsplichtigen. In Tabel 56 en Tabel 57 wordt de verdeling van de superheffing per provincie weergegeven.

Tabel 56. Aantal heffingsplichtigen in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie

Bedrag van de heffing (euro)	Provincie					Vlaanderen
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	
≥50.000	2	0	0	0	0	2
25.000-49.999	4	1	0	0	0	5
10.000-24.999	11	7	17	7	15	57
5.000-9.999	18	15	21	11	29	94
1.000-4.999	181	115	245	107	305	953
500-999	97	75	178	80	249	679
250-499	98	60	192	81	242	673
100-249	100	75	182	83	264	704
25-99	81	85	171	56	222	615
Totaal	592	433	1006	425	1326	3782

Tabel 57. Verdeling van de superheffing NH 2004 in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie

Bedrag van de heffing (euro)	Provincie					Vlaanderen
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	
≥50.000	120.356	0	0	0	0	120.356
25.000-49.999	139.046	26.899	0	0	0	165.945
10.000-24.999	158.796	96.461	230.475	107.537	213.570	806.839
5.000-9.999	136.727	115.574	139.418	71.925	195.149	658.793
1.000-4.999	375.353	240.651	458.452	201.252	626.734	1.902.441
500-999	70.019	52.362	129.595	57.804	177.220	487.000
250-499	33.948	21.396	69.083	28.452	87.876	240.754
100-249	16.349	12.362	31.634	13.984	43.794	118.123
25-99	4.527	4.852	9.895	3.144	13.079	35.498
Totaal	1.055.121	570.557	1.068.552	484.098	1.357.422	4.535.750

Er zijn in totaal 385 bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte 2004 ingediend (laattijdige bezwaren meegerekend). Van de 3.782 aangeschreven producent-gebruikers heeft bijgevolg ongeveer 10,2 % bezwaar aangetekend tegen de superheffing nutriëntenhalte, terwijl dat er voor de superheffing van productiejaar 2002 nog bijna 30 % waren en voor productiejaar 2003 nog 13,5 %. Een aantal exploitanten hebben namelijk als gevolg van de eerste superheffingen hun toestand rechtgezet (vooral overnames) of als gevolg van de decreetwijziging van 22 april 2005 een nieuwe nutriëntenhalte gekregen.

Op 26 september 2007 waren 374 bezwaren behandeld. Voor een overzicht van de redenen die aangehaald worden in de bezwaren tegen de superheffing, zie Tabel 58. In één bezwaar kunnen meerdere redenen aangehaald worden. De voornaamste, ter zake doende, redenen zijn: het feit dat er nog een nutriëntenhaltedossier lopende is (7 %, een bezwaar tegen een ambtshalve herziening, etc.), het feit dat de nutriëntenhalte nog op het Mestbanknummer van de overlater staat (11 %), een probleem op bedrijfs- of inrichtingsniveau, bvb. voldoende nutriëntenhalte op de ene inrichting die een tekort op een andere inrichting niet compenseert (respectievelijk 5 % en 2 %) en ten slotte vragen om rectificatie van aangiftegegevens (16 %).

Tabel 58. Overzicht aangehaalde redenen in de bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte

Reden bezwaar	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Fout Mestbank	7	1	3	6	3	20
Openstaand dossier	11	6	10	1	8	36
Overname lopend/nodig	7	18	11	5	13	54
Probleem bedrijfsniveau	1	3	6	2	12	24
Probleem inrichtingsniveau/ herverdeling	2	1	0	3	3	9
Vergunning na 2000	0	0	2	1	2	5
Vraag rectificatie	12	14	26	7	18	77
Forfait ipv balans	2	2	3	1	2	10
Startdatum MBnr-NH verschilt	0	0	3	1	21	25
Vrijstelling 300kg	4	3	2	1	9	19
Geen definitieve NH in 2002	1	1	0	0	0	2
Na 2002 NH veranderd	4	0	0	2	2	8
Zelfde argumentatie bezwaar NH	3	0	0	0	6	9
Algemene juridische beginselen	7	1	4	0	13	25
Raad v. State-dossier/rechtbank lopende	6	0	1	0	4	11
SANITEL	0	0	6	4	16	26
Leegstand kippenbedrijven	0	0	0	0	3	3
Principe NH niet begrepen	4	5	0	2	2	13
Geen motivatie	1	1	0	1	4	7
Niet-bestaand	1	0	0	1	0	2
Randvoorwaarden biggen	1	2	2	0	1	6
Randvoorwaarden pluimvee	6	0	1	0	9	16
Andere reden	28	19	15	4	23	89

Op 12 juni 2007 werd de superheffing nutriëntenhalte voor productiejaar 2004 een eerste maal opnieuw berekend. In 31 gevallen werd voor het eerst een superheffing opgelegd voor het jaar 2004, voor een totaal bedrag van 43.656 euro. In 71 gevallen werd de oorspronkelijke boete door de herberekening verhoogd. Het totale bedrag van de superheffing voor 2003 stijgt daardoor met 193.250 euro. Aan de andere kant werd in 139 gevallen de oorspronkelijke superheffing volledig kwijtgescholden, wat overeenkomt met een vermindering van het totale bedrag met 519.817 euro. Ten slotte vielen 12 herberekeningen lager uit dan de oorspronkelijke superheffing, of een vermindering met 36.811 euro. Tegen deze herberekening werden 30 bezwaren ingediend, waarvan er ondertussen 28 behandeld zijn. Daarvan zijn er 8 gegrond verklaard.

14.6.4 Overzicht superheffing nutriëntenhalte productiejaar 2005

De superheffing nutriëntenhalte voor het productiejaar 2005 werd op 3 juli 2007 verzonden. In artikel 78 van het nieuwe Mestdecreet werd bepaald dat de randvoorwaarden voor pluimvee werden opgeheven vanaf 1 januari 2005. Met deze randvoorwaarden werd rekening gehouden bij de berekening van de superheffingen nutriëntenhalte voor de productie jaren 2003 en 2004. De randvoorwaarde voor biggen, namelijk dat de compensatie voor biggen alleen mag gebruikt worden voor bedrijfseigen biggen, werd niet opgeheven.

In totaal werd een bedrag van 3.448.570 euro opgelegd, verdeeld over 3.201 heffingsplichtigen. In Tabel 59 en Tabel 60 wordt de verdeling van de superheffing per provincie weergegeven.

Tabel 59. Aantal heffingsplichtigen in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie

Bedrag van de heffing (euro)	Provincie					Vlaanderen
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	
≥50.000	1	0	0	0	0	1
25.000-49.999	6	0	0	0	1	7
10.000-24.999	8	6	5	4	7	30
5.000-9.999	11	10	13	10	22	66
1.000-4.999	125	91	206	100	249	771
500-999	94	65	155	78	206	598
250-499	77	60	150	61	212	560
100-249	85	50	162	72	255	624
25-99	85	67	146	54	192	544
Totaal	492	349	837	379	1.144	3.201

Tabel 60. Verdeling van de superheffing NH 2005 in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie

Bedrag van de heffing (euro)	Provincie					Vlaanderen
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	
≥50.000	62.128	0	0	0	0	62.128
25.000-49.999	219.250	0	0	0	25.267	244.517
10.000-24.999	109.520	77.332	76.636	65.425	112.020	440.932
5.000-9.999	76.358	69.204	86.654	69.613	154.169	455.997
1.000-4.999	230.923	185.984	396.355	183.711	478.039	1.475.012
500-999	67.820	47.128	112.123	53.945	147.929	428.946
250-499	28.207	21.834	55.255	23.391	78.058	206.745
100-249	13.890	8.469	27.034	12.360	42.083	103.836
25-99	5.022	3.819	7.757	2.979	10.880	30.457
Totaal	813.117	413.769	761.813	411.424	1.048.446	3.448.570

Er zijn in totaal 243 bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte 2005 ingediend (laattijdige bezwaren meegerekend). Van de 3.201 aangeschreven producent-gebruikers heeft bijgevolg ongeveer 7,6 % bezwaar aangetekend tegen de superheffing nutriëntenhalte.

Tegen 5 oktober 2007 waren reeds 188 bezwaren behandeld. Voor een overzicht van de redenen die aangehaald worden in de bezwaren tegen de superheffing, zie Tabel 61. In één bezwaar kunnen meerdere redenen aangehaald worden. De voornaamste, ter zake doende, redenen zijn: het feit dat de nutriëntenhalte nog op het Mestbanknummer van de overlater staat (12 %), een probleem op bedrijfs- of inrichtingsniveau, bvb. voldoende nutriëntenhalte op de ene inrichting die een tekort op een andere inrichting niet compenseert (respectievelijk 10 % en 7 %) en ten slotte vragen om rectificatie van aangiftegegevens (19 %).

Tabel 61. Overzicht aangehaalde redenen in de bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte						
Reden bezwaar	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Fout Mestbank	7	0	0	0	4	11
Openstaand dossier	5	4	4	5	3	21
Overname lopend/nodig	5	10	6	9	11	41
Probleem bedrijfsniveau	4	1	12	4	13	34
Probleem inrichtingsniveau/herverdeling	2	2	0	1	19	24
Vergunning na 2000	0	0	1	0	0	1
Vraag rectificatie	9	4	23	6	25	67
Forfait ipv balans	1	1	3	1	1	7
Startdatum MBnr-NH verschilt	0	0	4	3	2	9
Vrijstelling 300kg	1	0	4	0	10	15
Geen definitieve NH in 2002	0	0	1	2	0	3
Na 2002 NH veranderd	4	0	1	0	4	9
Zelfde argumentatie bezwaar NH	4	0	1	2	6	13
Algemene juridische beginselen	5	0	4	1	6	16
Raad v. State-dossier/rechtbank lopende	4	0	5	0	1	10
SANITEL	2	0	1	0	3	6
Leegstand kippenbedrijven	0	0	0	0	0	0
Principe NH niet begrepen	2	2	0	1	4	9
Geen motivatie	1	2	1	0	0	4
Niet-bestaand	0	0	0	0	0	0
Randvoorwaarden biggen	1	1	1	0	0	3
Andere reden	6	7	8	4	20	45

Een eerste schatting van de totale superheffing nutriëntenhalte voor productiejaar 2006 geeft aan dat er een lichte daling is in het aantal heffingsplichtigen ten opzichte van het vorige productiejaar. Het geschatte bedrag ligt echter hoger. Er zijn 2.394 heffingsplichtigen voor een totaal bedrag van 5.161.236 euro.

15 Handhaving van de mestwetgeving

15. HANDHAVING VAN DE MESTWETGEVING

15.1 OVERZICHT HANDHAVINGSRESULTATEN 2007

Bij de opmaak van het nieuwe Mestdecreet is rekening gehouden met de krachtlijnen van het handhavingsdecreet. Het handhavingsdecreet stelt dat er ofwel een administratieve sanctie (bestuurlijk) ofwel een strafbepaling (strafrechtelijk) opgelegd kan worden na een overtreding. Dubbele sanctionering (bestuurlijk én strafrechtelijk) wordt hierdoor uitgesloten. In het nieuwe Mestdecreet is het aantal administratieve geldboetes (bestuurlijk) uitgebreid van 3 tot 28 verschillende geldboetes. Zo wordt er nu minder geverbaliseerd en meer administratief gesanctioneerd. Er werden 76 aanvankelijke PV's opgesteld in de periode tussen januari en september 2007 tegenover 2.003 in dezelfde periode in 2006.

Van de 28 mogelijke administratieve geldboetes zijn er 18 verbonden aan terreincontroles uitgevoerd door de dienst handhaving (Tabel 62). De resterende 10 worden zonder voorafgaand onderzoek louter administratief opgelegd. Sinds begin 2007 zijn 131 inbreuken vastgesteld die voldoende ernstig waren om een administratieve geldboete cfr. artikel 63 te verantwoorden.

Tabel 62. Overzicht van de mogelijke administratieve geldboetes na een terreinvaststelling. * van toepassing vanaf 1 januari 2008			
Artikel	Boete (euro)	Omschrijving artikel	Aantal vooropgestelde boetes in 2007 (tot september 2007)
Artikel 63 §3	1/kg N en P	Bemestingsnormen	11
Artikel 63 §5	300	Uitrijregeling	3
Artikel 63 §6	300	Opbrengstverbod op drassig, ondergelopen, besneeuwd, bevroren, etc. bodem	4
Artikel 63 §7	300	Emissiearme aanwending	21
Artikel 63 §10	200	Rijden zonder volledig ingevuld mestafzetdocument	22
Artikel 63 §11	100	Rijden zonder burensregeling	0
Artikel 63 §12	200	Niet opmaken burensregeling	8
Artikel 63 §13	200	Foutief mestafzetdocument	30
Artikel 63 §15	300	Foutieve aangifte	.*
Artikel 63 §16	250	Registerplicht	0
Artikel 63 §17	250	Naleven voorwaarden nutriëntenbalansstelsel	0
Artikel 63 §18	100	Ontbreken van verplichte documenten bij vervoer (attesten, vignet, etc.)	28
Artikel 63 §20	200	AGR-GPS niet correct gebruikt	4
Artikel 63 §23	200	Vervoer, afzet, gebruik spuistroom/water	.*
Artikel 63 §25	200	Volledig en correct ingevuld verzenddocument	.*
Artikel 14 §7	250	Nitraatresidu-risico: teeltplan en bemestingsplan/register	.*
Artikel 14 §6	250	Nitraatresidu-risico: verzet staalnames	0
Artikel 15 §3	250	Nitraatresidu algemeen: teeltplan en bemestingsplan/register	.*

15.2 EVOLUTIE VAN DE VASTGESTELDE OVERTREDINGEN

Tabel 63 geeft het aantal door de Mestbank vastgestelde inbreuken op jaarbasis weer. Tijdens één controle kunnen meerdere inbreuken worden vastgesteld.

Het totaal aantal inbreuken en de onderlinge verhouding van het aantal vastgestelde inbreuken per artikel van de mestwetgeving kan van jaar tot jaar verschillen in functie van de jaarlijks vastgelegde handhavingsaccenten. Daarnaast heeft ook de mate van handhaafbaarheid of het bestaan van alternatieve methodes voor het verhogen van de handhaafbaarheid een impact op het potentieel van het aantal vaststellingen bij een bepaald artikel.

In 2006 resulteerde de vernieuwde aanpak van de overbemesting en onvoldoende afzet in een belangrijke stijging van deze inbreuken. De doorgedreven samenwerking met de politiediensten in combinatie met de actie opvolgen van bemesting verklaart de stijging van de vastgestelde inbreuken op de vervoersreglementering.

Tabel 63. Evolutie van de inbreuken vastgesteld door inspecteurs van de Mestbank						
Inbreuk	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Aangifte	111	261	285	339	108	219
Lozingen	84	52	26	54	26	32
Niet-bewezen mestafzet	116	160	168	140	66	132
Overbemesting	160	216	289	185	120	293
Register	55	41	24	3	4	2
Uitrijregeling	23	13	30	14	5	32
Emissiearme aanwending	51	36	43	22	19	30
Vervoersreglementering	90	114	108	68	55	236
Nutriëntenbalansstelsel	34	1	3	0	0	0
Totaal	724	894	976	825	403	976

15.3 RESULTATEN VAN DE AANPAK VAN DE MEST(ON)BALANS

15.3.1 Overzicht van de vernieuwde aanpak overbemesting en onvoldoende afzet

Onder impuls van minister Peeters wordt vanaf 2006 jaarlijks systematisch een administratieve boete opgelegd aan de bedrijven met een significante mestonbalans. In 2006 gebeurde dit voor het productiejaar 2004. Daarvoor werden enkel boetes opgelegd na een doorlichting van het bedrijf. Bij zowel de bedrijven zonder mestoverschotten en bedrijven met mestoverschotten lag de lat op 40 % balansoverschrijding voor P_2O_5 . Voor de niet overschotsbedrijven betekent dit een overbemesting van meer dan 40 %. Voor de overschotsbedrijven betekent dit dat meer dan 40 % van de geproduceerde P_2O_5 niet correct is afgezet. Alle bedrijven met administratieve boetes werden uitgenodigd op de Mestbank om hun balansprobleem te analyseren. De medewerkers van de cel bedrijfsadvies en sensibilisering hebben samen met deze landbouwers gezocht naar toekomstgerichte oplossingen.

De bedrijven met een niet correcte mestbalans tussen 10 en 40 % P_2O_5 hebben in dezelfde periode een waarschuwing ontvangen. Tabel 64 geeft een chronologisch overzicht van de reeds ondernomen acties in het kader van de vernieuwde aanpak van de mestbalansen.

Bij zowel de waarschuwingen als geldboetes opgesteld op basis van productiejaar 2004, is duidelijk gesteld dat 2006 het te evalueren jaar ging worden. Dit betekent dat wanneer de mestbalans voor 2006 in orde is, de eventuele boete voor de mestbalans in 2005 niet opgelegd wordt.

Tabel 64. Overzicht van de administratieve geldboetes en waarschuwingen voor de mestbalans verstoord in 2006 en 2007

Tijd	% P ₂ O ₅	Balansboete	Waarschuwing		Evaluatiejaar	Totaal
Februari 2006	> 40	overbemesting 2004, enkel voor N			2006	358
Maart 2006	> 10 < 40		overbemesting 2004		2006	1884
Juni 2006	> 10 < 40		mestafzet 2004		2006	478
September 2006	> 40	mestafzet 2003, 2004 en 2005 zowel P ₂ O ₅ als N		uitzondering pluimvee	2007	88
Maart 2007	> 40	overbemesting 2005 enkel voor N		nieuwkomers	2007	128
Maart 2007	> 10		overbemesting 2005	nieuwkomers	2007	1933
April 2007	> 10		mestafzet 2005	nieuwkomers	2007	

15.3.2 Sturend effect boetes/waarschuwingen

Van de 1.884 bedrijven zonder mestoverschotten die in het voorjaar 2006 een waarschuwing hebben ontvangen, zijn er nog slechts 130 bedrijven die nog steeds meer dan 10 % P₂O₅ overbemest hebben. 93 % van de aangeschreven landbouwers heeft zijn manier van werken wel aangepast. Het overschrijden van de mestbalans van deze 1.884 bedrijven is gedaald van 718.815 kg P₂O₅ naar 210.383 kg P₂O₅ of een daling van de overbemesting met 71 %.

Van de 358 bedrijven zonder mestoverschotten die in het voorjaar 2006 een boete hebben ontvangen zijn er nog slechts 21 bedrijven die nog steeds overbemest hebben. Dit betekent dat 94 % van de gesanctioneerde overbemers zijn gedrag heeft aangepast. Het overschrijden van de mestbalans van deze 358 bedrijven is gedaald van 436.400 kg P₂O₅ naar 59.300 kg P₂O₅ of een daling van de overbemesting met 86 %.

Van de 478 bedrijven met mestoverschotten die een waarschuwing hebben ontvangen in het voorjaar 2006 zijn er 66 die nog steeds meer dan 10 % van de afzet van hun fosfaatproductie niet volledig kunnen bewijzen in 2006. 86 % heeft zijn gedrag bijgestuurd.

Van de 88 opgelegde mestbalansboetes bij bedrijven met mestoverschotten zijn er 27 of een kleine 30 % die nog steeds te kampen hebben met een balansprobleem in 2006. Voor deze laatste groep moet echter wel rekening gehouden worden met het relatief late tijdstip in 2006 (vanaf september) waarop de boetes werden opgelegd. Deze bedrijven konden op dat moment hun bedrijfsvoering niet volledig meer bijsturen.

Als belangrijke conclusie kan gesteld worden dat de opgelegde geldboetes en waarschuwingen met een duidelijke toekomstgerichte boodschap een grote groep van mensen aangezet heeft om hun bemestingsgedrag in vraag te stellen en de manier van omgaan met bemesting bij te sturen. Vooral bij bedrijven zonder mestoverschotten is er een significante impact.

15.4 SPECIFIEKE ACTIES

15.4.1 Opslag

In het verleden is gebleken dat een aantal bedrijven 'creatief' omgaan met hun mestadministratie om de gekende minder controleerbare afzetmogelijkheden van mest in hun voordeel om te buigen. Zo is de opslag van mest op het einde of in het begin van een kalenderjaar een middel om een mestbalans kunstmatig (meer) in evenwicht te brengen.

Voor het nieuwe Mestdecreet is de opslag op 1 januari de referentie in de plaats van op 31 december. Alle gekende aangifteplichtigen zijn dan ook aangeschreven om de opslag correct aan te geven op 1 januari 2007. Om een correcte aangifte van de opgeslagen mest aan te moedigen heeft de Mestbank op 54 bedrijven de mestopslag opgemeten. Van 146 mestkelders is de mestopslag gemeten voor een totaal van 114.455 m³.

Uit de actie blijkt dat een groot aantal landbouwers geen duidelijk beeld hebben van hun exacte fysische opslagcapaciteit. Dit probleem stelt zich vooral bij de minder recent gebouwde mestkelders. Zo zijn er niet altijd bouwplannen aanwezig of zijn de mestkelders niet altijd gebouwd volgens de bouwplannen. Bij de bouw van de stallen is bovendien vaak geen

rekening gehouden met de nood om de opslag op te meten. De landbouwers die toch overgingen tot het opmeten van het niveau van de mest beperkten zich tot het opmeten van de niveaus in de gemakkelijk toegankelijke delen van de mestkelder zoals trekgraten van waaruit de mest opgepompt wordt. Deze plaatsen zijn niet altijd representatief voor de diepte van de volledige mestkelder. Een vorm van ijking of certificering zou hieraan kunnen verhelpen.

Tijdens deze actie werd eveneens gepeild naar andere zaken die betrekking hebben op de opgeslagen mest. Zo blijkt dat er betrekkelijk weinig mestanalyses uitgevoerd worden. Bij slechts 23 van de 146 mestkelders werd de mest recent bemonsterd en geanalyseerd op de mestsamenstelling. Bij oudere en vooral bezette stallen is het homogeen mixen van de mestkelders geen realistische optie. Ten slotte is uit een recente actie gebleken dat een deel van de oudere mestkelders niet meer water en/of mestdicht zijn.

Bij nazicht van het dierregister op deze 54 bedrijven bleek het dierregister bij 5 bedrijven niet of onvoldoende aangevuld. Van de 32 bedrijven die gebruik maken van mestuitscheidingsbalansen hielden 5 bedrijven het voederregister niet bij.

15.4.2 Opvolgen vervoerders

In 2006 lag het accent van handhaving op het opvolgen van de bemesting. Er werd nagegaan of de mest effectief op de gemelde percelen opgebracht wordt en of de bemesting op het perceel zelf correct is uitgevoerd.

Uit deze actie en uit de gesprekken naar aanleiding van de overbemesting (boetes/waarschuwingen) zijn een aantal risicovervoerders naar voor gekomen. De transporten uitgevoerd door deze vervoerders worden in 2007 prioritair opgevolgd.

Van de 522 gecontroleerde mestafzetdocumenten waren er 174 of 33 % met één of meer onregelmatigheden. Aan deze controles is een administratieve geldboete of aanmaning gekoppeld.

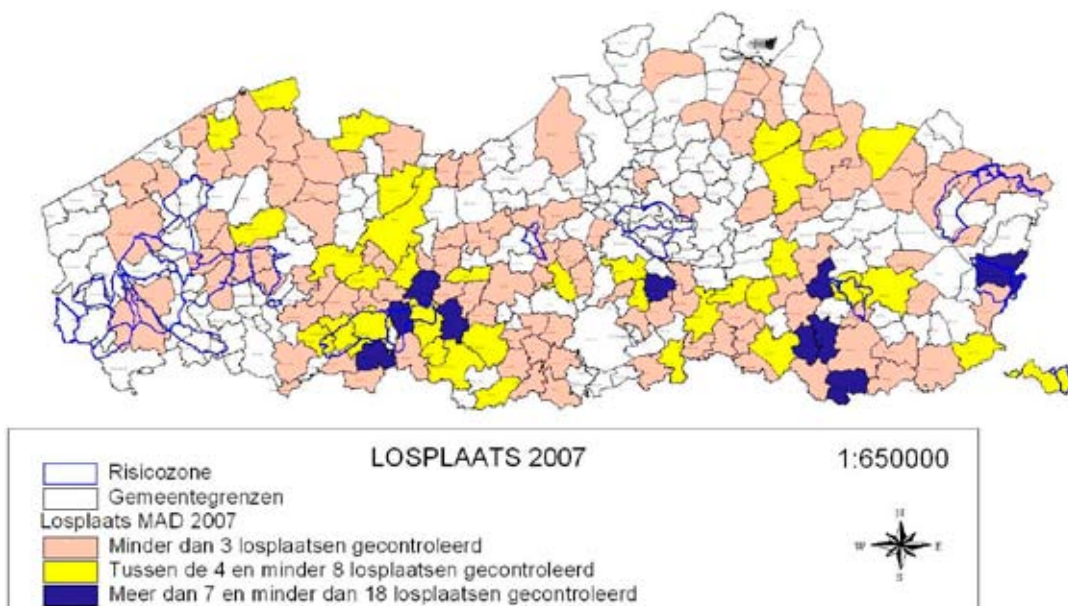
De voorwaarden verbonden aan de transporten door erkende mestvoerders laten een zekere mate van toezicht toe. Vooral de voormelding met de informatie rond de dag van het transport, het vervoerde product, de aanbieder en de bestemming maken een terreincontrole op deze transporten goed mogelijk. Figuur 19 en Figuur 20 tonen aan dat de controles zich vooral concentreren op transporten van gebieden met een hoge mestproductiedruk naar afnamegebieden met een lage mestproductiedruk.

De vaststellingen voortvloeiend uit de actie opvolgen van de bemesting in 2006 worden hier terug bevestigd. In de gebieden met een hoge mestproductiedruk zoals het zuiden van West-Vlaanderen en de Noorderkempen gebeurt de bemesting vooral door middel van een burenenregeling en de bemesting op eigen grond waar geen documenten voor moeten worden opgemaakt. Dit beperkt de toezichtmogelijkheden in deze gebieden.

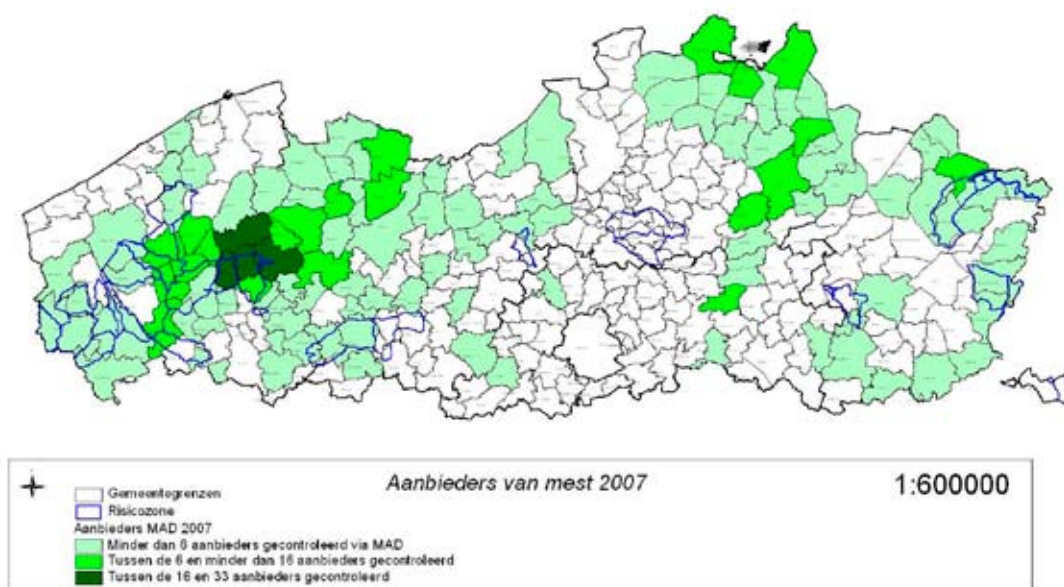
Figuur 21 toont aan dat de gecontroleerde erkende vervoerders zich vooral concentreren in de gebieden waar ook de gecontroleerde aanbieders zich bevinden.

Naast de 522 controles op mesttransporten werd op 432 percelen ook nagegaan of de bemesting effectief is doorgegaan. In 12 gevallen werden onregelmatigheden vastgesteld.

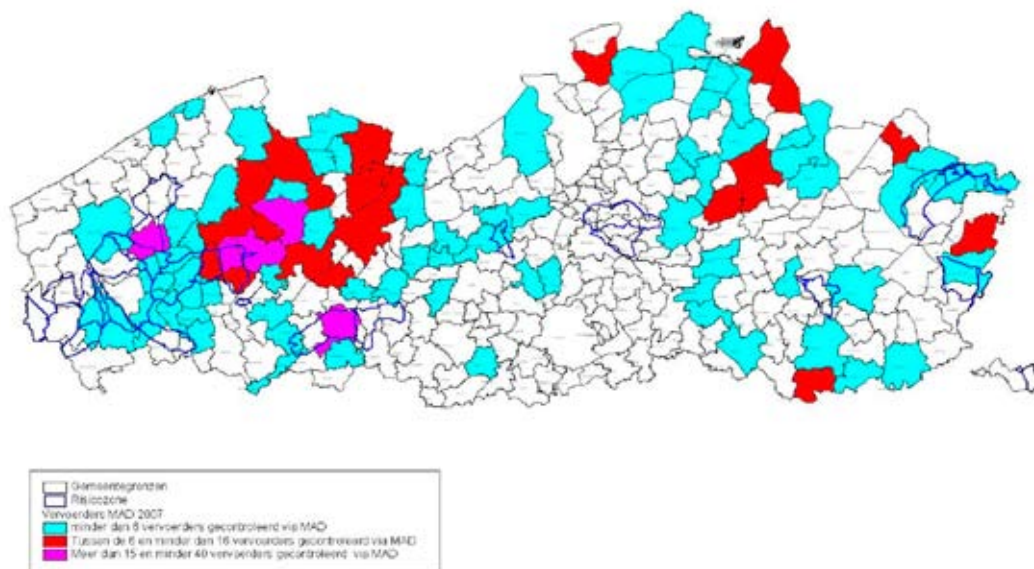
Uit een vijftal lopende onderzoeken blijkt dat niet alle vervoerders de EVOA en NFU regeling volledig naleven. Vooral het respecteren van oorsprong van het product laat te wensen over.

Figuur 19 Overzicht van het aantal losplaatsen van transporten gecontroleerd door de Mestbank in 2007

Figuur 20 Overzicht van het aantal aanbieders van transporten gecontroleerd door de Mestbank in 2007

Figuur 21 Overzicht van de gecontroleerde vervoerders op basis van de vestiging van het transportbedrijf

16 Opleggen en innen van heffingen en boetes

16. OPLEGGEN EN INNEN VAN HEFFINGEN EN BOETES

16.1 FINANCIËEL OVERZICHT VAN HEFFINGEN EN BOETES VAN 1 JANUARI 2006 TOT 30 JUNI 2007

In Tabel 65 wordt een overzicht gegeven van het initieel aantal opgelegde heffingen/boetes voor de periode van 1 januari 2006 tot en met 30 juni 2007. De heffingen/boetes zijn gerangschikt per aanslagjaar. Een boete horende bij een heffing kan zowel betrekking hebben op een boete wegens niet-tijdige betaling van een heffing als op een boete wegens de ontduiking van een heffing.

De kolom bedrag geeft het totaal weer van het aantal heffingen/boetes, rekening houdend met eventuele kwijtscheldingen, verminderingen en herberekeningen in de periode van 1 januari 2006 tot en met 30 juni 2007. De laatste 2 kolommen geven de ontvangsten van de heffingen/boetes weer voor de betreffende periode en het openstaand bedrag op 30 juni 2007.

16.2 FINANCIËEL OVERZICHT VAN HEFFINGEN EN BOETES PER THEMA

In dit onderdeel zijn de financiële resultaten opgenomen van een aantal belangrijk thema's zoals de superheffing mestverwerking, de superheffing nutriëntenhalte en de boetes voor niet-bewezen mestafzet en overbemesting (van Tabel 66 tot en met Tabel 76).

Aangezien de Mestbank een vrij groot bedrag aan openstaande vorderingen heeft van heffingen en boetes in het kader van het mestwetgeving, namelijk 21.255.422 euro (toestand 30 augustus 2007), is dit aspect diepgaander toegelicht. Een groot aandeel van het totale openstaande bedrag kan immers niet binnen de normale termijn, zijnde 1 maand na de oplegging van een boete en 2 maanden na de oplegging van een heffing, worden geïnd. In heel wat dossiers wordt immers de verplichting tot betaling uitgesteld of worden afbetalingsplannen toegestaan. Het uitstel van de verplichting tot betaling is een gevolg van:

- wettelijke bepalingen: uitstel verkregen in het kader van de uitstel- en afstelregeling voor de superheffing mestverwerking en dossiers in behandeling bij de Rechtbank van eerste aanleg;
- een beslissing van de bevoegde minister: bezwaar ingediend tegen de superheffingen en dossier nutriëntenhalte lopende bij de bevoegde minister;
- beslissing Mestbank: bezwaar ingediend tegen de boetes van niet-bewezen mestafzet en overbemesting.

Tabel 65. Overzicht van het initieel aantal opgelegde heffingen en boetes samen met de opgelegde, ontvangen en openstaande bedragen voor de periode van 01 januari 2006 tot en met 30 juni 2007.

* inclusief kwijtscheldingen/verminderingen/herberekeningen in dezelfde periode

Aanslagjaar	Opgelegd		Ontvangen bedrag (euro)	Openstaand bedrag (euro)
	Aantal dossiers	Bedrag (euro)*		
2003				
superheffing mestverwerking				
boete	11	107.544	500	107.044
intrest	11	5.599	81	5.518
2004				
invoerheffing				
boete	2	1.095	200	895
intrest	2	45	0	45
superheffing mestverwerking	1005	7.705.980	1.554.963	6.151.017
superheffing nutriëntenhalte				
boete	68	270.755	19.822	250.933
intrest	56	16.949	1.582	15.367
2005				
basisheffing				
boete	97	58.452	29.144	29.308
intrest	87	1.650	825	825
basisheffing ggob				
boete	2	1.000	500	500
intrest	2	21	5	16
invoerheffing	32	212.174	210.049	2.124
boete	3	4.249	0	4.249
intrest	3	343	246	97
superheffing nutriëntenhalte	3782	3.901.802	2.547.072	1.354.730
boete	6	21.651	0	21.651
2006				
basisheffing	19760	3.300.191	3.282.201	17.990
boete	114	60.649	2.771	57.878
intrest	90	776	82	694
basisheffing ggob	146	11.218	11.026	192
invoerheffing	24	183.471	50.604	132.867
adm. geldboete producent/ gebruiker	754	136.500	119.698	16.802
adm. geldboete ggob/ invoerder	33	6.575	4.000	2.575
adm. geldboete be-/ verwerkers	15	2.750	2.000	750
adm. geldboete andere meststoffen	8	1.575	1.325	250
adm. geldboete verzamelpunten	18	4.000	1.750	2.250
adm. geldboete luiken A	806	269.341	181.176	88.165
boete niet-bewezen mestafzet	134	1.324.444	198.477	1.125.967
boete gebruik teveel nutriënten	398	870.640	489.571	381.069
boete lozing	13	25.500	12.000	13.500
2007				
adm. geldboete producent/ gebruiker	788	184.500	55.500	129.000
adm. geldboete ggob/ invoerder	42	10.000	3.250	6.750
adm. geldboete be-/ verwerkers	11	1.825	1.325	500
adm. geldboete andere meststoffen	7	1.750	750	1.000
adm. geldboete verzamelpunten	12	3.000	1.000	2.000
boete niet-bewezen mestafzet	14	210.396	6.566	203.830
boete gebruik teveel nutriënten	149	371.781	54.983	316.797
boete lozing	15	35.000	2.500	32.500

16.2.1 Superheffing mestverwerking

16.2.1.1 Superheffing mestverwerking aanslagjaar 2002

De superheffing mestverwerking aanslagjaar 2002 bedraagt na bezwaarbehandeling in totaal 2.259.718 euro. Hiervan is 74 % geïnd (Tabel 66). Er zijn 63 bedrijven die een gerechtvaardigd uitstel van betaling hebben voor een bedrag van 472.564 euro. Dit bedrag vertegenwoordigt 79 % van het totaal openstaand bedrag en 21 % van het te innen bedrag. In totaal is 1.661.018 euro ontvangen.

Tabel 66. Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing mestverwerking aanslagjaar 2002

	Aantal	Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. het te innen bedrag (%)
Te innen bedrag na bezwaarbehandeling	-	2.259.718	100
Totaal ontvangen bedrag	-	1.661.018	74
Totaal openstaand bedrag	-	598.700	26
Gerechtvaardigd openstaand bedrag	63	472.564	21
Waarvan uitstel verkregen in het kader van de uitstel- en afstelregeling	45	379.294	17
Waarvan dossier bij Rechtbank van eerste aanleg	18	93.270	4
Niet gerechtvaardigd openstaand bedrag	-	126.135	5

16.2.1.2 Superheffing mestverwerking aanslagjaar 2003

De superheffing mestverwerking aanslagjaar 2003 bedraagt na bezwaarbehandeling in totaal 3.847.282 euro. Hiervan is 50 % geïnd (Tabel 67). Er zijn 275 bedrijven die een gerechtvaardigd uitstel van betaling hebben voor een bedrag van 1.560.226 euro. Dit bedrag vertegenwoordigt 81 % van het totaal openstaand bedrag en 41 % van het te innen bedrag. In totaal is 1.930.615 euro ontvangen.

Tabel 67. Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing mestverwerking aanslagjaar 2003

	Aantal	Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. het te innen bedrag (%)
Te innen bedrag na bezwaarbehandeling	-	3.847.282	100
Totaal ontvangen bedrag	-	1.930.615	50
Totaal openstaand bedrag	-	1.916.666	50
Gerechtvaardigd openstaand bedrag	275	1.560.226	41
Waarvan uitstel verkregen in het kader van de uitstel- en afstelregeling	267	1.521.395	40
Waarvan dossier bij Rechtbank van eerste aanleg	8	38.830	1
Niet gerechtvaardigd openstaand bedrag	-	356.440	9

16.2.1.3 Superheffing mestverwerking aanslagjaar 2004

De superheffing mestverwerking aanslagjaar 2004 bedraagt na bezwaarbehandeling in totaal 7.583.150 euro. Hiervan is 22 % geïnd (Tabel 68). Er zijn 592 bedrijven die een gerechtvaardigd uitstel van betaling hebben voor een bedrag van 5.821.992 euro. Dit bedrag vertegenwoordigt 98 % van het totaal openstaand bedrag en 77 % van het te innen bedrag. Deze percentages zijn vrij groot omdat nog een aanzienlijk deel van de bezwaren in behandeling zijn. In totaal is 1.632.856 euro ontvangen.

Tabel 68. Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing mestverwerking aanslagjaar 2004.

* Uitstel in het kader van de uitstel- en afstelregeling

	Aantal	Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. het te innen bedrag (%)
Te innen bedrag na bezwaarbehandeling	-	7.583.150	100
Totaal ontvangen bedrag	-	1.632.856	22
Totaal openstaand bedrag	-	5.950.294	78
Gerechtvaardigd openstaand bedrag	592	5.821.992	77
Waarvan bezwaarschrift ingediend	260	2.406.072	32
Waarvan aanvraag uitstel ingediend*	275	2.094.105	28
Waarvan bezwaarschrift en aanvraag uitstel ingediend	57	1.321.815	17
Niet gerechtvaardigd openstaand bedrag	-	128.302	2

16.2.2 Superheffing nutriëntenhalte

16.2.2.1 Superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2003

De superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2003 bedraagt na bezwaarbehandeling in totaal 5.125.408 euro. Hiervan is 79 % geïnd (Tabel 69). Er zijn 50 bedrijven die een gerechtvaardigd uitstel van betaling hebben voor een bedrag van 559.894 euro. Dit bedrag vertegenwoordigt 51 % van het totaal openstaand bedrag en 11 % van het te innen bedrag. In totaal is 4.033.326 euro ontvangen.

Tabel 69. Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2003

	Aantal	Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. het te innen bedrag (%)
Te innen bedrag na bezwaarbehandeling	-	5.125.408	100
Totaal ontvangen bedrag	-	4.033.326	79
Totaal openstaand bedrag	-	1.092.082	21
Gerechtvaardigd openstaand bedrag	50	559.894	11
Waarvan dossier nutriëntenhalte lopende bij de bevoegde minister	15	199.296	4
Waarvan dossier bij Rechtbank van eerste aanleg	35	360.598	7
Niet gerechtvaardigd openstaand bedrag	-	532.188	10

16.2.2.2 Superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2004

De superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2004 bedraagt na bezwaarbehandeling in totaal 4.288.240 euro. Hiervan is 72 % geïnd (Tabel 70). Er zijn 79 bedrijven die een gerechtvaardigd uitstel van betaling hebben voor een bedrag van 495.893 euro. Dit bedrag vertegenwoordigt 41 % van het totaal openstaand bedrag en 12 % van het te innen bedrag. In totaal is 3.091.485 euro ontvangen.

Tabel 70. Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2004

	Aantal	Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. het te innen bedrag (%)
Te innen bedrag na bezwaarbehandeling	-	4.288.240	100
Totaal ontvangen bedrag	-	3.091.485	72
Totaal openstaand bedrag	-	1.196.755	28
Gerechtvaardigd openstaand bedrag	79	495.893	12
Waarvan dossier nutriëntenhalte lopende bij de bevoegde minister	56	286.002	7
Waarvan dossier bij Rechtbank van eerste aanleg	23	209.892	5
Niet gerechtvaardigd openstaand bedrag	-	700.862	16

16.2.2.3 Superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2005

De superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2005 bedraagt na bezwaarbehandeling in totaal 3.811.189 euro. Hiervan is 70 % geïnd (Tabel 71). Er zijn 86 bedrijven die een gerechtvaardigd uitstel van betaling hebben voor een bedrag van 537.224 euro. Dit bedrag vertegenwoordigt 47 % van het totaal openstaand bedrag en 14 % van het te innen bedrag. In totaal is 2.665.007 euro ontvangen.

Tabel 71. Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2005

	Aantal	Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. het te innen bedrag (%)
Te innen bedrag na bezwaarbehandeling	-	3.811.189	100
Totaal ontvangen	-	2.665.007	70
Totaal openstaand bedrag	-	1.146.182	30
Gerechtvaardigd openstaand bedrag	86	537.224	14
Waarvan dossier nutriëntenhalte lopende bij de bevoegde minister	42	256.630	7
Waarvan bezwaarschrift ingediend	26	126.537	3
Waarvan bezwaarschrift ingediend én dossier nutriëntenhalte lopende bij de bevoegde minister	4	43.105	1
Waarvan dossier bij Rechtbank van eerste aanleg	14	110.952	3
Niet gerechtvaardigd openstaand bedrag	-	608.958	16

16.2.3 Lopende afbetalingsplannen superheffingen mestverwerking en nutriëntenhalte

Naast de gerechtvaardigde openstaande vorderingen hebben een aantal bedrijven een afbetalingsplan lopende bij de Mestbank voor de superheffing nutriëntenhalte en de superheffing mestverwerking (Tabel 72). Van deze afbetalingsplannen zijn geen bedragen opgenomen. Deze bedragen zijn dus niet vervat in het totaal openstaand gerechtvaardigd bedrag van Tabel 66 tot en met Tabel 71.

Tabel 72. Overzicht van het aantal afbetalingsplannen bij de Mestbank voor de superheffing nutriëntenhalte en de superheffing mestverwerking

Soort superheffing	Aantal
Superheffing mestverwerking aanslagjaar 2002	2
Superheffing mestverwerking aanslagjaar 2003	16
Superheffing mestverwerking aanslagjaar 2004	23
Superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2003	27
Superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2004	51
Superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2005	95
Totaal	214

16.2.4 Invoerheffing

Tabel 73. Overzicht van de gerechtvaardigde openstaande bedragen bij de opgelegde invoerheffing

Aanleiding uitstel van betaling	Aantal	Bedrag (euro)
Dossier bij Rechtbank van eerste aanleg	3	64.229
Bezwaar ingediend	1	2.568
Totaal	4	66.798

16.2.5 Boetes niet-bewezen mestafzet en overbemesting

16.2.5.1 Overzicht van de laatste 9 jaar

In opvolging van het respecteren van de maximale bemestingsnormen zijn de boetes voor niet-bewezen mestafzet en overbemesting heel belangrijk als sturend element. Tabel 74 geeft een overzicht van deze boetes van de laatste jaren na de bezwaarbehandeling.

Tabel 74. Overzicht van de te innen, ontvangen en openstaande bedragen in het kader van boetes niet-bewezen mestafzet (MAZ) en boetes overbemesting (TEN)

Soort boete	Te innen bedrag na bezwaarbehandeling (euro)	Ontvangen		Openstaand	
		Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. te innen (%)	Bedrag (euro)	Aandeel t.o.v. te innen (%)
MAZ-boetes 1999	323.870	242.317	75	81.553	25
MAZ-boetes 2000	281.280	194.144	69	87.136	31
MAZ-boetes 2001	158.685	86.000	54	72.685	46
MAZ-boetes 2002	291.028	167.437	58	123.591	42
MAZ-boetes 2003	315.774	171.043	54	144.731	46
MAZ-boetes 2004	488.500	346.893	71	141.607	29
MAZ-boetes 2005	737.073	288.978	39	445.095	61
MAZ-boetes 2006	1.261.897	286.746	23	975.151	77
MAZ-boetes 2007	211.386	16.278	8	195.108	92
TEN-boetes 2003	164.814	134.940	82	29.874	18
TEN-boetes 2004	497.249	184.518	37	312.731	63
TEN-boetes 2005	1.040.789	210.514	20	830.275	80
TEN-boetes 2006	867.458	514.470	59	352.988	41
TEN-boetes 2007	366.855	63.671	17	303.184	83
Totaal	7.006.658	2.907.949	42	4.095.709	58

16.2.5.2 Gerechvaardigde openstaande bedragen van de boetes niet-bewezen mestafzet en boetes overbemesting

Tabel 75 geeft een overzicht van het gerechtvaardigde openstaande bedrag ten gevolge van een bezwaarbehandeling en een dossier bij de Rechtbank van eerste aanleg van de boetes niet-bewezen mestafzet en boetes overbemesting opgelegd in 2006 en 2007.

Tabel 75. Overzicht van het gerechtvaardigde openstaande bedrag ten gevolge van een bezwaarbehandeling en een dossier bij de Rechtbank van eerste aanleg van de boetes niet-bewezen mestafzet en boetes overbemesting opgelegd in 2006 en 2007

Aanleiding uitstel van betaling	Aantal	Bedrag (euro)
Bezwaar ingediend	117	686.734
Dossier bij Rechtbank van eerste aanleg	32	1.175.289

Tabel 76 geeft een overzicht van de afbetalingsplannen bij de opgelegde boetes niet-bewezen mestafzet en overbemesting. Hieruit blijkt dat van het totaal openstaande bedrag aan boetes uit niet-bewezen mestafzet en overbemesting (4.095.709 euro), er 2.925.093 euro of 71 % gerechtvaardigd is.

Tabel 76. Overzicht van de afbetalingsplannen bij de opgelegde boetes niet-bewezen mestafzet en overbemesting

Soort boete	Aantal	Openstaand bedrag (euro)
MAZ-boetes 1999	1	10.800
MAZ-boetes 2002	1	6.625
MAZ-boetes 2003	4	22.175
MAZ-boetes 2004	14	70.840
MAZ-boetes 2005	21	101.425
MAZ-boetes 2006	45	427.885
MAZ-boetes 2007	3	87.573
TEN-boetes 2003	3	12.810
TEN-boetes 2004	10	169.768
TEN-boetes 2005	9	35.289
TEN-boetes 2006	30	109.981
TEN-boetes 2007	4	7.897
Totaal	145	1.063.070

16.2.6 Conclusies betreffende de openstaande bedragen

Van het totale openstaande bedrag van 21.255.422 euro uit heffingen en boetes op 31 augustus 2007 is er 58 %, zijnde 12.439.684 euro, waarvoor er een gerechtvaardigd uitstel van betaling is. De afbetalingsplannen in het kader van de superheffingen zijn hier niet inbegrepen. Het grootste aandeel in dit gerechtvaardigd bedrag is de superheffing mestverwerking met 63 %, gevolgd door de boetes overbemesting en niet-bewezen mestafzet met 24 %, superheffing nutriëntenhalte met 13 % en de invoerheffing met 1 % (Tabel 77).

Tabel 77. Overzicht van de gerechtvaardigde openstaande bedragen van boetes en heffingen bij de Mestbank

	Gerechtvaardigd bedrag (euro)	Aandeel (%)
Superheffing mestverwerking	7.854.782	63
Superheffing nutriëntenhalte	1.593.011	13
Invoerheffing	66.798	1
Boetes overbemesting en niet-bewezen mestafzet	2.925.093	24
Totaal	12.439.684	

A landscape photograph showing a calm river in the foreground, reflecting the sky and surrounding trees. The river flows from the bottom right towards the center. To the left of the river is a lush green field with a simple wooden fence. In the background, there is a dense forest of trees, some with autumn-colored leaves. The sky is a clear, pale blue with a few wispy clouds. A semi-transparent olive-green banner is overlaid on the left side of the image, containing the text.

17 Kwaliteit van oppervlakte- en grondwater

17. KWALITEIT VAN OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER²

17.1 STIKSTOF IN OPPERVLAKTEWATER

17.1.1 Het MAP-meetnet oppervlaktewater

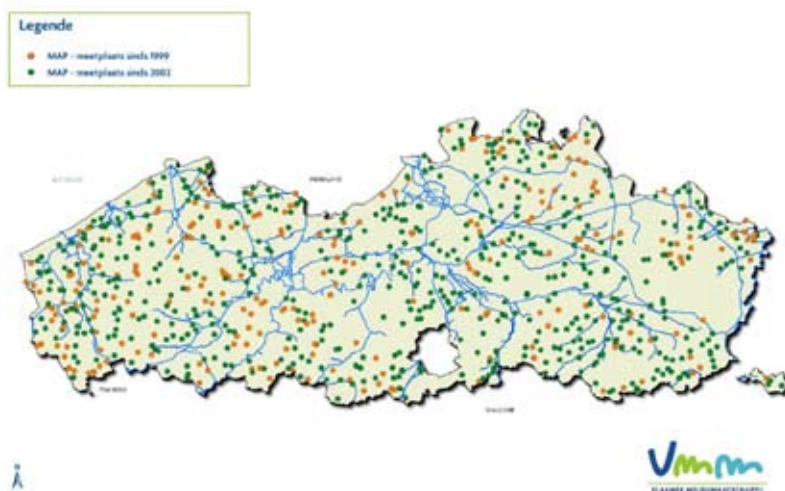
In de ontwerp-milieubeleidsvereenkomst bij het MAP 2 werd gestipuleerd dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) tegen uiterlijk 1 juli 1999 haar oppervlaktewatermeetnet op zo'n manier moest uitbouwen dat het de vereiste specifieke meetpunten voor de landbouw omvatte. Deze uitbreiding wordt het 'MAP-meetnet' genoemd. Oorspronkelijk bestond dit meetnet uit ongeveer 260 meetplaatsen verspreid over het gehele Vlaamse Gewest. De Vlaamse Regering besliste in 2002 om de MAP-meetnetten voor grond- en oppervlaktewater uit te breiden tot circa 800 meetplaatsen. De locatie van de meetpunten is terug te vinden in Figuur 22.

De Vlaamse Milieumaatschappij volgt ook in grotere waterlopen de waterkwaliteit op. Omdat de impact van de landbouwsector in die meetplaatsen niet te onderscheiden valt van de invloed door andere sectoren (bevolking, industrie), andere landen en Gewesten, beperkt deze rapportering zich tot het MAP-meetnet.

Voor elk van de weerhouden MAP-meetpunten gelden volgende criteria:

- Het stroomgebied is hoofdzakelijk agrarisch van karakter;
- Er is geen invloed van industriële afvalwaterbronnen;
- Er is geen invloed van overstorten (opriolen of collectoren) of effluentlozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties geëxploiteerd door Aquafin;
- De hoeveelheid stikstof in het geloosde huishoudelijk afvalwater³ is berekenbaar, en heeft een beperkte invloed.

De MAP-meetpunten worden in principe minstens maandelijks en bijkomend na of tijdens neerslagrijke periodes bemonsterd. Per meetplaats worden jaarlijks ongeveer 15 monsternemingen en nitraatanalyses uitgevoerd. Uitzondering wordt gemaakt voor die MAP-meetpunten die altijd goed scoren. Om de kosten van het meetnet te drukken, worden die meetpunten minder intensief bemonsterd: ze krijgen het statuut van 'slapende meetpunten'.

Figuur 22 Overzicht van de MAP-meetpunten in Vlaanderen voor het oppervlaktewater

17.1.2 Communicatie

De meetresultaten worden door de VMM voor het einde van de maand volgend op de maand van monsterneming aan de landbouworganisaties medegedeeld, samen met de resultaten van vroegere monsternemingen op hetzelfde meetpunt, indien deze beschikbaar zijn. Op die manier kunnen de landbouwers hun bemestingsgedrag aanpassen. Deze cd-rom wordt door een aantal landbouworganisaties grondig bestudeerd en gebruikt.

De volledige set meetresultaten wordt maandelijks onder de vorm van grafieken op cd-rom bezorgd aan de landbouworganisaties. Ook de volledige databank wordt via deze weg bezorgd en wordt door de landbouworganisaties gebruikt voor eigen analysewerk. Ook andere geïnteresseerden krijgen deze cd-rom op eenvoudige vraag.

Het grote publiek kan kennismaken van de meetresultaten via de VMM-website: <http://www.vmm.be> en op diverse evenementen waarop veel betrokkenen uit de landbouwsector verwacht worden.

² Bron: Vlaamse Milieumaatschappij met eindredactie van de Vlaamse Landmaatschappij

³ Iedere inwoner loost gemiddeld 10 g stikstof per dag.

17.1.3 Evaluatie van 8 jaar MAP-meetnet oppervlaktewater

In intensief bemeste (dierlijke mest) gebieden komen de hoogste nitraatconcentraties normaliter voor gedurende de winterperiode. Het is dus zinvoller om 's winters te evalueren dan gedurende volledige kalenderjaren. De evolutie van de nitraatconcentratie kan op diverse manieren opgevolgd. Enerzijds door voor elk jaar het percentage meetplaatsen met minstens één drempeloverschrijding te berekenen, anderzijds door de gemiddelde nitraatconcentratie van het meetnet weer te geven.

Sommige gebieden worden ook intensief bemest met kunstmest, bvb. waar aan intensieve tuinbouw gedaan wordt.

17.1.3.1 Evolutie van de overschrijdingen van 50 mg NO₃⁻/l per winterjaar sinds 1999

De VMM rapporteert regelmatig over de evolutie van de nitraatconcentraties in zijn meetnet door middel van het percentage MAP-meetpunten dat in de loop van een winterjaar de concentratie van 50 mg NO₃⁻/l overschrijdt.

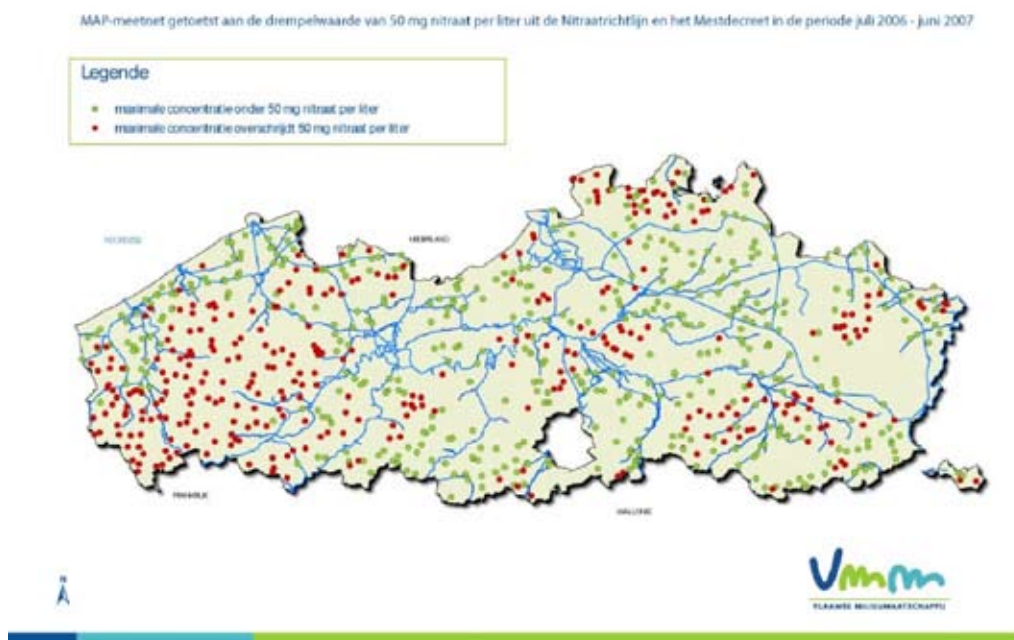
De toets aan de norm van 50 mg NO₃⁻/l gebeurt omdat het de drempelwaarde is voor de Europese imperatieve norm uit de Drinkwaterrichtlijn van 1975, waarnaar de Nitraatrichtlijn expliciet verwijst (50 mg/l als 95-percentiel op jaarbasis⁴). Deze waarde is in juridisch bindende regels opgenomen ter bescherming van de volksgezondheid.

Uit Tabel 78 blijkt dat de provincies en bekkens met de meest intensieve landbouw nog steeds voor de meeste overschrijdingen zorgen. Figuur 23 geeft weer op welke MAP-meetpunten de grenswaarde van 50 mg NO₃⁻/l in het winterjaar juli 2006 – juni 2007 minstens eenmaal overschreden is.

Tabel 78. Evolutie van het percentage meetpunten van het MAP-meetnet oppervlaktewater dat de maximale waarde van 50 mg NO₃⁻/l minstens één maal overschrijdt in het beschouwde winterjaar (juli - juni) en gebied sinds 1999

Gebied	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Provincies								
West-Vlaanderen	74	73	66	57	72	67	67	66
Oost-Vlaanderen	64	45	29	23	39	33	34	33
Antwerpen	48	31	21	24	38	35	38	35
Limburg	58	50	45	25	26	29	30	35
Vlaams-Brabant	19	14	26	16	28	22	22	26
Vlaanderen	59	49	41	32	45	41	42	42
Bekkens								
IJzer	74	74	69	60	74	68	74	68
Brugse Polders	58	54	48	29	49	41	35	37
Gentse Kanalen	73	55	23	20	50	42	42	38
Beneden-Schelde	58	8	17	22	34	27	36	36
Leie	90	86	71	71	80	80	80	83
Boven-Schelde	70	65	57	40	58	52	42	44
Dender	11	0	10	0	7	0	4	0
Dijle - Zenne	33	31	36	19	24	23	19	24
Demer	35	28	22	19	32	32	36	40
Nete	31	14	6	4	15	13	14	13
Maas	65	50	42	36	46	49	47	48

⁴ Bij minder dan 20 metingen per jaar per meetplaats – wat steeds het geval is bij de huidige meetstrategie – betekent dit dat het maximum de norm van 50 mg NO₃⁻/l niet mag overschrijden.

Figuur 23 Resultaten van het MAP-meetnet oppervlaktewater in winterjaar juli 2006 - juni 2007

17.1.3.2 Evolutie van de gemiddelde nitraatconcentratie sinds 1999

In onderstaande tabel wordt de gemiddelde nitraatconcentratie per winterjaar bepaald door eerst de gemiddelde nitraatconcentratie per winterjaar te berekenen voor elk meetpunt. Vervolgens wordt het gemiddelde van al die gemiddelde waarden berekend. Op die manier wordt met elk meetpunt (onafhankelijk van het aantal bemonsteringen) rekening gehouden. Tabel 79 beschrijft de evolutie van de gemiddelde nitraatconcentratie van al de meetpunten van het MAP-meetnet.

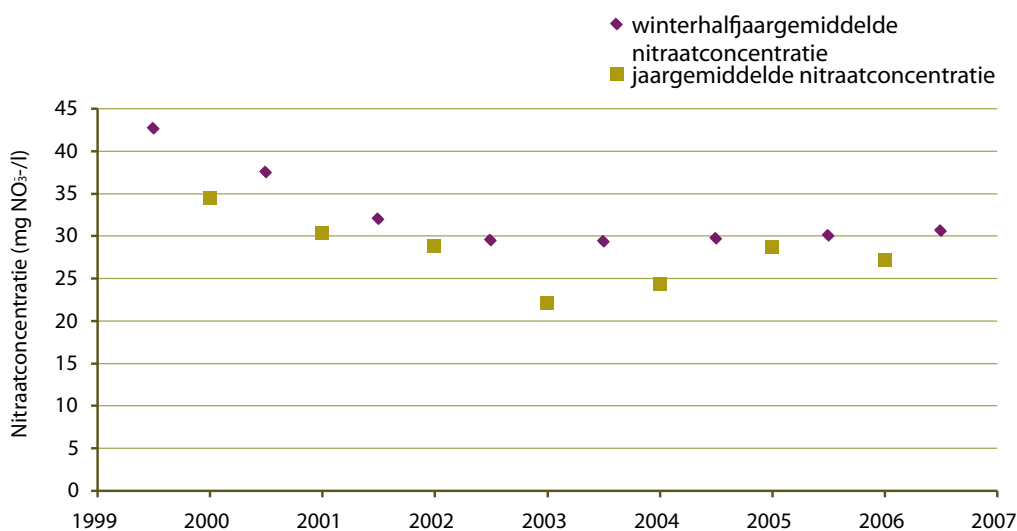
Tabel 79. Evolutie van de gemiddelde nitraatconcentratie van het MAP-meetnet oppervlaktewater per winterjaar (juli - juni) sinds 1999

Jaartal	1999 2000	2000 2001	2001 2002	2002 2003	2003 2004	2004 2005	2005 2006	2006 2007
mg NO ₃ -/l	35,7	31,9	28,3	25,0	24,6	26,2	27,1	26,5

Tabel 78 en Tabel 79 leiden tot de conclusie dat zich in eerste instantie een trend van gevoelige verbetering had ingezet. Terwijl in de winter 1999-2000 nog 59 % van de MAP-meetplaatsen niet voldeden aan de norm van 50 mg NO₃-/l, zakte dit percentage tot 32 % in de winter 2002-2003. Ook de gemiddelde nitraatconcentraties per winterjaar zijn in deze periode aanzienlijk gedaald van 35,7 tot 25,0 mg/l. Na deze positieve evolutie is er sprake van een stagnatie. In de winter 2003-2004 steeg het percentage meetplaatsen die niet voldeed aan de norm tot 45 %. In de winter 2004-2005 werd op 41 % van de MAP-meetplaatsen een concentratie hoger dan 50 mg NO₃-/l gemeten. In de winterjaren 2005-2006 en 2006-2007 vertoonde 42 % van de MAP-meetpunten een overschrijding van de grenswaarde. De jaargemiddelde nitraatconcentratie is de laatste drie winterjaren hoger dan de twee voorgaande winterjaren.

De bemonsteringsstrategie voor het MAP-meetnet is zo uitgewerkt dat de meetplaatsen waar de nitraatconcentratie de voorbije 3 jaar steeds lager was dan 40 mg/l, slechts enkele keren per jaar worden bemonsterd. De lagere bemonsteringsfrequentie van een deel van de meetpunten verlaagt de kans op de vaststelling van een overschrijding van de norm van 50 mg NO₃-/l en kan dus het percentage meetplaatsen met een overschrijding kunstmatig doen dalen. De berekende gemiddelde nitraatconcentratie zou door het lager aantal stalen en keuze van moment van bemonstering dan weer hoger kunnen liggen. Deze potentiële artificiële vertekening – een onderschatting enerzijds en een overschatting anderzijds – wordt echter niet vastgesteld bij de doorlichting van de meetresultaten.

Bij de indiening van het derogatieverzoek werden op vraag van de Europese Commissie de meetresultaten van het MAP-meetnet vanuit een aantal andere invalshoeken doorgelicht. In Tabel 80 en Figuur 24 worden de gemiddelde nitraatconcentraties van het MAP-meetnet oppervlaktewater per jaar en per winterhalfjaar (oktober - maart) voorgesteld. Tabel 80 illustreert dat een duidelijke verbetering in de nitraatconcentraties vast te stellen is tussen 1999 en 2003. Er is weinig verandering vast te stellen in de periode 2003-2007. De toenadering van de jaargemiddelde naar de winterhalfjaargemiddelde nitraatconcentratie is ten dele veroorzaakt door een evolutie in de monitoringsstrategie, waarbij een stijgend aantal meetplaatsen met relatief lage concentraties minder frequent bemonsterd worden (in de zomer).

Figuur 24 Evolutie van de jaargemiddelde en winterhalfjaargemiddelde nitraatconcentratie in het MAP-meetnet oppervlaktewater

Tabel 80. Evolutie van de jaargemiddelde en winterhalfjaar gemiddelde nitraatconcentratie en het percentage meetplaatsen met een winterhalfjaar gemiddelde nitraatconcentratie boven de 50 mg NO₃-/l van het MAP-meetnet oppervlaktewater. -: jaargemiddelde nitraatconcentratie nog niet gekend voor 2007

Winterhalfjaar (oktober - maart)	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Winterhalfjaar gemiddelde (mg NO ₃ -/l)	42,6	37,5	32	29,5	29,3	29,7	30	30,6	
Percentage meetplaatsen met een winterhalfjaargemiddelde hoger dan 50 mg NO ₃ -/l (%)	32	26	18	18	16	17	19	20	
Jaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Jaargemiddelde (mg NO ₃ -/l)	34,5	30,3	28,8	22,1	24,4	28,6	27,2	-	

17.1.3.3 Zijstap naar de evolutie van de N-verliezen op basis van het SENTWA-model

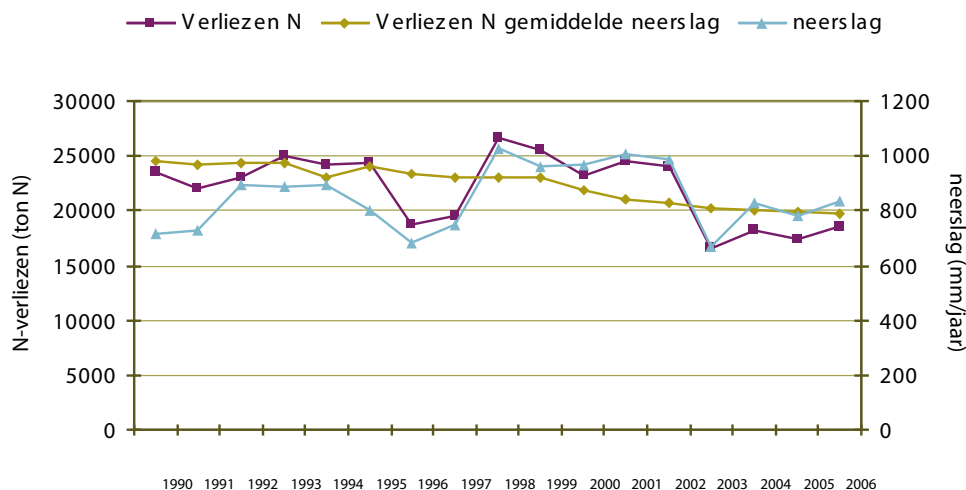
De Vlaamse overheid gebruikt het SENTWA-model (System for the Evaluation of Nutrient Transport to Water) om de N-en P-belasting van het oppervlaktewater door de landbouwsector te berekenen. Nitraat is zeer wateroplosbaar en hoge neerslaghoeveelheden leiden tot verhoogde vrachten. De bodemgerelateerde N-verliezen (drainage-, grondwater-, erosie- en run-off verliezen) zijn neerslagafhankelijk in het model.

Om de veranderende impact van de landbouwsector te beoordelen, verdient het de voorkeur een tijdreeks te berekenen die onafhankelijk is van de neerslag, bijvoorbeeld bij gemiddelde neerslag. Dit is het grote voordeel van een model ten opzichte van de resultaten van het meetnet die uiteraard de feitelijke situatie weergeven in concentraties en niet in vrachten. Aangezien debietgegevens slechts zeer beperkt beschikbaar zijn, is het schatten van vrachten op basis van de meetresultaten vrij onnauwkeurig. De gemiddelde neerslag is berekend door het gemiddelde te nemen van de maandelijkse neerslagdata per landbouwstreek in de periode 1990-2001.

Het model berekent dat de N-emissie afhankelijk is van de totale hoeveelheid neerslag per jaar. In de droge jaren 1996, 1997 en ook 2003 zijn de berekende verliezen beduidend lager dan in de natte jaren 1999-2002. Dit geeft aanleiding tot hogere N-vrachten in deze jaren.

Uit de evolutie van de neerslag en de berekende vrachten blijkt dat de N-vrachten in 2006 bij gemiddelde neerslag met nagenoeg 20 % zouden zijn gedaald in vergelijking met 1990, als enkel rekening gehouden wordt met de veranderingen in de landbouwsector (Figuur 25). De evolutie van de tijdreeks bij normale neerslag houdt rekening met veranderingen in het landbouwareaal, de teelten, de veestapel, het kunstmestgebruik, het gebruik van dierlijke mest, mestverwerking en export, en mesttransporten. Deze tijdreeks is vergelijkbaar met de evolutie van de bodembalans.

Deze conclusie is beleidsrelevant, terwijl de evolutie in de tijdreeks met reële neerslag in de eerste plaats leefmilieurelevant is. Verder valt op te merken dat - bij aangepast gebruik van twee schalen - de grafiek met reële N-verliezen meer en meer bij die van de reële neerslag aansluit en de laatste 2 jaar ligt de curve met N-verliezen zelfs lager dan die voor de neerslag. Op basis van de in SENTWA gebruikte informatie – veelal administratieve gegevens over de landbouwsector – suggereert het model dus een verdere gestage verbetering. Het is uitermate complex (omwille van de andere aard van gemodelleerde vrachten versus gemeten concentraties) om in te schatten hoe realistisch deze gemodelleerde verbetering is.

Figuur 25 Vergelijking van de evolutie van de N-verliezen bij reële en gemiddelde neerslag op basis van het SENTWA-model

17.1.3.4 Evaluatie van de druk van de landbouw op het oppervlaktewater

De omvang van de nitraataanrijking van het Vlaams oppervlaktewater, veroorzaakt door de landbouwsector, blijft aanzienlijk. Het uitvaardigen van maatregelen bij overschrijding van een vastgestelde norm van het nitraatresidu in het najaar, zoals vanaf 2006 is ingevoerd, is een bijzonder krachtig instrument om dit adequaat aan te pakken.

Globaal genomen is er sprake van een verbetering van de toestand sinds de start van het MAP-meetnet in 1999. De gunstige trend van de eerste jaren zet zich echter niet door in de periode vanaf het winterjaar 2003-2004.

De situatie verschilt zeer sterk van streek tot streek. Het verband met de intensieve veehouderij (bvb. West-Vlaanderen, Kempen) en de tuinbouw (bvb. omgeving Sint-Katelijne-Waver, Maasbekken, West-Vlaanderen) komt duidelijk naar voren. De maatregelen voor de tuinbouwsector in het nieuwe Mestdecreet kunnen hieraan verhelpen.

De meetgegevens tot juni 2007 laten nog niet toe een uitspraak te doen over de impact van het nieuwe Mestdecreet op de kwaliteit van het oppervlaktewater.

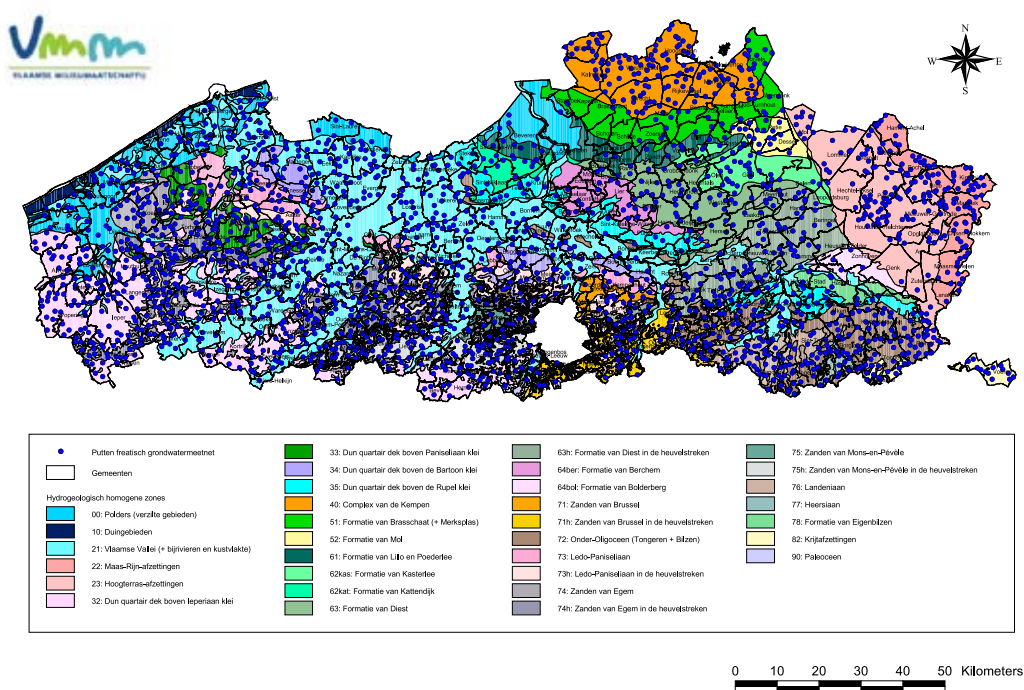
17.2 STIKSTOF IN HET GRONDWATER

17.2.1 Het MAP-meetnet grondwater

In 2003 werd een nieuw grondwatermeetnet geïmplementeerd om aan de doelstellingen van de bestaande Europese richtlijnen te kunnen voldoen en een beter beeld te krijgen van de grondwaterkwaliteit. Vooral de specifieke vereisten van de Nitraatrichtlijn maken het onderzoeken van de diffuse verspreiding van nutriënten in grondwater in landbouwgebied noodzakelijk.

Het freatisch grondwatermeetnet is voornamelijk gelokaliseerd in landbouwgebied en bestaat uit ongeveer 2.100 multilevel putten, met meestal 3 filters per put. De meest ondiepe filter is geïnstalleerd in de eerste meters van de waterverzadigde oxidatiezone van de freatische aquifer zodat de meest recente veranderingen in grondwaterkwaliteit kunnen opgevolgd worden. De tweede filter bevindt zich aan de basis van de oxidatiezone om de historische evolutie van de grondwaterkwaliteit op te volgen. De derde filter is meestal geplaatst in de bovenste meters van de reductiezone, waar opgelost zuurstof afwezig is en nitraat gereduceerd is. Achtergrondconcentraties en ionische grondwatersamenstelling door redoxprocessen kunnen hier gemeten worden. Niettemin kan in sommige gevallen de derde filter eveneens geïnstalleerd zijn in de oxidatiezone, bijvoorbeeld als een aquitard (met een lage hydraulische geleidbaarheid) met gereduceerde sedimenten aanwezig is onder de oxidatiezone. Daardoor kan in sommige van deze filters hogere nitraatconcentraties gemeten worden dan kan verwacht worden.

De spreiding, dichtheid en diepte van de putten is gekoppeld aan de nitraatgevoeligheid van de aanwezige ondiepe watervoerende systemen. Hiervoor werd Vlaanderen in 33 hydrogeologisch homogene zones (HHZ's) ingedeeld. Dit zijn zones waarbinnen een vergelijkbare manier van transport en afbraak van nitraat in de aanwezige bovenste watervoerende lagen wordt verwacht. Een overzicht van het MAP-meetnet grondwater wordt weergegeven in Figuur 26.

Figuur 26 Overzicht van de MAP-meetpunten in Vlaanderen voor het grondwater

17.2.2 Resultaten van het MAP-meetnet grondwater

Sinds 2004 zijn voor alle zones op halfjaarlijkse basis metingen van de grondwaterkwaliteit uitgevoerd. Tabel 81 geeft het aantal gemeten overschrijdingen van de kwaliteitsnorm van 50 mg NO₃ /l op het niveau van de meetlocaties weer. Na een aanvankelijke stijging van het aantal overschrijdingen van de nitraatnorm tot bijna 40 % van de putten in het voorjaar van 2005, is er een lichte daling van het overschrijdingspercentage tot 37,4 %.

Tabel 81. Resultaten van de meetcampagnes van het nieuwe freatische grondwatermeetnet

Campagnes	Aantal putten bemonsterd	Aantal overschrijdingen $\geq 50\text{mg NO}_3\text{-/l}$	Percentage overschrijdingen (%)
2004 – voorjaar	1.925	688	35,7
2004 – najaar	1.728	616	35,6
2005 – voorjaar	2.026	801	39,5
2005 – najaar	2.004	756	37,7
2006 – voorjaar	2.045	775	37,9
2006 – najaar	2.035	762	37,4

Een aangewezen analyse is deze op basis van de gemeten gemiddelde concentraties op niveau van de bovenste filter. De meest recente input van nitraat naar het grondwater heeft hoofdzakelijk impact op de zone van de bovenste filter. De precieze ouderdom van de nitraatuitspoeling kan nochtans variabel zijn. In de vlakke gebieden van noordelijk Vlaanderen is een zeer snelle aanvoer mogelijk (tussen twee weken en een aantal maanden). Voor de zuidelijke heuvelstreken kan de ouderdom plaatselijk, bij aanwezigheid van dikke onverzadigde zones, op 1 tot 5 jaar worden geschat.

Wanneer een gewogen gemiddelde van de resultaten uit de bovenste filter wordt berekend, rekening houdend met het aandeel van het areaal van de HHZ's, worden waarden bekomen tussen de 42 mg $\text{NO}_3\text{-/l}$ (voorjaar 2004) en 45,9 mg $\text{NO}_3\text{-/l}$ (voorjaar 2005). In het voor- en najaar van 2006 wordt een gewogen gemiddelde waargenomen van respectievelijk 43,6 mg $\text{NO}_3\text{-/l}$ en 44,0 mg $\text{NO}_3\text{-/l}$.

De meetcampagne van het najaar 2006 bevestigt het eerder reeds vastgestelde verdelingspatroon van nitraatconcentraties in het freatische grondwater. Er bestaan nauwelijks problemen met nitraatverontreiniging in de zone van de Polders, het zuidelijke Netebekken en de omgeving van Hasselt. Noord-Limburg en het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen (heuvelstreken) daarentegen worden gekenmerkt door veel overschrijdingen. In de zone van de hoogterrasafzettingen van Limburg worden bijvoorbeeld bijna 70 % overschrijdingen geobserveerd.

Terwijl in Limburg en de zuidelijke heuvelstreken potentieel zeer kwetsbare zones aanwezig zijn - een sterke uitspoeling van nitraat naar het grondwater is hier niet verwonderlijk - heeft men in West-Vlaanderen eerder met minder kwetsbare lagen te maken. De hoge nitraatconcentraties in het ondiepe grondwater zijn hier het gevolg van een zeer hoge nutriënteninput. Naast de potentiële kwetsbaarheid van watervoerende lagen, spelen dus bemestingstoepassing en genomen beschermingsmaatregelen een rol bij de interpretatie van de meetresultaten.

In bepaalde zones, waar al sinds 1995 bemestingsbeperkingen gelden, wordt de positieve evolutie bevestigd. Zo worden bijvoorbeeld in de nitraatgevoelige zones langs de Maaskant (Oost-Limburg) en van de Krijtafzettingen (Zuidoost-Limburg), in tegenstelling tot de omliggende zones, weinig tot geen nitraatoverschrijdingen vastgesteld.

In de beschermingszone van de Zanden van Brussel ten zuiden en oosten van Brussel is geen positieve evolutie vast te stellen. In deze regio is evenwel weinig landbouw aanwezig.

18 Nitraatresidu

18. NITRAATRESIDU

18.1 NITRAATRESIDUANALYSES 2006 IN OPDRACHT VAN DE MESTBANK

18.1.1 Concept

Het nitraatresidu dat achterblijft in de bodem op het einde van het groeiseizoen is een geschikt middel om de bemestingsstrategie op een perceel te beoordelen. Daarenboven heeft de N-(eco)² studie⁵ aangetoond dat er een verband is tussen de hoogte van het nitraatresidu en de uitspoeling van nitraat naar oppervlakte- en grondwater in de winter en bijgevolg de nitraatconcentratie in deze wateren. Omwille van voorvermelde redenen is het meten van het nitraatresidu geïmplementeerd in het nieuwe Mestdecreet.

Het doel van dit instrument is de landbouwers bewust te maken van een oordeelkundige bemesting zodat het nitraatresidu dat achterblijft in de bodem na de teelt zo laag mogelijk is en het risico op uitspoeling naar de wateren zoveel mogelijk beperkt wordt. De maatregelen die verbonden zijn aan het overschrijden van bepaalde waarden zijn dan ook voornamelijk van sensibiliserende aard, zoals het bijhouden van een bemestingsplan en -register, het uitvoeren van een audit door de Mestbank op deze bedrijven en het laten nemen van bodemstalen het jaar nadien op kosten van de landbouwer. Enkel bij hoge overschrijdingen in gebieden met een slechte waterkwaliteit, de zogenaamde risicogebieden, kunnen boetes opgelegd worden.

De bodemstalen worden genomen door erkende laboratoria van 1 oktober tot 15 november op een diepte van 0 tot 90 cm. De grenswaarde voorzien in de mestwetgeving bedraagt 90 kg NO₃⁻-N/ha.

18.1.2 Aantal staalnames

In het najaar van 2006 zijn in opdracht van de Mestbank 11.000 bodemstalen genomen voor nitraatresidubepalingen. Enerzijds gebeurde dit in het kader van de opvolging van de derogatie (bemesting hoger dan 170 kg N/ha uit dierlijke mest per jaar) en anderzijds werden extra bodemstalen genomen op percelen voor een groot deel in de risicogebieden. Voor 2006 zijn deze laatste gebieden de VHA zones (Vlaams Hydrografische Atlas) waarvan de gemiddelde nitraatconcentratie per jaar meer dan 50 mg NO₃⁻/l bedroeg. Dit bleek het geval te zijn in 26 VHA zones. Tabel 82 geeft een overzicht van het aantal bodemstaalnames.

Een bodemstaal is representatief voor maximum 2 ha. Daarom neemt men per 2 ha één bodemstaal, bestaande uit 15 deelstalen. Voor een perceel van meer dan 2 ha neemt men bijgevolg 2 of meerdere bodemstalen. Daarom is het aantal te bemonsteren percelen kleiner dan het aantal bodemstalen die men neemt. Tabel 83 geeft een overzicht van het aantal percelen dat in 2006 werd bemonsterd in opdracht van de Mestbank.

Tabel 82. Aantal staalnames ter bepaling van het nitraatresidu in 2006 in opdracht van de Mestbank

	Perceel gelegen in		Totaal
	Risicogebied	Geen risicogebied	
Perceel met derogatie	1.056	3.277	4.333
Perceel zonder derogatie	2.033	4.622	6.655
Totaal	3.089	7.899	10.988

Tabel 83. Aantal percelen ter bepaling van het nitraatresidu in 2006 in opdracht van de Mestbank

	Perceel gelegen in		Totaal
	Risicogebied	Geen risicogebied	
Perceel met derogatie	933	2.757	3.690
Perceel zonder derogatie	1.711	3.490	5.201
Totaal	2.644	6.247	8.891

⁵ N-(eco)²: Bepaling van de hoeveelheid minerale stikstof in de bodem als beleidsinstrument; studie uitgevoerd door de Bodemkundige Dienst van België, Instituut voor Land- en Waterbeheer (KUL), Laboratorium voor Bodemvruchtbaarheid en -Biologie (KUL), Bodemkunde en Fertiliteit (UGent) en SADL (KUL), in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij.

18.1.3 Selectiecriteria

De percelen waarop een staalname gebeurde in 2006 zijn volgens een risicoanalyse geselecteerd. Niet enkel het element derogatie of risicogebied was van belang bij de selectie van de percelen (Tabel 84). Er werden 3.690 percelen (42 %) geselecteerd waar een derogatie werd aangevraagd. 31 % van de percelen hoorden toe aan bedrijven die net geen of een beperkte onvoldoende mestafzet hadden gerealiseerd in 2004. 9 % van de percelen behoorden tot bedrijven die op basis van de situatie in 2004 een waarschuwing hadden gekregen voor een kleine overbesteding. 109 percelen zijn geselecteerd die in het jaar 2005 een nitraatresiduwaarde hadden boven de 150 kg NO₃⁻-N/ha. Daarnaast selecteerde de Mestbank een gering aantal percelen waar er na 1 september 2006 nog mest werd uitgereden. 36 percelen werden geselecteerd omdat na een terreincontrole de inspecteur een opvolging van de bemestingsstrategie via een nitraatresiduanalyse gewenst vonden. Een aantal percelen (6 %) werden willekeurig geselecteerd.

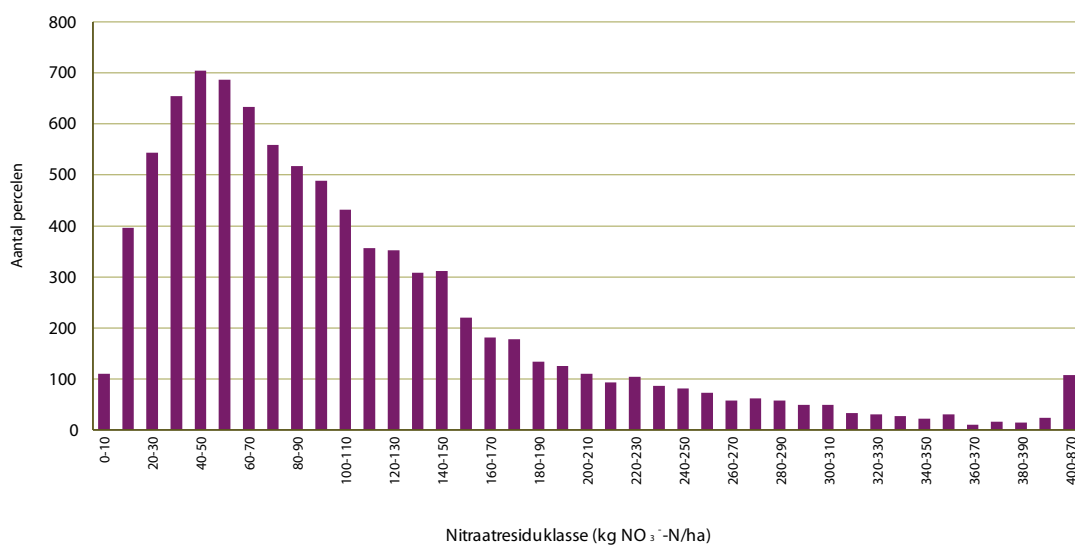
Tabel 84. Overzicht van het aantal percelen waarop een nitraatresiducontrole gebeurde in opdracht van de Mestbank per selectiecriteria in 2006

Reden van de selectie van een perceel	Risicogebied	Geen risicogebied	Totaal
Derogatie	933	2.757	3.690
Beperkte onvoldoende mestafzet	677	2.073	2.750
Specifiek in risicogebied	861	24	885
Bedrijven met een waarschuwing voor overbesteding	85	746	831
Willekeurig	68	425	493
Percelen met slechte resultaten het jaar voordien	12	97	109
Percelen waar na 1 september 2006 nog mest mocht uitgereden worden	8	89	97
Specifiek risicoperceel vanuit terreincontrole		27	27
Specifiek risicobedrijf vanuit een terreincontrole		9	9
Totaal	2.644	6.247	8.891

18.1.4 Resultaten van de geanalyseerde bodemstalen

18.1.4.1 Algemene resultaten

Globaal voldeden 54 % van de percelen aan de grenswaarde van 90 kg NO₃⁻-N/ha. 21 % van de percelen hadden een nitraatresiduwaarde hoger dan 150 kg NO₃⁻-N/ha. Dit is de waarde waarboven in risicogebieden boetes kunnen opgelegd worden. Het gemiddelde resultaat van alle percelen bedraagt 107 kg NO₃⁻-N/ha en de mediaan 84 kg NO₃⁻-N/ha. Er is een grote variatie in de resultaten. Uit Figuur 27 blijkt dat de meeste percelen terug te vinden zijn in de klasse 40-50 kg NO₃⁻-N/ha (701 percelen), gevolgd door de klasse 50-60 kg NO₃⁻-N/ha (683 percelen) en de klasse 30-40 kg NO₃⁻-N/ha (651 percelen). Deze 3 klassen maken samen 23 % uit van alle percelen. Anderzijds komen ook heel hoge waarden voor. De hoogste waargenomen waarde bedroeg 861 kg NO₃⁻-N/ha. 40 percelen hebben een waarde van meer dan 500 kg NO₃⁻-N/ha, 104 percelen overschrijden een waarde van 400 kg NO₃⁻-N/ha en 328 percelen hebben een waarde hoger dan 300 kg NO₃⁻-N/ha. 11 % van de percelen, 1.068 percelen, vertonen een nitraatresidu hoger dan 200 kg NO₃⁻-N/ha. Door deze ongelijke spreiding verschilt de mediaan sterk van het gemiddelde.

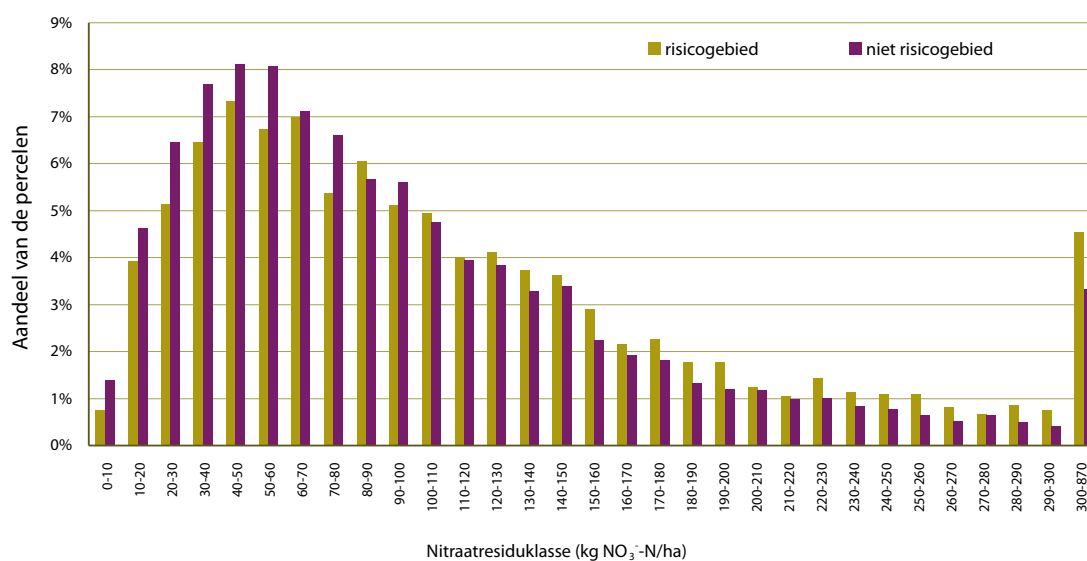
Figuur 27 Verdeling van de nitraatresidu's per klasse van alle percelen die bemonsterd werden in opdracht van de Mestbank in 2006

18.1.4.2 Resultaten volgens de ligging van de percelen (al dan niet in risicogebied)

Globaal zijn de resultaten beter buiten risicogebied dan erbinen. Uit Tabel 85 blijkt dat buiten risicogebied 56 % van de percelen voldoet aan de grenswaarde van 90 kg NO₃-N/ha t.o.v. 49 % van de percelen binnen risicogebied. Het gemiddelde nitraatresidu buiten risicogebied is 102 kg NO₃-N/ha en binnen risicogebied 116 kg NO₃-N/ha. Figuur 28 toont de verdeling van de resultaten per nitraatresiduklasse.

Tabel 85. Verdeling van de nitraatresidu's per klasse volgens de ligging van de percelen die bemonsterd werden in opdracht van de Mestbank in 2006

Nitraatresidu in kg NO ₃ -N/ha	Percelen risico gebieden		Percelen niet risico gebieden		Percelen totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
≤ 90	1.293	49	3.490	56	4.783	54
> 90 en ≤ 120	375	14	892	14	1.267	14
> 120 en ≤ 150	301	11	658	11	959	11
> 150	675	26	1.207	19	1.882	21
Totaal	2.644		6.247		8.891	

Figuur 28 Verdeling van de nitraatresidu's per klasse volgens de ligging van de percelen die bemonsterd werden in opdracht van de Mestbank in 2006

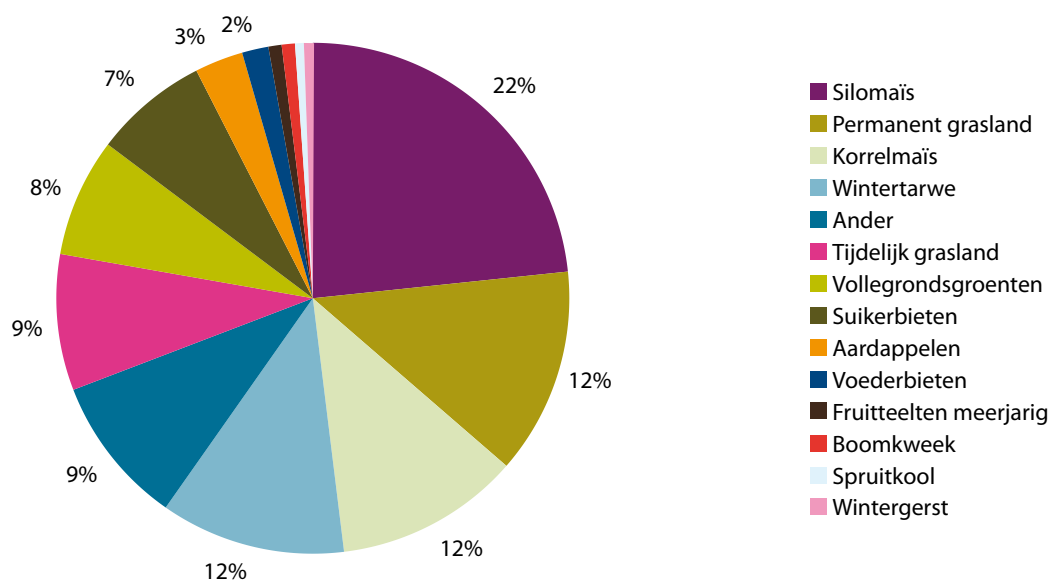
18.1.4.3 Resultaten volgens selectiecriteria

De percelen waarvoor derogatie werd aangevraagd scoorden het best met een gemiddelde van 83 kg NO₃⁻-N/ha. 65 % van de derogatiepercelen hadden een resultaat onder de grenswaarde van 90 kg NO₃⁻-N/ha. De percelen die in 2005 een resultaat boven de 150 kg NO₃⁻-N/ha hadden, scoorden het slechtst met een gemiddelde van 134 kg NO₃⁻-N/ha. De bedrijven met een overbemesting (te veel mest aangevoerd) scoorden beter dan de bedrijven met een onvoldoende mestafzet (te weinig mest afgevoerd) met respectievelijk 111 kg NO₃⁻-N/ha en 128 kg NO₃⁻-N/ha. De percelen waar na 1 september 2006 nog mest werd uitgereden, scoorden vrij goed met een gemiddelde van 89 kg NO₃⁻-N/ha.

18.1.4.4 Resultaten per gewas

Figuur 29 toont het aandeel van de verschillende gewassen die bemonsterd werden. Maïspcelen nemen ruim 1/3de van de percelen in gevolgd door grasland met 22 %. Maïs en grasland nemen samen 57 % van het aantal percelen in. De vollegroondsgroenten werden ruim bemonsterd om ook daar de bewustwording meer op gang te brengen.

Er zijn grote verschillen in nitraatresidu's tussen de verschillende gewassen. Mogelijke redenen kunnen gewasspecifiek zijn zoals de wortelingsdiepte, de oogststren of de periode waarin deze gewassen stikstof opnemen. Bepaalde teelten zoals bieten en spruitkool kunnen op het einde van het groeiseizoen nog stikstof opnemen wat een gunstig effect heeft op het nitraatresidu. Andere verklaringen voor de verschillen tussen de gewassen kunnen ondermeer gevonden worden in de verschillen in bemestingsmanagement (tijdstip van bemesten, aanwendingsmethode, soorten meststoffen, etc.) en bemestingsdossissen.

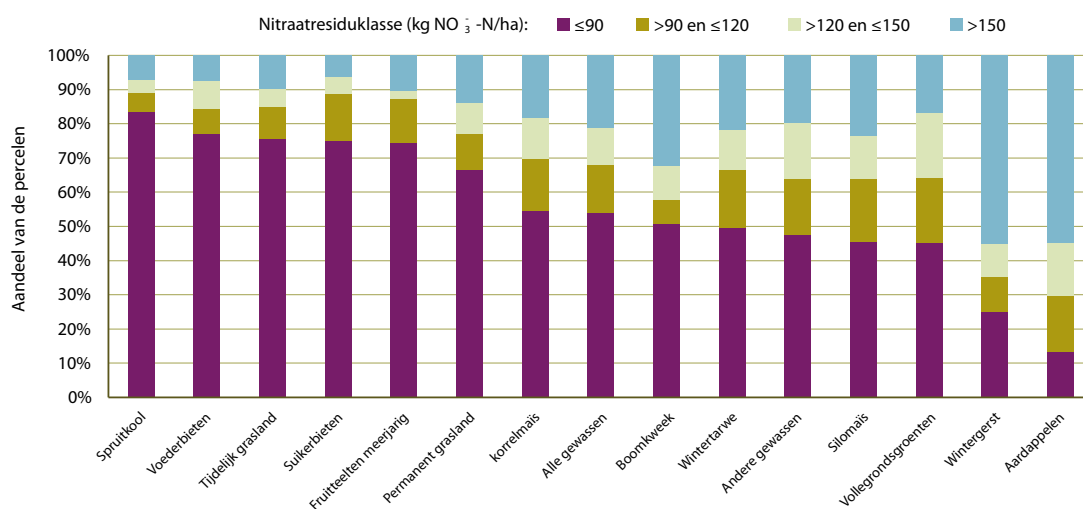

Figuur 29 Aandeel van de teelten bij de percelen onderworpen aan een nitraatresiducontrole in opdracht van de Mestbank in 2006

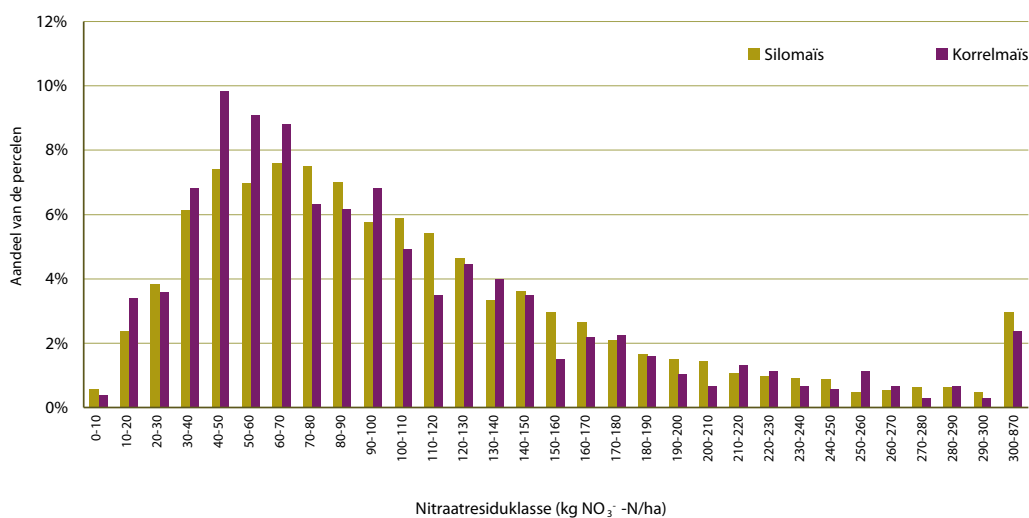
Figuur 30 toont de verdeling van de nitraatresidu's per teelt in 4 klassen. De gewassen zijn gerangschikt in volgorde, te beginnen met het gewas met het grootste aandeel nitraatresidu's < 90 kg NO₃-N/ha. Spruitkool scoort het best wat het aandeel onder de 90 kg NO₃-N/ha betreft, gevolgd door voederbieten, tijdelijk grasland, suikerbieten en meerjarig fruit (voornamelijk appel- en perenteelt). De verklaring hiervoor is ondermeer dat spruitkool, bieten en tijdelijk grasland tot ver in het groeiseizoen stikstof kunnen opnemen. Tijdelijk grasland dat veelal gemaaid wordt, wordt bovendien gekenmerkt door een grote afvoer van stikstof wanneer hoge grasopbrengsten gerealiseerd worden. Daarnaast worden suikerbieten en meerjarig fruit meestal vrij oordeelkundig bemest omdat een onevenwichtige bemesting zich laat vertalen in een minder gunstig economisch resultaat. Daarenboven zijn de bemestingsdosissen bij meerjarig fruit meestal vrij laag. De slechtst scorende gewassen zijn de vollegrondsgroenten en aardappelen. Ruim 50 % van deze gewassen hebben een nitraatresidu boven de 150 kg NO₃-N/ha. Toch heeft 1/4 van de vollegrondsgroenten een resultaat onder de 90 kg NO₃-N/ha. Lage nitraatresidu's zijn dus ook mogelijk bij deze tuinbouwgewassen. Bij de vollegrondsgroenten kunnen de hoge bemestingsdosissen en de soms laat in het jaar toegediende stikstof als oorzaak gezien worden. Bovendien hebben sommige groenten een ondiepe bewortelingsdiepte waardoor stikstof, eenmaal beneden deze bewortelingsdiepte doorgespoeld, niet meer kan opgenomen worden. Anderzijds kunnen de oogstresten bij de teelt van bijvoorbeeld bloemkool in het najaar extra nitraat aanleveren door de mineralisatie van de oogstresten. Verdere innovatie in deze sector moet er voor zorgen dat de resultaten op termijn sterk kunnen verbeteren. Aardappelen kunnen de stikstof niet efficiënt benutten ondermeer door een ondiep wortelstelsel. Daarenboven vertaalt een extra hoge dosis stikstof aan de aardappelen zich nog in een minieme meeropbrengst. Dit laatste is uiteraard niet stimulerend voor een oordeelkundiger bemesting.

Er kan verwacht worden dat de wintergranen een goed resultaat neerzetten. Deze gewassen kunnen het bodemprofiel immers goed uitputten aan stikstof en er zijn voldoende mogelijkheden om een vanggewas in te zaaien na de oogst van het graan. Desalniettemin werd bij ongeveer 55 % van de wintertarwe en wintergerst een nitraatresidu hoger dan 90 kg NO₃-N/ha vastgesteld. Het uitrijden van dierlijke mest op de graanstoppel na de graanoogst kan een verklaring zijn. Deze praktijk geschiedt veelal uit noodzaak omdat de mestopslagcapaciteit van veel bedrijven het niet toelaat om deze mest nog tot het voorjaar te stockeren. Met het oog op oordeelkundige bemesting en het behalen van een laag nitraatresidu in het najaar is dit echter geen goede praktijk en dient verder gezocht te worden naar alternatieve oplossingen zoals uitbreiding van de opslagcapaciteit, meer mest afvoeren van het bedrijf, of andere alternatieven.

Bij een zelfde gewas zijn er soms verschillen vast te stellen bij een ander uitbatingssysteem. Zo scoort korrelmaïs iets beter dan silomaïs maar het verschil is miniem (Figuur 31). Een voor de hand liggende reden lijkt er niet te zijn. Tijdelijk grasland scoort beter dan permanent grasland. Dit laatste wordt meer begraasd dan tijdelijk grasland. Een verklaring kan zijn dat de stikstof dat op het gras terecht komt door beweiding heel slecht benut wordt. Deskundigen schatten de stikstofefficiëntie van de bemesting via beweiding in op 20 %. De stikstofefficiëntie is de hoeveelheid stikstof die in hetzelfde groeiseizoen benut kan worden voor de groei van het gras.

Figuur 30 Verdeling van de nitraatresidu's per teelt in 4 klassen in 2006. De gewassen zijn gerangschikt in volgorde, te beginnen met het gewas met het grootste aandeel nitraatresidu's < 90 kg NO₃-N/ha

Figuur 31 Vergelijking van de verdeling van de nitraatresidu's per klasse tussen silo- en korrelmaïs op percelen bemonsterd in opdracht van de Mestbank in 2006

18.1.4.5 Resultaten per bodemtype

Er zijn duidelijke verschillen per bodemtype (Tabel 86). De bodemtypes zijn voor de eenvoud afgeleid uit de kaart met de landbouwstreken. De polders zijn ingedeeld bij klei. De duinen, de Vlaamse zandstreek en de kempen zijn ingedeeld bij zand. De zandleemstreek is ingedeeld bij zandleem. De leemstreek en de weidestreek zijn ingedeeld bij leem. Een vergelijking is enigszins moeilijk omdat het overgrote deel van de percelen gelegen zijn in het zand (47 %) en zandleem (42 %). Slechts 430 (5 %) en 534 (6 %) percelen zijn bemonsterd in respectievelijk klei en leem. Globaal scoort een zandbodem het best, gevolgd respectievelijk door een zandleembodem, een leembodem en een kleibodem (Tabel 86).

Enkel voor silomaïs, permanent grasland en wintertarwe zijn er in elk gebied ten minste 50 percelen bemonsterd (Tabel 87). Bij alle 3 deze gewassen zijn de hoogste gemiddelde nitraatresiduwaarden vastgesteld in een kleibodem, gevolgd door een leembodem. Bij diezelfde gewassen sluiten de nitraatresiduwaarden bij een zand en een zandleembodem dicht bij elkaar aan, behalve voor permanent grasland waar een zandbodem beter scoort dan een zandleembodem. Opvallend is de slechte score van tijdelijk grasland op kleibodems t.o.v. de andere bodems. Niettegenstaande uit Tabel 86 blijkt dat een groot deel van de variatie in nitraatresidu (57 – 195 kg NO₃⁻-N/ha) door gewas veroorzaakt wordt, blijkt het bodemtype toch ook een invloed te hebben. Dit komt overeen met de bevindingen van N-(eco)² waarbij de nitraatresidunormen gedifferentieerd werden per bodemtype (lagere norm voor zandbodems en hogere norm voor zwaardere bodems).

Tabel 86. Gemiddeld nitraatresidu (kg NO₃⁻-N/ha) per gewas en bodemtype voor percelen bemonsterd in opdracht van de Mestbank in 2006

Gewas	Klei	Leem	Zandleem	Zand	Gemiddelde
Aardappelen	163	233	171	189	178
Andere gewassen	108	151	112	116	115
Vollegrondsgroenten	222	132	198	193	195
Boomkweek		113	148	105	118
Fruittelten meerjarig	61	65	73	52	69
Korrelmaïs	90	136	97	105	103
Permanent grasland	165	96	83	74	84
Silomaïs	135	130	106	109	110
Spruitkool		22	59	52	57
Suikerbieten	97	81	68	56	70
Tijdelijk grasland	156	80	61	65	69
Voederbieten	41		56	82	67
Wintergerst	57	135	86	93	104
Wintertarwe	156	109	102	102	108
Gemiddelde	139	111	108	101	107

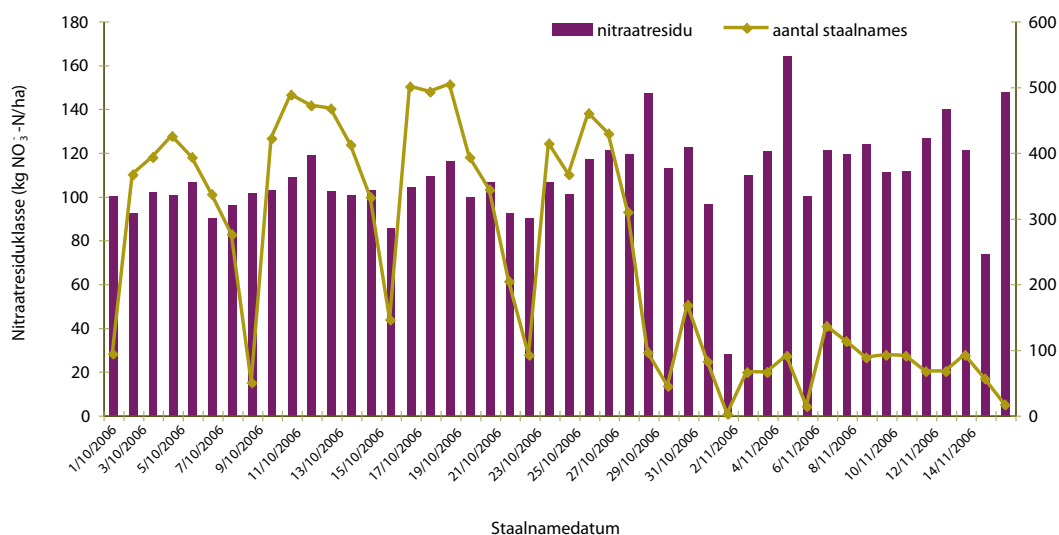
Tabel 87. Aantal percelen per gewas en bodemtype die bemonsterd zijn in opdracht van de Mestbank in 2006

Gewas	Klei	Leem	Zandleem	Zand	Totaal
Aardappelen	15	8	165	82	270
Andere gewassen	19	35	515	252	821
Vollegrondsgroenten	6	9	422	230	667
Boomkweek		2	17	40	59
Fruittelten meerjarig	1	20	51	6	78
Korrelmaïs	53	43	380	580	1.056
Permanent grasland	83	66	295	717	1.161
Silomaïs	86	67	527	1.385	2.065
Spruitkool		1	43	11	55
Suikerbieten	27	98	456	70	651
Tijdelijk grasland	43	14	153	560	770
Voederbieten	4		79	65	148
Wintergerst	1	19	25	8	53
Wintertarwe	92	152	644	149	1.037
Totaal	430	534	3.772	4.155	8.891

18.1.4.6 Resultaten per staalnamedatum

De periode waarbinnen de nitraatresidu's genomen moeten worden beslaat 46 dagen, van 1 oktober tot 15 november. Dergelijke ruime periode is noodzakelijk omdat de erkende laboratoria naast deze 11.000 staalnames in opdracht van de Mestbank ook nog zo'n 18.000 staalnames moeten uitvoeren voor percelen met een beheerovereenkomst water. Dit betekent dat er elke dag bijna 700 bodemstalen genomen worden en zo'n 900 bodemstalen indien enkel de wekdagen in rekening gebracht worden. Binnen deze 46 dagen zijn er effecten die het nitraatresidu kunnen beïnvloeden doch in beperkte mate. Zo zal een beperkte mineralisatie van het organisch materiaal en de oogstresten in deze periode het nitraatresidu verhogen. De opname van stikstof door gewassen zoals gras, bepaalde vollegroondsgroenten (bvb. prei) en groenbemesters kunnen er dan weer voor zorgen dat het nitraatresidu in deze periode verlaagt.

Figuur 32 geeft een globaal beeld van het effect van het staalnametijdstip op het nitraatresidu. Een regressieanalyse tussen het staalnametijdstip (dag) en de hoogte van het nitraatresidu bij alle staalnames gaf een determinatiecoëfficiënt van 0,005. Dit betekent dat slechts 0,5 % van de variatie van de gemeten nitraatresiduwwaarden verklaard kan worden door het staalnametijdstip. Deze regressietechniek toegepast op silomaïs in de zandstreek (1.700 staalnames) geeft een determinatiecoëfficiënt van 0,02. Dit betekent dat slechts 2 % van de variatie in de gemeten nitraatresiduwwaarden verklaard kan worden door het staalnametijdstip wat verwaarloosbaar is.

Figuur 32 Het aantal staalnames en het gemiddeld nitraatresidu per staalnamedag voor percelen bemonsterd in opdracht van de Mestbank in 2006

18.2 NITRAATRESIDUANALYSES 2007 IN OPDRACHT VAN DE MESTBANK

In 2007 werden ongeveer evenveel percelen bemonsterd als in 2006. Wel zijn in 2007 meer percelen bemonsterd in risicogebied met name 51 % t.o.v. 28 % in 2006. Op 52 % van de bemonsterde percelen werd een aanvraag voor een eventuele derogatie opgegeven via de verzamelaanvraag. In tegenstelling tot 2006, werd meer grasland (42 %) bemonsterd dan maïs (24 %) in 2007. De vollegroondsgroenten (5 %) zijn minder vertegenwoordigd dan in 2006 (8 %). Voor deze staalnamecampagne zijn de gevolgen bij het overschrijden van bepaalde waarden van het nieuwe Mestdecreet van toepassing.

18.3 NITRAATRESIDUANALYSES IN HET KADER VAN DE BEHEEROVEREENKOMSTEN WATER

De beheerovereenkomsten water worden gesloten op percelen in een beperkt aantal gebieden. Op deze percelen zijn strengere bemestingsnormen van kracht. De bemestingsnorm voor dierlijke mest bedraagt hier 140 kg N/ha/jaar. Doelstelling van de beheerovereenkomsten is ervoor te zorgen dat er minder stikstof in de bodem achterblijft na het teeltseizoen. Hierdoor kan er minder stikstof uitspoelen naar het grond- en oppervlaktewater.

Tabel 117 in bijlage 2 geeft een beeld van het nitraatresidu in de bodem van de laatste 6 jaar. De vergoeding van de beheerovereenkomst water wordt uitbetaald als het nitraatresidu een waarde heeft lager dan 90 kg NO₃⁻-N/ha. Het gemiddelde nitraatresidu voor alle teelten bedroeg 91 kg NO₃⁻-N/ha in 2001 en daalde tot 55 kg NO₃⁻-N/ha in 2005 en 59 kg NO₃⁻-N/ha in 2006.

In 2001, 2002, 2003, 2004, 2005 en 2006 voldeden respectievelijk 68, 78, 69, 72, 85 en 83 % van het areaal onder beheerovereenkomst, aan de grenswaarde van 90 kg NO₃⁻-N/ha. Voor alle weergegeven jaren zijn berekeningen gemaakt op basis van de percelen (en oppervlaktes) waarvan het resultaat van een bodemanalyse gekend is.

De resultaten in 2006 hebben betrekking op 24.617 ha waarvan 20.326 ha voldeed aan de grenswaarde van 90 kg NO₃⁻-N/ha. Grasland maakt 32 % uit van het areaal beheerovereenkomsten met een gekende nitraatresiduwaarde, gevolgd door graangewassen met 25 %, maïs met 18 %, andere gewassen met 12 %, bieten met 9 % en aardappelen met 5 %.

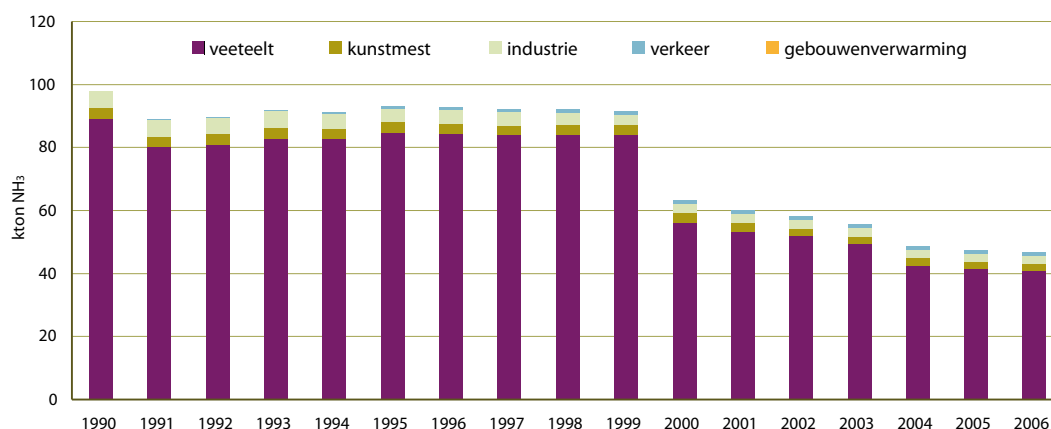

19 Ammoniakreductie in Vlaanderen

19. AMMONIAKREDUCTIE IN VLAANDEREN

19.1 EVOLUTIE VAN DE NH₃-EMISSION IN VLAANDEREN

In Figuur 33 wordt de evolutie van de NH₃-emissie in Vlaanderen voor de periode 1990-2006 weergegeven (bron: VMM). De NH₃-emissie in Vlaanderen is in 2006 met 0,6 kton NH₃ gedaald t.o.v. 2005. De totale NH₃-emissie in Vlaanderen anno 2006 bedraagt 46,8 kton NH₃ en is dus nog 1,8 kton verwijderd van het te realiseren NEC-plafond⁶ (45 kton). De voornaamste bron van NH₃-emissie is de landbouw. De NH₃-emissies uit veeteelt (40,8 kton NH₃) en kunstmestgebruik (2,5 kton NH₃) vertegenwoordigen samen 92 % van de totale Vlaamse NH₃-emissie. De overige emissies zijn afkomstig van industrie (2,4 kton NH₃), verkeer (1,1 kton NH₃) en huishoudens (0,015 kton NH₃).

Figuur 33 Evolutie van de ammoniakemissie in Vlaanderen (in kton NH₃)

⁶ Richtlijn 2001/81/EG betreffende de nationale emissieplafonds, ook wel NEC-richtlijn genoemd (National Emission Ceilings), heeft als doel de grensoverschrijdende milieuproblemen verzuring en troposferische ozonvorming aan te pakken. Deze richtlijn bevat nationale emissieplafonds voor de pollutanten NO_x, SO₂, VOS en NH₃ te bereiken in 2010. Het NEC-plafond voor Vlaanderen voor NH₃ bedraagt 45 kton.

19.2 VERWACHTE EFFECTEN VAN HET NIEUWE MESTDECREET OP DE NH₃-EMISSIE

De emissie van NH₃ daalt gestaag de afgelopen jaren. Het nieuwe Mestdecreet omvat een aantal maatregelen (o.a. de mestafzetruimte en de uitbreiding mits mestverwerking) die een effect kunnen hebben op de NH₃-emissie uit de veeteelt. In volgende paragraaf werd het effect van deze maatregelen op het realiseren van het NEC-plafond van 45 kton NH₃ in 2010 doorerekend.

19.2.1 Situering

Een extrapolatie van de trend die gedurende de periode 2000-2005 werd waargenomen voor de NH₃-emissie uit industrie (daling), wegverkeer (stagnatie), kunstmestgebruik (daling) en gebouwenverwarming (daling) geeft een realistische verwachting van de NH₃-emissie van deze sectoren in 2010 (Tabel 88). Rekening houdende met deze verwachtingen, mag de emissie uit de veeteelt 40,2 kton NH₃ bedragen in 2010 om het NEC-plafond van 45 kton te realiseren.

Tabel 88. Evolutie van de NH ₃ -emissie (ton) van de verschillende sectoren in Vlaanderen. *: lineaire trend berekend met de kleinste kwadratenmethode						
	Industrie	Wegverkeer	Veeteelt	Kunstmest-gebruik	Gebouwen-verwarming	Totaal
1990	5.193	91	89.180	3.487	15	97.966
1995	4.353	666	84.781	3.261	17	93.078
2000	3.173	1.161	56.200	2.864	18	63.416
2001	2.895	1.177	53.429	2.671	19	60.191
2002	2.763	1.187	51.761	2.538	14	58.263
2003	2.590	1.166	49.459	2.450	16	55.680
2004	2.679	1.162	42.524	2.472	15	48.853
2005	2.354	1.129	41.539	2.472	15	47.509
Trend 2010*	1.689	1.115		2.011	12	
Te realiseren max. emissie			40.173			45.000

19.2.2 Prognose van de effecten van het nieuwe Mestdecreet op de NH₃-emissie uit de veeteelt

De emissie van NH₃ uit de veeteelt is rechtstreeks gekoppeld aan de verschillende stadia die dierlijke mest doorloopt van uitscheiding tot afzet. Momenteel wordt voor de berekening van de NH₃-emissie uit de veeteelt in Vlaanderen rekening gehouden met 4 emissiestadia namelijk de stalemissie, de emissie uit opslag, de emissie bij aanwending van mest en de emissie tijdens beweiding. Als vijfde stadium dient hier in principe nog de emissie die mogelijks ontstaat bij de verwerking van mest, zowel bij het verwerkingsproces op zich als bij de op- en overslag van mestproducten, aan toegevoegd te worden. Momenteel worden de verliezen uit het stadium 'verwerking' nog niet mee in rekening gebracht bij het berekenen van de globale NH₃-emissie. De voornaamste reden hiervoor is de eerder beperkte kennis van de effectieve NH₃-emissie die bij de verschillende mestverwerkingstechnieken optreedt⁷. Verder in de berekening werden daarom prognoses gemaakt voor verliezen van 1, 3, 5 en 10 % van de hoeveelheid verwerkte N in een mestverwerkingsinstallatie. Er werd gewerkt met gegevens van 2005.

19.2.2.1 Vermindering dierlijke mest die afgezet wordt op bodem

Vanaf 1 januari 2007 is Vlaanderen volledig kwetsbaar. Zelfs met een derogatie, zal er een beperking zijn van de afzet van dierlijke mest naar grond. Geschat wordt dat de afzet naar de grond beperkt zal worden tot maximum 110,6 miljoen kg N. In de berekening werd gewerkt met een afzetruimte van 108 miljoen kg N, omdat op dat moment nog geen zicht was op de nieuwe derogatie. Deze afwijking zal echter een minieme invloed hebben.

De emissie bij aanwending, zelfs al gebeurt het emissiearm, blijft bestaan. Wanneer de hoeveelheid dierlijke mest die afgezet wordt op landbouwgrond beperkt wordt, heeft dit een direct waarneembaar positief effect op de NH₃-emissie omdat de verliezen bij mestverwerking normaliter kleiner zijn dan bij aanwending. Tabel 89 geeft het effect weer van verschillende vooropgestelde emissiepercentages bij mestverwerking op de globale emissie.

⁷ Op 24 oktober 2006 start VITO in opdracht van VLM een studie naar het opstellen en valideren van een meetprocedure voor het opmaken van een nutriëntenbalans bij mestverwerking. Als onderdeel van deze studie zullen de NH₃-emissies van een aantal praktijkinstallaties gemeten worden.

Tabel 89. NH₃-emissie bij verminderde mestafzet naar bodem (108 miljoen kg N) waarbij de restfractie verwerkt wordt, voor verschillende % NH₃ verlies bij verwerking

% NH ₃ verlies bij verwerking	kton NH ₃
1 %	40,8
3 %	41,0
5 %	41,2
10 %	41,6

19.2.2.2 Evolutie van de dierlijke mestproductie

De laatste jaren neemt de veestapel en de dierlijke stikstofproductie gestaag af. Wanneer we de trend van dalende dierenaantallen die gedurende de periode 2000-2005 opgetekend werd, extrapoleren naar 2010 dan vertaalt zich dit een procentuele daling van de rundveestapel met 13 %, van de varkensstapel met 12 % en van de pluimveestapel met 18 % (t.o.v. de dierenaantallen in 2005). Ook wanneer we de evolutie in de dierlijk stikstofproductie voor de periode 2000-2005 bekijken, zien we daar een heel sterke daling.

Er zijn verschillende evoluties in productie, nutriëntenthalte, vergunde productie en vanaf 2008 nutriëntemissierechten (NER) die deze daling beïnvloeden en waarvan sommige zich in de toekomst ook zullen doorzetten. Hieronder volgt een kort overzicht van de beïnvloedende factoren en de wijze waarop ze ook via het nieuwe Mestdecreet invloed zullen hebben op de dierlijke mestproductie.

De productie wordt beïnvloed door:

- nutriëntenarme voeders: verdere inspanningen kunnen in de toekomst nog bijdragen tot een verdere daling van de productie;
- warme sanering (opkoopregeling): dit is gegarandeerd verdwenen productie maar deze factor zal in de toekomst slechts spelen wanneer hiervoor de nodige middelen voorzien worden;
- autonome afname: spontaan stoppen of verminderen van de productie onder invloed van economische factoren en milieukosten. Deze evolutie zal in de toekomst mogelijk versterkt worden;
- wens van individuele bedrijven om te groeien: deze wordt deels gecompenseerd door overname en reductie van nutriëntenthalte en vergunning.

De nutriëntenthalte (wordt vervangen door NER) wordt beïnvloed door:

- daling door ambtshalve herziening ten gevolge van: hogere nutriëntenthalte dan vergunning, verval vergunning, verkeerde dierenaantallen in het verleden;
- afoming van 25 % bij samenvoeging;
- bijkomende afoming bij samenvoeging en verplaatsing indien de vergunning meer beperkt wordt dan 25 % tengevolge van niet-bewezen mestafzet. Dit wordt een rechtstreekse inperking bij NER;
- onrechtstreeks bij verval vergunning.

De vergunde productie (vervalt vanaf 2008) wordt beïnvloed door:

- afoming 25 % bij samenvoeging;
- afoming bij verplaatsing, ingevolge niet-bewezen mestafzet;
- bijkomende afoming bij samenvoeging indien de vergunning meer beperkt wordt dan 25 % tengevolge van niet-bewezen mestafzet;
- afoming bij omvorming;
- verval vergunning.

De nutriëntemissierechten worden beïnvloed door:

- afoming van 25 % bij overname, mits enkele uitzonderingen;
- eventueel bijkomende afoming bij overname tengevolge van niet-bewezen mestafzet;
- eventueel bijkomende afoming bij overname tengevolge van niet-ingevulde NER.

De dalende dierenaantallen zijn dus voor een deel te danken aan autonome evoluties en voor een deel aan eenmalige effecten (bv. warme sanering). Voor rundvee is het aandeel van warme sanering in de in het verleden geregistreerde dalende trend eerder gering (iets meer dan 30 %). Wanneer dit effect uitgefilterd wordt, dan kan een verdere autonome daling van de rundveestapel met 8,5 % t.o.v. 2005 vooropgesteld worden. Voor varkens is het aandeel van warme

sanering in de dalende trend meer uitgesproken (ongeveer 50 %). Wanneer deze factor uitgefilterd wordt, dan kan een autonome daling van de varkensstapel van 6 % vooropgesteld worden. Voor pluimvee is het aandeel van de warme sanering in de daling eerder beperkt (ongeveer 20 %). Anderzijds heeft in deze sector de vogelgriep ook een bijzonder sterke invloed gehad in de daling van de dierenaantallen (vnl. in 2003). Wanneer beide effecten uit de trend gefilterd worden, resulteert dit in een verwachte autonome daling van ongeveer 8 % voor pluimvee. Deze autonome daling in dierlijke productie zou resulteren in een aanzienlijke daling van de NH₃-emissie in 2010 (Tabel 90).

% NH ₃ verlies bij verwerking	kton NH ₃
1 %	38,1
3 %	38,2
5 %	38,4
10 %	38,7

Prognoses voor 2010 uitgevoerd door onder andere EEA (European Environmental Agency) gaan op niveau België uit van een stijging van de varkensstapel met 10 %, een stijging van de pluimveestapel met 1 %, een daling van 18 % voor melkvee en een daling van 1 % voor vleesvee (t.o.v. 2000). Gelet op de daling in dierenaantallen die we de laatste jaren in Vlaanderen optekenen, lijken dergelijke prognoses ons weinig realistisch. Daarom werden de prognoses gebaseerd op de Vlaamse cijfers weerhouden voor het uitvoeren van de verdere berekeningen.

Deze autonome daling dient wel gezien te worden binnen het huidige stand-still kader waarbij slechts een beperkte mobiliteit van de dierlijke productie mogelijk is.

19.2.2.3 Uitbreiding mits mestverwerking

Het nieuwe Mestdecreet voorziet de mogelijkheid tot uitbreiding mits verwerking van 125 % van de uitbreiding. Om het effect van deze uitbreiding na te gaan kan bijvoorbeeld volgend scenario doorgerekend worden:

Stel dat de autonome daling van 6 % van de varkensstapel en van de pluimveestapel van 8 % die we verwachten op basis van de evolutie in de periode 2000-2005 gecompenseerd wordt door uitbreiding op individuele bedrijven die willen groeien mits mestverwerking (m.a.w. aantal varkens en pluimvee gelijk aan niveau 2005). Voor rundvee wordt de verwachte autonome daling (-8.5 % t.o.v. 2005) gehandhaafd.

Een toename van het aantal dieren op bedrijfsniveau houdt veelal in dat de bijkomende dieren in nieuw te bouwen en dus emissiearme stallen gehuisvest zullen worden. Gevolg hiervan is dat de emissie op stalniveau zal dalen t.o.v. 2005 door het grotere aandeel emissiearme stallen (5,5 % in 2005 tegenover 11 % in 2010). Daarenboven kan uitbreiding slechts wanneer 125 % van de bijkomende productie door uitbreiding verwerkt wordt. M.a.w. ook een deel van de mest die anno 2005 nog naar de bodem gaat wordt bijkomend verwerkt. Deze verminderde druk op de bodem is dus niet alleen positief doordat het risico op nitraatuitspoeling verminderd wordt maar geeft ook aanleiding tot een daling van de emissie bij aanwending, vergeleken met 2005 (Tabel 91).

% NH ₃ verlies bij verwerking	kton NH ₃
1 %	38,6
3 %	38,9
5 %	39,1
10 %	39,7

Concreet betekent dit dus dat een uitbreiding van de varkens-/pluimveestapel die gelijke tred houdt met de verwachte autonome afname, geen aanleiding geeft tot het niet-realiseren van het NH₃-emissieplafond in 2010. De verwachte autonome afname van de rundveestapel en de verwerking van 125 % van de bijkomende productie dragen hiertoe zeker bij.

19.3 NIEUWE CIJFERS VOOR STIKSTOFVERLIEZEN UIT STAL EN OPSLAG

De Europese Nitraatrichtlijn en de Vlaamse mestwetgeving stellen grenzen aan de hoeveelheid dierlijke mest die nog op landbouwgrond gebracht mag worden. In dat kader is het belangrijk te weten hoeveel nutriënten (N en P_2O_5) er geproduceerd worden via dierlijke mest. Deze dierlijke productie bepaalt namelijk de (potentiële) hoeveelheid N en P_2O_5 uit dierlijke mest die naar Vlaamse bodem gaat.

Wanneer dieren gehouden worden in stallen, dan gaat een deel van de stikstof die ze uitscheiden via de mest verloren als gasvormige stikstof. Ook wanneer de mest opgeslagen wordt treden er gasvormige N-verliezen op. Deze gasvormige N-verliezen uit stal en opslag zijn dus een fractie van de dierlijke N-uitscheiding die niet meer direct op de bodem gebracht kan worden. Om de hoeveelheid dierlijke stikstof te bepalen die via mest uiteindelijk op de bodem terecht kan komen, is het dus belangrijk dat deze N-verliezen zo correct mogelijk gekend zijn.

De N-verliezen uit stal en opslag die in mindering mogen gebracht worden van de bruto-uitscheiding vindt u terug in het uitvoeringsbesluit van 9 maart 2007.

19.3.1 Oorzaak van de N-verliezen uit stal en opslag

De gasvormige verliezen uit stal en opslag zijn het gevolg van ammoniakvervluchting enerzijds en nitrificatie- en denitrificatieprocessen anderzijds.

Mest is rijk aan ammoniumstikstof (NH_4^+-N). In varkensmest bijvoorbeeld komt 60 % van de totale stikstof voor onder de vorm van ammoniumstikstof. Deze ammoniumstikstof wordt gevormd door de omzetting van ureum (varkensmest, rundmest) of urinezuur (pluimveemest).

Bij ammoniakvervluchting gaat een deel van de ammoniumstikstof in de mest verloren als ammoniak (NH_3). Ammoniakvervluchting vindt plaats van zodra de mest blootgesteld wordt aan de lucht. Hoe groter de contacttijd en de contactoppervlakte van de mest met de lucht, hoe groter dus de ammoniakverliezen.

Nitrificatie- en denitrificatieprocessen zijn zogenaamde biologische transformatieprocessen. Dit betekent concreet dat micro-organismen zorgen voor de omzetting van de ammoniakstikstof in andere stikstofvormen. Wanneer voldoende lucht in de mest kan doordringen wordt door nitrificatie ammoniumstikstof omgezet in nitraatstikstof (NO_3^-N). Deze nitraatstikstof wordt vervolgens door denitrificerende bacteriën omgezet in stikstofgas (N_2). Tijdens beide processen kunnen ook andere gasvormige componenten ontstaan zoals lachgas (N_2O) en stikstofoxide (NO).

Met uitzondering van stikstofgas (N_2) zijn deze gassen schadelijk voor het milieu. Ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO) zijn verzurende gassen. Lachgas (N_2O) is een bijzonder sterk broeikasgas (bijna 300 x sterker dan koolstofdioxide).

19.3.2 Berekeningswijze van de N-verliezen uit stal en opslag

Bij de berekening van de totale N-verliezen dient een zo correct mogelijke inschatting gemaakt te worden van de hoeveelheid uitgescheiden N die in de stal en in de mestopslag verloren gaat onder de vorm van ammoniak, lachgas, stikstofoxide en stikstofgas.

19.3.2.1 Ammoniakverliezen uit de stal

Voor het bepalen van de ammoniakverliezen uit de stal werd uitgegaan van de Nederlandse RAV-emissiefactoren (Regeling Ammoniak en Veehouderij). Sedert begin jaren 90 werden in Nederland verschillende stallen zowel van varkens, runderen, pluimvee, nertsen etc. doorgemeten met de bedoeling de ammoniakemissie uit stallen te onderzoeken. Op basis van deze metingen heeft men voor verschillende staltypen en huisvestingssystemen NH_3 -emissiefactoren kunnen afleiden. Deze emissiefactoren worden uitgedrukt in $kg NH_3$ /dierplaats/jaar en geven dus aan hoeveel van de door dieren uitgescheiden N in de stal verloren gaat als NH_3 . Afhankelijk van het feit of het om een traditionele dan wel (ammoniak)emissiearme stal gaat verschillen deze NH_3 -emissiefactoren uiteraard: de NH_3 -verliezen zijn hoger bij traditionele dan bij emissiearme stallen. Het NH_3 -verlies uit een traditionele roosterstal voor vleesvarkens bvb. bedraagt 3 $kg NH_3$ /dierplaats/jaar, terwijl deze voor een emissiearme roosterstal slechts 1,4 $kg NH_3$ /dierplaats/jaar bedraagt. Het verschil in totale N-verliezen tussen traditionele stallen en emissiearme stallen is op deze verschillende NH_3 -emissiefactoren terug te voeren.

De samenstelling van mest, zelfs voor dieren van eenzelfde diercategorie, is sowieso een variabel gegeven en is afhankelijk van een veelheid aan factoren (diervoeding, staltype, management, opslagduur, waterverbruik, ziektes, etc.). De lagere ammoniakverliezen uit emissiearme stallen zorgen er indirect voor dat de mest die in deze stallen geproduceerd wordt gemiddeld rijker is aan N, vergeleken met de mest geproduceerd in traditionele stallen. Met het oog op oordeelkundige bemesting is het belangrijk hiermee rekening te houden en worden regelmatige analyses van de mest nog belangrijker.

19.3.2.2 Lachgas-, stikstofoxide- en stikstofgasverliezen uit de stal

Naast ammoniak worden er in de stal ook andere gasvormige stikstofcomponenten gevormd uit de uitgescheiden mest. De verliezen van NO, N₂O en N₂ hangen sterk af van hoe goed lucht in de mest kan doordringen. Hoe makkelijker lucht in de mest kan doordringen, hoe groter de kans dat ammoniumstikstof door nitrificatie omgezet wordt in nitraatstikstof en vervolgens in NO, N₂O en N₂. Dit betekent dat de NO-, N₂O- en N₂-verliezen uit stallen waar strooiselrijke mest of vaste mest (bvb. pluimveemest) geproduceerd wordt, groter zal zijn dan in stallen waar mengmest geproduceerd wordt. In tegenstelling tot de ammoniakverliezen zijn de NO-, N₂O- en N₂-verliezen dus minder afhankelijk van het staltype en stalconstructie maar veeleer van het soort geproduceerde mest. Of een stal nu ammoniakemissiearm is of niet heeft amper effect op de NO-, N₂O- en N₂-verliezen.

In tegenstelling tot de NH₃ verliezen, is er naar de verliezen van NO, N₂O en N₂ uit stallen heel wat minder onderzoek verricht en zijn ze dus moeilijker in te schatten. Op basis van internationale vakliteratuur bestaan er algemeen aanvaarde verliespercentages die voor deze gasvormige verliezen in rekening gebracht kunnen worden. Algemeen wordt voor de NO-, N₂O- en N₂-verliezen een verliespercentage van 14 % N in rekening gebracht voor stallen met strooiselrijke en vaste mest en een percentage van 1,2 % voor stallen met mengmest of natte mest (Tabel 92).

Tabel 92. NO, N ₂ O en N ₂ verliezen (%) uit stallen, afhankelijk van de geproduceerde mest			
Mestsoort	NO	N ₂ O	N ₂
Mengmest	0,1	0,1	1
Strooiselrijke of vaste mest	2	2	10

19.3.2.3 Opslag

Wanneer de mest in de stallen opgeslagen wordt (bvb. in een diepe mestkelder), dan zitten de NO-, N₂O- en N₂-verliezen uit deze interne opslag al vervat in de N-verliezen uit de stal. Wanneer de mest echter buiten de stal opgeslagen wordt, dan moet er rekening gehouden worden met de gasvormige N-verliezen die optreden tijdens de opslagperiode.

Net als in de stallen is het NH₃ verlies dat optreedt tijdens de opslag van mest onafhankelijk van het soort mest. Deze NH₃-emissie uit externe opslag bedraagt ongeveer 1 % van de stikstof. De verliezen van NO, N₂O en N₂ uit opslag zijn, net als voor de stalverliezen, afhankelijk van de soort mest en bedragen 14 % voor strooiselrijke en vaste mest en 1,2 % voor mengmest.

In 2005-2006 werd door het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie en het Departement Landbouw en Visserij, in samenwerking met VLM een onderzoek⁸ uitgevoerd dat middels een uitgebreide enquêtering bij landbouwers peilde naar de opslag van mest. De resultaten van deze bevraging werden gebruikt om een inschatting te maken van de gemiddelde omvang en duur van de externe opslag voor de verschillende diercategorieën. Op basis hiervan en van de emissiefactoren werden de gasvormige N-verliezen uit opslag berekend voor de gemiddelde situatie in Vlaanderen.

19.3.3 N-verliezen per diersoort

Voor alle diersoorten, met uitzondering van de runderen, werden de N-verliezen berekend als een vast getal (uitgedrukt in kg N/dier/jaar) dat van de bruto-uitscheiding afgetrokken kan worden om de netto excretie te berekenen. Voor varkens werden verschillende N-verliezen berekend voor traditionele stallen versus ammoniakemissiearme stallen enerzijds en strostallen versus mengmeststallen anderzijds. Voor pluimvee, en vooral dan voor leghennen en opfokpoeljen van leghennen, werden er afzonderlijke N-verliezen bepaald voor traditionele stallen en voor verschillende types emissiearme stallen. Voor de andere diersoorten (paarden, varkens, schapen, geiten, nertsen en konijnen) werden de N-verliezen bepaald voor de gangbare huisvestingsystemen.

Runderen staan meestal niet jaarrond op stal. Bij runderen werd bij de berekening van de verliezen uit stal en opslag dan ook rekening gehouden met een gemiddelde weideperiode. De mest die door de dieren op de weide geproduceerd wordt, komt immers niet in de stal terecht en mag niet in rekening gebracht worden bij het berekenen van de N-verliezen uit stal en opslag.

Voor de runderen werden N-verliezen uit stal en opslag in eerst instantie, net als voor de anderen diersoorten, eveneens gedetailleerd berekend voor de verschillende gangbare staltypes en de verschillende rundercategorieën. De rundveehouder wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan staltypes (potstallen, hellingsstallen, ligboxenstallen al dan niet ingestroot, groepshokken met rooster of ingestroot, bindstallen al dan niet ingestroot, geheel of gedeeltelijk ingestroot loopstallen, etc.), elk gekenmerkt door hun eigen specifieke N-verliezen. Deze grote verscheidenheid in staltypes gecombineerd met het grote aantal rundveecategorieën (op basis van de uitscheidingscijfers), resulteerde in een totaal van 120 N-verliescijfers voor de diersoort runderen. Uit deze verliescijfers bleek dat vooral de soort mest die in een rundveestal geproduceerd wordt, bepalend is voor de grootte van het totale N-verlies. Voor de rundveehouderij werden de staltypes dan ook gegroepeerd in 3 groepen afhankelijk van de hoeveelheid stalmest/mengmest die er geproduceerd wordt (Tabel 93). Hoe hoger het aandeel geproduceerde stalmest in het staltype, hoe groter de gasvormige N-verliezen en dus hoe hoger het % N-verlies dat in mindering mag gebracht worden van de bruto N-uitscheiding. Aangezien bij de berekening van de gasvormige N-verliezen rekening gehouden werd met de weideperiode, vertegenwoordigen deze verliezen ook voor runderen het N-verlies uit stal en opslag op jaarbasis. De verliespercentages mogen dus wel degelijk toegepast worden op het bruto-uitscheidingscijfer (kg N/dier/jaar) en niet enkel op het deel van de uitscheiding die gedurende de stalperiode plaatsvindt.

Tabel 93. N-verliescijfers voor rundvee volgens het aandeel geproduceerde stalmest

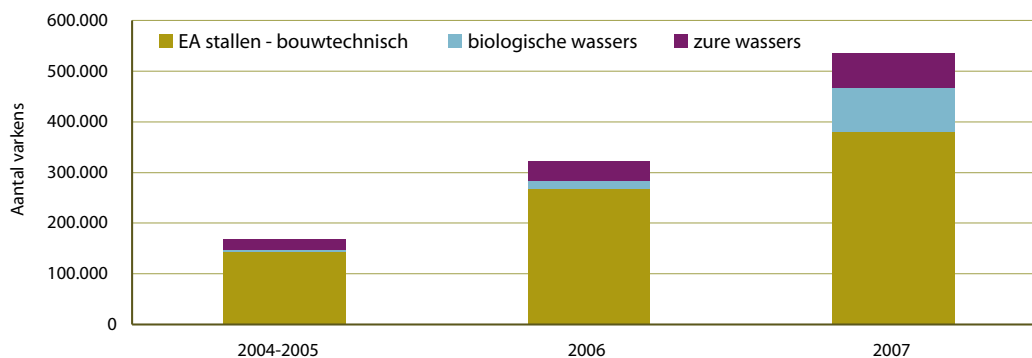
Aandeel geproduceerde stalmest	N-verlies (%)
> 90 % van de geproduceerde mest is stalmest	20
10 – 90 % van de geproduceerde mest is stalmest	15
< 10 % van de geproduceerde mest is stalmest	10

⁸ Externe mestopslag: inventarisatie van opslagsystemen en bepaling van ammoniak-, lachgas- en methaanemissies uit deze systemen. Studie uitgevoerd door Ecolas en Universiteit Gent in opdracht van LNE, Afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu & Gezondheid en Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Monitoring & Studie

19.4 EVOLUTIE VAN DE EMISSIEARME STALLEN IN VLAANDEREN

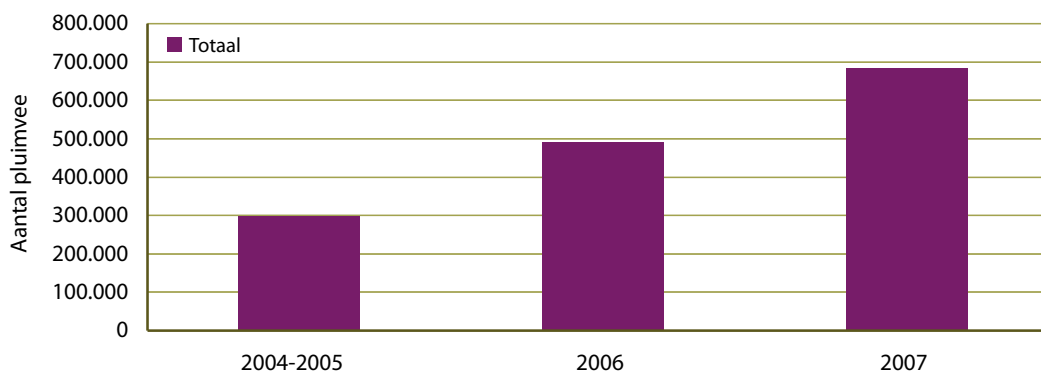
Tabel 118 en Tabel 119 in bijlage 2 geven per stalsysteem en per provincie het aantal varkens, respectievelijk het aantal stuks pluimvee, waarvoor in de periode 2004 – juli 2007 een vergunning voor een emissiearme stal uitgereikt werd. Het overgrote deel van de emissiearme stallen (65 %) voor varkens wordt gebouwd in West-Vlaanderen. Emissiearme stallen voor pluimvee worden vooral gebouwd in Antwerpen (38 %) en Oost-Vlaanderen (24 %).

Het aandeel emissiearme stallen in Vlaanderen neemt gestaag toe. Eind juli 2007 waren er ruim 533.000 varkens (waarvan bijna 179.000 biggen) en bijna 685.000 stuks pluimvee (waarvan 84 % legkippen) in emissiearme stallen vergund. Figuur 34 en Figuur 35 geven een overzicht van evolutie in emissiearme stallen voor varkens, respectievelijk pluimvee over de periode 2004 – juli 2007.

Figuur 34 Evolutie van de emissiearme varkensstallen in de periode 2004-2007

Opvallend is dat het aandeel wassers bij emissiearme varkensstallen sterk toeneemt van 15 % in 2004-2005 tot 28 % in 2007. Vergeleken met de situatie tot 2006, toen nog in driekwart van de gevallen geopteerd werd voor een zure wasser, zien we dat het afgelopen jaar de interesse sterk verschoven is naar het gebruik van biologische wassers (55 %). Wassers, zowel zure als biologische wassers, zijn efficiënte technieken om de ammoniakemissie uit stallen te reduceren. Ammoniakemissiereducties van 70 % en meer (zelfs oplopend tot 95 %) worden gerealiseerd.

Figuur 35 Evolutie van de emissiearme pluimveestallen in de periode 2004-2007

Het succes van wassers is wellicht te vinden in het feit dat landbouwers door het gebruik van een nageschakelde techniek geen beperkingen opgelegd krijgen bij de staluitvoering met het oog op ammoniakemissiereductie (in termen van emitterende oppervlakte, hokoppervlaktes, etc.). Anderzijds zijn er toch ook een aantal bijkomende vereisten en verplichtingen om de goede werking van de wassers te garanderen. Het zijn technische installaties die, zoals vastgelegd in de lijst van de emissiearme stalsystemen, goede opvolging en regelmatig onderhoud vergen: wekelijkse controle van een aantal parameters door de veehouder, jaarlijks verplicht onderhoud, 6-maandelijkse analyse van het spuiwater, registratie van het spuiwaterdebiet en draaiuren van de circulatiepomp, etc. Er dienen ook extra voorzieningen getroffen te worden voor de opslag van ingaande (sterk zwavelzuur in geval van zure wassers) en uitgaande stromen (spuiwater). Ook de verhoogde belasting van de stalventilatie (gepaard gaande met een hoger energieverbruik) is een belangrijk aspect bij het gebruik van nageschakelde technieken.

20 Wetenschappelijk onderzoek

20. WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

In het kader van het mestgebeuren wordt heel wat onderzoek verricht door verschillende partners. Na overleg met de verschillende doelgroepen beslist de Vlaamse minister van Leefmilieu welke onderzoeken prioritair opgestart dienen te worden. Het onderzoek geïnitieerd en opgevolgd door de Mestbank is hierna weergegeven.

20.1 AFGERONDE ONDERZOEKSPROJECTEN

20.1.1 Onderbouwing bemestingsnormen

In 2006 werd een studie opgestart om de maximale bemestingsnormen te onderbouwen voor de opmaak van een nieuw Mestdecreet. Deze studie diende als basis voor de wetenschappelijke onderbouwing van de derogatie. De scope van deze studie was de opmaak van bodembalansen voor verschillende teelten en teeltcombinaties.

20.2 LOPENDE ONDERZOEKSPROJECTEN

20.2.1 Pluimvee

In 2004 werd een onderzoek voor het evalueren van de mestuitscheidingscijfers en de mestsamensettingscijfers voor pluimvee opgestart. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Proefbedrijf voor de Veehouderij van de provincie Antwerpen in samenwerking met de Bodemkundige Dienst. In dit onderzoek werden op een 80-tal pluimveebedrijven gegevens verzameld in de praktijk. Hierbij werden ook mest, voeders en dierlijke producten bemonsterd. De nutriëntenbalansen (bedrijfsbalansen en mestuitscheidingsbalansen) van de bedrijven werden ook onderzocht. Het onderzoek loopt ten einde in het najaar van 2007 en zal gebruikt worden om de mestuitscheidingscijfers en mestsamensettingscijfers voor pluimvee te evalueren alsook andere relevante cijfers aan te passen.

20.2.2 Nutriëntenbalansen voor mestverwerkingsinstallaties

In 2006 ging een onderzoek voor het opstellen van een meetprocedure ten behoeve van het opmaken van nutriëntenbalansen voor mestverwerkingsinstallaties van start. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het VITO en loopt af in februari 2008. Aan de hand van een deskstudie en literatuuronderzoek wordt voor vier categorieën van mestverwerkingsinstallaties (biothermisch drogen, biologieën, mobiele installaties, vergisting) een meetprocedure voor het bemonsteren van in- en uitgaande mest(product)stromen en het opmaken van een nutriëntenbalans opgesteld. De mogelijke afwijkingen die kunnen ontstaan bij het opmaken van nutriëntenbalansen (als gevolg van meetonzekerheden) worden eveneens onderzocht. Er worden praktijkmetingen voorzien bij twee type-installaties om de vooropgestelde procedures, inclusief emissiemetingen, te valideren.

20.2.3 Bemestingsgedrag

In 2007 werd een landbouwsectorstudie opgestart voor het bepalen van het bemestingsgedrag en de acceptatiegraden voor dierlijke mest. De studie wordt uitgevoerd door Universiteit Gent. Hierbij wordt gepeild naar het bemestingsgedrag en de acceptatiegraden voor dierlijke mest bij een steekproef van landbouwers aan de hand van interviews, enquêtering en workshops. De bedoeling is de achterliggende oorzaken voor lage acceptatie van dierlijke mest of knelpunten hierbij in kaart te brengen en vervolgens a.d.h.v. discussie met landbouwers in groep te komen tot oplossingen of actiepunten voor het wegwerken van bepaalde knelpunten. De resultaten van dit onderzoek worden midden 2008 verwacht.

20.2.4 Nitraatresidu in de tuinbouw

Begin 2007 werd een studie opgestart voor de analyse van het nitraatresidu in de tuinbouw. De studie wordt uitgevoerd door de Bodemkundige Dienst van België in samenwerking met Universiteit Gent en loopt ten einde begin 2008. Het doel van deze studie is in een eerste fase een analyse van de nitraatresidu-metingen op tuinbouwpercelen in het najaar van 2006 aan de hand van een enquête van tuinbouwers met betrekking tot de bemestings- en teeltpraktijk in 2006. In een tweede fase wordt een deskstudie uitgevoerd met het doel de nitraatresidunorm voor tuinbouw te evalueren en eventueel de nitraatresidunorm voor tuinbouw aan te passen. Hierbij wordt ook bestaande informatie met betrekking tot tuinbouwonderzoek gescreend indien ter beschikking gesteld aan de onderzoekers.

20.2.5 Nitraatvoorraad in de bodem

In het voorjaar van 2007 werd op vraag van de landbouworganisaties ook een studie opgestart voor het bepalen van de nitraatvoorraad in het voorjaar op een selectie van 150 percelen waarop in het najaar van 2006 een nitraatresiducontrolestaal genomen werd. De studie werd uitgevoerd door de Bodemkundige Dienst van België. De deelnemende landbouwers kregen voor het bemonsterde perceel een bemestingsadvies ter beschikking. Op deze percelen werd ook een bodembalans tussen het najaar en het voorjaar opgemaakt om de uitspoelingsverliezen gedurende de winter te begroten. Uit het onderzoek bleek dat op de 150 percelen in het voorjaar van 2007 slechts 35 % van de nitraatreserve van najaar 2006 werd teruggevonden. Uitgesplitst naar zandbodems en niet-zandbodem bedroeg dit respectievelijk ongeveer 20 en 40 %. Uit de balansen tussen najaar en voorjaar blijkt het grootste deel van deze reststikstof verloren te gaan door uitspoeling.

20.2.6 Fosfaatverzadiging

Eveneens in 2007 werd een studie opgestart voor de herafbakening van de fosfaatverzadigde gebieden aan de hand van een kritische fosfaatverzadigingsgraad van 35 % zoals decretaal werd vastgelegd. Deze studie wordt uitgevoerd door Universiteit Gent en loopt ten einde begin 2008. Het doel van deze studie is een herafbakening van de fosfaatverzadigde gebieden uit te voeren met behulp van een kritische fosfaatverzadigingsgraad voor fosfaatdoorslag van 35 % (tot nu toe werd 40 % gebruikt) en door gebruik te maken van een vernieuwde geo-statistische methode die een meer nauwkeurige ruimtelijke inschatting van de fosfaatverzadigingsgraad moet toelaten. In een tweede fase van het onderzoek wordt een beperkte literatuurstudie uitgevoerd naar verdere onderzoeksnoden voor fosfaatuitspoeling. Uit de resultaten blijkt de verscherpte kritische fosfaatverzadigingsgraad van 35 % in combinatie met een vernieuwde extrapolatietechniek niet direct te resulteren in een uitbreiding van het gebied wanneer gewerkt wordt met een waarschijnlijkheidsfactor van 95 %. De onderzoekers geven aan dat het werken met dergelijke waarschijnlijkheid niet evenredig is tot de beschikbare data voor de extrapolatie en geven een aantal wetenschappelijke suggesties om het areaal fosfaatverzadigde gronden in de lijn van het nieuwe decreet aan te passen.

20.3 NOG GEPLANDE ONDERZOEKSPROJECTEN

Gezien de rol van het nitraatstikstofresidu in het nieuwe mestbeleid verder versterkt wordt, is het van belang dit beleidsinstrument verder te evalueren in functie van de beoogde doelstellingen van het mestbeleid namelijk het bekomen van een goede waterkwaliteit. Eind 2007 – begin 2008 zal bijgevolg verder onderzoek opgestart worden om de nitraatstikstofresidu-norm verder te evalueren en eventueel te differentiëren in functie van bodem of teelt aan de hand van de resultaten van de najaarsstikstofresidumetingen in de bodem, de metingen in de MAP-meetnetten voor oppervlaktewater en grondwater alsook aan de hand van verder onderzoek naar de procesfactor voor grondwater. De evaluatie van de nitraatstikstofresidu-norm zal verder gebeuren door een link te leggen tussen de gemeten nitraatstikstofresidumetingen in het najaar en de gemeten waterkwaliteit in de MAP-meetnetten en dit gebaseerd op een wetenschappelijk onderbouwde methodiek.

Verder is er onderzoek gepland in 2008 voor het aanpassen en onderbouwen van de bemestingsnormen voor maïs en graangewassen op zandgronden.

Er wordt ook onderzoek gepland naar het bepalen van de penetratiegraad van mestaanwendingstechnieken en de inventarisatie van het kunstmestgebruik inclusief de NH_3 -emissiefactoren.

Verder wordt er onderzoek gepland naar de gasvormige emissies van mestverwerkingsinstallaties alsook naar de verwachte evolutie van de NH_3 -emissie uit de landbouw in Vlaanderen.

A photograph of an industrial site. In the foreground, there is a large, circular area covered in light-colored gravel. To the right, a large, dark, cylindrical structure with a metal grate is visible. In the background, a large, light-colored industrial building with a gabled roof is shown. A small plume of white smoke or steam rises from the roof. To the left of the building, a yellow and blue tractor or similar vehicle is parked. The sky is clear and blue.

BIJLAGEN BIJ HET VOORTGANGSRAPPORT MESTBANK 2007

BIJLAGE 1:

Vulgariserende toelichting van enkele technische begrippen en verklaring van gebruikte afkortingen

Acceptatiegraad van dierlijke mest	De mate waarin de landbouwers de maximale bemestingsnormen uit de mestwetgeving effectief invullen met dierlijke mest
ALT	Administratie Land- en Tuinbouw
ALV	Agentschap voor Landbouw en Visserij
Ammoniak	De chemische verbinding NH_3
Andere meststoffen	Alle meststoffen die niet beschouwd worden als dierlijke mest of als minerale meststoffen. Het betreft hier vooral organische meststoffen zoals compost, champost, schuimaarde en slib.
Bemestingsnorm	De maximaal toe te dienen hoeveelheid meststoffen per ha, uitgedrukt in $\text{kg P}_2\text{O}_5/\text{ha}$ of $\text{kg N}/\text{ha}$.
Bestaande veeteeltinrichting	Deze term is gedefinieerd in de mestwetgeving sinds MAP 1. Oorspronkelijk was deze term gereserveerd voor de veeteeltinrichtingen waarvan voor 29 september 1993 aangifte gedaan werd of die nadien een rechtsgeldige milieuvergunning hadden gekregen. Sindsdien werd de definitie regelmatig bijgesteld (versoepeld), zodat op dit moment de meeste veeteeltinrichtingen onder de noemer bestaande veeteeltinrichting vallen. Bestaande veeteeltinrichtingen hebben in tegenstelling tot niet-bestaande veeteeltinrichtingen het recht om hun milieuvergunning te hernieuwen, te veranderen, uit te breiden etc.
Derogatie	Term uit de Nitraatrichtlijn, waarmee bedoeld wordt de afwijking (naar boven) van de maximale bemestingsnorm van $170 \text{ kg N}/\text{ha}$ uit dierlijke mest die geldt in de kwetsbare gebieden water. In de mestwetgeving is een derogatie voorzien voor grasland en maïs ($230 \text{ kg N}/\text{ha}$), en wintertarwe, bieten en spruitkool ($200 \text{ kg N}/\text{ha}$) en onder bepaalde voorwaarden
Emissiearme aanwending	De toedieningswijzen van dierlijke en andere meststoffen op of in de bodem, waarbij de uitstoot van ammoniak uit de mest sterk wordt gereduceerd ten opzichte van het klassiek breedwerpig spreiden van dierlijke mest
Eutrofiëring	Eutrofiëring is een verrijking van het water door nutriënten, die leidt tot een versnelde groei van algen en hogere plantaardige levensvormen met als gevolg een ongewenste verstoring van het evenwicht tussen de verschillende in het water aanwezige organismen en een verslechtering van de waterkwaliteit
MAD	Mest Afzet Document
MAP	Mestactieplan. Deze afkorting wordt gebruikt om bepaalde scharniermomenten in het mestbeleid te duiden (MAP 1, 1995: positieve discriminatie gezinsveeteeltbedrijf, vergunningenstop) (MAP 2, 2000: invoer nutriëntenhalte, mestverwerking, 3-sporenbeleid) (MAP 3, nutriënten emissierecht, zelfregulerende mestafzet, meersporenbeleid)
MAP-meetpunten en MAP-meetnet	Dit zijn de plaatsen waar enerzijds door de VMM voor oppervlaktewater en anderzijds AMINAL, Afdeling Water voor grondwater waterstalen worden genomen voor de meting van bepaalde parameters, onder meer nitraat. "MAP" slaat op het feit dat de beïnvloeding in het meetpunt uitsluitend of in hoofdzaak afkomstig is uit de landbouw
Mengmest	Dierlijke mest in vloeibare vorm waar de faeces (vast) en urine (vloeibaar) samen voorkomen in één opslagruimte, meestal een mestkelder
Mestafzetruimte	De hoeveelheid dierlijke mest die kan afgezet worden rekening houdende met de maximale bemestingsnormen uit de mestwetgeving en de mate waarin de landbouwers deze bemestingslimieten effectief invullen met dierlijke mest

Mestbewerking	De behandeling van dierlijke mest waarbij de nutriënten die er in vervat zijn nog steeds op Vlaamse bodem kunnen terechtkomen. Bvb. vloeibare mest wordt gescheiden in een dikke en een dunne fractie. De dikke fractie wordt afgevoerd voor verdere (be) verwerking, maar de dunne fractie wordt uitgespreid op cultuurgrond in Vlaanderen
Mestoverschot	Het verschil tussen het aanbod van de dierlijke mest en de maximale afzetmogelijkheid van deze mest op landbouwgrond. Dit kan berekend worden op bedrijfsniveau, gemeentelijk, provinciaal en Vlaams niveau
Mestuitscheidingsstelsel	De verschillende systemen om de dierlijke mestproductie per bedrijf te bepalen. Er zijn vier verschillende stelsels: het forfaitaire, de convenant, de regressierechte en de andere voeder- of exploitatietechniek. De landbouwer kan een verschillende keuze maken per diersoort
Mestverwerking	De dierlijke mest zodanig behandelen dat de nutriënten die er in vervat zijn niet op Vlaamse bodem terechtkomen of verwerkt worden tot minerale meststoffen
Mestverwerkingsplicht	De verplichting voor bepaalde veebedrijven om de geproduceerde dierlijke mest te verwerken of te exporteren. Indien niet voldaan wordt aan deze plicht wordt een superheffing opgelegd aan deze bedrijven
N	Stikstof
NH₃	Ammoniak
NIS	National Instituut voor de Statistiek
Nitraat	De chemische verbinding NO ₃ ⁻
Nitraatresidu	De hoeveelheid nitraat die op het einde van het groeiseizoen (herfst) overblijft in de bovenste 90 cm van de bodem, uitgedrukt in kg NO ₃ ⁻ -N/ha
Nutriëntenarme voeders	Voeders met een lagere inhoud aan fosfor en/of ruw eiwit dan gangbaar, waardoor de mestproductie in kg P ₂ O ₅ en/of N per dier vermindert
Nutriëntenbalans	Het (on)evenwicht tussen de aanvoer en afvoer van nutriënten in een landbouwsysteem. Een landbouwsysteem kan zijn het bedrijf, de dieren of de bodem
Nutriëntenhalte	Productierecht voor dierlijke mest uitgedrukt in kg P ₂ O ₅ en kg N dat toegekend is aan elke veehouder en gebaseerd is op de productie van deze bedrijven uit het verleden. Indien de landbouwer meer dierlijke mest produceert dan deze maximale hoeveelheid, wordt een superheffing opgelegd aan deze bedrijven

Oordeelkundige bemesting	Het bemesten volgens de code van goede landbouwpraktijken. Dit betekent maximaal bemesten volgens de behoeften van gewassen en rekeninghoudende met de toestand van de bodem en bemesten op het meest optimale tijdstip. Op deze manier wordt het risico op nutriëntenverliezen naar het milieu tot een minimum beperkt
P₂O₅	De chemische verbinding difosforpentoxide. Meestal wordt hiervoor eenvoudigheds-halve het woord fosfaat gebruikt
Regressierechte	Een type van mestuitscheidingsstelsel. Deze rechte drukt een lineair verband uit tussen de totale hoeveelheid opgenomen voeder en de mestproductie door een dier, telkens uitgedrukt in P ₂ O ₅ en N
SANITEL	Het geïnformatiseerd identificatie- en registratiesysteem voor nutsdieren, waaronder runderen, dat wordt beheerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
SENTWA	System for the Evaluation of Nutrient Transport to Water
Superheffing	Er zijn 2 soorten superheffing. Eén bij overschrijding van de toegekende nutriënten-halte en één bij het niet voldoen aan de mestverwerkingsplicht. Zie nutriëntenhalte en mestverwerkingsplicht
VCM	Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking
Vergunde mestproductie	Vanaf een welbepaalde grootte (uitgedrukt in aantal standplaatsen) dient een vee-teeltinrichting te beschikken over een milieuvergunning. Deze milieuvergunning geeft het maximaal aantal standplaatsen voor dieren weer. De hoeveelheid N en P ₂ O ₅ die op basis van deze standplaatsen (in de veronderstelling dat op elke standplaats een dier aanwezig is) kan geproduceerd worden, is de vergunde mestproductie
VHA	Vlaams Hydrografische Atlas, een hydrografische indeling
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij

BIJLAGE 2 Tabellen

Diersoort	Provincie					Totaal Vlaanderen
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	
Vervangingsvee < 1 j	33.494	19.176	50.490	16.205	55.840	175.205
Vervangingsvee 1-2 j	33.463	19.141	51.291	15.803	57.064	176.762
Melk- en zoogkoeien	86.323	49.379	116.339	36.887	143.559	432.487
Mestkalverent	120.683	20.795	4.555	12.784	13.066	171.883
Runderen < 1 j mestvee	12.466	9.338	30.240	9.756	42.786	104.586
Runderen 1-2 j mestvee	10.489	8.124	29.334	8.883	40.330	97.160
Andere runderen	18.849	11.900	45.976	14.803	61.834	153.362
Totaal Runderen	315.767	137.853	328.225	115.121	414.479	1.311.445
Biggen 7-20 kg	245.520	133.702	298.091	40.574	793.835	1.511.722
Beren	924	688	1.589	223	3.810	7.234
Zeugen inclusief biggen <7kg	71.695	40.341	96.205	12.779	250.895	471.915
Andere varkens 20-110 kg	563.448	283.378	705.523	103.820	2.102.683	3.758.852
Andere varkens > 110 kg	12.974	6.427	16.960	2.180	41.174	79.715
Totaal Varkens	894.561	464.536	1.118.368	159.576	3.192.397	5.829.438
Legkippen inclusief (groot)ouderdieren	2.329.696	716.361	1.247.194	96.363	2.805.050	7.194.664
Opfokpoelien van legkippen	650.180	155.939	239.718	18.826	1.140.715	2.205.378
Slachtkuikens	4.205.765	1.784.883	2.604.352	758.812	4.487.380	13.841.192
Slachtkuikenouderdieren	519.895	99.237	223.413	15	495.085	1.337.645
Opfokpoelien van slachtkuikenouderdieren	192.125	31.940	86.114	35	302.723	612.937
Struisvogels fokdieren > 14 maanden	194	30	50	43	189	506
Struisvogels slachtdieren van 3-14 maanden	12	49	136	9	587	793
Struisvogels 0-3 maanden	60	112	13	5	220	410
Kalkoenen - slachtdieren	22.065	146	7.999	41	139.353	169.604
Kalkoenen - ouderdieren	3	25	3	2	26	59
Ander pluimvee	3.009	16.216	73.445	227	49.476	142.373
Totaal Pluimvee	7.923.004	2.804.938	4.482.437	874.378	9.420.804	25.505.561
Paarden > 600 kg	1.345	890	1.712	1.277	1.345	6.569
Paard-pony 200-600 kg	6.631	3.866	5.706	4.468	5.281	25.952
Paard-pony < 200 kg	1.769	1.064	1.677	1.012	1.213	6.735
Geiten < 1 jaar	1.369	526	1.101	361	714	4.071
Geiten > 1 jaar	2.865	1.474	4.004	1.095	2.142	11.580
Schapen < 1 jaar	3.830	3.026	4.529	4.152	8.910	24.447
Schapen > 1 jaar	5.137	5.562	8.019	5.768	13.454	37.940
Konijnen (voedsters)	7.963	2.472	909	443	7.454	19.241
Nertsen (moederdier)	5.020		15.808	1.692	9.247	31.767
Totaal Andere dieren	35.929	18.880	43.465	20.268	49.760	168.302
Totaal Alle dieren	9.169.261	3.426.207	5.972.495	1.169.343	13.077.440	32.814.746

Tabel 95. Reële dierlijke mestproductie in Vlaanderen per provincie en per diersoort in 2006 (kg P₂O₅)

Diersoort	Provincie					Totaal Vlaanderen
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	
Vervangingsvee < 1 j	334.940	191.760	504.900	162.050	558.400	1.752.050
Vervangingsvee 1-2 j	568.871	325.397	871.947	268.651	970.088	3.004.954
Melk- en zoogkoeien	2.589.690	1.481.370	3.490.170	1.106.610	4.306.770	12.974.610
Mestkalveren	434.459	74.862	16.398	46.022	47.038	618.779
Runderen < 1 j mestvee	108.454	81.241	263.088	84.877	372.238	909.898
Runderen 1-2 j mestvee	230.758	178.728	645.348	195.426	887.260	2.137.520
Andere runderen	556.046	351.050	1.356.292	436.689	1.824.103	4.524.179
Totaal Runderen	4.823.218	2.684.408	7.148.143	2.300.325	8.965.897	25.921.990
Biggen 7-20 kg	298.618	179.474	372.645	56.585	980.096	1.887.418
Beren	10.688	8.185	18.704	2.738	44.853	85.168
Zeugen inclusief biggen <7kg	837.456	476.440	1.121.680	152.749	2.979.212	5.567.536
Andere varkens 20-110 kg	2.677.291	1.430.628	3.116.942	512.011	9.062.297	16.799.169
Andere varkens > 110 kg	149.487	75.632	192.922	25.748	484.746	928.534
Totaal Varkens	3.973.540	2.170.358	4.822.893	749.830	13.551.205	25.267.826
Legkippen inclusief (groot)ouderdieren	1.037.362	317.066	542.559	45.454	1.205.425	3.147.867
Opfokpoeljen van legkippen	135.496	31.175	50.341	3.953	236.045	457.010
Slachtkuikens	746.697	346.860	478.742	158.649	890.002	2.620.950
Slachtkuikenuouderdieren	351.331	45.563	153.418	11	340.142	890.466
Opfokpoeljen van slachtkuikenuouderdieren	48.256	8.624	22.349	9	75.532	154.769
Struisvogels fokdieren > 14 maanden	1.901	294	490	421	1.852	4.959
Struisvogels slachtdieren van 3-14 maanden	54	221	612	41	2.642	3.569
Struisvogels 0-3 maanden	102	190	22	9	374	697
Kalkoenen – slachtdieren	17.431	115	6.741	32	115.968	140.288
Kalkoenen – ouderdieren	4	37	4	3	38	87
Ander pluimvee	572	3.081	13.955	43	9.400	27.051
Totaal Pluimvee	2.339.208	753.226	1.269.234	208.625	2.877.420	7.447.713
Paarden > 600 kg	40.350	26.700	51.360	38.310	40.350	197.070
Paard-pony 200-600 kg	139.251	81.186	119.826	93.828	110.901	544.992
Paard-pony < 200 kg	21.228	12.768	20.124	12.144	14.556	80.820
Geiten < 1 jaar	2.355	905	1.894	621	1.228	7.002
Geiten > 1 jaar	11.861	6.102	16.577	4.533	8.868	47.941
Schapen < 1 jaar	6.588	5.205	7.790	7.141	15.325	42.049
Schapen > 1 jaar	21.267	23.027	33.199	23.880	55.700	157.072
Konijnen (voedsters)	40.134	12.459	4.581	2.233	37.568	96.975
Nertsen (moederdier)	9.387		29.561	3.164	17.292	59.404
Totaal Andere dieren	292.420	168.351	284.911	185.854	301.788	1.233.325
Totaal Alle dieren	11.428.386	5.776.343	13.525.181	3.444.634	25.696.309	59.870.853

Tabel 96. Reële dierlijke mestproductie in Vlaanderen per provincie en per diersoort in 2006 (kg N)

Diersoort	Provincie					Totaal Vlaanderen
	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	
Vervangingsvee < 1 j	1.105.302	632.808	1.666.170	534.765	1.842.720	5.781.765
Vervangingsvee 1-2 j	1.873.928	1.071.896	2.872.926	884.968	3.195.584	9.898.672
Melk- en zoogkoeien	8.373.331	4.789.763	11.284.883	3.578.039	13.925.223	41.951.239
Mestkalveren	1.267.172	218.348	47.828	134.232	137.193	1.804.772
Runderen < 1 j mestvee	286.718	214.774	695.520	224.388	984.078	2.405.478
Runderen 1-2 j mestvee	639.829	495.564	1.789.374	541.863	2.460.130	5.926.760
Andere runderen	1.451.373	916.300	3.540.152	1.139.831	4.761.218	11.808.874
Totaal Runderen	14.997.653	8.339.453	21.896.223	7.038.086	27.306.146	79.577.560
Biggen 7-20 kg	593.426	329.874	732.367	99.575	1.958.488	3.713.731
Beren	20.429	15.274	34.913	5.067	84.053	159.736
Zeugen inclusief biggen <7kg	1.594.468	910.739	2.082.393	288.432	5.528.907	10.404.938
Andere varkens 20-110 kg	6.674.203	3.482.082	8.034.519	1.269.319	23.675.053	43.135.175
Andere varkens > 110 kg	285.329	144.744	363.435	48.426	902.630	1.744.564
Totaal Varkens	9.167.855	4.882.713	11.247.626	1.710.819	32.149.130	59.158.143
Legkippen inclusief (groot)ouderdieren	1.570.288	485.576	849.594	66.490	1.902.136	4.874.085
Opfokpoeljen van legkippen	234.759	56.138	86.298	6.777	410.657	794.630
Slachtkuikens	2.384.525	1.026.650	1.537.099	460.724	2.684.754	8.093.752
Slachtkuikenouderdieren	598.637	88.105	263.693	18	577.376	1.527.829
Opfokpoeljen van slachtkuikenouderdieren	88.435	15.012	40.216	16	137.119	280.798
Struisvogels fokdieren > 14 maanden	3.492	540	900	774	3.402	9.108
Struisvogels slachtdieren van 3-14 maanden	103	421	1.170	77	5.048	6.820
Struisvogels 0-3 maanden	210	392	46	18	770	1.435
Kalkoenen – slachtdieren	48.543	321	17.096	90	274.828	340.879
Kalkoenen – ouderdieren	6	50	6	4	52	118
Ander pluimvee	722	3.892	17.627	54	11.874	34.170
Totaal Pluimvee	4.929.721	1.677.098	2.813.745	535.044	6.008.017	15.963.624
Paarden > 600 kg	87.425	57.850	111.280	83.005	87.425	426.985
Paard-pony 200-600 kg	331.550	193.300	285.300	223.400	264.050	1.297.600
Paard-pony < 200 kg	61.915	37.240	58.695	35.420	42.455	235.725
Geiten < 1 jaar	5.969	2.293	4.800	1.574	3.113	17.750
Geiten > 1 jaar	30.083	15.477	42.042	11.498	22.491	121.590
Schapen < 1 jaar	16.699	13.193	19.746	18.103	38.848	106.589
Schapen > 1 jaar	53.939	58.401	84.200	60.564	141.267	398.370
Konijnen (voedsters)	68.800	21.358	7.854	3.828	64.403	166.242
Nertsen (moederdier)	16.164		50.902	5.448	29.775	102.290
Totaal Andere dieren	672.543	399.113	664.819	442.839	693.827	2.873.140
Totaal Alle dieren	29.767.772	15.298.376	36.622.412	9.726.788	66.157.120	157.572.468

Tabel 97. Vergelijking van het aantal dieren en de reële dierlijke mestproductie (kg N en kg P₂O₅) in 2005 en 2006 in Vlaanderen

Diersoort	2005			2006			Evolutie 2006 t.o.v. 2005		
	Aantal dieren	kg N	kg P ₂ O ₅	Aantal dieren	kg N	kg P ₂ O ₅	Aantal dieren	kg N	kg P ₂ O ₅
Vervangingsvee < 1 j	179.431	5.921.223	1.794.310	175.205	5.781.765	1.752.050	-2.36	-2.36	-2,36
Vervangingsvee 1-2 j	180.136	10.087.616	3.062.312	176.762	9.898.672	3.004.954	-1,87	-1,87	-1,87
Melk- en zoogkoeien	439.081	42.590.857	13.172.430	432.487	41.951.239	12.974.610	-1,50	-1,50	-1,50
Mestkalveren	164.817	1.730.579	593.341	171.883	1.804.772	618.779	4,29	4,29	4,29
Runderen < 1 j mestvee	105.201	2.419.623	915.249	104.586	2.405.478	909.898	-0,58	-0,58	-0,58
Runderen 1-2 j mestvee	98.215	5.991.115	2.160.730	97.160	5.926.760	2.137.520	-1,07	-1,07	-1,07
Andere runderen	148.135	11.406.395	4.369.983	153.362	11.808.874	4.524.179	3,53	3,53	3,53
Totaal Runderen	1.315.016	80.147.408	26.068.354	1.311.445	79.577.560	25.921.990	-0,27	-0,71	-0,56
Biggen 7-20 kg	1.498.898	3.661.798	1.875.458	1.511.722	3.713.731	1.887.418	0,86	1,42	0,64
Beren	7.670	169.465	90.137	7.234	159.736	85.168	-5,68	-5,74	-5,51
Zeugen inclusief biggen <7kg	478.377	10.567.948	5.638.851	471.915	10.404.938	5.567.536	-1,35	-1,54	-1,26
Andere varkens 20-110 kg	3.732.764	42.561.917	16.633.584	3.758.852	43.135.175	16.799.169	0,70	1,35	1,00
Andere varkens > 110 kg	77.319	1.689.535	897.331	79.715	1.744.564	928.534	3,10	3,26	3,48
Totaal Varkens	5.795.028	58.650.662	25.135.361	5.829.438	59.158.143	25.267.826	0,59	0,87	0,53
Legkippen inclusief (groot)ouderdieren	7.649.910	5.162.862	3.293.656	7.194.664	4.874.085	3.147.867	-5,95	-5,59	-4,43
Opfokpoelien van legkippen	2.389.766	852.970	487.949	2.205.378	794.630	457.010	-7,72	-6,84	-6,34
Slachtkuikens	14.794.243	8.666.242	2.784.700	13.841.192	8.093.752	2.620.950	-6,44	-6,61	-5,88
Slachtkuikenouderdieren	1.281.357	1.479.192	863.773	1.337.645	1.527.829	890.466	4,39	3,29	3,09
Opfokpoelien van slachtkuikenouderdieren	591.778	269.129	148.418	612.937	280.798	154.769	3,58	4,34	4,28
Struisvogels fokdieren > 14 maanden	617	11.106	6.047	506	9.108	4.959	-17,99	-17,99	-17,99
Struisvogels slachtdieren van 3-14 maanden	1.325	11.395	5.963	793	6.820	3.569	-40,15	-40,15	-40,15
Struisvogels 0-3 maanden	573	2.006	974	410	1.435	697	-28,45	-28,45	-28,45
Kalkoenen - slachtdieren	163.486	289.850	128.217	169.604	340.879	140.288	3,74	17,61	9,41
Kalkoenen - ouderdieren	57	114	84	59	118	87	3,51	3,51	3,51
Ander pluimvee	134.992	32.398	25.648	142.373	34.170	27.051	5,47	5,47	5,47
Totaal Pluimvee	27.008.104	16.777.264	7.745.430	25.505.561	15.963.624	7.447.713	-5,56	-4,85	-3,84
Paarden > 600 kg	6.638	431.470	199.140	6.569	426.985	197.070	-1,04	-1,04	-1,04
Paard-pony 200-600 kg	25.299	1.264.950	531.279	25.952	1.297.600	544.992	2,58	2,58	2,58
Paard-pony < 200 kg	6.504	227.640	78.048	6.735	235.725	80.820	3,55	3,55	3,55
Geiten < 1 jaar	3.714	16.193	6.388	4.071	17.750	7.002	9,61	9,61	9,61
Geiten > 1 jaar	10.084	105.882	41.748	11.580	121.590	47.941	14,84	14,84	14,84
Schapen < 1 jaar	24.357	106.197	41.894	24.447	106.589	42.049	0,37	0,37	0,37
Schapen > 1 jaar	37.796	396.858	156.475	37.940	398.370	157.072	0,38	0,38	0,38
Konijnen (voedsters)	22.733	196.413	114.574	19.241	166.242	96.975	-15,36	-15,36	-15,36
Nertsen (moederdier)	32.229	103.777	60.268	31.767	102.290	59.404	-1,43	-1,43	-1,43
Totaal Andere dieren	169.354	2.849.380	1.229.815	168.302	2.873.140	1.233.325	-0,62	0,83	0,29
Totaal Alle dieren	34.287.502	158.424.714	60.178.960	32.814.746	157.572.468	59.870.853	-4,30	-0,54	-0,51

Tabel 98. Dierlijke mestproductie in Vlaanderen per diersoort en type uitscheidingsbalans in 2006

Diersoort	Balanstype	Aantal entiteiten	Aantal dieren	Bruto productie in kg N	Reële productie in kg N	Netto productie in kg N (-15% emissie)	Productie per dier in kg N	Wijziging t.o.v. forfait in kg N	Bruto productie in kg P2O5	Reële productie in kg P2O5	Productie per dier in kg P2O5	Wijziging t.o.v. forfait in kg P2O5
Vervangingsvee < 1 j	forfait	15.390	175.205	5.781.765	5.781.765	4.914.500	33	0	1.752.050	1.752.050	10	0
Vervangingsvee 1-2 j	forfait	15.761	176.762	9.898.672	9.898.672	8.413.871	56	0	3.004.954	3.004.954	17	0
Melk- en zoogkoeien	forfait	17.019	432.487	41.951.239	41.951.239	35.658.553	97	0	12.974.610	12.974.610	30	0
Mestkalveren	forfait	2.263	171.883	1.804.772	1.804.772	1.534.056	11	0	618.779	618.779	3,6	0
Runderen < 1 j mestvee	forfait	11.467	104.586	2.405.478	2.405.478	2.044.656	23	0	909.898	909.898	8,7	0
Runderen 1-2 j mestvee	forfait	11.113	97.160	5.926.760	5.926.760	5.037.746	61	0	2.137.520	2.137.520	22	0
Andere runderen	forfait	15.291	153.362	11.808.874	11.808.874	10.037.543	77	0	4.524.179	4.524.179	30	0
Totaal Runderen		88.304	1.311.445	79.577.560	79.577.560	67.640.926	51	0	25.921.990	25.921.990	17	0
Biggen 7-20 kg	forfait	802	42.995	105.768	105.768	89.903	2,5	0	86.850	86.850	2,0	0
	N-conv.	3	1.094	2.691	2.691	2.288	2,5	0	2.210	2.210	2,0	0
	P-conv.	1.722	520.367	1.280.103	1.280.103	1.088.087	2,5	0	1.051.141	723.310	1,4	-327.831
	N&P-conv.	254	77.537	190.741	190.741	162.130	2,5	0	156.625	107.776	1,4	-48.848
	regressie	2.066	864.586	2.126.882	2.120.138	1.802.118	2,4	-6.743	1.746.464	960.816	1,1	-785.648
	voedertech.	7	5.143	12.652	14.290	12.146	5,0	1.638	10.389	6.456	2,3	-3.933
Beren	forfait	819	503	12.072	12.072	10.261	24	0	7.294	7.294	15	0
	N-conv.	5	10	240	240	204	24	0	145	145	15	0
	P-conv.	399	920	22.080	22.080	18.768	24	0	13.340	10.847	12	-2.493
	N&P-conv.	1.024	2.143	51.432	51.432	43.717	24	0	31.074	25.266	12	-5.808
	regressie	1.843	3.646	87.504	73.654	62.606	20	-13.850	52.867	41.493	11	-11.374
	voedertech.	5	12	288	258	219	22	-30	174	124	10	-50
Zeugen inclusief biggen <7kg	forfait	1.001	18.849	452.376	452.376	384.520	24	0	273.311	273.311	15	0
	N-conv.	8	506	12.144	12.144	10.322	24	0	7.337	7.337	15	0
	P-conv.	518	54.367	1.304.808	1.304.808	1.109.087	24	0	788.322	640.987	12	-147.335
	N&P-conv.	1.207	133.123	3.194.952	3.194.952	2.715.709	24	0	1.930.284	1.569.520	12	-360.763
	regressie	2.100	263.654	6.327.696	5.410.750	4.599.137	20	-916.946	3.822.983	3.061.344	11	-761.639
	voedertech.	5	1.416	33.984	29.908	25.422	21	-4.076	20.532	15.038	11	-5.494
Andere varkens 20-110 kg	forfait	1.119	59.132	768.716	768.716	653.409	13	0	384.358	384.358	6,5	0
	N-conv.	6	1.524	19.812	19.812	16.840	13	0	9.906	9.906	6,5	0
	P-conv.	626	209.188	2.719.444	2.719.444	2.311.527	13	0	1.359.722	1.114.972	5,3	-244.750
	N&P-conv.	1.116	404.367	5.256.771	5.256.771	4.468.255	13	0	2.628.386	2.155.276	5,3	-473.109
	regressie	4.373	3.066.896	39.869.648	34.192.542	29.063.661	11	-5.677.106	19.934.824	13.071.508	4,3	-6.863.316
	voedertech.	10	17.745	230.685	177.890	151.207	10	-52.795	115.343	63.149	3,4	-52.193
Andere varkens > 110 kg	forfait	604	3.028	72.672	72.672	61.771	24	0	43.906	43.906	15	0
	N-conv.	6	159	3.816	3.816	3.244	24	0	2.306	2.306	15	0
	P-conv.	360	9.730	233.520	233.520	198.492	24	0	141.085	114.717	12	-26.368
	N&P-conv.	969	19.700	472.800	472.800	401.880	24	0	285.650	232.263	12	-53.387
	regressie	1.883	46.796	1.123.104	955.749	812.387	20	-167.355	678.542	532.314	11	-146.228
	voedertech.	6	302	7.248	6.007	5.106	21	-1.241	4.379	3.029	10	-1.350
Totaal Varkens		24.866	5.829.438	65.996.648	59.158.143	50.284.422	17	-6.838.505	35.589.744	25.267.826	8,8	-10.321.919

Tabel 99. Dierlijke mestproductie in Vlaanderen per diersoort en type uitscheidingsbalans in 2006 (vervolg)

Diersoort	Balanstype	Aantal entiteiten	Aantal dieren	Bruto productie in kg N	Reële productie in kg N	Netto productie in kg N (-15% emissie)	Productie per dier in kg N	Wijziging t.o.v. forfait in kg N	Bruto productie in kg P ₂ O ₅	Reële productie in kg P ₂ O ₅	Productie per dier in kg P ₂ O ₅	Wijziging t.o.v. forfait in kg P ₂ O ₅	
Legkippen incl. groot) ouderdieren	forfait	618	3.925.507	2.708.600	2.708.600	2.302.310	0,7	0	1.923.498	1.923.498	0,5	0	
	N-conv.	6	67.393	46.501	46.501	39.526	0,7	0	33.023	33.023	0,5	0	
	P-conv.	41	687.008	474.036	474.036	402.930	0,7	0	336.634	254.193	0,4	-82.441	
	N&P-conv.	53	1.005.988	694.132	694.132	590.012	0,7	0	492.934	372.216	0,4	-120.719	
	regressie	55	1.508.768	1.041.050	950.817	808.194	0,6	-90.233	739.296	564.937	0,4	-174.359	
	forfait	152	2.036.234	733.044	733.044	623.088	0,4	0	427.609	427.609	0,2	0	
	regressie	4	169.144	60.892	61.586	52.348	0,4	694	35.520	29.401	0,2	-6.119	
	forfait	229	1.631.486	1.011.521	1.011.521	859.793	0,6	0	473.131	473.131	0,3	0	
	N-conv.	2	1.789	1.109	1.109	943	0,6	0	519	519	0,3	0	
	P-conv.	48	593.367	367.888	367.888	312.704	0,6	0	172.076	106.806	0,2	-65.270	
Opfokpoelien van legkippen	N&P-conv.	265	4.469.767	2.771.256	2.771.256	2.355.567	0,6	0	1.296.232	804.558	0,2	-491.674	
	regressie	306	7.070.127	4.383.479	3.895.618	3.311.275	0,6	-487.861	2.050.337	1.224.308	0,2	-826.029	
	voedertech.	2	74.656	46.287	46.361	39.407	0,6	74	21.650	11.628	0,2	-10.022	
	forfait	90	899.870	1.079.844	1.079.844	917.867	1,2	0	638.908	638.908	0,7	0	
	regressie	46	437.775	525.330	447.985	380.787	1,0	-77.345	310.820	251.558	0,5	-59.262	
	forfait	59	445.625	209.444	209.444	178.027	0,5	0	120.319	120.319	0,3	0	
	regressie	16	167.312	78.637	71.354	60.651	0,4	-7.282	45.174	34.451	0,2	-10.724	
	forfait	36	506	9.108	9.108	7.742	18	0	4.959	4.959	10	0	
	Struisvogels fokdieren > 14 maanden	forfait	25	793	6.820	6.820	5.797	8,6	0	3.569	3.569	4,5	0
		forfait	18	410	1.435	1.435	1.220	3,5	0	697	697	1,7	0
forfait		59	89.823	197.611	197.611	167.969	2,2	0	70.960	70.960	0,8	0	
voedertech.		10	79.781	175.518	143.268	121.778	1,9	-32.250	63.027	69.328	0,9	6.301	
forfait		14	59	118	118	100	2,0	0	87	87	1,5	0	
forfait		121	142.373	34.170	34.170	29.044	0,2	0	27.051	27.051	0,2	0	
Totaal Pluimvee		2.275	25.505.561	16.657.827	15.963.624	13.569.081	2,1	-694.202	9.288.030	7.447.713	1,1	-1.840.318	
Paarden > 600 kg		forfait	1.588	6.569	426.985	426.985	362.937	65	0	197.070	197.070	30	0
Paard-pony 200-600 kg		forfait	3.453	25.952	1.297.600	1.297.600	1.102.960	50	0	544.992	544.992	21	0
Paard-pony < 200 kg		forfait	1.661	6.735	235.725	235.725	200.366	35	0	80.820	80.820	12	0
Geiten < 1 jaar	forfait	180	4.071	17.750	17.750	15.087	4,4	0	7.002	7.002	1,7	0	
Geiten > 1 jaar	forfait	316	11.580	121.590	121.590	103.352	11	0	47.941	47.941	4,1	0	
Schapen < 1 jaar	forfait	1.278	24.447	106.589	106.589	90.601	4,4	0	42.049	42.049	1,7	0	
Schapen > 1 jaar	forfait	1.693	37.940	398.370	398.370	338.615	11	0	157.072	157.072	4,1	0	
Konijnen (voedsters)	forfait	184	19.241	166.242	166.242	141.306	8,6	0	96.975	96.975	5,0	0	
Nertsen (moederdier)	forfait	26	31.767	102.290	102.290	86.946	3,2	0	59.404	59.404	1,9	0	
Totaal Andere dieren		10.379	168.302	2.873.140	2.873.140	2.442.169	21	0	1.233.325	1.233.325	9,1	0	
Totaal Alle dieren		125.824	32.814.746	165.105.175	157.572.468	133.936.598	23	-7.532.707	72.033.090	59.870.853	9,1	-12.162.237	

Tabel 100. Oppervlakte per teelt en per provincie van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha)

Gewas	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Permanent grasland	19.448	22.891	54.634	22.504	54.289	173.766
Silomais	25.074	14.444	32.137	8.223	31.156	111.034
Tijdelijk grasland	34.433	12.228	13.124	4.672	22.096	86.553
Wintertarwe	1.473	9.461	12.603	18.157	29.035	70.729
Korrelmais	10.259	8.541	16.759	8.917	12.930	57.406
Aardappelen	3.352	2.126	10.177	4.670	21.609	41.933
Suikerbieten	919	5.723	5.044	7.186	12.211	31.083
Vollegroendgroenten (andere dan asperge, rabarber en spruitkool)	1.612	775	1.196	766	11.871	16.220
Fruitteelten meerjarig	404	8.321	1.348	4.135	403	14.610
Wintergerst	236	2.769	1.692	5.556	1.480	11.734
Triticale	1.044	945	2.037	406	1.137	5.568
Meerjarige grasklaver	1.640	803	750	347	643	4.183
Vezelvlas	3	851	645	645	1.998	4.142
Grassen	360	806	444	1.595	809	4.014
Boomkweek	1.146	370	1.604	370	388	3.878
Tuin- en veldbonen, andere dan droog geoogst	228	602	262	163	2.188	3.443
Erwten, andere dan droog geoogst	146	639	782	133	1.344	3.045
Voederbieten	364	143	859	365	850	2.580
Eénjarige grasklaver	636	523	484	214	459	2.316
Spruitkool	42	182	130	77	1.524	1.955
Graszaad	200	237	459	78	862	1.837
Zomergerst	184	365	690	333	263	1.836
Zomertarwe	163	171	525	493	455	1.807
Witloof	39	22	369	818	419	1.668
Natuurlijke bedekking	854	288	116	235	124	1.617
Cichorei	34	858	61	455	76	1.485
Aardbeien	284	604	71	79	116	1.155
Andere	238	117	234	146	337	1.071
Haver	59	111	153	475	156	954
Ajuinen	47	71	316	117	269	820
Meerjarige sierplanten	79	132	192	23	118	544
Winterkool- en raapzaad	35	72	110	179	141	537
Winterkoolzaad	26	91	79	151	174	521
Mengsel van grassen en vlinderbloemigen	14	109	68	136	164	491
Andere sierteelt	106	36	204	21	114	480
Winterrogge	95	209	124	14	32	475
Eénjarige sierplanten	81	17	150	12	189	448
Meerjarige luzerne	10	33	83	31	188	345
Groenten onder glas	59	3	43	12	228	345
Spelt	32	40	91	97	39	299
Graszoden	115	81	1	16	66	278
Tuin- en veldbonen, droog geoogst	36	73	4	14	104	231
Asperge	55	88	16	19	53	231
Fruitteelten 1-jarig	18	129	9	56	16	227
Andere bedekking	29	29	42	90	25	215
Stambonen	43	16	67	9	76	211

Tabel 101. Oppervlakte per teelt en per provincie van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha) (vervolg)

Gewas	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Andere bedekking waarvan gecertificeerd mengsel	13	63	51	45	39	210
Fruittelken meerjarig (groenbemester)	25	81	23	67	8	204
Hop	0	0	13	12	174	199
Vlinderbloemigen	10	9	54	83	33	188
Bebossing (Verord. EG 1257/99)	17	9	50	41	37	154
Aromatische kruiden	24	35	2	17	74	152
Meerjarige klaver	33	7	57	15	21	133
Andere vlinderbloemigen of een mengsel van gras en vlinderbloemigen als voedergewas	11	27	23	38	29	127
Niet eetbare tuinbouwgewassen	7	0	51	15	21	94
Erwten, droog geoogst	9	11	22	7	44	93
Tabak	0	0	2	0	72	74
Zomerkool- en raapzaad	12	6	5	24	25	72
Eénjarige klaver	1	6	16	11	35	69
Andere granen (bv. Mengkoren)	7	9	33	1	19	67
Eénjarige luzerne	7	4	19	2	25	57
Zomerrogge	5	34	8	4	3	54
Voederwortelen	20	11	9	1	13	54
Rabarber	9	1	3	1	35	48
Niet-bittere lupinen	3	8	5	27	0	42
Zomerkoolzaad	1	6	1	8	13	29
Ander vlas dan vezelvlas (=olievlas)	0	10	4	0	14	27
Voederkool (bladkool)	8	1	5	0	7	21
Angelica 1ste jaar (contract vereist)	0	0	12	2	6	20
Angelica 2de jaar (geen contract vereist), Mariadistel, etc.	0	0	0	16	1	17
Vezelhennepe	1	0	14	0	0	16
Walnoten	0	0	1	6	6	13
Ander vlas dan vezelvlas (=olievlas) (braak)	0	5	0	0	7	11
Zonnebloempitten	3	0	1	1	0	5
Boekweit	0	0	4	0	1	5
Sjalotten	0	0	0	0	5	5
Andere oliehoudende zaden	0	0	4	0	0	4
Ander hennep dan vezelhennepe	0	0	0	3	0	3
Gierst, sorgo, kanariezaad en harde tarwe	2	1	0	0	0	2
Sojabonen	0	0	0	0	0	1
Hazelnoten	0	0	0	1	0	1
Totaal	105.981	97.486	161.483	93.654	213.991	672.594

Tabel 102. Oppervlakte per teelt en per landbouwstreek van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha)

Gewas	Duinen	Kempen	Leemstreek	Polders	Weidestreek	Zandleemstreek	Zandstreek	Vlaanderen
Permanent grasland	548	28.590	9.836	15.944	1.706	56.501	60.641	173.766
Silomais	198	32.573	4.541	6.265	408	28.415	38.635	111.034
Tijdelijk grasland	165	39.323	1.691	5.978	284	16.733	22.379	86.553
Wintertarwe	736	1.337	14.387	17.136	223	29.270	7.639	70.729
Korrelmais	31	15.508	2.292	2.378	45	18.176	18.975	57.406
Aardappelen	173	3.888	2.964	3.853	33	20.408	10.615	41.933
Suikerbieten	167	1.092	8.189	4.649	21	14.607	2.358	31.083
Vollegrondsgroenten (andere dan asperge, rabarber en spruitkool)	8	1.238	554	167	6	8.857	5.390	16.220
Fruittelken meerjarig	3	414	5.392	393	137	6.943	1.327	14.610
Wintergerst	11	627	3.535	587	40	5.606	1.328	11.734
Triticale	12	1.687	32	318	4	843	2.673	5.568
Meerjarige grasklaver	5	1.916	97	346	11	786	1.021	4.183
Vezelvlas	78	3	1.432	1.377	0	953	299	4.142
Grassen	21	652	720	614	15	1.419	574	4.014
Boomweek	0	1.306	176	29	0	858	1.510	3.878
Tuin- en veldbonen, andere dan droog geoogst	0	287	772	56	0	1.890	439	3.443
Erwten, andere dan droog geoogst	39	445	494	428	0	1.553	86	3.045
Voederbieten	3	354	84	124	2	1.062	951	2.580
Éénjarige grasklaver	20	1.058	69	122	6	506	536	2.316
Spruitkool	0	3	212	48	0	1.333	358	1.955
Graszaad	0	305	126	855	0	311	241	1.837
Zomergerst	1	476	111	222	4	416	606	1.836
Zomertarwe	3	227	89	321	10	778	379	1.807
Witloof	0	20	133	13	5	1.189	308	1.668
Natuurlijke bedekking	0	1.016	75	52	1	292	181	1.617
Cichorei	0	69	953	8	2	409	43	1.485
Aardbeien	1	343	377	1	17	309	107	1.155
Andere	4	205	98	46	29	279	410	1.071
Haver	0	127	111	90	3	461	162	954
Ajuinen	9	71	130	289	1	247	73	820
Meerjarige sierplanten	0	142	41	11	0	105	247	544
Winterkool- en rapzaad	0	31	37	119	9	261	81	537
Winterkoolzaad	7	64	74	121	3	189	62	521
Mengsel van grassen en vlinderbloemigen	5	52	87	148	0	153	46	491
Andere sierteelt	0	100	8	5	0	111	256	480
Winterrogge	0	266	16	14	0	39	140	475
Eénjarige sierplanten	0	57	10	4	0	134	244	448
Meerjarige luzerne	0	28	23	137	1	83	74	345
Groenten onder glas	1	17	1	11	0	171	144	345
Spelt	0	45	42	19	5	118	69	299
Graszoden	0	192	1	1	0	48	37	278
Tuin- en veldbonen, droog geoogst	0	19	23	53	0	121	14	231
Asperge	0	121	4	0	0	43	64	231
Fruittelken 1-jarig	0	24	104	1	1	86	10	227
Andere bedekking	0	34	35	17	1	82	46	215
Stambonen	0	48	0	47	0	70	46	211

Tabel 103. Oppervlakte per teelt- en per landbouwstreek van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha) (vervolg)

Gewas	Duinen	Kempen	Leem- streek	Polders	Weide- streek	Zandleem- streek	Zand- streek	Vlaanderen
Andere bedekking waarvan gecertificeerd mengsel	0	74	22	45	0	38	31	210
Fruittelken meerjarig (groenbemester)	0	15	72	0	0	74	43	204
Hop	0	0	0	0	0	196	3	199
Vlinderbloemigen	1	9	40	39	0	65	35	188
Bebossing (Verord. EG 1257/99)	0	18	14	1	0	66	55	154
Aromatische kruiden	0	34	15	19	0	34	51	152
Meerjarige klaver	0	40	4	7	0	45	38	133
Andere vlinderbloemigen of een mengsel van gras en vlinderbloemigen als voedergras	5	29	24	8	0	38	22	127
Niet eetbare tuinbouwgewassen	0	6	3	2	0	28	56	94
Erwten, droog geoogst	0	10	1	16	0	55	12	93
Tabak	0	0	3	0	0	69	2	74
Zomerkool- en raapzaad	0	2	2	19	0	21	28	72
Eénjarige klaver	0	1	7	21	0	19	21	69
Andere granen (bv. Mengkoren)	0	15	1	18	0	22	12	67
Eénjarige luzerne	0	10	3	25	0	7	11	57
Zomeirrogge	0	38	0	0	0	3	14	54
Voederwortelen	0	21	5	0	0	8	19	54
Rabarber	0	5	2	0	0	32	10	48
Niet-bittere lupinen	0	8	2	0	0	28	4	42
Zomerkoolzaad	0	6	8	10	0	4	1	29
Ander vlas dan vezelvlas (=olievlas)	0	0	10	18	0	0	0	27
Voederkool (bladkool)	0	6	0	1	0	6	8	21
Angelica 1ste jaar (contract vereist)	0	0	4	7	0	9	0	20
Angelica 2de jaar (geen contract vereist), Mariadistel, etc,	0	0	15	0	0	2	0	17
Vezelhennep	0	1	0	10	0	0	4	16
Walnoten	0	0	1	0	0	10	1	13
Ander vlas dan vezelvlas (=olievlas) (braak)	0	0	5	0	0	3	4	11
Zonnebloempitten	0	0	0	0	0	0	4	5
Boekweit	0	0	0	0	0	1	4	5
Sjalotten	0	0	0	0	0	5	0	5
Andere oliehoudende zaden	0	0	0	0	0	4	0	4
Ander hennep dan vezelhennep	0	0	3	0	0	0	0	3
Gierst, sorggho, kanariezaad en harde tarwe	0	2	0	0	0	0	0	2
Sojabonen	0	0	0	0	0	0	0	1
Hazelnoten	0	0	0	0	0	1	0	1
Totaal	2.254	136.751	60.441	63.685	3.030	224.116	182.317	672.594

Tabel 104. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalvergier	Gemengd	Rundvee	Milieuvergunning
Antw	Aveve nv	biologie (Trevi-systeem)	16.500	16.500						V
Antw	Baeyens Maria	biologie (Bio-Armor)	8.000	8.000						V
Antw	Bennenbroeck	droging (Dorset-systeem)	4.000	4.000						V
Antw	Bivarco BVBA	biologie (Trevi-systeem)	11.000	11.000						V
Antw	Boonen Roger	biogasinstallatie	4.600						4.600	
Antw	Brosens-Pauwels	biologie (Trevi-systeem)	9.900	9.900						V
Antw	Claessens Hugo	biogasinstallatie	8.334	8.334						V
Antw	Dries Jozef	mestvermaling	480			480				V
Antw	Iveb	biogasinstallatie (Biorek NV)	50.000	50.000						V
Antw	Iveb	biologie (Trevi-systeem)	45.000	45.000						V
Antw	Keyser's BVBA	droging (Weco-Biosol)	5.000	5.000						V
Antw	Laeremans Wim	biogasinstallatie	11.000	11.000						V
Antw	Leenaerts Frans	compostering	5.000	4.000		1.000				V
Antw	Leenaerts Frans	biologie (Trevi-systeem)	7.500	7.500						V
Antw	Lagri BVBA	biologie (Trevi-systeem)	13.000	13.000						V
Antw	Matheussen LV	biologie (Trevi-systeem)	17.000					17.000		V
Antw	Mevlehand Farm Clean Service	droging (Wecobiosol)	700			700				V
Antw	Meymis LV	mestverwerkingsinstallatie Green	3.000	3.000						V
Antw	Milieuverzorging Kempen NV	biogasinstallatie	190.000	130.000		35.000		25.000		V
Antw	Milieuverzorging Kempen NV	biogasinstallatie	150.000	90.000						A
Antw	Organofer	droging (wervelbeddroger + katal. naverbranding)	35.000		35.000					V
Antw	Pekri	biologie (Trevi-systeem)	30.000					30.000		V
Antw	Renders Jos	biogasinstallatie + indroging digestaat	13.200						6.000	V
Antw	Rens Jac	biologie (Trevi-systeem)	10.000	10.000						V
Antw	Schrauwen Jozef	biologie (Trevi-systeem)	5.500	5.500						V
Antw	Snels P + L	biologie (Trevi-systeem)	15.000	15.000						V
Antw	Spoormans Danny	biogasinstallatie	18.000	3.000						V
Antw	Thermofeend NV	droging (wervelbeddroger + katal. Naverbranding)	35.000		35.000					V

Tabel 105. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluim-vee	Kalver-gier	Gemengd	Rundvee	Milieu-vergunning
Antw	Van den Broeck Gert	biologie (Bio-Armor)	15.000	15.000						V
Antw	Van Hoydonck	compostering (Fap-compostering)	15.000					15.000		V
Antw	Van Oort Paul	droging (HDD-drooginstallatie)	2.800	2.800						V
Antw	Van Ouwenuysen Jozef	droging (HDD-drooginstallatie)	5.000	5.000						V
Antw	Vanhillo BVBA	biologie (Trevi-systeem)	10.340	10.340						V
Antw	Varkensbedrijf Jos Van Looveren NV	biologie (Bio-Armor)	11.000	11.000						V
Antw	Verheyen Benny	biologie (Trevi-systeem)	11.000	11.000						V
Antw	Vermeiren Kris	biologie (Trevi-systeem)	13.200	13.200						V
Antw	Vermeiren P + D	biologie (Trevi-systeem)	14.000	14.000						V
Antw	Wlatca NV	biologie (WITOX-N installatie)	40.150				40.150			V
Lim	Coco International	vergisting met cocovesel	850	850						PV
Lim	Eurocompost Groenrecycling NV	compostering	1.000					1.000		V
Lim	Langens Alfons	droging	1.800	1.800						V
Lim	Langens Alfons	biologie + droging	8.200	8.200						A
Lim	Lavrijsen Antoon	biogasinstallatie + droging	5.000	5.000						A
Lim	Lavrijsen Petrus	hygiënisering met stoom en/of menging met kippenmest + vergisting van varkensdrijfmest	31.600					31.600		V
Lim	NV Champignonc. J. De Kleijn	compostering (substraatbereider)	106.000			16.000		90.000		V
Lim	Storg BVBA	compostering (+ stoomvrijzel + chemische hygiëniseratie + vergisting)	120.000		70.000	50.000				A
Lim	Walkro België NV	compostering (substraatbereider)	260.000					260.000		V
Lim	Van Dijk gebroeders	biogasinstallatie (+ digestaatverwerking door centrifuge en sono-elektrische oxidatie en een membraanfiltratie)	14.900	14.900						V
Lim	Wauters Nico	biogasinstallatie + droging	5.000	5.000						V
O-VI	Albers Geert	droging (Seconov-droogvloersysteem)	3.000			3.000				V

Tabel 106. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluim-vee	Kalver-gier	Gemengd	Rundvee	Milieu-vergunning
O-VI	Arko NV	mobile electrolyse (Greenfield)	3.600	3.600						V
O-VI	Arko NV (Riebbels Luc)	biologie (Trevi-systeem)	15.000	15.000						V
O-VI	Bio Energie Kemzeke bvba	biogasinstallatie	60.000					60.000		A
O-VI	Boeys Jean-Pierre	biogasinstallatie	25.000					25.000		V
O-VI	Bollaert BVBA	biologie (Trevi-systeem)	5.500	5.500						V
O-VI	Buysse Jan	mobile electrolyse (Greenfield)	4.500	4.500						V
O-VI	Creytens Johan	mobile electrolyse (Greenfield)	700	700						A
O-VI	DDD	biogasinstallatie	30.000					30.000		V
O-VI	De Geeter Dirk	mobile electrolyse (Greenfield)	1.006	1.006						A
O-VI	Dellaert Veerle	droging (Dorset-systeem)	1.000	1.000						V
O-VI	De Paepe Raphaël	biogasinstallatie	10.000					10.000		V
O-VI	Dullaert-Scheeders	droging (Dorset-systeem)	3.500	3.500						V
O-VI	Flanamat	droging	180.000			180.000				V
O-VI	Ghekiers & Zoon NV	droging (Farmers Freedom)	3.000	3.000						V
O-VI	Hansbeke Minkfarm BVBA	biologie	500					500		V
O-VI	Huyghe Luc	mobile fysico-chemie (Smelox) + mestscheider	2.600	2.600						V
O-VI	Ingels Danny	mobile electrolyse (Greenfield)	2.690	2.690						V
O-VI	Ingels Danny	droging (Dorset-systeem)	3.000	3.000						V
O-VI	International Pig Industry NV	biologie (Trevi-systeem)	10.000	10.000						V
O-VI	Janssens Thierry	droging (Farmers Freedom) + mestscheider	3.400	3.400						V
O-VI	Jomar Ivi-Van De Vijver	mobile electrolyse (Greenfield)	1.644	1.644						V
O-VI	Jomar Ivi-Van De Vijver	mobile electrolyse (Greenfield)	1.644	1.644						V
O-VI	Kleiweg – Apers LV	mobile electrolyse (Greenfield)	1.500	1.500						A
O-VI	Lamont Guido	mobile electrolyse (Greenfield)	1.118	1.118						A
O-VI	Laroy Paul	biologie (Bio-armor)	25.000	25.000						V
O-VI	Lembio	biologie (Trevi-systeem)	13.200					13.200		V
O-VI	Masi bvba	biologie (Trevi-systeem)	16.500					16.500		V

Tabel 107. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluim-vee	Kalver-gier	Gemengd	Rundvee	Milieu-vergunning
O-VI	M.A.V.	biogasinstallatie	75.000	75.000						V
O-VI	Meganck Daniël	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.880	2.880						V
O-VI	Mouton BVBA	mobilele electrolyse (Greenfield)	8.574	8.574						V
O-VI	Op de Beeck NV	droging + compostering	100.000		40.000	50.000		10.000		V
O-VI	Porcite-De Roover LV	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.920	2.920						V
O-VI	Reroma-Van Remortere LV	mobilele electrolyse (Greenfield)	1.660	1.660						V
O-VI	Riebbels Gaston	droging (Dorset-systeem)	2.880	2.880						V
O-VI	Riebbels Luc	droging (Dorset-systeem)	4.800	4.800						V
O-VI	Sebeck-Smet LV	biologie (Bio-armor)	3.000	3.000						V
O-VI	Sebeck-Smet LV	biologie (Bio-armor)	4.000	4.000						A
O-VI	Simoens Jan & Paul	biogasinstallatie	8.000					8.000		V
O-VI	Smet Patrick	biologie (Bio-Armor)	5.000	5.000						V
O-VI	Stoop Jozef	mobilele fysico-chemie (Smelox)	3.600	3.600						V
O-VI	Vandaele Eric	droging (Farmers Freedom)	3.500	3.500						V
O-VI	Vandaele Eric	biogasinstallatie	10.000					10.000		V
O-VI	Van Crombrughe van Leerne Carlos	biogasinstallatie	60.000					6.0000		G
O-VI	Van Crombrughe van Leerne Carlos	biogasinstallatie	30.000					30.000		V
O-VI	Van De Rostijne Jan	biogasinstallatie	20.000					20.000		V
O-VI	Van De Steene Ludo	mobilele fysico-chemie (Smelox)	2.000	2.000						V
O-VI	Van Poucke Koen	biologie (Bio-armor)	15.000	15.000						V
O-VI	Van Wouterghem Eddy	biologie (Trevi-systeem)	7.000	7.000						V
O-VI	Verbeke Antoine en Patrick	droging (Farmers Freedom) (mestscheider + mestdrooginstallatie)	5.440	5.440						V
O-VI	Verbeke BVBA	droging (droogtunnel)	1.110			1.110				V
O-VI	Verscheide Kristof	mobilele electrolyse (Greenfield)	4.500	4.500						V
O-VI	Verstraete Anja	droging (droogtunnel)	1.000			1.000				V
O-VI	Voeders Lambers	compostering	24.000		12.000	12.000				V
O-VI	Voeders Lauwers	mobilele electrolyse (Greenfield)	4.800	4.800						V
O-VI	Welvaert Alex	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.816	2.816						V

Tabel 108. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalver-gier	Gemengd	Rundvee	Milieu-vergunning
Vl-Br	Bayens Rudi	biogasinstallatie	5.420				5.420			G
Vl-Br	Beelen Jaak	biogasinstallatie + droging	30.000	28.000		2.000				V
Vl-Br	Guilliams BVBA	biogasinstallatie+ droging	6.000	6.000						V
Vl-Br	Lievens Jos	biogasinstallatie+ droging	8.100	8.100						A
Vl-Br	Van Den Bosch Erik	biogasinstallatie	150				75	75		G
Vl-Br	Van Dooren Pieter	biogasinstallatie+ droging	8.750	8.750						A
W-Vl	Ameel NV	biologie (Bio-Armor) + tertiaire zuivering (constructed wetlands)	5.000	5.000						V
W-Vl	Beddeleem Eddy	mobilele fysico-chemie (Smelox)	850	850						V
W-Vl	BVBA Voeders Biervliet	droging (drooginstallatie eigen ontwerp)	25000					25000		V
W-Vl	Biervliet Guido	biologie (Bio-Armor) + tertiaire zuivering (constructed wetlands)	25000	25000						V
W-Vl	BVBA Decaigny Christophe / Biolurit	biologie (Trevi-systeem)	15.500	15.500						V
W-Vl	Biomassa Centrale Ieper BVBA	biogasinstallatie + droging +nitrificatie + indampen	60.000	0				60.000		V
W-Vl	CVBA Biopower	verbranding	220.000		160.000	60.000				V
W-Vl	CVBA Biovar	biologie (Bio-Armor)	25.000					25.000		V
W-Vl	Biowest c.v.b.a	biogasinstallatie (Biorek Jnv)	99.500	0				99.500		V
W-Vl	Bol Frederik	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.200	2.200						V
W-Vl	Bossaert Wim en Marc	droging (Hotraco)	4.500	4.500						V
W-Vl	Bossaert Wim en Marc	biologie (Bio-Armor)+ droging (bed droger)	20.000					20.000		A
W-Vl	Bostoen Ginette	droging (Wecobiosol)	6.000	6.000						V
W-Vl	Broucke Willy	compostering (Fap Bio Heater)	10.000					10.000		V
W-Vl	BVBA Bio-Electric	biogasinstallatie	36.000					36.000		V
W-Vl	Carpentier Emiel	mobilele fysico-chemie (Smelox)	840	840						V
W-Vl	Casier Jozef en Geert	mobilele fysico-chemie (Smelox)	3.825	3.825						V
W-Vl	Casier Kris	mobilele fysico-chemie (Smelox)	3.000	3.000						V
W-Vl	Claeys Dion	biologie (Trevi-systeem)	4.000	4.000						A
W-Vl	Cobbaert Dirk	biologie (Trevi-systeem)	6.500	6.500						V
W-Vl	Colpaert Eddy	mobilele electrolyse (Greenfield)	4.384	4.384						V

Tabel 109. Milieuvergunder mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunder; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalvergier	Gemengd	Rundvee	Milieuvergunder
W-VI	Colpaert Eddy	biologie (Bio-Armor)	15.000	15.000					V
w-vI	Compernal Willem	mobilele fysico-chemie (Smelox)	2.400	2.400					V
W-VI	Cool Rik	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.400	1.400					V
W-VI	Cornette Luc	biologie (Trevi-systeem)	11.000	11.000					V
W-VI	Danis nv	biologie (Trevi-systeem)+drogen+korrelen	150.000	150.000					V
W-VI	De Brabandere NV	Balcorpure NP	30.000	30.000					V
W-VI	De Linde bvba	compostering (Flanders Agro Processing))	5.300				5.300		V
W-VI	De Muelenaere Jan	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.650	2.650					V
W-VI	De Rijkje Patrick	biologie (Trevi-systeem)	16.500				16500		A
W-VI	De Roo - Cocquyt Kristof en Isabelle	droging (Farmers Freedom) + scheider	4.032	4.032					V
W-VI	De Roo Yvan en Jaak	compostering	2.400					2.400	A
W-VI	De Sloovere Pol	compostering (mestdroogtunnel)	4.000		4.000				V
W-VI	De Smidt Dany	biologie (Trevi-systeem)	11.000				11.000		V
W-VI	De Vliegheere Johan	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.338	1338					V
w-vI	De Vliegheere Johan	mobilele fysico-chemie (Smelox)	2.000	2.000					V
W-VI	De Vloo Willy	droging (Seconov droger)	2.500		2.500				V
W-VI	De Vos Joseph	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.400	1400					V
W-VI	Debyser Frank	mobilele fysico-chemie (Smelox)	2.000	2.000					V
W-VI	Dedevee NV	compostering (Fap Bio Heather)	5.256	5.256					V
W-VI	Declerck Joost	compostering	6.812				6.812		V
W-VI	Decoster NV	mobilele fysico-chemie (Smelox)	4.000	4.000					V
W-VI	Decoster NV	mobilele fysico-chemie (Smelox)	2.500	2.500					V
W-VI	Decoster NV	mobilele electrolyse (Greenfield)	3.000	3.000					V
W-VI	Decoster NV	mobilele electrolyse (Greenfield)	3.120	3.120					V
W-VI	Decoster NV	mobilele electrolyse (Greenfield)	1.152	1.152					V
W-VI	Decoster NV	biologie (Bio-Armor)	24.000	24.000					V
W-VI	Dedecker Johan en Peter	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.700	1.700					V
W-VI	Degadt Gilbert - Jonckheere Rita	mobilele electrolyse (Greenfield)	600	600					V

Tabel 110. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalvergier	Gemengd	Rundvee	Milieuvergunning
W-VI	Dejaeghere Marnix	biologie (Trevi-systeem)	25.000					25.000		A
W-VI	Dehouck Noël	mobilele fysico-chemie (Smelox)	812	812						V
W-VI	Delameillieure Geert	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.479	1.479						V
W-VI	Dendoncker Dirk	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.393	1.393						V
W-VI	Denfeet NV	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.006	2.006						A
W-VI	Deprez Guy	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.500	1.500						V
W-VI	Dereeper Xavier	biologie (Bio-Armor)	25.000	25.000						V
W-VI	Derycke Jan	biologie (Trevi-systeem)	12.000	12.000						V
W-VI	Desimpel Patrick	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.171	2.171						V
W-VI	Desmet Boudewijn	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.000	1.000						V
W-VI	Devos LV / Devos Jozef	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.400	1.400						V
W-VI	Dewulf Marc	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.000	1.000						V
W-VI	D'Heygere Eddy	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.070	1.070						V
W-VI	D'Hondt Filip & Lavens Carine	biologie (Trevi-systeem)	3.700	3.700						V
W-VI	D'Hondt Johan	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.375	1.375						V
W-VI	Dhondt Johnny	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.282	1.282						V
W-VI	D'Hoore Mestverwerking CV	biologie (Trevi-systeem)	60.000	60.000						V
W-VI	D'Hoore Mestverwerking CV	biologie (Trevi-systeem)	60.000	60.000						V
W-VI	Dobbels Ludo	droging (Eco-stal & Dorset)	12.000	12.000						V
W-VI	Dumovar BVBA	droging (Farmers Freedom)	2.600	2.600						V
W-VI	Eco-Amron CVBA	biologie (Trevi-systeem)	11.000	11.000						V
W-VI	Everaert Werner	mobilele electrolyse (Greenfield)	2.992	2.992						V
W-VI	Feranor NV	compostering (Flanders Agro Processing)	25.000					25.000		V
W-VI	Fernagut Paul	mobilele electrolyse (Greenfield)	700	700						V
W-VI	Feryn Rik	mobilele fysico-chemie (Smelox)	700	700						V
W-VI	Focqaert Joseph	biologie (Trevi-systeem)	14.000	14.000						A
W-VI	Fokbedrijf Delva nv	biologie (Trevi-systeem) + Constructed Wetlands	35.000	35.000						V
W-VI	Franco en Zonen BVBA	droging	100.000					100.000		V

Tabel 111. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluim-vee	Kalver-gier	Gemengd	Rundvee	Milieu-vergunning
W-VI	Gaudissabois Etienne	mobilele fysico-chemie (Smelox)	700	700						V
W-VI	Geiko nv	droging (mestdroogtunnel)	4425			4425				V
W-VI	Gekiere Marcel & Zoon	droging (Farmers Freedom)	3.360	3360						V
W-VI	Ghekiere Luc	biologie (Bio-Armor)	15.000	15.000						V
W-VI	Gheros NV	compostering (Fap Bio Heather)	25.000	25.000						V
W-VI	Goemaere Dirk	biogasininstallatie	8.000					8.000		V
W-VI	Goetry Noël	biogasininstallatie	36.000					36.000		A
W-VI	Green Power Pittem	biogasininstallatie	36.000					36.000		A
W-VI	Handschoenwerker Danny	mobilele electrolyse (Greenfield)	1.392	1.392						V
W-VI	Houvarck BVBA	biologie (Bio-Armor)	18.000	18.000						V
W-VI	Huyghe Johan	Euromatic-systeem	3.000	3.000						V
W-VI	Huyghe Marino	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.600	1.600						V
W-VI	Igodt Marc	mobilele fysico-chemie (Smelox)	750	750						V
W-VI	Jacobs Roger	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.286	1.286						V
W-VI	Janssens Kris	biologie (Bio-Armor)	23.000	23.000						V
W-VI	Kloosterbeekhoeve nv	compostering (Fap compostering)	7.500			7.500				V
W-VI	Kwekerij Deico BVBA	biologie (Trevi-systeem)	25.000	25.000						V
W-VI	Lafaut Gabriel – Herlis BVBA	biologie (Trevi-systeem)	15.000	15.000						V
W-VI	Lafaut Landbouwbedrijf BVBA (Herman)	biologie (Trevi-systeem) + condensdroging	11.000	11.000						V
W-VI	Lambrecht & Co BVBA (biomass center)	compostering + vergisting (substraatbereider)	95.000					95.000		V
W-VI	Latrez Geert	compostering (Fap Bio Heather)	8.000	8.000						V
W-VI	Lavens Johan	biologie (Bio-Armor)	18.000	18.000						V
W-VI	Laviedor	bekalking	108.000		40.000	68.000				V
W-VI	Lesage Andy	biologie (Trevi-systeem)	16.500	16.500						V
W-VI	Lesage René BVBA	compostering (substraatbereider)	30.000					30.000		V
W-VI	Leuridan Brecht	biologie (Bio-Armor)	30.000	30.000						V

Tabel 112. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalvergier	Gemengd	Rundvee	Milieuvergunning
W-VI	Lingier NV	droging (Dorset-stal) + mobiele fysico-chemie (Smelox) + mobiele electrolyse (Greenfield)	11.700	11.700						V
W-VI	Logghe Stefaan	biologie (Trevi-systeem)	15.000	15.000						V
W-VI	Luyssen Peter & Raphael	mobiele electrolyse (Greenfield) en droging (Farmers Freedom)	6.150	6.150						V
W-VI	Maes Piet & Karl	compostering (A.C.T.)	4.500	2.000		2.500				V
W-VI	Marel bvba	biologie (Bio-Armor)	18.000	18.000						V
W-VI	Mengvoeders Bertrand Taveirne bvba	droging (Weco – Biosol)	20.000	20.000						V
W-VI	Messely Luc	mobiele electrolyse (Greenfield)	2.692	2.692						A
W-VI	Metsu Danny	mobiele fysico-chemie (Smelox)	700	700						V
W-VI	Meuleman Agri bvba	biologie (Trevi-systeem)	19.000	19.000						V
W-VI	Mevar bvba	biologie (Trevi-systeem)	25.000	25.000						V
W-VI	Mouton Wim	droging (Eco-stal & Dorset)	1.000	1.000						V
W-VI	Nuttens Jozef en Wim	mobiele fysico-chemie (Smelox)	850	850						V
W-VI	Nuytten Paul	mobiele fysico-chemie (Smelox)	936	936						V
W-VI	Pillaert Marc	biologie (Trevi-systeem) + condensatiedroging	11.000	11.000						V
W-VI	Provincie West-Vlaanderen	biogastallatie	1.500	1.500						V
W-VI	Provyn Nick	droging (Eco-stal & Dorset)	3.000	3.000						V
W-VI	Pyck nv	biologie (Bio-Armor)	8.000	8.000						V
W-VI	Pyfferoen Hans	droging (Seconov-droogstelsysteem)	7.200			7.200				V
W-VI	Quaghebeur Dirk	mobiele electrolyse (Greenfield)	1.500	1.500						V
W-VI	Quaghebeur Paul	mobiele fysico-chemie (Smelox)	740	740						V
W-VI	Quintyn Steven	mobiele fysico-chemie (Smelox)	475	475						V
W-VI	Ranschaert bvba	mengen persen en verpakken	500			500				V
W-VI	Ripor NV	droging (Dorset-systeem)	5.000	5.000						V
W-VI	Rits Etienne	mobiele electrolyse (Greenfield)	2.940	2.940						V
W-VI	Rommel eric	mobiele electrolyse (Greenfield)	1.920	1.920						V
W-VI	Roose Jan	mobiele electrolyse (Greenfield)	6.136	6.136						A
W-VI	Roose Jan	biologie (Trevi-systeem)	20.000	20.000						V

Tabel 113. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)										
Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (tom/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalvergier	Gemengd	Rundvee	Milieuvergunning
W-VI	Roose Jeroen	mobiele fysico-chemie (Smelox)	2.000	2.000						V
W-VI	Samagro NV (Samyn Pluimveehandel NV)	compostering (Fap – bio heater) + LISA – vergisting	136.000					13.6000		V
W-VI	Sap Yves	biogasinstallatie	36.000					36.000		A
W-VI	Scherrens Joost	biogasinstallatie	36.000					36.000		A
W-VI	Senergho BVBA	biogasinstallatie	14.400					14.400		V
W-VI	Seuryck voedersnv	biologie (Bio-Armor)	24.000	24.000						V
W-VI	Seys Luc	mobiele fysico-chemie (Smelox)	1.200	1.200						V
W-VI	Shanks Vlaanderen NV	vergisting + droging digestaat	15.000					15.000		PV
W-VI	Snaet Geert	biologie (Bio-Armor)	13.000	13.000						V
W-VI	Spriet Andy	mobiele fysico-chemie (Smelox)	1.827	1.817						V
W-VI	Staelens Ivan BVBA	biologie (Trevi-systeem)	16.000	16.000						V
W-VI	Steenhuyze Marc	droging (mestdroogtunnel)	1.000			1.000				V
W-VI	Sterckx Karel	compostering (substraatbereider)	120.000					120.000		V
W-VI	Talpe Patrick	mobiele fysico-chemie (Smelox)	1.105	1.105						V
W-VI	Taveirne Geert	mobiele electrolyse (Greenfield)	2.695	2.695						V
W-VI	Ten Bernardspas nv	mobiele fysico-chemie (Smelox)	2.000	2.000						V
W-VI	Ten Bernardspas nv	biologie (Bio-Armor)	22.000	22.000						V
W-VI	Tolpe Ivan	biologie (Trevi-systeem) + compostering + tertiaire zuivering (Constructed wetlands)	23.000					23.000		V
W-VI	Tolpe Ivan	biologie (Trevi-systeem) + compostering + tertiaire zuivering (Constructed wetlands)	25.000					25.000		V
W-VI	Tommeleyn Luc	biologie (Trevi-systeem)	15.000	15.000						V
W-VI	Vabeko NV	biologie (Bio-Armor)	30.000	30.000						V
W-VI	Vabeko NV	biologie (Bio-Armor)	10.000	10.000						V
W-VI	VAMO bvba	droging (Weco – Biosol)	8.000	8.000						V
W-VI	Van De Weghe Julien	droging (Farmers Freedom)	1.000	1.000						A
W-VI	Van Poucke – Casier R & K	mobiele fysico-chemie (Smelox)	3.000	3.000						V
W-VI	Vanackere Bart	mobiele electrolyse (Greenfield)	3.172	3.172						V
W-VI	Vanbruaene Johan	biologie (Trevi-systeem)	20.000	20.000						V

Tabel 114. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalvergier	Gemengd	Rundvee	Milieuvergunning
W-VI	Vanbruwaene Andy	mobile electrolyse (Greenfield)	1.500	1.500						V
W-VI	Vandaele Joost	droging (Farmers Freedom)	1.000	1.000						V
W-VI	Vande Kerkhove Wilfried	mobile fysico-chemie (Smelox)	990	990						V
W-VI	Vandecasteele Erna	mobile fysico-chemie (Smelox)	693	693						V
W-VI	Vandenbergh Erik	mobile fysico-chemie (Smelox)	920	920						V
W-VI	Vandeputte Hubert NV	biologie (Trevi-systeem)	33.000	33.000						A
W-VI	Vanexem Geert	mobile fysico-chemie (Smelox)	2.700	2.700						V
W-VI	Vanhee Dirk	mobile fysico-chemie (Smelox)	1.395	1.395						V
W-VI	Vanhooren Leon	mobile electrolyse (Greenfield)	1.622	1.622						V
W-VI	Vanoverbeke Guido	droging (Farmers Freedom)	3.284	3.284						V
W-VI	Vanoverbeke Henk (was Jozef)	mobile fysico-chemie (Smelox)	2.000	2.000						V
W-VI	Vanoverbeke Kris	mobile fysico-chemie (Smelox)	1.585	1.585						V
W-VI	Vanoverschelde Dirk	mobile fysico-chemie (Smelox)	1.445	1.445						V
W-VI	Vanrolleghem Johan	biogasinstallatie + biologie (Trevi-systeem)	27.000	27.000						V
W-VI	Vanroose Francky	droging (Dorset)	1.700	1.700						V
W-VI	Vanhourmout Lieven	droging (mestdroogtunnel)	1.850	1.850		1.850				V
W-VI	Vanysacker Geert	mobile fysico-chemie (Smelox)	1.200	1.200						V
W-VI	Varfome nv	biologie (Trevi-systeem)	11.000	11.000						V
W-VI	Veldkrekel BVBA	mobile fysico-chemie (Smelox)	850	850						V
W-VI	Veraverbeke Gery en Sofie	mobile electrolyse (Greenfield)	3.042	3.042						V
W-VI	Vereecke Marc bvba	droging (mestdroogtunnel)	2.000			2.000				V
W-VI	Vergaue Roger	mobile fysico-chemie (Smelox)	800	800						V
W-VI	Verhee Luc	mobile fysico-chemie (Smelox)	1.700	1.700						V
W-VI	Verhee Luc	mobile fysico-chemie (Smelox)	1.425	1.425						V
W-VI	Verkinderen Els	droging (Wecobiosol)	20.000	20.000						A
W-VI	Vermeersch Jacques	mobile electrolyse (Greenfield)	3.000	3.000						V
W-VI	Vernack Patrick	mobile fysico-chemie (Smelox)	1.870	1.870						V
W-VI	Verraes Bart	mobile fysico-chemie (Smelox)	850	850						V

Tabel 115. Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)

Provincie	Vergunningshouder	Type	Hoeveelheid (ton/jr)	Varkens (dik)	Pluimvee	Kalver-gier	Gemengd	Rundvee	Milieu-vergunning
W-VI	Vlaanderen Nutrient export NV	Pelletiseren	760000				76.0000		V
W-VI	Voeders Degrave NV	Struvietuitvlokkig (MAP)	100.000				10.0000		V
W-VI	Voeders Degrave NV	compostering (Fap Bio Heather)	30.000				30.000		V
W-VI	Voeders pauwels NV	compostering (Fap Bio Heather)	24.000	24.000					V
W-VI	VDF Ropaluin	mobilele fysico-chemie (Smelox)	2.550	2.550					V
W-VI	VDF Ropaluin	mobilele electrolyse (Greenfield)	5.185	5.185					V
W-VI	Volcke Livinus	biogasinstallatie	36.000				36.000		A
W-VI	Vulsteke Stefaan	mobilele fysico-chemie (Smelox)	1.066	1.066					V
W-VI	Wallays Geert	droging (Fap compostering)	15.000				15.000		V
W-VI	Warlop Chris	mobilele fysico-chemie (Smelox)	2.500	2.500					V
W-VI	Wiga NV	droging (Eco-stal & Dorset)	10.000	10.000					V
W-VI	Willems Christophe	droging (Hotraco)	3.000	3.000					V
W-VI	Wyseur - Lesage	compostering (Fap compostering)	10.000				10.000		V
W-VI	Wyseur Paul	biologie (Bio-Armor)	10.000	10.000					V
W-VI	Yde Guido BVBA	mobilele fysico-chemie (Smelox)	630	630					V
W-VI	Ysebaert Gerrit-Vandekerckhove nv	compostering (Fap compostering)	15.000		15.000				V

Tabel 116. Overzicht van de nutriëntenstroom van de vergunde mestproductie door Vlaanderen ten gevolge van samenvoegingen en verplaatsingen tot 15 augustus 2007. VP staat voor vergunde mestproductie (kg P₂O₅), VP_{bruto} voor vergunde mestproductie vóór de reductie samenvoeging en verval (kg P₂O₅), VP_{netto} voor vergunde mestproductie na de reductie samenvoeging en verval (kg P₂O₅)

Oorsprong	Antwerpen		Limburg		Oost-Vlaanderen		Vlaams-Brabant		West-Vlaanderen		Totaal VP uit de provincie	
	VPbruto	VPnetto	VPbruto	VPnetto	VPbruto	VPnetto	VPbruto	VPnetto	VPbruto	VPnetto	VPbruto	VPnetto
Antwerpen	886.594	604.688	40.701	28.914	63.426	37.810	24.196	15.450	156.415	101.494	1.171.332	788.356
Limburg	290.273	184.386	369.467	273.658	85.247	60.908	23.128	12.601	100.593	68.044	868.708	599.597
Oost-Vlaanderen	140.259	100.297	7.250	3.742	830.097	622.410	45.792	27.257	363.968	238.267	1.387.366	991.973
Vlaams-Brabant	73.997	49.915	15.381	11.569	30.796	18.883	198.706	132.999	52.560	36.338	371.440	249.704
West-Vlaanderen	64.671	57.158	5.521	3.661	204.698	119.751	34.494	19.583	2.212.743	1.504.018	2.522.127	1.704.171
Totaal vergunde mestproductie naar de provincie	1.455.794	996.444	438.320	321.544	1.214.264	859.762	326.316	207.890	2.886.279	1.948.161	6.320.973	4.333.801
Reductie vergunde mestproductie na samenvoeging en verval	Van buiten provincie	177.444		20.967		146.815		52.719		229.393		1.987.172
	Binnen provincie	281.906		95.809		207.687		65.707		708.725		

Tabel 117. Overzicht van het gemiddelde nitraatresidu (< 90 kg NO₃-N/ha; > 90 kg NO₃-N/ha en alle stalen) en het aandeel goede stalen (% van de oppervlakte) voor verschillende jaren en teelten in het kader van de beheerovereenkomsten water

jaar	teelt	Gemiddeld nitraatresidu (kg NO ₃ -N/ha)		Aandeel goede stalen (% van de oppervlakte)	
		< 90 kg NO ₃ -N/ha	> 90 kg NO ₃ -N/ha	Alle stalen	
2001	grasland	46	212	90	74
	maïs	50	225	110	66
	graangewassen	56	121	82	59
	bieten	51	146	72	77
	aardappelen	53	188	106	61
	andere	46	162	78	71
	Totaal	49	182	91	68
2002	grasland	40	143	55	85
	maïs	51	145	78	72
	graangewassen	51	128	72	73
	bieten	47	125	55	90
	aardappelen	56	142	91	59
	andere	43	143	64	80
	Totaal	46	139	66	78
2003	grasland	43	157	72	74
	maïs	59	146	100	53
	graangewassen	49	136	74	73
	bieten	48	147	60	88
	aardappelen	60	167	130	36
	andere	44	163	71	78
	Totaal	48	150	80	69
2004	grasland	41	163	62	82
	maïs	55	163	107	50
	graangewassen	53	134	76	73
	bieten	50	121	58	88
	aardappelen	57	160	111	47
	andere	41	155	62	82
	Totaal	47	155	77	72
2005	grasland	37	133	46	91
	maïs	48	135	67	78
	graangewassen	42	129	57	83
	bieten	41	121	46	91
	aardappelen	55	144	92	58
	andere	35	148	49	88
	Totaal	40	135	55	85
2006	grasland	37	146	52	86
	maïs	46	136	61	83
	graangewassen	49	130	65	63
	bieten	48	122	57	88
	aardappelen	53	147	88	63
	andere	38	154	59	81
	Totaal	43	139	59	83

Tabel 118. Aantal vergunningen voor (verg.) en aantal varkens in emissiearme stallen in Vlaanderen, per provincie

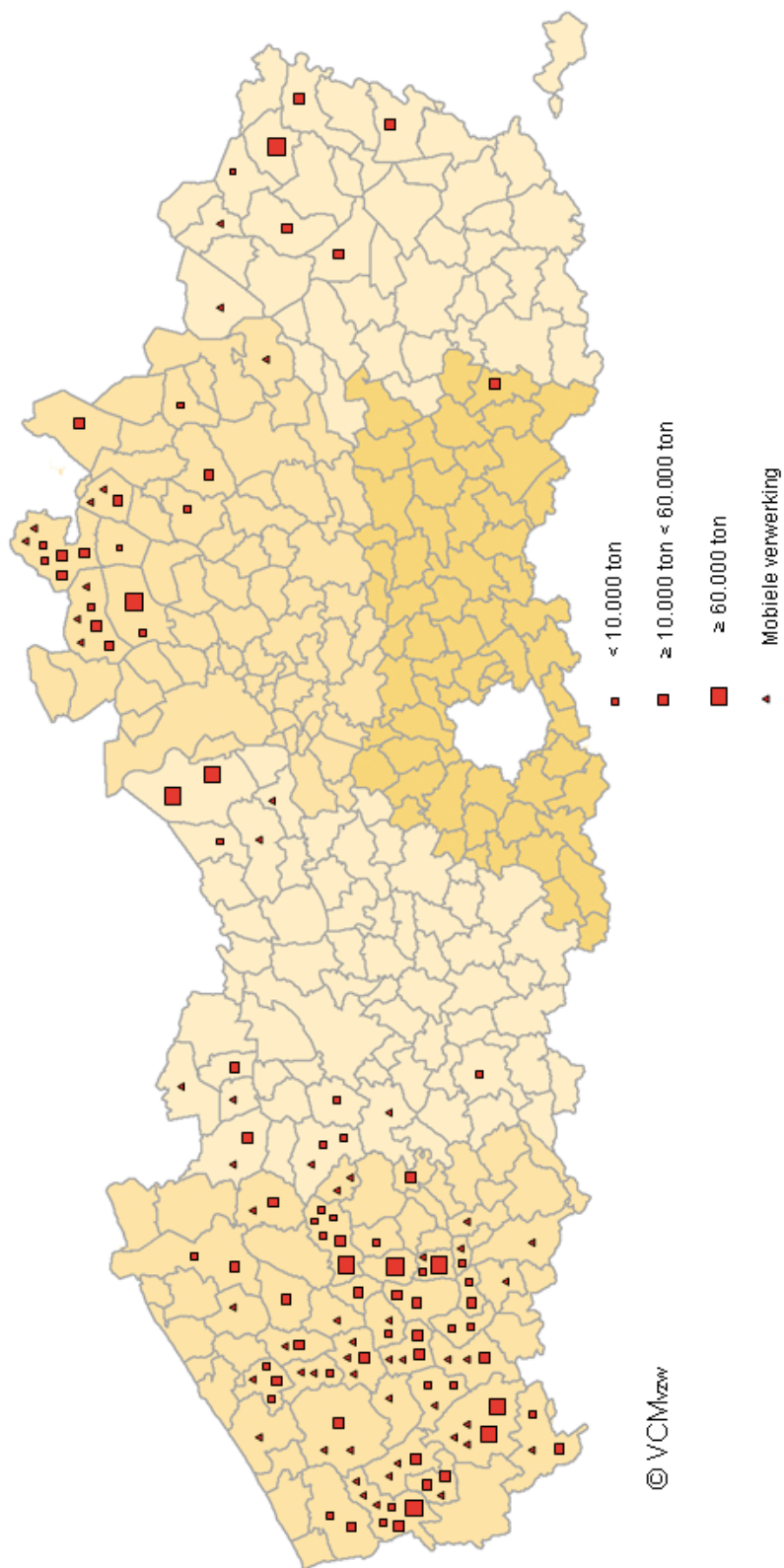
Systeem	Antwerpen		Limburg		Oost-Vlaanderen		Vlaams-Brabant		West-Vlaanderen		Totaal	
	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren
Biggenopfok												
V 1.2	3	3.684	1	400	3	8.869			22	16.881	29	29.834
V 1.3							1	800			1	800
V 1.5	12	10.438	4	2.454	21	10.643	1	15	115	82.295	153	105.845
V 1.6	8	5.273	1	51	5	906	2	964	14	6.968	30	14.162
V 4.4	1	560									1	560
S 1									13	16.529	13	16.529
S 2	4	6.888							4	4.021	8	10.909
	28	26.843	6	2.905	29	20.418	4	1.779	168	126.694	235	178.639
Kraamhokken												
V 2.1					1	110			2	160	3	270
V 2.2	16	1.745	1	118	25	1.937	1	90	78	4.686	121	8.576
V 2.5									3	76	3	76
V 2.6	6	392	1	65	6	476			11	1.113	24	2.046
	22	2.137	2	183	32	2.523	1	90	94	6.035	151	10.968
Guste en dragende zeugen												
V 3.1	15	1.895	2	213	17	1.429	1	84	52	3.497	87	7.118
V 3.2					1	40	1	60	7	449	9	549
V 3.5	25	3.526	15	1.858	33	3.871	7	1.075	115	12.319	195	22.649
V 3.6			3	250	6	960			12	1.340	21	2.550
V 3.7					6	685			7	527	13	1.212
	40	5.421	20	2.321	63	6.985	9	1.219	193	18.132	325	34.078
Vleesvarkens												
V 4.4	1	485									1	485
V 4.6	5	4.539	4	2.267	4	1.338	2	211	14	5.658	29	14.013
V 4.7	55	34.377	8	3.490	41	18.323	10	4.879	227	109.125	341	170.194
	61	39.401	12	5.757	45	19.661	12	5.090	241	114.783	371	184.692
Wassers (excl. biggen)												
S 1	6	7.547			20	13.942	2	2.078	72	45.653	100	69.220
S 2	10	9.473	1	1.045	12	8.958	2	2.997	47	33.381	72	55.854
	16	17.020	1	1.045	32	22.900	4	5.075	119	79.034	172	125.074
Totaal	167	90.822	41	12.211	201	72.487	30	13.253	815	344.678	1.254	533.451
% t.o.v.totaal	13	17	3	2	16	14	2	2	65	65	100	100

Table 119. Aantal vergunningen voor (verg.) en aantal stuks pluimvee in emissiearme stallen in Vlaanderen, per provincie

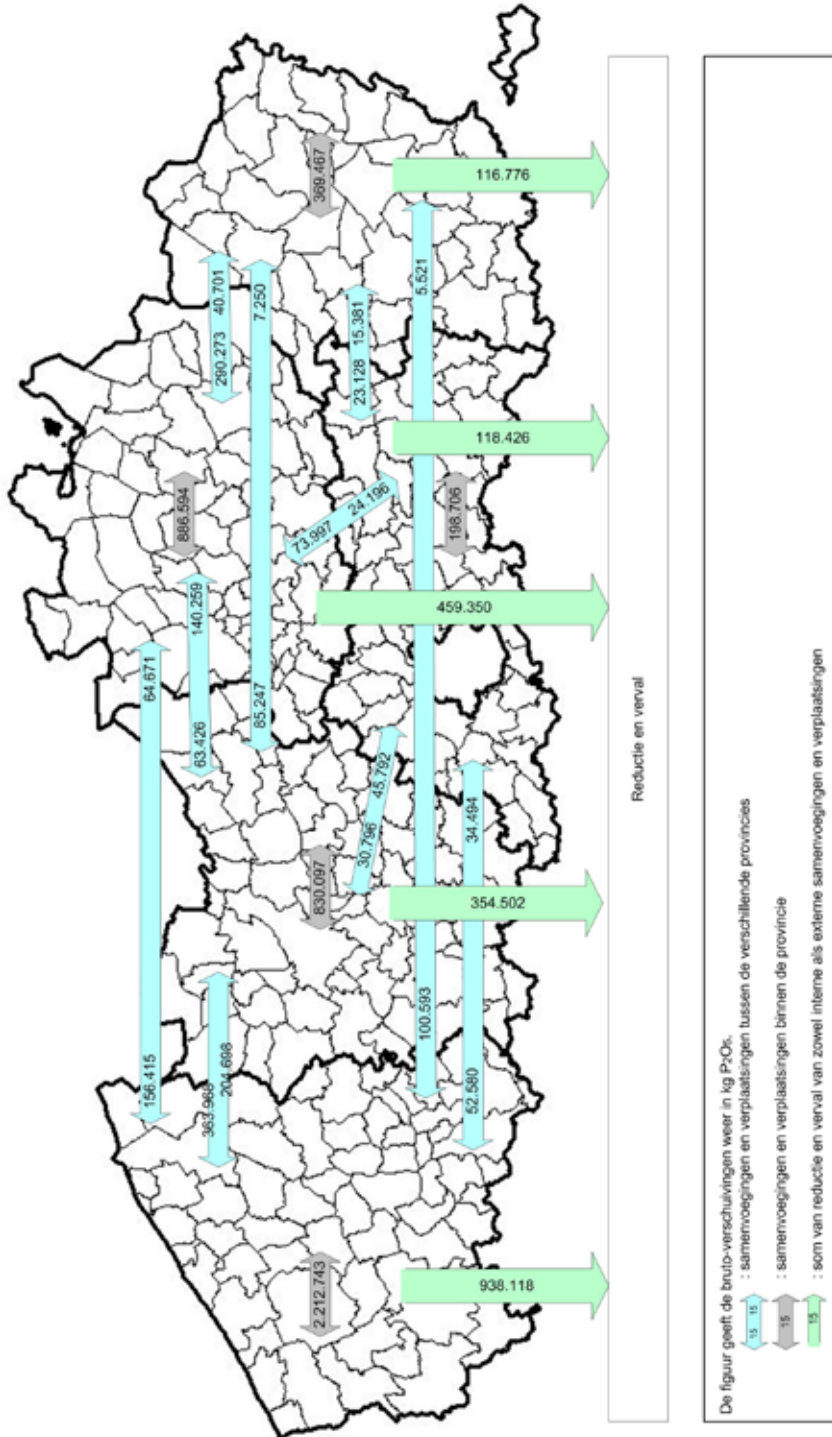
Systeem	Antwerpen		Limburg		Oost-Vlaanderen		Vlaams-Brabant		West-Vlaanderen		Totaal	
	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren	verg.	dieren
Opfokpoeljen legkippen												
P 1.4			1	10.000							1	10.000
P 2.1			1	31.432							1	31.432
			2	41.432							2	41.432
Legkippen												
P 3.4	1	38.880									1	38.880
P 3.5	2	120.180									2	120.180
P 4.2	3	72.676			4	116.259					7	188.935
P 4.3	2	23.841	1	46.950	3	41.000	1	36.640	2	79.690	9	228.121
	8	255.577	1	46.950	7	157.259	1	36.640	2	79.690	19	576.116
Slachtkuikenuouderdieren												
P 5.4					1	9.453	1	12.829	3	36.644	5	58.926
Wassers												
S 1	1	7.885									1	7.885
Totaal	9	263.462	3	88.382	8	166.712	2	49.469	5	116.334	27	684.359
% t.o.v.totaal	33	38	31	13	30	24	7	7	19	17	100	100

Operationele mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen

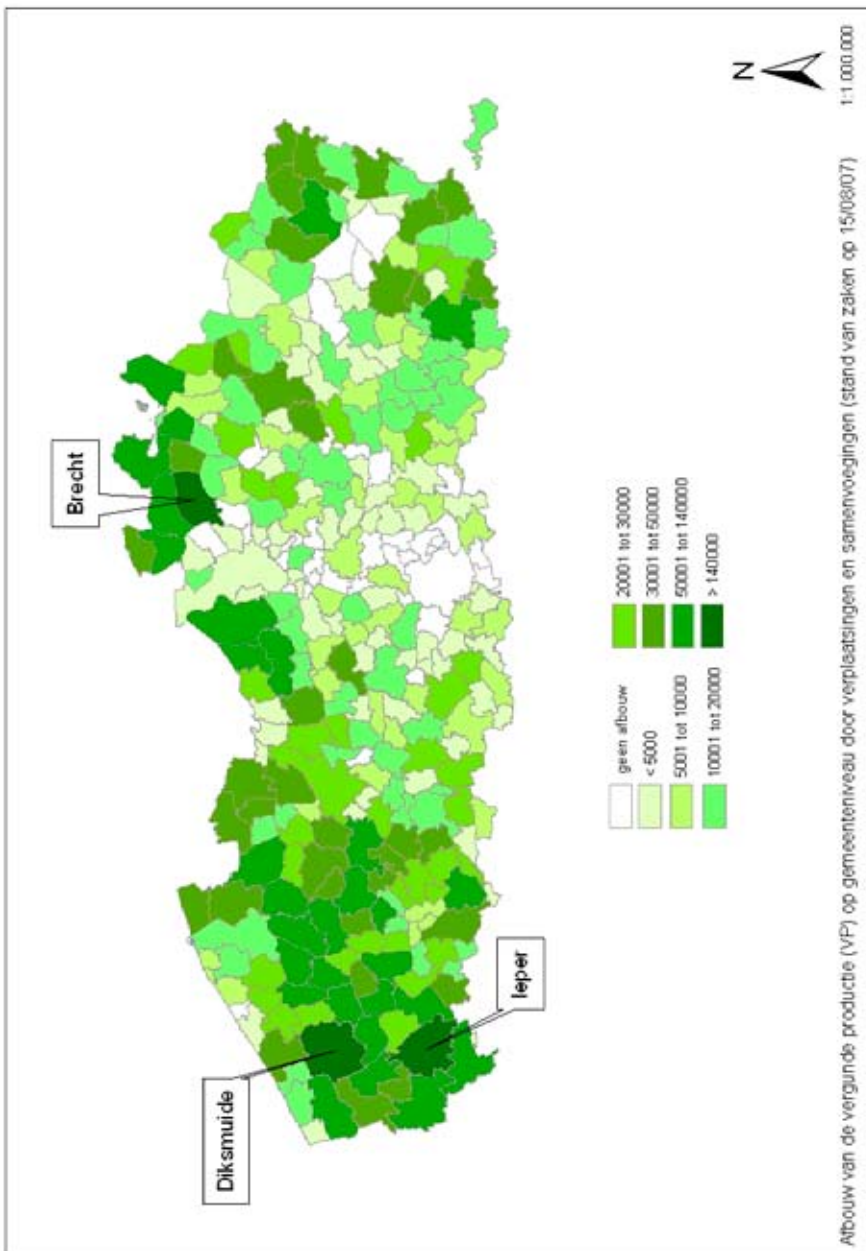
(Bron VCM enquête 2006-2007)

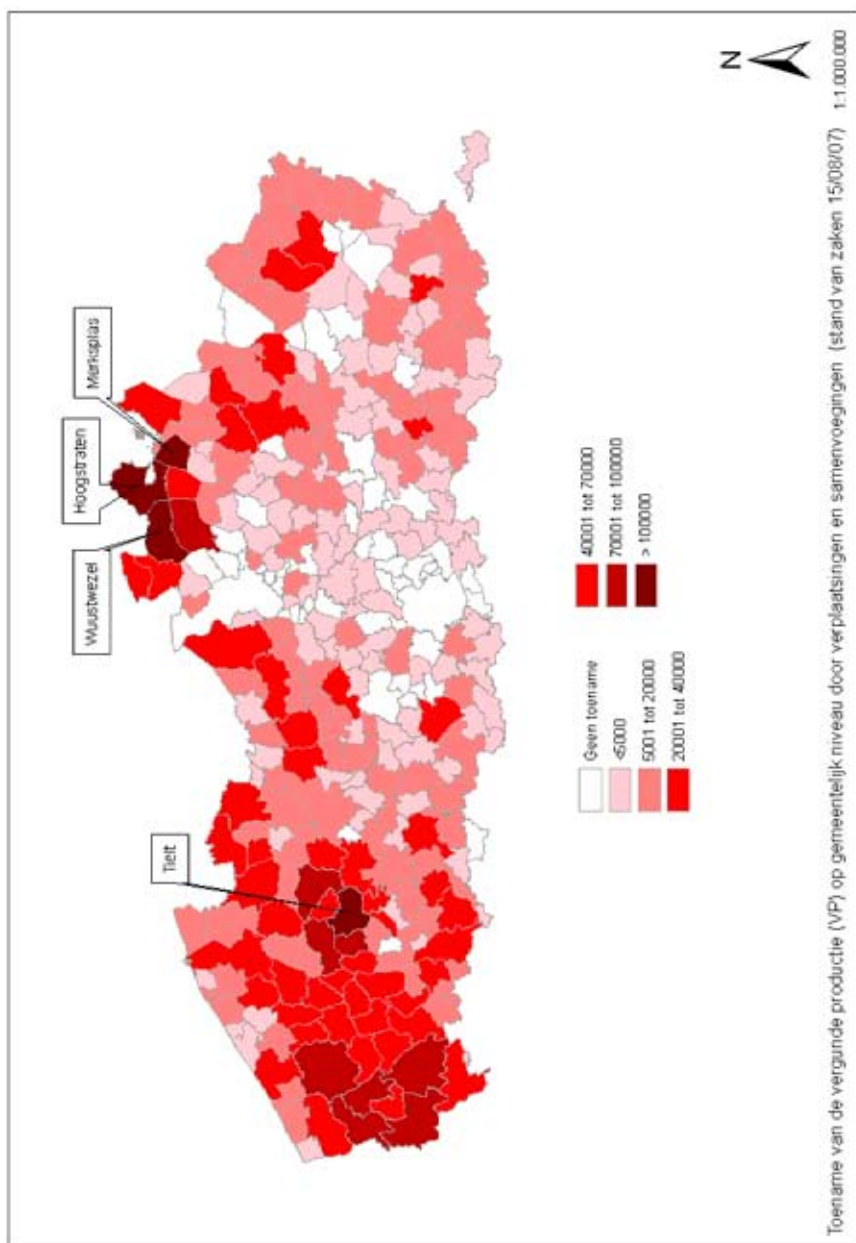
Figuur 36 Geografische situering van de operationele be- en verwerkingsinstallaties voor dierlijke mest

Figuur 37 Visuele voorstelling van de verschuivingen van de bruto vergunde mestproductie (kg P₂O₅) binnen en buiten de Vlaamse provincies

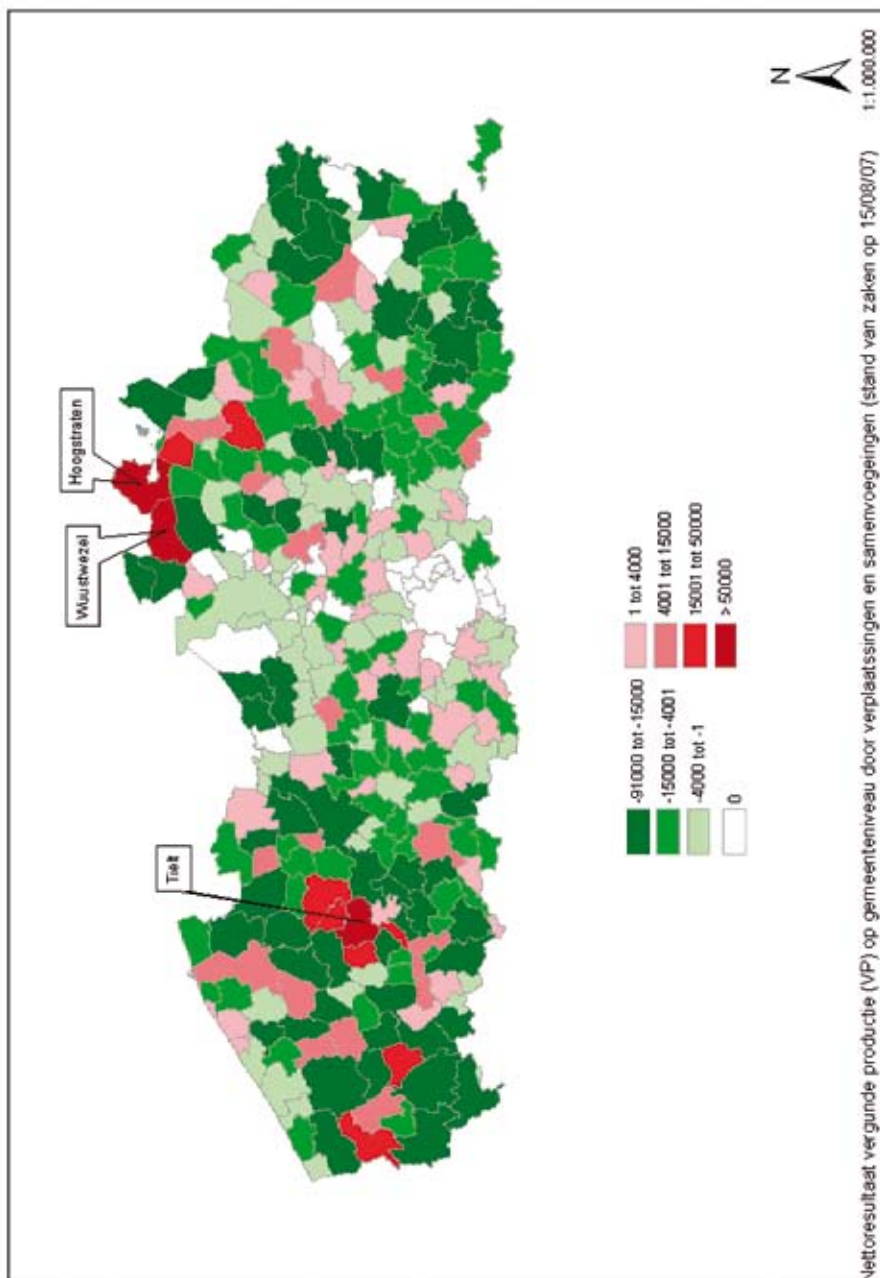

Figuur 38 Afbouw van de vergunde mestproductie (VP) op gemeentenniveau door verplaatsingen en samenvoegingen

Figuur 39

Toename van de vergunde mestproductie (VP) op gemeentelijk niveau door verplaatsingen en samenvoegingen (stand van zaken 15/08/07)

Figuur 40 Nettoresultaat vergunde mestproductie (VP) op gemeenteniveau door verplaatsingen en samenvoeg

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1.	<i>Bemestingsnormen voor percelen onder derogatie in 2007-2010</i>	21
Tabel 2.	<i>Data, locatie en aantal aanwezigen van de voorlichtingsvergaderingen</i>	34
Tabel 3.	<i>Aantal runderen (volgens aangifte Mestbank en SANITEL), bruto en netto stikstofproductie (in miljoen kg N) en fosfaatproductie (in miljoen kg P₂O₅) volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet</i>	48
Tabel 4.	<i>Aantal varkens en pluimvee (volgens aangifte Mestbank), reële en netto stikstofproductie (in kg N) en fosfaatproductie (in kg P₂O₅) volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet</i>	49
Tabel 5.	<i>Aantal andere dieren (volgens aangifte Mestbank), bruto en netto stikstofproductie (in kg N) en fosfaatproductie (in kg P₂O₅) bij het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet</i>	50
Tabel 6.	<i>Aantal varkens op regressie en vergelijking van de reële stikstofproductie (kg N) en fosfaatproductie (kg P₂O₅) bij de huidige en nieuwe regressierechten</i>	52
Tabel 7.	<i>Oppervlakte van de 10 belangrijkste teelten in Vlaanderen</i>	55
Tabel 8.	<i>Overzicht van het potentiële areaal voor derogatie en de arealen waarvoor wel/geen derogatie toegekend werd per teelt in Vlaanderen in 2006</i>	56
Tabel 9.	<i>Graad van derogatie, potentieel areaal en areaal waar wel/geen derogatie toegekend werd van bedrijven die in aanmerking kwamen voor derogatie in 2006</i>	57
Tabel 10.	<i>Bijkomende mestafzetruimte op basis van de toegekende derogatie in 2006</i>	57
Tabel 11.	<i>Overzicht van het potentiële areaal voor derogatie en de arealen waarvoor wel/geen derogatie werd aangevraagd per teelt in Vlaanderen in 2007</i>	58
Tabel 12.	<i>Bijkomende mestafzetruimte op basis van de aangevraagde derogaties in 2007</i>	59
Tabel 13.	<i>Gebruk van dierlijke mest per provincie in 2006</i>	61
Tabel 14.	<i>Gebruk van chemische meststoffen per provincie in 2006</i>	61
Tabel 15.	<i>Gebruk van andere meststoffen (behalve schuimaarde) per provincie in 2006</i>	62
Tabel 16.	<i>Totale gebruik van meststoffen per provincie in 2006</i>	62
Tabel 17.	<i>Relatief aandeel van de verschillende meststoffen (dierlijk, chemische en andere) in het totale gebruik van meststoffen per provincie in 2006</i>	62
Tabel 18.	<i>Evolutie van het aantal erkende mestvoerders en trekkende voertuigen per klasse sinds de bekendmaking van de AGR-GPS-verplichting voor klasse C voerders</i>	65
Tabel 19.	<i>Aantal milieuvergunningen per provincie (stand van zaken oktober 2007)</i>	69
Tabel 20.	<i>Milieuvergunde mestverwerkingscapaciteit in ton/jaar per provincie en mestsoort (stand van zaken oktober 2007)</i>	70
Tabel 21.	<i>Milieuvergunde mestverwerkingscapaciteit in kg N/jaar per provincie en mestsoort (oktober 2007, berekening op basis van gemiddelde mestsamenstelling)</i>	70
Tabel 22.	<i>Vergunde, beschikbare en operationele capaciteit in ton/jaar per mestsoort voor juli 2006-juni 2007. Bron: VCM- enquête 2007 en Mestbankgegevens 2007</i>	71
Tabel 23.	<i>Verdeling van toegepaste mestverwerkingsvormen (aantal installaties) per provincie voor productiejaar 2006. Bron: VCM-enquête 2007</i>	71
Tabel 24.	<i>Evolutie van operationele mestverwerkingscapaciteit in ton/jaar van 2002 tot 2007. Bron: VCM-enquête 2006 en Mestbankgegevens</i>	72
Tabel 25.	<i>Hoeveelheid verwerkte en geëxporteerde dierlijke mest in miljoen kg N</i>	73
Tabel 26.	<i>Hoeveelheid verwerkte en geëxporteerde dierlijke mest in miljoen kg P₂O₅</i>	73
Tabel 27.	<i>Hoeveelheid verwerkte en geëxporteerde mest (kg N, kg P₂O₅ en ton) per bestemming in 2006</i>	74
Tabel 28.	<i>Export van dierlijke mest (export) en export van verwerkte mest (verwerking) volgens mestsoort in 2006</i>	74
Tabel 29.	<i>Overzicht van de mestverwerkingsplicht per provincie in 2006.</i>	75
Tabel 30.	<i>Overzicht van de mestverwerkingsplicht van 2003 tot en met 2006.</i>	75
Tabel 31.	<i>Aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven en de hoeveelheid te verwerken stikstof (kg N) per verwerkingsklasse (kg N) in 2007 (op basis van de gegevens van het productiejaar 2006)</i>	76
Tabel 32.	<i>Aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven en de hoeveelheid te verwerken stikstof (kg N) per bedrijfstype in 2007 (op basis van de gegevens van het productiejaar 2006)</i>	76
Tabel 33.	<i>Aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven en de hoeveelheid te verwerken stikstof (kg N) per hectareklasse in 2007 (op basis van de gegevens van het productiejaar 2006)</i>	77
Tabel 34.	<i>Adviesvragen milieuvergunningen van veeteeltinrichtingen per provincie ontvangen in 2006</i>	79
Tabel 35.	<i>Overzicht van de bedrijven die de grootste toename van de vergunde mestproductie (VP) hebben door samenvoegingen en verplaatsingen in 2006, uitgedrukt in kg P₂O₅</i>	81
Tabel 36.	<i>Overzicht van het aantal omvormingen tussen diersoorten ten gevolge van samenvoegingen en verplaatsingen per provincie (stand van zaken tot 15 augustus 07)</i>	82

Tabel 37.	Overzicht van het aantal dossiers per jaar met een omvorming van diersoorten ten gevolge van samenvoegingen	82
Tabel 38.	Overzicht van de totale afbouw van de vergunde mestproductie (in kg P ₂ O ₅) per provincie (stand van zaken tot 15 augustus 2007)	84
Tabel 39.	Totaal aantal verzonden ambtshalve herzieningen omwille van de stopzettingvergoeding en de eraan gekoppelde vermindering van de toegekende nutriëntenhalte (stand van zaken 10 september 2007)	88
Tabel 40.	Totaal aantal gegronde volledige en gedeeltelijke overnames met de bijhorende nutriëntenhalte (stand van zaken 10 september 2007)	89
Tabel 41.	Aantal gegronde verplaatsingen van nutriëntenhalte als gevolg van melkquotumoverdracht of herlokalisatie van een veeteeltinrichting voortvloeiend uit ruilverkaveling, land- of natuur-inrichting en/of onteigeningen van openbaar nut (RVK) (stand van zaken 10 september 2007)	90
Tabel 42.	Aantal gegronde samenvoegingen en verplaatsingen met de bijhorende nutriëntenhalte (stand van zaken 10 september 2007)	90
Tabel 43.	Nettoresultaat voor de nutriëntenhalte op provinciaal niveau als gevolg van de gegronde samenvoegingen en verplaatsingen (stand van zaken 10 september 2007)	91
Tabel 44.	Toegekende nutriëntenhalte met startdatum 1 januari 2002 (stand van zaken 10 september 2007)	91
Tabel 45.	Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2003 (stand van zaken 10 september 2007)	91
Tabel 46.	Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2004 (stand van zaken 10 september 2007)	92
Tabel 47.	Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2005 (stand van zaken 10 september 2007)	92
Tabel 48.	Toegekende nutriëntenhalte geldend op 1 januari 2006 (stand van zaken 10 september 2007)	92
Tabel 49.	Toegekende nutriëntenhalte geldend op 31 december 2006 (stand van zaken 10 september 2007)	93
Tabel 50.	Overzicht van toegekende nutriëntenhalte per diersoort (stand van zaken 10 september 2007)	93
Tabel 51.	Dierlijke productie voor het productiejaar 2006 berekend volgens de methode voor vergelijking met de nutriëntenhalte (vaststelling superheffing nutriëntenhalte)	94
Tabel 52.	Maximale nutriëntenhalte berekend met de reële uitscheidingsnormen (stand van zaken 10 september 2007)	95
Tabel 53.	Nutriëntenhalte versus nutriëntenemissierechten	96
Tabel 54.	Schatting van de nutriëntenemissierechten	97
Tabel 55.	Overzicht van de superheffing nutriëntenhalte voor productie jaren 2002, 2003, 2004 en 2005. * voor zover afgewerkt	97
Tabel 56.	Aantal heffingsplichtigen in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie	99
Tabel 57.	Verdeling van de superheffing NH 2004 in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie	99
Tabel 58.	Overzicht aangehaalde redenen in de bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte	100
Tabel 59.	Aantal heffingsplichtigen in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie	101
Tabel 60.	Verdeling van de superheffing NH 2005 in functie van de grootte van het te innen bedrag en de provincie	101
Tabel 61.	Overzicht aangehaalde redenen in de bezwaren tegen de superheffing nutriëntenhalte	102
Tabel 62.	Overzicht van de mogelijke administratieve geldboetes na een terreinvaststelling. * van toepassing vanaf 1 januari 2008	105
Tabel 63.	Evolutie van de inbreuken vastgesteld door inspecteurs van de Mestbank.	106
Tabel 64.	Overzicht van de administratieve geldboetes en waarschuwingen voor de mestbalans verstuurd in 2006 en 2007	107
Tabel 65.	Overzicht van het initieel aantal opgelegde heffingen en boetes samen met de opgelegde, ontvangen en openstaande bedragen voor de periode van 01 januari 2006 tot en met 30 juni 2007. * inclusief kwijtscheldingen/verminderingen/herberekeningen in dezelfde periode	112
Tabel 66.	Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing mestverwerking aanslagjaar 2002	113
Tabel 67.	Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing mestverwerking aanslagjaar 2003	113
Tabel 68.	Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing mestverwerking aanslagjaar 2004. * Uitsstel in het kader van de uitstel- en afstelregeling	114
Tabel 69.	Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2003	114
Tabel 70.	Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2004	115
Tabel 71.	Overzicht van het aantal bedrijven, de verschillende bedragen en het aandeel t.o.v. het te innen bedrag in het kader van de superheffing nutriëntenhalte aanslagjaar 2005	115
Tabel 72.	Overzicht van het aantal afbetalingsplannen bij de Mestbank voor de superheffing nutriëntenhalte en de superheffing mestverwerking	116

Tabel 73.	Overzicht van de gerechtvaardigde openstaande bedragen bij de opgelegde invoerheffing	116
Tabel 74.	Overzicht van de te innen, ontvangen en openstaande bedragen in het kader van boetes niet-bewezen mestafzet (MAZ) en boetes overbesteding (TEN)	116
Tabel 75.	Overzicht van het gerechtvaardigde openstaande bedrag ten gevolge van een bezwaarbehandeling en een dossier bij de Rechtbank van eerste aanleg van de boetes niet-bewezen mestafzet en boetes overbesteding opgelegd in 2006 en 2007	117
Tabel 76.	Overzicht van de afbetalingsplannen bij de opgelegde boetes niet-bewezen mestafzet en overbesteding	117
Tabel 77.	Overzicht van de gerechtvaardigde openstaande bedragen van boetes en heffingen bij de Mestbank	117
Tabel 78.	Evolutie van het percentage meetpunten van het MAP-meetnet oppervlaktewater dat de maximale waarde van 50 mg NO ₃ /l minstens één maal overschrijdt in het beschouwde winterjaar (juli - juni) en gebied sinds 1999	120
Tabel 79.	Evolutie van de gemiddelde nitraatconcentratie van het MAP-meetnet oppervlaktewater per winterjaar (juli - juni) sinds 1999	121
Tabel 80.	Evolutie van de jaargemiddelde en winterhalfjaar gemiddelde nitraatconcentratie en het percentage meetplaatsen met een winterhalfjaar gemiddelde nitraatconcentratie boven de 50 mg NO ₃ /l van het MAP-meetnet oppervlaktewater. -: jaargemiddelde nitraatconcentratie nog niet gekend voor 2007	122
Tabel 81.	Resultaten van de meetcampagnes van het nieuwe freatische grondwatermeetnet	125
Tabel 82.	Aantal staalnames ter bepaling van het nitraatresidu in 2006 in opdracht van de Mestbank	127
Tabel 83.	Aantal percelen ter bepaling van het nitraatresidu in 2006 in opdracht van de Mestbank	127
Tabel 84.	Overzicht van het aantal percelen waarop een nitraatresiducontrole gebeurde in opdracht van de Mestbank per selectiecriteria in 2006	128
Tabel 85.	Verdeling van de nitraatresidu's per klasse volgens de ligging van de percelen die bemonsterd werden in opdracht van de Mestbank in 2006	129
Tabel 86.	Gemiddeld nitraatresidu (kg NO ₃ -N/ha) per gewas en bodemtype voor percelen bemonsterd in opdracht van de Mestbank in 2006	133
Tabel 87.	Aantal percelen per gewas en bodemtype die bemonsterd zijn in opdracht van de Mestbank in 2006	133
Tabel 88.	Evolutie van de NH ₃ emissie (ton) van de verschillende sectoren in Vlaanderen. *: lineaire trend berekend met de kleinste kwadratenmethode	138
Tabel 89.	NH ₃ emissie bij verminderde mestafzet naar bodem (108 miljoen kg N) waarbij de restfractie verwerkt wordt, voor verschillende % NH ₃ verlies bij verwerking	139
Tabel 90.	NH ₃ emissie in 2010 bij autonome afname van de veestapel voor verschillende % NH ₃ verlies bij verwerking	140
Tabel 91.	NH ₃ emissie in 2010 bij uitbreiding mits verwerking voor verschillende % NH ₃ verlies bij verwerking	140
Tabel 92.	NO, N ₂ O en N ₂ verliezen (%) uit stallen, afhankelijk van de geproduceerde mest	142
Tabel 93.	N-verliescijfers voor rundvee volgens het aandeel geproduceerde stalmest	143
Tabel 94.	Aantal dieren in Vlaanderen per provincie en per diersoort in 2006	154
Tabel 95.	Reële dierlijke mestproductie in Vlaanderen per provincie en per diersoort in 2006 (kg P ₂ O ₅)	155
Tabel 96.	Reële dierlijke mestproductie in Vlaanderen per provincie en per diersoort in 2006 (kg N)	156
Tabel 97.	Vergelijking van het aantal dieren en de reële dierlijke mestproductie (kg N en kg P ₂ O ₅) in 2005 en 2006 in Vlaanderen	157
Tabel 98.	Dierlijke mestproductie in Vlaanderen per diersoort en type uitscheidingsbalans in 2006	158
Tabel 99.	Dierlijke mestproductie in Vlaanderen per diersoort en type uitscheidingsbalans in 2006 (vervolg)	159
Tabel 100.	Oppervlakte per teelt en per provincie van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha)	160
Tabel 101.	Oppervlakte per teelt en per provincie van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha) (vervolg)	161
Tabel 102.	Oppervlakte per teelt en per landbouwstreek van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha)	162
Tabel 103.	Oppervlakte per teelt en per landbouwstreek van de cultuurgronden in Vlaanderen in 2006 (ha) (vervolg)	163
Tabel 104.	Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend	164
Tabel 105.	Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)	165
Tabel 106.	Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)	166
Tabel 107.	Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)	167
Tabel 108.	Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)	168
Tabel 109.	Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)	169
Tabel 110.	Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)	170

Tabel 111.	<i>Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)</i>	171
Tabel 112.	<i>Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)</i>	172
Tabel 113.	<i>Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)</i>	173
Tabel 114.	<i>Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)</i>	174
Tabel 115.	<i>Milieuvergunde mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, capaciteit en locatie; V = vergund; PV = proefvergunning; A = in aanvraag; G = geweigerd; - = niet gekend (vervolg)</i>	175
Tabel 116.	<i>Overzicht van de nutriëntenstroom van de vergunde mestproductie door Vlaanderen ten gevolge van samenvoegingen en verplaatsingen tot 15 augustus 2007. VP staat voor vergunde mestproductie (kg P₂O₅), VP_{bruto} voor vergunde mestproductie vóór de reductie samenvoeging en verval (kg P₂O₅), VP_{netto} voor vergunde mestproductie na de reductie samenvoeging en verval (kg P₂O₅)</i>	176
Tabel 117.	<i>Overzicht van het gemiddelde nitraatresidu (< 90 kg NO₃⁻-N/ha; > 90 kg NO₃⁻-N/ha en alle stalen) en het aandeel goede stalen (% van de oppervlakte) voor verschillende jaren en teelten in het kader van de beheerovereenkomsten water</i>	177
Tabel 118.	<i>Aantal vergunningen voor (verg.) en aantal varkens in emissiearme stallen in Vlaanderen, per provincie</i>	178
Tabel 119.	<i>Aantal vergunningen voor (verg.) en aantal stuks pluimvee in emissiearme stallen in Vlaanderen, per provincie</i>	179

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1	Regionale stikstofoverschotten in de 15 EU-lidstaten in 2001	16
Figuur 2	Gemiddelde nitraatconcentratie in het grondwater van de 15 EU-lidstaten in de derde rapportageperiode (2000-2003)	17
Figuur 3	Evolutie van de nitraatconcentratie in het grondwater van de 15 EU-lidstaten tussen de tweede (1996-1999) en de derde rapportageperiode (2000-2003)	17
Figuur 4	Gemiddelde nitraatconcentratie in het oppervlaktewater van de 15 EU-lidstaten in de derde rapportageperiode (2000-2003)	18
Figuur 5	Evolutie van de nitraatconcentratie in het oppervlaktewater van de 15 EU-lidstaten tussen de tweede (1996-1999) en de derde rapportageperiode (2000-2003)	18
Figuur 6	De Vlaamse mestbalans in miljoen kg N in 2006	38
Figuur 7	De Vlaamse mestbalans in miljoen kg P ₂ O ₅ in 2006	38
Figuur 8	Relatief aandeel van de verschillende maatregelen in de oplossing van het mestprobleem in Vlaanderen in 2006 t.o.v. de uitgangssituatie van het MAP 2bis voor N en P ₂ O ₅	39
Figuur 9	Prognose van de Vlaamse mestbalans 2007, volgens het nieuwe Mestdecreet (miljoen kg N)	42
Figuur 10	Prognose van de Vlaamse mestbalans 2007, volgens het nieuwe Mestdecreet (miljoen kg P ₂ O ₅)	42
Figuur 11	Evolutie van het aantal dieren, de reële stikstof- en fosfaatproductie in Vlaanderen over de laatste 5 jaren	46
Figuur 12	Reële en netto stikstofproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet, en het aandeel van de diersoorten in de gerealiseerde reducties. * duidt op de stikstofproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 op basis van de dieren aantallen bekend volgens aangiften bij de Mestbank	51
Figuur 13	Fosfaatproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 en het nieuwe Mestdecreet, en het aandeel van de diersoorten in de gerealiseerde reducties. * duidt op de fosfaatproductie volgens het decreet van 23 januari 1991 op basis van de dieren aantallen bekend volgens aangiften bij de Mestbank	51
Figuur 14	Verdeling van het aantal melkkoeien en de bruto stikstofproductie (miljoen kg N/jaar) per melkproductieklasse (kg/jaar) bij de beperking van de uitscheidingsnormen op 109, 117, 125 en 131 kg N/jaar bij een melkproductie van respectievelijk 7.500, 8.500, 9.500 en 10.000 kg/jaar	53
Figuur 15	Aangevraagde en niet aangevraagde areaal voor derogatie per teelt in 2007	58
Figuur 16	Relatieve bijdrage van de derogatieteelten aan het totale areaal waarvoor wel/geen derogatie aangevraagd werd in 2007	59
Figuur 17	Evolutie van de P ₂ O ₅ -productie op basis van vergunningen afgeleverd sinds 1 maart 1993	85
Figuur 18	Vergelijking tussen de nutriëntenhalte zoals initieel toegekend, de nutriëntenhalte na ambtshalve herzieningen ed., de nutriëntenhalte berekend met reële uitscheidingsnormen en de dierlijke productie berekend met de nutriëntenhaltenormen en met de productienormen	96
Figuur 19	Overzicht van het aantal losplaatsen van transporten gecontroleerd door de Mestbank in 2007	108
Figuur 20	Overzicht van het aantal aanbieders van transporten gecontroleerd door de Mestbank in 2007	109
Figuur 21	Overzicht van de gecontroleerde vervoerders op basis van de vestiging van het transportbedrijf	109
Figuur 22	Overzicht van de MAP-meetpunten in Vlaanderen voor het oppervlaktewater	119
Figuur 23	Resultaten van het MAP-meetnet oppervlaktewater in winterjaar juli 2006 - juni 2007	121
Figuur 24	Evolutie van de jaargemiddelde en winterhalfjaargemiddelde nitraatconcentratie in het MAP-meetnet oppervlaktewater	122
Figuur 25	Vergelijking van de evolutie van de N-verliezen bij reële en gemiddelde neerslag op basis van het SENTWA-model	123
Figuur 26	Overzicht van de MAP-meetpunten in Vlaanderen voor het grondwater	124
Figuur 27	Verdeling van de nitraatresidu's per klasse van alle percelen die bemonsterd werden in opdracht van de Mestbank in 2006	129
Figuur 28	Verdeling van de nitraatresidu's per klasse volgens de ligging van de percelen die bemonsterd werden in opdracht van de Mestbank in 2006	130
Figuur 29	Aandeel van de teelten bij de percelen onderworpen aan een nitraatresiducontrole in opdracht van de Mestbank in 2006	131
Figuur 30	Verdeling van het nitraatresidu's per teelt in 4 klassen in 2006. De gewassen zijn gerangschikt in volgorde, te beginnen met het gewas met het grootste aandeel nitraatresidu's < 90 kg NO ₃ -N/ha	132
Figuur 31	Vergelijking van de verdeling van de nitraatresidu's per klasse tussen silo- en korrelmaïs op percelen bemonsterd in opdracht van de Mestbank in 2006	132
Figuur 32	Het aantal staalnames en het gemiddeld nitraatresidu per staalnamedag voor percelen bemonsterd in opdracht van de Mestbank in 2006	134
Figuur 33	Evolutie van de ammoniakemissie in Vlaanderen (in kton NH ₃)	137

<i>Figuur 34</i>	<i>Evolutie van de emissiearme varkensstallen in de periode 2004-2007</i>	144
<i>Figuur 35</i>	<i>Evolutie van de emissiearme pluimveestallen in de periode 2004-2007</i>	144
<i>Figuur 36</i>	<i>Geografische situering van de operationele be- en verwerkingsinstallaties voor dierlijke mest</i>	180
<i>Figuur 37</i>	<i>Visuele voorstelling van de verschuivingen van de bruto vergunde mestproductie (kg P₂O₅) binnen en buiten de Vlaamse provincies</i>	181
<i>Figuur 38</i>	<i>Afbouw van de vergunde mestproductie (VP) op gemeenteniveau door verplaatsingen en samenvoegingen</i>	182
<i>Figuur 39</i>	<i>Toename van de vergunde mestproductie (VP) op gemeenteniveau door verplaatsingen en samenvoegingen</i>	183
<i>Figuur 40</i>	<i>Nettoresultaat vergunde mestproductie (VP) op gemeenteniveau door verplaatsingen en samenvoegingen</i>	184

Colofon

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Ir. Roland de Paepe, Gedelegeerd Bestuurder
Gulden-Vlieslaan 72
1060 Brussel

VORMGEVING:

Antenno

FOTOGRAFIE:

VLM fotoarchief

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ
UW PARTNER IN DE OPEN RUIJTE

